

L'Estatut de la Transició

L'Estatut de Sau (1978-1979)

Jaume Sobrequés i Callicó

L'Estatut de la Transició

VOLEM

L'ESTATUT

CATALANS:

El nostre poble ha lluitat des de fa molt de temps pel dret a l'exercici de la seva sobirania nacional, que avui es concreta en la reivindicació de l'Estatut d'Autonomia i de les seves institucions: el President de la Generalitat, el Consell Executiu i el Parlament.

L'autonomia ens permetrà de cercar la solució dels nostres problemes econòmics, socials i culturals. L'autonomia ens permetrà també d'afrontar des de dins els problemes de les comarques i dels barris, i de fer-ho democràticament, creant així el nostre futur.

Aquesta exigència històrica és l'expressió de la necessitat que com a poble tenim tots els qui vivim i treballam a Catalunya de decidir nosaltres mateixos sobre tot el que afecta el nostre present i el nostre futur. I això, a través de les nostres institucions d'autogovern. Aquesta és l'única garantia de poder exercir amb plenitud les llibertats polítiques, socials i nacionals que estem reconquerint.

Amb aquesta lluita, el nostre poble ja l'any 1931, a l'inici del període republicà, en un moment històric com el d'ara, va saber-se donar un Estatut d'Autonomia que, tot i les seves insuficiències després de ser aprovat per les Corts espanyoles, va demostrar en el seu període de vigència que era un mitjà apropiat per afrontar positivament les nostres necessitats.

Les lleis aprovades pel Parlament de la Generalitat (la de creació del Tribunal de Cassació, la de Contractes de Conreu, la referent a la capacitat jurídica de la dona, la municipal, les de foment de la cultura i de l'ensenyament, les des tipus econòmic-social, les sanitàries, etc.) permeteren un desenvolupament de molts dels aspectes de la vida del nostre poble fins aquell moment mai no assolit. Però l'exercici de les nostres llibertats ens fou arrabassat per la força de les armes. A partir d'aquell moment, s'inicià de nou la lluita per reconquerir el que teníem.

Amb aquesta voluntat, continuant de forma unitària i oberta la tasca que molts homes i dones, grups polítics i socials estaven realitzant, va néixer el 7 de novembre de 1971 l'Assemblea de Catalunya. Aquesta recollia de nou en el seu tercer punt programàtic la veia exigència de les llibertats del nostre poble: "el restabliment provisional de les institucions i dels principis configurats en l'Estatut de 1932, com expressió concreta d'aquestes llibertats a Catalunya i com a via

per arribar al ple exercici del dret d'autodeterminació".

Avui, l'Assemblea de Catalunya, encoratjada pel clam de Llibertat, Amnistia i Estatut d'Autonomia que el poble ha fet seu concretant la seva voluntat democràtica, vol impulsar una gran campanya política sota el lema "Volem l'Estatut". Per això oridem tot el poble de Catalunya a participar en la campanya de mobilitzacions que amb aquesta crida s'inicia.

VOLEM L'ESTATUT AMB LES SEVES INSTITUCIONS, perquè és la resposta autòctonament democràtica per a Catalunya enfront de les propostes reformistes (per a després de les eleccions) d'un "Règimen especial para las cuatro provincias catalanas" i d'un "Consejo General" que mantenen a Madrid el centre de les decisions relatives als nostres problemes.

VOLEM L'ESTATUT perquè sabem que amb el seu restabliment els immigrants que integren la nostra comunitat nacional catalana, se sentirán i viuran com a catalans de ple dret.

VOLEM L'ESTATUT que necessitem, el d'ara. Però, per aconseguir-ho, hem de poder exercir les nostres llibertats amb garanties reals: les de les nostres institucions i principis de l'Estatut de 1932.

VOLEM L'ESTATUT, en fin, perquè així, des de la nostra autonomia contribuïrem, com ja contribuïm reivindicant-lo, a l'autèntica convivència amb tots els pobles de l'Estat espanyol i a la defensa dels drets de les seves nacionalitats.

VOLEM L'ESTATUT i sabem com guanyar-lo: fent d'aquesta exigència un motiu de debat arreu: en tots els centres de treball, en els barris, en el camp, en les localitats. Desenvolupant tota mena d'activitats que ens permetin d'avançar ja des d'ara en el condingut de l'Estatut per la Catalunya democràtica.

"**VOLEM L'ESTATUT**" expressa la més sentida i unitària de les reivindicacions del poble català. I, per tant, l'exigència política comuna que han de defensar totes les dones i homes, forces polítiques i socials, davant les propostes del govern.

CATALANS: l'Assemblea de Catalunya us crida a donar suport a aquesta seva campanya realitzant tot tipus d'iniciatives a tots els nivells, per arribar a assolir que en tots els indrets de les nostres terres, viles i ciutats se senti amb força:

**PER LA PRESIDÈNCIA DE LA GENERALITAT,
PEL CONSELL DE LA GENERALITAT,
PEL PARLAMENT DE CATALUNYA,
VOLEM L'ESTATUT!**

LA COMISSIÓ PERMANENT DE
L'ASSEMBLEA DE CATALUNYA

Barcelona, 16 de gener de 1977.

Cataluña quiere respirar y vivir, no estar sometida. Está dispuesta a colaborar con todos los otros pueblos del Estado, pero no tiene ningún sentido hablar de colaboración, ni de solidaridad, si alguno de los que en ello participa no es libre para decidir.

Aquest fragment, extret del llibre que tenen a les mans, és una citació literal del manifest que el Grup Parlamentari al Senat Catalunya, Democràcia i Socialisme va publicar el 26 de juny de 1979 a Madrid en plena negociació de l'Estatut d'autonomia. El text és revelador, d'una banda, perquè explica la fermesa del poble de Catalunya de reivindicar el seu autogovern i, de l'altra, perquè ho fa des del convenciment que l'acord i la col·laboració són el millor camí per aconseguir-ho: les dues estratègies necessàries en aquells dies del 1979 per a pactar l'Estatut català.

Aquest llibre, *L'Estatut de la Transició*, escrit pel doctor Jaume Sobrequés i Callicó, és el relat d'aquells mesos escassos que van esdevenir transcendents en la història recent del nostre país. Es negociava com havia de ser l'estructura política de l'Estat i com hi havia d'encaixar Catalunya, procés que es va dur a terme encara amb el fantasma de la dictadura ben a prop, amb el llast recent que comportava el franquisme i la supressió de les llibertats, la negació de la identitat i la persecució i l'anihilació de qualsevol mostra de catalanitat. Tanmateix, vist amb la perspectiva que donen aquests trenta anys, l'etapa democràtica que va començar amb l'Estatut del 1979 és la més serena, llarga i duradora mai viscuda. Tres dècades de vida política en democràcia i tres dècades d'estabilitat per al país.

Per tant, els convido a llegir aquesta obra que analitza amb detall la negociació i el joc polític i parlamentari d'un dels capítols de la Transició, i els convido a fer-ho recordant que aquesta etapa va ser viscuda no només als despatxos, sinó també al carrer. La ciutadania catalana va acompanyar aquest procés i hi va participar des de la primera línia. Recordem la commemoració unitària de la Diada Nacional de Catalunya

del 1977, una de les manifestacions més nombroses de la història del nostre país, amb més d'un milió de persones reivindicant la Generalitat i l'Estatut d'autonomia. Va ser, doncs, una etapa d'efervescència a favor del reconeixement per l'Estat espanyol de la legitimitat de les institucions catalanes que ha fonamentat la democràcia moderna.

L'esperit de treball col·laboratiu, a favor del bé comú, transversal entre totes les forces polítiques, es començava a intuir en el procés estatutari del 1978-1979. I aquest esperit, aquest procés col·laboratiu, ens cal avui per a fer front a la demanda de la societat catalana: una sortida per a la crisi i els canvis que exigeixen els nous temps. I com a societat hem de saber donar resposta a l'allunyament creixent entre la ciutadania i els seus representants polítics, perquè lluitar contra això significa reforçar els fonaments de la democràcia i fer-la més real i propera a la gent.

Estic plenament convençut, doncs, que el futur de la política passa per potenciar la participació i per reinventar els mecanismes de relació entre les institucions i la ciutadania. Anem, doncs, cap a una nova manera de governar més cooperativa, en què les institucions públiques col·laborin, en una actuació en xarxa, en la formulació i l'aplicació de la política i les polítiques públiques. Hem arribat fins aquí gràcies a aquests trenta anys d'estabilitat institucional que van néixer de l'Estatut del 1979 i de l'esforç de la societat catalana per a fer anar endavant aquest país, però volem continuar avançant. Els anys que vindran han de fer de Catalunya un país on tots els ciutadans visquin millor.

Ernest Benach i Pascual

President del Parlament de Catalunya

L'Estatut de la Transició

L'Estatut de Sau (1978-1979)

Jaume Sobrequés i Callicó

BIBLIOTECA DE CATALUNYA. DADES CIP

Sobrequés i Callicó, Jaume, 1943

L'Estatut de la Transició : l'Estatut de Sau (1978-1979)

Bibliografia

I. Catalunya. Parlament II. Títol

1. Catalunya. Estatut (1979) 2. Polítics – Catalunya – Biografia

3. Catalunya – Política i govern – 1975-1980

342.4"1979"(467.1)(091)

Primera edició (edició núm. 371)

Barcelona, juliol de 2010

© *by* Jaume Sobrequés i Callicó (Mercè Morales i Montoya [biografies])

© Parlament de Catalunya

Parc de la Ciutadella, s/n · 08003 Barcelona

www.parlament.cat · A/e: edicions@parlament.cat

Tel. 933 046 635 · Fax 933 046 636

Procedència de les imatges

ACD Arxiu del Congrés dels Diputats (Madrid)

ACDC Arxiu de Convergència Democràtica de Catalunya

AFB Arxiu fotogràfic de Barcelona

AJSC Arxiu Jaume Sobrequés i Callicó

AS Arxiu del Senat (Madrid)

BPC Biblioteca del Parlament de Catalunya (Barcelona)

CEDOC Centre Documental de la Comunicació (Universitat Autònoma de Barcelona)

CONTACTO Contacto Agencia de Fotografía

Agencia EFE

Agencia Europa Press

Fundació Ernest Lluch (Barcelona)

Assessorament lingüístic: Mallol Traductors Associats

Impressió: Fotoletra, SA, Barcelona

Enquadernació: *****

DL: B-26.035.2010

Edició no venal

Fotografia de la coberta: Manifestació a favor de l'Estatut a la plaça de Sant Jaume la Diada de Sant Jordi de 1978 (modificada). AFB. Pérez de Rozas

Taula de continguts

Prefaci	11	La negociació en marxa	100
De la mort de Franco a les eleccions del 15 de juny del 1977		L'aprovació de l'Estatut a la Comissió Constitucional - Delegació de l'Assemblea de Parlamentaris de Catalunya	105
Cap a la Transició	15	A manera de síntesi del debat a la comissió	110
L'Assemblea de Parlamentaris i el restabliment de la Generalitat	21	L'Estatut de Sau, retallat a Madrid	112
El marc constitucional de les autonomies	24	L'Estatut d'autonomia de Catalunya	
		Una lectura de l'Estatut d'autonomia de Catalunya	115
L'avantprojecte de l'Estatut		El referèndum de l'Estatut i la ratificació del Congrés dels Diputats i del Senat	
L'arrencada i la constitució de la Comissió dels Vint	31	La convocatòria del referèndum	121
La segona lectura de la Comissió dels Vint	45	Campanya de la Generalitat a favor del «sí»	122
Les propostes dels partits no parlamentaris		El referèndum de l'Estatut	126
Una sessió parlamentària atípica	49	Ratificació de l'Estatut a les Corts espanyoles	131
L'avantprojecte al ple de parlamentaris		L'endemà de l'aprovació de l'Estatut	
Les esmenes dels partits i coalicions	59	Les primeres eleccions al Parlament de Catalunya	137
L'Assemblea de Parlamentaris aprova l'Estatut	74	La formació de la Mesa del Parlament i del primer govern autonòmic	141
Un interregne per a l'Estatut		Biografies	145
La dissolució de les Corts espanyoles	83		
Les eleccions legislatives del 1979	84	Sigles	170
Les primeres eleccions municipals de la Transició	86		
El Projecte d'estatut a les Corts espanyoles		Bibliografia sumària	171
Els motius del desacord dels grups parlamentaris	93		
Mobilització popular a favor de l'Estatut	94	Apèndix	173

Prefaci

A partir de la mort de Franco, el 20 de novembre del 1975, Espanya i Catalunya iniciaren un procés que havia de canviar la seva història. L'avenç cap a la democràcia, malgrat que no fossin pocs els qui intentessin posar-hi obstacles, va ser indeturable. En un període de temps curt el país canvià de manera radical l'estructura política. Superat un primer moment de dubtes, que coincideix amb el primer govern de la reinstaurada monarquia borbònica, tot va portar cap a una transformació que pocs podien imaginar que fos tan tranquil·la i pacífica. Els que sentien nostàlgia de temps passats varen restar aviat en minoria. Els nous polítics espanyols, les organitzacions democràtiques sorgides de l'oposició a la dictadura i un ampli moviment popular convergiren en l'evolució cap a un país dotat d'institucions democràtiques pròpies dels estats de l'Europa occidental, on Espanya es trobava geogràficament situada.

Aquest procés democratitzador passava, a Catalunya, per la recuperació de l'autogovern, és a dir, de la Generalitat que el dictador havia anorreat ja en plena Guerra Civil. Hi hagué consens que aquesta recuperació, ni que tingués un caràcter provisional, havia de ser anterior a la definició de les regles del joc que sorgirien de la nova constitució que s'havia començat a preparar l'endemà de les eleccions legislatives del 15 de juny del 1977. El restabliment de la Generalitat, l'octubre d'aquell any, i el reconeixement per part de l'Estat espanyol de la persona que, a l'exili, havia mantingut aquella institució en qualitat de president, van ser el primer gran èxit polític del poble català. Va ser un triomf amb una gran càrrega de simbolisme que també va comportar avenços concrets en alguns aspectes.

La Constitució espanyola del 1978 havia d'introduir un element destinat a ser transcendental per a Catalunya. Les Corts espanyoles del postfranquisme reconeixerien en el text constitucional que Catalunya i Euskadi —i, amb aquestes nacionalitats, la resta de regions de l'Estat— tenien el dret de presentar a les Corts un projecte d'estatut d'autonomia com el que Catalunya havia aprovat i posat en marxa el 1932 durant la Segona República, o com el que el País Basc havia aprovat també just quan s'encenia aquella guerra civil sense pietat. I com que els parlamentaris catalans, diputats i senadors, estaven impacients per posar en marxa el procés de redacció de l'Estatut, no varen esperar que la Constitució tingués la forma definitiva i s'havien posat a treballar ja des d'abans, tot i saber que la configuració final de l'Estatut no es podria tancar fins que la Constitució no entrés en vigor.

Aquest llibre explica el complex joc polític i parlamentari que va travessar el procés d'elaboració de l'Estatut d'autonomia de Catalunya entre el 12 de gener del 1978, que la coalició de senadors anomenada Entesa dels Catalans impulsà una campanya a favor de l'Estatut, i l'entrada en vigor de l'Estatut el 17 de gener del 1980. En aquest recorregut, el text estatutari, primer en forma d'avantprojecte i després de projecte, va passar a Catalunya per una comissió reduïda, que en redactà una primera versió. Després, el plenari dels diputats i senadors catalans, constituït en assemblea, va modificar-lo. Tot seguit, a Madrid, el text va ser sotmès a un organisme mixt anomenat Comissió Constitucional - Delegació de l'Assemblea de Parlamentaris. Retornat a Catalunya, l'Estatut va ser sotmès a referèndum popular. I, de nou,

cap a Madrid, perquè el Congrés dels Diputats i el Senat l'havien de ratificar.

El debat entorn de l'Estatut va ser una reflexió intensa sobre l'estructura real de l'Estat espanyol, sobre el nivell de sobirania de Catalunya, sobre la solidaritat interterritorial, sobre com podia Catalunya trobar un lloc nacionalment digne dins la nova democràcia espanyola, sobre el passat autònom català, sobre els efectes nocius del franquisme i sobre tantes altres coses d'importància cabdal per al futur de Catalunya i de la seva estructura política d'autogovern.

Per les pàgines del llibre transiten els polítics que van ser els protagonistes a l'hora de trobar el millor camí per a Catalunya en un tombant decisiu de la seva història. Molts tenien una llarga trajectòria de servei al país. Molts venien de la clandestinitat, i no eren pocs els que havien patit en la pròpia carn els efectes de la repressió franquista. Tot treballant en l'elaboració de l'Estatut varen poder exercir per primera vegada en llibertat, amb llum i taquígrafs, el noble art de servir el seu país. Varen rebre la gratitud de sectors amplis del Principat, però també la censura legítima dels que haurien desitjat alguna cosa més per a la nació catalana.

En aquest sentit, la relació i negociació de l'Estatut va ser un dur exercici polític que va tenir dos fronts. De primer, a Catalunya, calia trobar una síntesi entre punts de vista nacionals oposats. No sempre va ser possible aquesta síntesi. Però quan no ho va ser, es va votar, acció magnífica que en democràcia permet avançar per damunt de les divergències.

El front madrileny va ser més complicat. Va ser difícil, i sovint molt dur, arribar fins als límits màxims permesos no ja només per la Constitució sinó també per unes mentalitats, de tot signe ideològic, poc engrescades a desprendre's de competències i poders que sentien com a béns patrimonials des de feia segles.

Algú dirà, després de llegir el llibre, que es va arribar el més lluny possible i que els negociadors van ser valents i van fer-ho bé. Altres consideraran que els catalans varen captenir-se

amb massa tímidesa i els va mancar coratge per portar Catalunya més enllà. Aquest és un debat historiogràfic sense resoltdre, que té partidaris per a tots els gustos. Seria injust, però, dir que aquells parlamentaris, entre els quals em trobava, no vàrem fer tot allò que era possible o no vàrem treballar pensant només a aconseguir el que consideràvem millor per a Catalunya. En qualsevol cas, crec que el llibre forneix una informació prou àmplia com perquè el lector en pugui treure les pròpies conclusions.

He procurat fer una obra el màxim d'objectiva possible, però no una obra asèptica i sense ànima. Sé prou bé que al darrere de cada discurs, de cada posicionament polític o nacional, hi havia, i em penso que encara hi ha, un fragment del nostre país, un grup més o menys nombrós d'homes i dones que pensen d'una manera determinada i que tenen uns horitzons nacionals situats a distàncies diferents. Com que les persones tenen ànima i aquest llibre explica el que volien i pensaven les persones, que s'expressaven a través dels seus legítims representants, m'agradaria haver sabut transmetre a través d'aquesta crònica històrica què hi havia a l'interior dels diputats i senadors quan maldaven per introduir una determinada esmena al projecte estatutari o per incorporar-hi una cosa o una altra.

D'alguna manera, aquest llibre és també la història d'una gran epopeia, la crònica d'un llarg viatge, el relat d'una aventura colossal, empresa per arribar a una terra que només ens havíem promès nosaltres mateixos. En qualsevol cas, va ser l'inici d'una història que no està acabada. Que alguns varen començar i que s'escriu cada dia.

És la mateixa història que es continua escrivint també en el Parlament de Catalunya, que ara fa possible aquest llibre. Agraïxo al president Benach i a la Mesa de la cambra catalana que m'hagin fet l'honor de ser-ne l'autor. I encara estic agraït als ciutadans de la circumscripció electoral gironina que al seu dia m'encomanessin la noble tasca de representar-los en aquell moment decisiu del nostre poble. Gràcies als uns i als altres.

Reunió amb el president Josep Tarradellas a Perpinyà per preparar el seu retorn a Catalunya. Casa pairal de Perpinyà, 3 d'octubre de 1977. D'esquerra a dreta: Jordi Pujol, Gregorio López Raimundo, Francesc Ramos, Carles Güell de Sentmenat, Joan Reventós, Josep Tarradellas, Frederic Rahola, Heribert Barrera, Carles Sentís, Anton Cañellas, Ramon Trias Fargas i Josep Verde i Aldea (d'esquena).

AFB

El 22 de novembre del 1975, el rei Joan Carles I jurava el títol de rei d'Espanya davant les Corts espanyoles.
Agencia EFE

De la mort de Franco a les eleccions del 15 de juny del 1977

Cap a la Transició

La mort del general Franco el 20 de novembre del 1975 va comportar la caiguda d'un règim de dictadura instaurat, a Catalunya, a partir del gener-febrer del 1939. L'abril anterior, Franco, just quan havia acabat de posar els peus a Catalunya amb la conquesta de Lleida, havia derogat el primer estatut d'autonomia de l'època contemporània, que les Corts republicanes havien atorgat a Catalunya el setembre del 1932.

L'ocupació del territori català pels exèrcits del dictador victoriós va enviar a l'exili milers de ciutadans i totes les institucions d'autogovern. La Generalitat va sobreviure gràcies a l'acció d'homes que varen assumir-ne la presidència: Lluís Companys (1939-1940), Josep Irla (1940-1954) i Josep Tarradellas (1954-1980).

La desaparició de Franco va obrir un període històric que hem anomenat Transició. Aquesta va consistir en la reestructuració política espanyola i catalana a base de construir un règim democràtic seguint els models que imperaven a l'Europa occidental i en alguns altres països d'arreu del món. El procés no va ser fàcil i només va ser possible perquè, en produir-se la mort del vell cap d'estat, ja existia, a Catalunya —també en altres indrets de la península—, una xarxa àmplia, bé que sense prou pes per aconseguir derrocar la dictadura, d'organitzacions polítiques clandestines que, amb una intensitat diferent, abastaven un ampli espectre ideològic, que anava des dels grups conservadors fins als d'extrema esquerra, i perquè, entre aquestes organitzacions clandestines, algunes de molt significatives reivindicaven l'existència d'una Catalunya autònoma amb òrgans d'autogovern

com aquells que havien estat anorreats després de la desfeta del 1939. A destacar l'Assemblea de Catalunya, fundada el 1971, que aplegava partits polítics i agrupacions locals democràtiques repartides per tot el territori. El seu lema, que sintetitzava les aspiracions mínimes del poble català, responia a un ampli consens de les forces d'oposició al règim franquista: «Llibertat, amnistia i Estatut d'autonomia». També defensava, l'Assemblea de Catalunya, el futur dret dels catalans a l'autodeterminació.

Dos dies després de la mort de Franco, el rei Joan Carles I, designat pel dictador com a successor seu, era proclamat cap de l'Estat espanyol. La formació del primer govern de la monarquia, presidit pel franquista Carlos Arias Navarro, tenia com a objectiu fer un maquillatge suau al règim dictatorial, instaurant uns canvis que no comportessin la plena democratització del país. Aquest intent continuista no va reeixir i, el juliol del 1976, el rei va destituir Arias Navarro i va nomenar cap de govern Adolfo Suárez, un home que provenia també del règim anterior però que era conscient que el poble espanyol i el català només acceptarien una reforma que instaurés un sistema democràtic modern.

La resposta catalana al continuisme d'Arias Navarro va ser la formació, el desembre del 1975, del Consell de Forces Polítiques de Catalunya, integrat per onze partits: CDC (Jordi Pujol), CSC (Joan Reventós), EDC (Ramon Trias Fargas), ERC (Josep Andreu i Abelló), FNC (Joan Cornudella), PCC (Josep Badia), PPC (Joan Colomines), PSAN (Joan Armet), PSUC (Gregorio López Raimundo), RSDC (Josep Pallach) i UDC (Anton Cañellas).

Aquests partits cobrien un ventall d'oposició que anava des dels democratocristians fins als marxistes-leninistes, passant pels

Adolfo Suárez jura davant el rei el càrrec de cap de govern.
 Agencia EFE

liberals, els socialistes i els nacionalistes de signe divers. El consell tenia un programa per sortir de la dictadura que es fonamentava en aquestes reivindicacions: formació d'un govern provisional de la Generalitat que assumiria un poder basat en els principis i les institucions de l'Estatut d'autonomia del 1932; amnistia general per les actuacions polítiques contra la dictadura; reconeixement de les llibertats d'expressió, mitjans de comunicació, associació, reunió, manifestació, partits polítics; reconeixement de la llibertat sindical i del dret a la vaga, i continuació d'un govern provisional de l'Estat espanyol que convoqués eleccions a Corts constituents, les quals haurien de decidir la nova estructura de l'Estat.

Des de l'endemà de la mort de Franco els polítics espanyols s'adonaren que un dels principals problemes que caldria superar si es volia consolidar un sistema democràtic era aconseguir donar una sortida satisfactòria a la voluntat autonòmica de Catalunya. El Govern d'Arias Navarro va intentar-ho creant, el 20 de febrer del 1976, una comissió que estudià la concessió a Catalunya d'un règim especial que institucionalitzés la regió com a ens dotat d'una determinada descentralització. La iniciativa no tenia cap credibilitat i aviat va fracassar.

Tampoc no va reeixir el Govern d'Arias Navarro a l'hora de trobar un camí que dirigís el país cap a un sistema democràtic. El rei es va veure forçat a destituir Arias Navarro l'1 de juliol del 1976. Les exigències de l'oposició podien prendre un caire més radical si les reformes no avançaven a un ritme més accelerat. El monarca va encarregar aquesta tasca a Adolfo Suárez, un polític format sota el franquisme però que tenia un tarannà més dialogant i havia abandonat l'essencialisme franquista del seu predecessor.

El 3 de juliol, Suárez va anunciar al país que assumiria el compromís d'accelerar les reformes polítiques. Aquest compromís es va concretar quan el nou president de l'executiu espanyol va manifestar que el seu govern convocaria eleccions generals abans del 30 de juny del 1977 i que demanaria al rei l'amnistia que exigia l'oposició. Començava així a gestar-se la reforma, com una via intermèdia entre la «ruptura» que propugnaven els grups

polítics provinents de la clandestinitat, de la qual anaven sortint, i el continuisme disfressat de reforma d'Arias Navarro. L'objectiu de Suárez era impulsar una «ruptura pactada» entre el Govern i l'oposició, però sempre a base que fos Suárez i el seu gabinet els qui marquessin el ritme cap a la democratització del país i, per tant, el control polític de la situació, que Suárez concebia gestionada per la dreta —democràtica, això sí.

Gairebé al mateix temps, el 10 de setembre del 1976, el Govern espanyol aprovava el Projecte de Llei per a la reforma política, i l'endemà unes cent mil persones reivindicaven a Sant Boi de Llobregat els drets nacionals de Catalunya concretats en l'aprovació d'un règim autonòmic com el del 1932. La proposta de Suárez va ser aprovada per una àmplia majoria per unes corts de composició franquista: 425 vots a favor, 59 en contra i 13 abstencions. La Llei preveia l'elecció per sufragi universal d'un sistema parlamentari bicameral, Congrés dels Diputats i Senat. El Senat seria elegit per circumscripcions provincials, amb quatre senadors per cada província independentment del seu pes demogràfic. Quant al Senat, el rei podia designar un nombre de senadors no superior a la cinquena part dels elegits.

En un clima de fort recel per part de l'esquerra —que propugnà l'abstenció—, el 15 de desembre del 1976 la Llei per a la reforma política va ser sotmesa a referèndum del poble espanyol. El president de la Generalitat a l'exili, Josep Tarradellas, va predicar la llibertat de vot però va manifestar que el resultat marcaria un camí irreversible en el «procés llarg que ha de conduir al restabliment de la Generalitat de Catalunya».

Els resultats del referèndum varen ser aclaparadors a favor del sí, un 94,45 per cent. Només votaren en contra un 2,57 per cent, i va haver-hi un 2,98 per cent de vots en blanc. La participació va ser molt elevada, d'un 77,8 per cent.

L'aprovació de la Llei per a la reforma política va representar l'inici d'una nova etapa en la història del país. Els partits polítics, legalitzats o no encara, i l'Assemblea de Catalunya varen accentuar les seves reivindicacions democràtiques. El 19 de desembre del 1976, l'AC va llançar una nova campanya amb el lema «Volem l'Estatut», sobre la base de reivindicar els principis i les

Carnet de l'Assemblea de Catalunya amb els quatre punts programàtics.
AJSC

institucions de l'Estatut del 1932: el President de la Generalitat, el Consell Executiu i el Parlament. El març del 1977, l'AC refusa va així mateix el Projecte de règim especial per a Catalunya i el Consell General de Catalunya que aquest pretenia configurar. El mateix març, l'AC va ampliar el lema esmentat amb «Salvem Catalunya per a la democràcia».

Les reivindicacions autonomistes de l'AC i dels partits que la integraven van fer forat entre els partits espanyols d'oposició. El 2 d'abril del 1977, les instàncies unitàries de l'Estat varen aprovar el «Manifest de les nacionalitats», que recollia el dret de Catalunya, el País Basc i les Illes a aconseguir un règim d'autonomia. També assistiren a la reunió que va aprovar el manifest representants de Galícia i de les Canàries. El 29 de maig del 1977, una AC molt dirigida pels partits polítics legalitzats reiterà les ja conegudes reivindicacions innegociables, de restabliment provisional de les institucions i els principis continguts a l'Estatut del 1932 i, encara en aquell moment, tot això com a via per poder un dia aconseguir el dret a l'autodeterminació.

Un acord d'aquesta sessió de l'AC estarà destinat a tenir una importància política de primer ordre. Els reunits van deci-

dir demanar als diputats i senadors que sortissin elegits en les futures eleccions generals —s’havien de celebrar el 15 de juny següent— que es constituïssin en Assembla de Parlamentaris, sota la presidència de Josep Tarradellas. Amb un objectiu: aconseguir la convocatòria d’eleccions al Parlament de Catalunya. Va ser el cant del cigne de l’AC, que va veure minvat fins a la seva desaparició, en detriment dels partits amb representació parlamentària, el paper preeminent que havia tingut des de la seva constitució a l’hora de dirigir la política unitària de l’oposició.

En ple període preelectoral, el president Tarradellas es va disposar a moure fitxa per tal de no perdre el lideratge que considerava que li corresponia. A aquest objectiu va respondre la creació de l’Organisme Consultiu, una comissió dotada de membres prou plurals de les diverses organitzacions polítiques i sindicals, però amb una característica comuna: que els seus integrants fossin persones d’absoluta confiança personal del president.

L’Organisme Consultiu, que va celebrar unes primeres reunions plenàries constitutives els dies 12 i 13 de febrer del 1977, tenia una doctrina basada en el principi que havia de ser Tarradellas el principal —únic?— protagonista en la futura negociació per al restabliment de la Generalitat, fos quina fos la seva fórmula. Aquesta idea es va concretar en el punt tercer de les conclusions del text fet públic: els partits assumirien el compromís que en el programa electoral s’incloués la referència al restabliment de la Generalitat i al retorn de Tarradellas per presidir-la.

La constitució definitiva de l’OC va tenir lloc a Perpinyà el 2 de març del 1977. A la primera reunió ja de ple dret, celebrada a Sant Cebrià del Rosselló el 28 de maig del 1977, es va ratificar Tarradellas com a legítim representant de les institucions de govern i com a garantia màxima de la continuïtat de la Generalitat legítima d’època republicana.

Perquè hi hagi eleccions democràtiques cal que existeixin partits legalitzats. Entre la darrereria del 1976 i els primers mesos del 1977 anaren aflorant en la vida política catalana les velles organitzacions que fins aleshores s’havien mogut en la

clandestinitat. El punt gairebé final va ser la no fàcil legalització, el 9 d’abril del 1977, del Partido Comunista de España i, el 4 de maig del mateix any, del Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC). Entre els partits més significatius que no varen ser legalitzats abans de les eleccions del 15 de juny cal esmentar sobretot Esquerra Republicana de Catalunya, partit que, oh paradoxal!, s’hagué de presentar en coalició (Esquerra de Catalunya) amb el Partit del Treball d’Espanya, una organització de caràcter comunista.

Els resultats catalans a les eleccions generals del 15 de juny del 1977 expliquen bé tot el que va succeir les setmanes següents. Un xic contra pronòstic —a la resta d’Espanya va guanyar el centredreta—, la coalició dels Socialistes de Catalunya, amb 15 diputats i el 28,38 per cent dels votants, va ser la gran vencedora d’aquella primera contesa democràtica (hi ha qui ha posat algunes objeccions a aquest qualificatiu). El Pacte Democràtic, integrat per CDC i els socialistes d’en Pallach, va ocupar el segon lloc, amb 10 diputats i el 16,03 per cent dels votants. El tercer lloc va ser per als comunistes del PSUC, amb 9 diputats i el 18,2 per cent dels votants. Seguí després la Unió de Centre Democràtic, el partit d’Adolfo Suárez guanyador al conjunt de l’Estat, també amb 9 diputats i el 16,8 per cent de votants. A una gran distància es va situar la Unió del Centre i la Democràcia Cristiana de Catalunya, coalició composta pel Centre Català i la Unió Democràtica de Catalunya, amb només 2 diputats i el 5,6 per cent dels votants. L’esmentada Esquerra de Catalunya va aconseguir, amb el 4,57 per cent, un únic diputat. El mateix resultat que va assolir Alianza Popular, amb un 3,5 per cent dels votants.

Quant al Senat, la victòria de la coalició Entesa dels Catalans, integrada per socialistes, comunistes i ERC, amb el suport d’Estat Català i AC, va ser esclatant, en guanyar els dotze senadors, tres per cada una de les circumscripcions, que presentava a les eleccions. Entesa tenia com a base del seu programa electoral l’assoliment de l’autonomia catalana, i, com veurem, els partits li delegaren la gestió d’endegar l’arrencada del procés d’elaboració de l’Estatut.

Manifestació de l'1 de febrer de 1976 convocada per l'Assemblea de Catalunya sota el lema «Llibertat, amnistia i Estatut d'autonomia». L'escultura de la Victòria a la cruïlla entre el passeig de Gràcia i l'avinguda Diagonal de Barcelona es va vestir amb diverses senyeres.

Pilar Aymerich

El 29 de setembre de 1976, l'Assemblea de Catalunya va celebrar el primer míting autoritzat, al Palau d'Esports de Barcelona.

Pere Monés

L'endemà de les eleccions del 15 de juny, l'objectiu dels diputats i senadors només va ser un: negociar el restabliment provisional de la Generalitat i aconseguir el retorn de l'exili del president Josep Tarradellas. En aquesta tasca negociadora, els nous parlamentaris hagueren de competir, sovint de manera prou tensa, amb el mateix Tarradellas, que no volia renunciar a assumir un paper preeminent.

L'Assemblea de Parlamentaris i el restabliment de la Generalitat

El 25 de juny del 1977, només deu dies després de les eleccions, els diputats i senadors, constituïts en Assemblea de Parlamentaris, es varen reunir per primera vegada al Saló de Sessions del Parlament de Catalunya, recuperat pels partits democràtics després d'haver restat tancat a pany i clau des del 1939, amb alguna excepció irrellevant i per a un ús que no tenia res a veure amb la seva funció originària. Els reunits varen nomenar Tarradellas president de l'assemblea. Era només un reconeixement simbòlic, perquè els partits en aquell moment no tenien cap intenció de cedir-li el protagonisme que ell, amb el consentiment del Govern espanyol, es va prendre en la negociació. Els reunits varen també rebutjar la violència d'ETA i van demanar la legalització de tots els partits. Ja he dit que ERC, en aquell moment, encara no havia estat legalitzada. El punt principal va ser, però, l'afirmació de la voluntat de recuperar l'autonomia política i la Generalitat, que residia, ni que fos de manera virtual i simbòlica, a l'exili.

Dos dies després d'aquesta primera reunió parlamentària, el president Tarradellas —sense coneixement dels partits catalans—, en un exercici agosarat d'autoafirmació i de deixar clara la seva voluntat d'assumir un paper preeminent en el procés negociador, aterrà a Madrid, on va mantenir contactes amb Adolfo Suárez i el rei Joan Carles I. En aquestes negociacions, a canvi de ser reconegut com a president, Tarradellas va acceptar que la recuperació plena de l'autonomia catalana quedaria ajornada fins

després de l'aprovació de la Constitució espanyola, i que mentre això no arribés es constituïria un organisme amb el nom de Generalitat, que representaria la «unitat institucional de Catalunya». Suárez va fonamentar la legalitat d'aquest ens en allò que permetia la Llei de règim local quant a l'agrupació de municipis. Era una excusa per tal que ningú no pogués acusar d'il·legal la Generalitat. Ara bé, aquella sortida representava una passa enrere en el projecte socialista i de l'AC de restablir, i no amb caràcter provisional, la Generalitat. En qualsevol cas, l'acord tenia un alt valor simbòlic i era just qualificar-lo, en aquells moments, d'avenç extraordinari.

Ara calia donar una forma més concreta als acords genèrics de Madrid. L'11 de juliol, l'Assemblea de Parlamentaris, que lluitava aferrissadament per ocupar un lloc important en el procés negociador, va nomenar una Comissió Negociadora, a la qual un decret de Tarradellas, publicat a l'exili, va donar plena validesa alhora que deixava clar que actuaria «sota la presidència del president de la Generalitat», al qual restaria supeditada.

Els parlamentaris tenien en contra la tendència de Suárez de voler negociar el restabliment de manera bilateral amb Tarradellas, perquè l'Assemblea de Parlamentaris tenia una clara majoria d'esquerres i nacionalista. L'Organisme Consultiu, tarradellista en cos i ànima, i la Comissió Negociadora varen haver de fer grans esforços per oferir a l'opinió pública una imatge d'unitat que no era del tot real.

Com a element de pressió, els parlamentaris tornaren a convocar l'assemblea a Lleida el 23 d'agost. Socialistes i comunistes insistiren que el Reial decret Llei de restabliment de la Generalitat mantingués l'existència d'un òrgan parlamentari, és a dir, la mateixa Assemblea de Parlamentaris, i que el primer Consell Executiu d'unitat es constituís tenint en compte els resultats del 15 de juny, cosa que no volien ni Tarradellas ni Suárez.

Bé que la impressionant manifestació que va tenir lloc a Barcelona l'11 de setembre del 1977 —la del milió de persones— no va ser determinant, perquè en aquella data el Reial decret de restabliment provisional de la Generalitat estava ja molt avançat, sí que va servir per evitar que el reticent Govern espa-

nyol fes marxa enrere d'allò que ja estava gairebé del tot acordat entre les tres parts que, amb intensitats diferents, havien participat en el llarg procés de negociació.

El reial decret llei portava data del 29 de setembre del 1977. En el preàmbul definia la Generalitat com la «institució secular, en la qual el poble català ha vist el símbol i el reconeixement de la seva personalitat històrica [...]». I continuava, com no podia ser d'altra manera en aquell moment: «[...] dins la unitat d'Espanya». Tot seguit el preàmbul recollia el que ja s'ha explicat referent als acords Suárez-Tarradellas. S'afirmava que no seria possible l'establiment de les autonomies fins que no es promulgues la Constitució, i que aquell restabliment de la Generalitat no condicionaria el contingut de la futura Constitució en matèria autonòmica. També seguint el que eren els signes d'aquells temps, Suárez, Tarradellas i els parlamentaris varen haver d'incloure en el preàmbul el punt que segueix, que es comenta sol: «Tampoc no significa la present regulació un privilegi econòmic i social, ni impedeix que fórmules similars es puguin emprar en situacions similars per a d'altres regions d'Espanya.» Més cauteles per silenciar les veus anticatalanes que se sentien arreu d'Espanya: «La institucionalització de les regions» —i era la segona vegada que sonava el mot «regió» parlant de Catalunya— «ha de basar-se en els principis de solidaritat entre tots els pobles d'Espanya.»

El primer punt del text articulat restablí amb caràcter provisional la Generalitat de Catalunya «fins a l'entrada en vigor del règim d'autonomia que pugui aprovar-se a les Corts». El seu àmbit d'actuació serien les províncies de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona. Els òrgans de govern i d'administració de la Generalitat durant el període transitori «seran el President de la Generalitat, que ostenta la representació legal, i el Consell Executiu, que serà presidit per ell». Desapareixia, doncs, ara de manera oficial, l'Assemblea de Parlamentaris. El nomenament del President de la Generalitat es «farà per reial decret a proposta del President del Govern». L'esmentat Consell Executiu seria format per dotze consellers designats pel President de la Generalitat i per un representant de les diputacions «de les províncies catala-

nes». Aquest darrer aspecte mai no es va portar a la pràctica, en oposar-s'hi de manera innegociable els partits polítics catalans majoritaris.

Corresponia a la Generalitat administrar les funcions i els serveis que li transferissin l'Administració de l'Estat i les diputacions, elaborar i aprovar les seves pròpies normes reglamentàries, i coordinar les funcions de les diputacions catalanes en l'àmbit de la Generalitat, sense que perdessin la seva personalitat jurídica. Els òrgans de govern de la Generalitat podrien ser dissolts pel Govern central per raons de seguretat de l'Estat. Era una altra clara supeditació de la Generalitat al Govern de Madrid. En les disposicions finals es derogaven la llei franquista del 1938, que abolia la Generalitat de Catalunya, i el Reial decret del 18 de febrer del 1977, que instaurava el Consell General de Catalunya. Finalment, una disposició transitòria establia que mentre durés el règim provisional de la Generalitat el seu president exerciria també la presidència de la Diputació de Barcelona. Era una solució hàbil per dotar la Generalitat d'una bona estructura administrativa i econòmica, i per atorgar-li una seu d'una gran dignitat, com era el palau de la plaça de Sant Jaume. Per tal de posar en marxa la transferència a la Generalitat de la gestió de funcions i serveis que eren competència de l'Administració de l'Estat es promulgà un nou reial decret llei (30 de setembre), pel qual es creaven dues comissions mixtes de transferències de funcions i serveis: una entre l'Administració de l'Estat i la Generalitat, i una altra entre aquesta i les diputacions provincials.

L'1 d'octubre del 1977 els diputats i senadors catalans, marginats finalment dels òrgans polítics de la Generalitat restablerta, reunits a la quarta sessió de l'Assemblea de Parlamentaris, no varen tenir més remei que donar el seu consentiment al contingut del text del reial decret. El 17 d'octubre un altre reial decret nomenava Josep Tarradellas president de la Generalitat. Després de passar per Madrid, on el dia 22 va complimentar el rei i el president del Govern, el 23 Tarradellas feia la seva entrada triomfal a Catalunya. Quan aquest dia cridà des del balcó de la Generalitat el seu conegut «Ja sóc aquí!», va començar una etapa nova de la història contemporània de Catalunya.

Acte de constitució de l'Assemblea de Parlamentaris catalans. D'esquerra a dreta: Josep Benet (Entesa dels Catalans), Gregorio López Raimundo (PSUC), Jaume Sobrequés i Callicó (Entesa dels Catalans), Joan Reventós (PSC-C), Anton Cañellas (CC-UCD), Jordi Pujol (CDC), Carles Sentís (UCD), Heribert Barrera (ERC), Rossend Audet (ERC) i Anton Baixeras (Entesa dels Catalans). Saló de Sessions del Parlament de Catalunya, 25 de juny de 1977.

AFB

La constitució del primer govern de la Generalitat va ser el resultat d'una llarga i difícil negociació amb els partits. No es va poder concretar fins el 5 de desembre i no va prendre possessió fins el 9 del mateix mes.

La Generalitat provisional no va tenir una vida planera. Les transferències de l'Estat i de les diputacions anaven arribant amb comptagotes. Era un període de dura crisi econòmica, i la ciutadania, que havia posat grans esperances en aquella institució de tan gloriosa memòria, es va anar desenganyant d'allò que havia rebut amb immensa joia.

Tot amb tot, la Generalitat de Tarradellas va posar les bases conceptuals del futur autòmic i és per això que se n'ha de fer una valoració molt positiva. Hi van posar fi les eleccions del 20 de març del 1980, que varen configurar el definitiu règim d'autonomia de Catalunya.

El restabliment provisional de la Generalitat va cloure la primera etapa del període anomenat Transició. La segona era l'elaboració per a tot l'Estat d'una constitució democràtica que donés un estatus sòlid a la futura autonomia catalana.

El marc constitucional de les autonomies

Un cop constituïdes les Corts espanyoles el juliol del 1977, el 26 del mateix mes es va elegir la Comissió Constitucional, i els nous parlamentaris començaren el treball constituent. El primer resultat d'aquest grup de treball es va donar a conèixer el 5 de gener del 1978, en forma d'avantprojecte inicial. Els punts que afectaven de manera més directa Catalunya eren el reconeixement del dret a l'autogovern, la qualificació de Catalunya com a nacionalitat, la cooficialitat del català, la legalització de la bandera catalana, la possibilitat —que no s'acompliria— d'eliminar les províncies, el caràcter de llei orgànica del futur Estatut d'autonomia i el fet que el Senat es constituís en una cambra de representació territorial en la qual els diversos pobles espanyols poguessin plantejar i resoldre els seus interessos en el marc comú de l'Estat. Res, doncs, ni d'autodeterminació ni d'estructura federal del país.

En la segona redacció de l'avantprojecte, que porta data del 10 d'abril del 1978, apareix per primera vegada el concepte de «comunitats autònomes» per denominar les entitats la personalitat de les quals l'Estat reconeixeria com a pobles espanyols diferenciats, segons el que establissin la Constitució i els estatuts d'autonomia respectius. Però l'article 2, que no es canviava, parlava d'Espanya com a «pàtria comuna i indivisible de tots els espanyols». Cal remarcar com a positiu que es parlava de les nacionalitats històriques.

Finalment, el Congrés dels Diputats aprovà, el 21 de juliol del 1978, el dictamen final de la Comissió Constitucional. Després de passar pel Senat, el 31 d'octubre del 1978 el Projecte de constitució va ser aprovat separatament per les dues cambres. Al Congrés, els diputats catalans d'ERC, Heribert Barrera i Joaquim Arana, es van abstenir. Al Senat, el senador català Lluís M. Xirinacs va votar-hi en contra i el senador d'ERC, Rossend Audet, es va abstenir.

Un interès especial per a Catalunya té el capítol tercer del títol VIII de la Constitució (articles 143 i 158), perquè reconeix per primera vegada que Espanya és formada per pobles diversos i configura allò que s'ha conegut com «l'Estat de les autonomies», a mig camí entre la descentralització profunda i el federalisme.

L'article 143 configurava el dret de les províncies limítrofs a constituir-se en comunitat autònoma. Més cauteles: l'article 145 prohibia la federació de comunitats autònomes. Els articles més importants d'aquest capítol són el 148, que especifica les matèries damunt de les quals tindran competència les comunitats autònomes, i el 149, que esmenta les matèries que són de competència exclusiva de l'Estat. Un interès molt especial té el punt 2 de l'article 150, que autoritza l'Estat a transferir o delegar a les comunitats autònomes matèries de titularitat estatal. Aquesta és una facultat que cap govern espanyol, ni de dretes ni d'esqueres, no ha exercit mai.

Aquest títol tercer parlava també de qüestions relacionades amb el procés d'elaboració dels estatuts, dels òrgans de les comunitats autònomes (art. 152) i del seu control (arts. 153 i 155), del delegat del Govern a les comunitats autònomes (art. 154), de

Membres de la ponència que va redactar l'Avantprojecte de la constitució espanyola, coneguts com «Els pares de la Constitució».

D'esquerra a dreta, asseguts: Miquel Roca, Manuel Fraga, Gregorio Peces-Barba i Jordi Solé Tura.

Dempeus: Gabriel Cisneros, José Pedro Pérez-Llorca i Miguel Herrero de Miñón.

CONTACTO. [Jordi Socias](#)

Aspecte de l'edifici de la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Barcelona els dies previs a la jornada electoral del 15 de juny de 1977.

Agència EFE

l'autonomia financera de les comunitats autònomes (art. 156) i dels seus recursos (art. 157) i del Fons de cooperació interterritorial (art. 158).

Altres disposicions constitucionals —algunes ja venien dels avantprojectes esmentats— que afectaven l'autonomia catalana eren: la unitat de l'Estat espanyol i el dret a l'autonomia de les nacionalitats i regions (art. 2), l'oficialitat del castellà i la cooficialitat de les altres llengües espanyoles en els seus àmbits territorials (art. 3), el reconeixement de la bandera de les comunitats autònomes (art. 4), la configuració del Senat com a cambra de representació territorial (art. 69), el caràcter de llei orgànica de l'Estatut (art. 81), la iniciativa legislativa de les comunitats autònomes (art. 87), la potestat tributària de les comunitats autònomes (art. 133), la iniciativa per a l'elaboració de l'Estatut d'autonomia (disposicions transitòries primera i segona) i la dissolució dels organismes provisionals autonòmics (disposició transitòria setena).

La Constitució configura dos tipus d'autonomia: la de règim especial, amb un major nivell de competències i amb àmplies facultats legislatives —reservada a les nacionalitats històriques i a les comunitats autònomes que accedissin a l'autonomia per la via de l'article 151—, i la de règim general, amb un nivell d'autonomia menor, si bé quedava oberta la possibilitat que gradualment totes les comunitats autònomes assolissin un poder semblant i s'igualesin, doncs, les de règim especial i les de règim general. Aquesta doble via, obligada per la diferent consciència autonòmica dels diversos pobles d'Espanya, d'una banda, i pel desig del Govern Suárez d'estendre les autonomies a tot l'Estat, de l'altra, crearia problemes

polítics —a causa del «greuge comparatiu» que suposava— que afectarien de manera desfavorable l'autonomia catalana.

Un cop aprovada la Constitució per les Corts, havia arribat el moment en què el poble es pronunciés sobre la qüestió. El referèndum constitucional va tenir lloc el 6 de desembre del 1978. La campanya a favor del «sí» va ser massiva, ja que tenia el suport del Govern i de la majoria de les forces polítiques parlamentàries. Al Principat els dissentiments més importants varen ser els d'ERC, que propugnava l'abstenció en no voler acceptar la monarquia, i els dels nacionalistes més radicals, simbolitzats en el senador Xirinacs, que es dividien entre els partidaris de l'abstenció i els del vot en contra, perquè la Constitució no reconeixia el dret a l'autodeterminació de les nacionalitats.

A Catalunya, votaren en el referèndum constitucional el 67,7 per cent dels censats. El 90,4 per cent ho feren a favor, el 4,6 per cent en contra i el 4,2 per cent en blanc, mentre que el 32,2 per cent s'abstingué. Al conjunt de l'Estat, votà el 67,6 per cent del cens. El 87,8 per cent ho va fer a favor, el 7,9 per cent en contra i el 3,5 per cent en blanc; l'abstenció va ser del 32,3 per cent. A Catalunya, doncs, la participació va ser similar a la resta de l'Estat. En canvi, hi hagué més vots afirmatius i menys vots negatius (aquests es degueren, en general, a l'extrema dreta).

La promulgació de la nova Constitució, la fita política més important de tota la Transició, va ser acollida pel poble amb una certa fredor. La Constitució va ser sancionada pel rei al Palau de les Corts el 27 de desembre del 1978. Publicada al BOE el 29 de desembre, va entrar en vigor aquell mateix dia.

...i, per al

SENAT

demòcrates fidels a Catalunya

a GIRONA

PORTABELLA

SOBREQUÈS

SUNYER

S. L. A. 1987

a BARCELONA

BENET
 CANDEL
 CIRICI

a LLEIDA

AUDET
 BALL
 SOLE

a TARRAGONA

BAIXERAS
 MARTÍ
 SUBIRATS

VOTEM

L'ESTATUT!

**E.C.·E.R.C.·F.S.C.(PSOE)·P.S.C.·PSUC i independents
de l'Assemblea de Catalunya
donen suport a la candidatura "ENTESA DELS CATALANS"**

Cartell electoral de l'Entesa dels Catalans a les eleccions generals del 15 de juny del 1977.

AJSC

***Si quieres
la
democracia***

VOTA

**REFERENDUM NACIONAL
PARA LA REFORMA POLITICA**

Cartell a favor del «sí» al referèndum per a la reforma política. 1976

UAB. Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General. CEDOC

Manifestació a favor de l'Estatut a la plaça de Sant Jaume la Diada de Sant Jordi de 1978. En aquells dies s'estava debatent el text constitucional que havia de donar lloc a una nova organització territorial de l'Estat, l'Espanya de les autonomies.

AFB. Pérez de Rozas

L'avantprojecte de l'Estatut

L'arrencada i la constitució de la Comissió dels Vint

Els parlamentaris catalans tenien un neguit profund amb relació a l'arrencada de la tasca d'elaborar el projecte del futur Estatut. Pocs dies després de fer-se públic l'Avantprojecte de constitució espanyola, que ja predefinia el futur del que seria l'Espanya de les autonomies, el 12 de gener del 1978 l'Entesa dels Catalans impulsà una campanya pública, amb el lema «Per una Catalunya democràtica / Guanyem la Constitució / Guanyem l'Estatut», que tenia com a objectiu sensibilitzar el poble català per tal que atorgués una preferència política a l'obtenció d'una autonomia no inferior a la que Catalunya havia aconseguit el 1932, durant la Segona República. La campanya va començar el 17 de febrer amb un acte al Palau de Congressos de Montjuïc, en el qual varen parlar polítics de les diverses tendències favorables a l'autonomia: Jordi Pujol, Joan Reventós, Heribert Barrera, Gregorio López Raimundo, Josep M. Triginer, Josep Benet, Josep Planchart i Felip Solé Sabarís. La campanya de l'Entesa va despertar els recels del president Tarradellas, que pretenia que un procés d'aquesta naturalesa havia de passar per la Generalitat.

A mesura que progressava la redacció de la Constitució, els parlamentaris accentuaven les converses per posar-se a redactar l'Estatut. En aquest clima, l'Entesa va convocar per al 15 de juny del 1978, a la seu del Senat a Madrid, una reunió dels diputats i senadors elegits feia aleshores un any amb l'objectiu de posar en marxa de manera efectiva l'esmentada tasca de redacció. Aquella reunió ha estat considerada pels historiadors com el punt

de sortida del primer estatut d'autonomia de la nova democràcia espanyola.

A la reunió de Madrid es va debatre el procediment que havien de seguir els parlamentaris en la seva comesa. Macià Alavedra, de CDC, va suggerir un mètode que va ser, amb algunes variants, el que es va adoptar. Era bastant calcat del que se seguia per elaborar la Constitució: 1. Redacció d'un avantprojecte per part d'una ponència en la qual estiguessin representats tots els partits parlamentaris. 2. Debat de l'avantprojecte en comissió i en ple. 3. Aprovació del projecte definitiu per part de l'Assemblea de Parlamentaris.

Els parlamentaris catalans es varen tornar a reunir, al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona, el 3 de juliol, amb un únic punt a l'ordre del dia: nomenar la comissió redactora, la famosa Comissió dels Vint. Fa estar integrada per quatre socialistes del PSC (Josep Andreu i Abelló —que en seria el president—, Josep M. Triginer, Josep Verde i Aldea i Eduardo Martín Toval); tres comunistes del PSUC (Jordi Solé Tura, M. Dolors Calvet i Josep Solé i Barberà); tres centristes d'UCD-UCC (Manuel de Sàrraga i Marcel·lí Moreta, d'UCD, i Carles Güell, de la UC-DCC); un republicà d'ERC (Joaquim Arana); un democratacristià d'UDC (Anton Cañellas); un conservador d'AP (Laureà López Rodó) i quatre senadors de l'Entesa dels Catalans (Josep Benet, Jaume Sobrequés, Felip Solé i Sabarís i Josep Subirats). La comissió tenia majoria de parlamentaris d'esquerres (set socialistes o afins, tres comunistes i un independent), però la immensa majoria eren catalanistes, i només una persona (López Rodó) havia tingut altes responsabilitats en el règim franquista.

Atès que la Comissió dels Vint no tenia caràcter oficial, el president Tarradellas no va voler que es reunís al Palau de la Generalitat i va haver-ho de fer a l'Ajuntament de Barcelona. La primera reunió va tenir lloc l'1 d'agost al Saló de Cròniques de l'ajuntament barcelonès. S'hi decidí que la comissió en ple esdevingués ponència, obviant així els problemes que sorgirien a l'hora de constituir un grup redactor més reduït.

Bé que no es partia de zero, perquè havien existit altres períodes històrics en què Catalunya, amb èxit o no, havia plantejat regir-se per un estatut d'autonomia, i el mateix Congrés de Cultura Catalana havia elaborat propostes sobre el tema, no deixava de tenir un gran interès constatar quines serien les grans qüestions que caldria debatre en els mesos següents. A grans trets eren: les competències de la Generalitat en ordre públic, justícia, ensenyament i finances; les competències que la Generalitat hauria de compartir amb l'Estat; les atribucions del President de la Generalitat; la possible existència de conseller en cap, i, sobretot, el sistema que regularia les primeres eleccions al Parlament de Catalunya. Com veurem, se n'hi sumarien altres en el futur immediat.

Des del primer moment es va constatar que moltes de les propostes dels partits estaven relacionades de manera directa amb els seus interessos polítics i les expectatives electorals que donarien ales a aquests. Així, els comunistes (els centristes també) defensaven que la Presidència tingués un caràcter sobretot representatiu —no preveien que el president pogués ser comunista— i que les funcions executives fossin exercides per un conseller en cap —pensaven que una possible coalició amb els socialistes podia atorgar-los aquest càrrec. Per contra, els socialistes, segurs que guanyarien les eleccions i la Generalitat tindria un president socialista, s'oposaven a l'existència del conseller en cap i atorgaven el ple poder al President. CDC mantenia un paper més indefinit: pretenien que l'Estatut no tanqués cap porta a la possibilitat de nomenar un dia un conseller en cap.

Més singular i interessada era encara la proposta dels centristes, basada en la pretensió que el president de la Generalitat fos elegit per sufragi universal, pensant en la possibilitat de pre-

sentar-hi Tarradellas, que havia anunciat que no concorreria a les eleccions i, per tant, no seria diputat ni elegible. La proposta no era constitucional, atenent l'estat de redacció de la Constitució en aquells moments.

Tampoc no ho era la que defensaven els mateixos centristes quan pretenien que el Parlament català tingués dues cambres. Els convergents volien una sola cambra amb diputats elegits a través d'un sistema que afavorís la representació comarcal. Socialistes i comunistes, que basaven el seu poder a l'àrea barcelonina, pretenien una representació més proporcional, bé que amb alguna correcció territorial. La lluita política per dominar el futur parlament va començar des del primer dia.

El 29 d'agost del 1978 la Comissió dels Vint va definir l'estructura general de l'Estatut. Era així: 1. Títol preliminar (definició de la Generalitat, delimitació territorial, seu de les institucions de la Generalitat, llengua, símbols i ciutadania catalana). 2. Competències de la Generalitat (legislació executiva i execució directa; desenvolupament de la legislació de base de l'Estat i execució directa per la Generalitat, execució de competències exclusives de l'Estat, i traspassos de serveis que corresponen a la Generalitat). 3. Institucions de la Generalitat (President, Consell Executiu, Parlament i Tribunal Superior de Justícia). 4. Economia i finances (recursos financers de la Generalitat). 5. Règim administratiu (funció pública de la Generalitat). 6. Reforma de l'Estatut (iniciativa, quòrum de diputats i referèndum). I, finalment, 7. Una disposició transitòria que regulés les primeres eleccions al Parlament (circumscripcions electorals; sistema electoral; nombre de diputats; òrgan que les convoca). La comissió encarregà als diversos partits que presentessin el seu avantprojecte, que servís de base per al debat.

La Comissió dels Vint va començar la tasca de redactar l'avantprojecte de l'Estatut el 8 de setembre del 1978. La primera redacció es va enllestir en reunions celebrades a Barcelona i, entre el 12 i 15 de setembre, al parador de Sau, a Osona —va ser el que va donar nom a l'Estatut—, i de nou a Barcelona entre el 26 de setembre i el 17 d'octubre. La comissió va treballar sobre les propostes presentades pels diversos partits, les més signifi-

Reunió de l'Assemblea de Parlamentaris al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona per nomenar la comissió redactora del text de l'Estatut d'autonomia, coneguda com a Comissió dels Vint. 3 de juliol de 1978.

AFB

catives de les quals aniré esmentant en referir-me als temes més polèmics d'aquest primer avantprojecte.

L'article 1 es va dividir en tres apartats. En el primer s'afirmava que «Catalunya, com a expressió de la seva realitat nacional i per accedir al seu autogovern, es constitueix en comunitat autònoma [...]». El del PSUC començava així: «Catalunya com a nacionalitat es constitueix en comunitat [...]». La proposta d'UCD i d'UC-DCC, redactada en castellà, reconeixia també la nacionalitat catalana: «Catalunya, como nacionalidad en el seno del Estado español [...]». UDC no definia Catalunya de cap manera. Es limitava a afirmar que Catalunya es constituïa en comunitat autònoma d'acord «amb la voluntat del seu poble», la Constitució espanyola i l'Estatut. Els primers papers arribats a la comissió procedents d'AP, CDC i ERC no contenien cap referència a aquest article.

L'article 2 va definir el territori de Catalunya com el format per «les comarques integrades en les províncies de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona». Representava un avenç amb relació a la proposta de PSC, que no esmentava les comarques: «Catalunya, com a comunitat autònoma, comprèn el territori de les actuals províncies de [...]». La paraula «actuals» indicava quelcom que aleshores era objecte de negociació: que en el futur poguessin haver-hi més províncies, assimilades a les antigues vegueries.

En vista del gruix que prendria el debat sobre la llengua en aquelles primeres reunions barcelonines, es va decidir tornar-ne a parlar més endavant. Es va seguir el camí més fàcil per començar: el tema de la bandera i de la capitalitat de Barcelona varen aprovar-se sense cap discussió.

Entre els dies 12 i 15 de setembre la Comissió dels Vint va fer la seva primera estada al parador de Sau. El primer tema que s'hi va debatre va ser el de la llengua, espina dorsal de l'Estatut i una de les qüestions des de sempre més significatives. Amb el temps s'hi afegiria el tema de les finances, però en aquells temps pioners els factors identitaris tenien un pes molt especial.

La redacció que es va imposar va ser la que havien presentat el PSC i el PSUC. ERC i CDC no havien aportat cap redactat a la comissió. L'acord al qual es va arribar —amb l'oposició

d'aquests dos partits, que consideraven que no recollia l'obligatorietat del coneixement del català per als residents a Catalunya— deia així: «La llengua pròpia de Catalunya és el català.» I tot seguit: «Els idiomes català i castellà són oficials a Catalunya i tothom té el dret d'usar-los.» Finalment: «La Generalitat garantirà l'ús del català i del castellà, i prendrà les mesures necessàries per assegurar el coneixement d'ambdues llengües.» Es va acordar així mateix que el text definitiu contingüés alguna referència a la llengua aranesa i a la franja fronterera amb l'Aragó.

Un esment molt especial en el debat de la llengua mereixen les propostes d'AP i UDC, les dues formacions que varen presentar a Sau propostes més ben elaborades, bé que de signe ideològic no coincident sinó oposat. La proposta d'AP començava reconeixent l'oficialitat del català i del castellà com a llengües oficials a Catalunya. Seguia garantint que, a Catalunya, els ciutadans, «qualsevol que sigui llur llengua materna, tindran dret a elegir l'idioma oficial que prefereixin». Volia també AP que el castellà fos l'única llengua oficial en les relacions entre Catalunya i la resta d'Espanya i amb les autoritats de l'Estat, i això en la doble direcció. A més, la Generalitat havia de garantir a tots els ciutadans de Catalunya que ho sol·licitessin «els mitjans necessaris per al coneixement d'una i altra llengua». El darrer punt de la proposta tenia una intencionalitat que es comenta sola i unes conseqüències greus a l'hora de configurar un sistema educatiu coherent. Deia així: «L'ensenyament es donarà en català o en castellà d'acord amb la llengua materna de la població escolar i les opcions dels pares.»

La proposta sobre llengua presentada per UDC a Sau va ser la més complexa i treballada, també la més complicada i d'una major casuística. D'entrada oferia tres alternatives. La primera definia el català com la llengua oficial de Catalunya, sens perjudici del ple respecte als ciutadans de llengua no catalana i a la personalitat lingüística de la Vall d'Aran. La segona alternativa, després d'afirmar que el català era la llengua oficial de Catalunya, exigia l'obligatorietat dels catalans de conèixer el català, «igualment que la llengua oficial de l'Estat, que és la castellana». La tercera alternativa era la que s'acostava més al text finalment

Un cop establerta l'estructura del text estatutari, la Comissió dels Vint va iniciar la redacció de l'avantprojecte de l'Estatut. Ajuntament de Barcelona, 8 de setembre de 1978.

[Europa Press](#)

Ens tindria que austerment
tots (inclos jo) a consultar
posició del Partit abans de
fer ací una proposta
concreta.

Eduard Utrilla

Hauris de preparar una proposta
sobre el tema de l'Anxiu de la casa d'Ar-
gò

Roca

Mostra d'algunes notes
intercanviades pels membres
de la Comissió dels Vint durant
el debat de l'avantprojecte.

En la primera, Martín Toval
s'adreça a Solé i Sabarís després
que aquest fes una intervenció
sobre la gestió dels aeroports.

En la segona, Roca i Junyent
escriu a Sobrequés i Callicó.

Sau, setembre de 1978.

ASJC

aprovat: el català i el castellà, «igualmente», són llengües oficials a Catalunya. Amb relació a la primera i la segona alternatives, UDC proposava que es fes una versió en castellà de tots els documents públics, «en cas de sol·licitar-ho part interessada». Amb relació a la tercera opció, UDC acceptava que totes les disposicions o resolucions oficials de la Generalitat fossin publicades en castellà i català.

Quant a la llengua emprada en les relacions de Catalunya amb la resta de comunitats autònomes, el text d'UDC establia una diferència interessant, en distingir les de parla catalana de la resta. En el segon cas, la llengua vehicular seria el castellà.

No acabaven aquí les propostes d'UDC pel que feia a la llengua. Es referien també als drets dels ciutadans a triar la seva llengua, «sigui quina sigui», en els tribunals i davant les autoritats i funcionaris, i exigien la traducció al català o al castellà de qualsevol document oficial si ho sol·licitava alguna de les parts. Els documents autoritzats per fedataris públics podrien ésser redactats en castellà o català, i «obligadament en una o altra llengua a petició de la part interessada».

A Sau va haver-hi tot seguit el debat sobre l'article que feia referència a la condició política dels catalans. En el fons es debatia la qüestió de si els immigrants serien o no considerats ciutadans de Catalunya. Es va aprovar la proposta del PSC i del PSUC. El redactat va quedar així: «Gaudeixen de la condició política de catalans els que tinguin veïnatge administratiu a qualsevol dels municipis de Catalunya.» D'aquesta manera es refusava la proposta de CDC, que deia que les persones que visquessin a Catalunya i procedissin d'una altra nacionalitat o regió poguessin conservar la seva ciutadania d'origen. La proposta inicial del PSC era encara més contundent que la que es va aprovar, perquè deia que les normes i disposicions de la Generalitat «vincularan tots els residents a Catalunya». La proposta d'UCD i d'UC-DCC es limitava a dir: «Son ciudadanos de Catalunya quienes gocen de la vecindad civil catalana.»

Les competències que correspondrien a una futura Catalunya autònoma eren la medul·la central de l'Estatut. En tots els aspectes. En general es pot afirmar que, amb matisos —en

qüestions puntuals, bé que importants, de les quals ja parlaré—, existia un ampli consens entre el PSC, PSUC, CDC i els senadors de l'Entesa dels Catalans. L'objectiu era assolir el sostre competencial màxim permès per la Constitució. AP, UCD i UC-DCC tenien un posicionament més restrictiu.

L'article 9 d'aquell primer avantprojecte atorgava a la Generalitat competències exclusives en: organització de les institucions d'autogovern pròpies; dret civil propi de Catalunya; règim local; ordenació del territori i urbanisme; cultura i patrimoni històric, artístic, monumental, arqueològic i científic; arxius, biblioteques i museus; conservatoris de música i serveis de belles arts; investigació; esport; espectacles; obres públiques de Catalunya; indústria; comerç interior; agricultura i ramaderia; pesca costanera; turisme; caixes d'estalvi; sector públic econòmic de la Generalitat; col·legis professionals, i altres matèries que per llei orgànica li fossin transferides per l'Estat.

L'avantprojecte preveia dos grups de matèries compartides amb l'Estat. Primer, les matèries sobre les quals la Generalitat podria fer el desenvolupament legislatiu i l'execució de la legislació bàsica de l'Estat. Hi figuraven l'ordenació del crèdit i la banca, la planificació general de l'activitat econòmica, les comunicacions, la premsa, la ràdio i la televisió, i el règim miner i energètic, entre d'altres. Un altre article esmentava les matèries en què correspondria només a la Generalitat l'execució de la legislació de l'Estat. S'hi esmentava la legislació laboral, la propietat intel·lectual i les fires internacionals que se celebressin a Catalunya.

Una de les qüestions que va estar més present al llarg del debat estatutari va ser la que feia referència a l'ordre públic, la seguretat i la policia. Les alternatives, aquell 1977, eren de signe divers: o bé tot l'ordre públic i la policia havien de ser competència de la Generalitat, o bé tot de l'Estat, o bé competència compartida amb dues xarxes de policies —les de l'Estat i les que pogués crear la Generalitat—, o bé, encara, que correspongués a la Generalitat coordinar les forces i cossos de seguretat.

AP, a través del diputat Laureà López Rodó, va defensar a Sau que la Generalitat no creés una policia pròpia, perquè no considerava possible que mai la Policia Armada, dita «nacional»,

o la Guàrdia Civil deixessin d'actuar a Catalunya. El PSC, per boca d'Eduardo Martín, no discrepà essencialment d'AP, però en el sentit que sense una llei orgànica de l'Estat no seria possible crear una policia pròpia de la Generalitat. Tot amb tot, el PSC defensava que era possible aconseguir el control de les forces públiques que actuessin a Catalunya. Els membres de CDC a la comissió sostingueren també el mateix parer, però afegint que, atès que l'Estat podia delegar a les comunitats autònomes competències exclusives que li corresponien, calia demanar-ho a l'Estatut.

Amb el vot en contra d'AP i l'abstenció d'UCD i UC-DCC, es va aprovar l'article que reservava a l'Estat tots els serveis de policia de caràcter extraautonòmic (policia de fronteres, immigració, emigració, règim d'extradició i expulsió). La Generalitat, però, tindria competències en tots els serveis interiors de policia i ordre de Catalunya. Es preveia la creació d'una junta de seguretat, integrada per representants de l'Estat i de la Generalitat, amb l'objectiu de regular els serveis d'ordre públic i el nomenament del personal de seguretat, fins que una llei orgànica fixés el règim definitiu en aquesta matèria.

Per si en un moment determinat el Govern central considerava que l'interès general de l'Estat estava greument compromès, l'Avantprojecte d'estatut acceptava que l'Estat pogués «assumir la direcció dels serveis» de seguretat i policia i retirar, doncs, a la Generalitat les competències que corresponien. Perquè això fos així, però, caldria l'aprovació per majoria absoluta del Senat.

No va haver-hi discrepàncies notables en el tema de l'ensenyament, que es va aprovar, amb el vot en contra d'AP i una abstenció d'UCD i UC-DCC, sobre la base d'atorgar els màxims poders a la Generalitat. L'article 14 de l'avantprojecte era contundent quan afirmava: «Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria d'ensenyament, en tots els seus nivells i especialitats, inclosa la formació professional.» Ara bé, els títols que haguessin de tenir validesa en tot el territori de l'Estat s'haurien de regir per les condicions regulades per Madrid.

Tampoc no va despertar grans passions polítiques el debat sobre el tema de la sanitat. No va ser difícil establir el text segons

el qual correspondria a la Generalitat desenvolupar la legislació bàsica de l'Estat en matèria de seguretat social i de sanitat preventiva, curativa i rehabilitadora. I també que la Generalitat tindria la competència d'executar els serveis de la seguretat social i la gestió del seu règim econòmic a Catalunya.

Més debat va produir el tema de la justícia. No tant per discrepàncies greus al si de la comissió com per les limitacions constitucionals, que parlaven de la independència del poder judicial. L'article 21 de l'avantprojecte concedia a la Generalitat totes les facultats que la Llei orgànica del poder judicial reconegués al poder executiu, i també el dret de fixar les demarcacions i les plantilles del personal de l'Administració de justícia. Més significatiu era el contingut de l'article que creava el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, com a òrgan jurisdiccional que culminaria l'organització judicial en l'àmbit territorial català.

La preocupació permanent dels parlamentaris per protegir l'ús de la llengua catalana i avançar cap a la seva normalització es va posar també de manifest en el tema de l'Administració de justícia. Així, el projecte va establir que el coneixement del català i l'especialització en dret català serien condicions preferents en els concursos i les oposicions per cobrir les places de l'Administració de justícia, però sense que fos exigible als candidats haver nascut a Catalunya o residir-hi. I el mateix es deia dels notaris. Més contundent era un nou apartat sobre els fiscals i els registradors de la propietat i mercantils designats per a Catalunya, els quals «hauran de conèixer la llengua catalana i acreditar l'especialització en dret català».

El 15 de setembre del 1978, els membres de la Comissió dels Vint, sense haver acabat la primera redacció de l'avantprojecte, abandonaren el parador de turisme de Sau i es disposaren a prosseguir la seva comesa a Barcelona. Si tenim present la importància dels temes que s'hi varen debatre, la dificultat política que comportava arribar a un consens ampli en molts d'ells i que era la primera vegada que els nous polítics democràtics s'ocupaven d'aquestes qüestions, caldrà concloure que la feina acomplerta en aquells pocs dies va ser molt positiva. Havia estat el punt d'arrencada d'un procés que encara seria llarg, però els

ponents havien superat les dificultats que comportaven les experiències noves.

Van tenir pocs dies de lleure. El 19 i 20 del mateix setembre reprenien la feina a Barcelona. Ara s'havia arribat a la medul·la del nou ordre polític que es pretenia instaurar. Calia definir i donar contingut a les grans institucions que havien de governar, gestionar i administrar l'autonomia i, per tant, el futur autogovern de Catalunya. Que aquestes institucions estiguessin regulades d'una o d'altra manera i que ho fossin abans o després de les primeres eleccions al Parlament de Catalunya, tenia una importància capital. Si es regulaven de manera detallada en aquell moment de majoria parlamentària d'esquerres, seria una cosa. Si es feia després de les eleccions autonòmiques, en les quals els partits nacionalistes tenien més possibilitats d'aconseguir millors resultats i per tant més pes polític en el futur govern català, seria una altra cosa. En el primer cas, socialistes, comunistes i Entesa volien deixar ben lligat el capítol de les institucions. En el segon cas, era millor limitar-se a uns grans principis i que fos l'estatut interior de Catalunya el que acabés de configurar els sistema institucional d'autogovern.

Ja m'he referit abans a alguns d'aquests problemes. La primera part de l'article 28 no presentava cap motiu de divergència: «La Generalitat està integrada pel Parlament, el President de la Generalitat i el Consell Executiu o Govern.» Més amb la voluntat unànime que no fossin les Corts espanyoles, sinó el Parlament català, qui regulés el funcionament d'aquestes institucions, el punt 2 de l'article 28 deixà que fossin les lleis interiors de Catalunya les que concretessin aquest funcionament. Això sí, com gairebé sempre al llarg de l'Estatut, «d'acord amb la Constitució».

Com tots els parlaments democràtics d'arreu del món, les competències que correspondrien a la cambra catalana serien les de representar el poble de Catalunya, fer lleis —potestat legislativa—, aprovar cada any els pressupostos del Govern i controlar la seva acció executiva. ERC, PSUC, UCD i UC-DCC van proposar que la legislatura no passés de quatre anys —la durada que a la llarga prevaldria—, però el redactat de l'avantprojecte de la Comissió dels Vint parlava d'un termini «no superior als cinc

anys». L'elecció es faria «d'acord amb un sistema de representació de tot el territori de Catalunya». CDC no va donar suport a l'expressió «representació proporcional», per les causes que ja he explicat abans.

L'Avantprojecte de Sau va introduir un concepte que acabaria essent recollit en el text definitivament aprovat, bé que mai no s'ha portat a la pràctica. S'afirmava que el Parlament podria celebrar reunions en altres indrets de Catalunya.

La proposta més original i treballada amb relació a la institució parlamentària va ser la que van presentar a la Comissió dels Vint els representats d'UCD i d'UC-DCC. Primer, el mateix títol. Parlaven d'«Assemblea Legislativa o Parlament». Tindria dos òrgans: la Cambra de Diputats i la Cambra de Comarques, aquesta darrera qualificada de manera impròpia pels historiadors i comentaristes com a «Senat». No era aquesta la denominació emprada pels centristes. Aquests establien la incompatibilitat entre ser membre d'una d'aquestes dues cambres i ser diputat o senador a les Corts Generals de l'Estat. No estaven sotmesos a mandat imperatiu, i sí a un règim d'incompatibilitats bastant sever.

Quant al sistema electoral, la proposta centrista establia l'existència de cinc circumscripcions electorals, com durant la Segona República: les quatre províncies més el terme municipal de Barcelona. Cada circumscripció tindria un mínim de representants i els altres es distribuïrien de manera proporcional a la població: «La elección se verificará en cada circunscripción atendiendo a términos de representación proporcional.»

La circumscripció electoral de la Cambra de Comarques seria, és clar, la comarca corresponent. Quant al Barcelonès, s'hi establien dues circumscripcions: la del municipi de Barcelona i la que formarien la resta de municipis de la comarca. Segons la població, cada comarca elegiria un màxim de quatre representants i un mínim de dos. El sistema, dins de cada comarca, seria proporcional. La durada d'aquesta cambra seria també de quatre anys. Els centristes atorgaven de manera automàtica i amb caràcter vitalici la condició de membres de la Cambra de Comarques als expresidents de la Generalitat.

Proposta Sobrequés

DISPOSICIÓ ADDICIONAL

1. L'Arxiu de la Corona d'Aragó, de Barcelona, en quant és de titularitat estatal, s'entén comprès en el número 28 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució.

2. El ^{Event} ~~caràcter del contingut~~ d'una bona part dels fons documentals ^{el Arxiu} ~~que conté~~ ^{no} fa que aquests siguin patrimoni històric ~~estatal~~ ^{no} ~~de les Comunitats Autònomes~~ ^{de} Aragó, Balears, Catalunya i València, ^{de} a les quals ha de correspondre, en la forma que es determini en virtut de l'apartat 2 de l'article 145 de la Constitució, ^{de} la gestió a que es refereix l'esmentat número 28 de l'apartat 1 de l'article 149. *haurà d'ene objecte d'un acord de cooperació entre la*

3. La gestió d'aquells fons documentals que no provenen de l'antic Arxiu Reial i que es refereixen a la història de Catalunya correspondrà a la Generalitat.

3 4. Fins que nous criteris tècnics no recomanin fixar altres ordenaments arxivístics, que han de permetre de refer ~~la~~ ^{la} ~~través dels agrupaments i de les restitucions que calgui establir~~ ^{la} ~~la~~ ^{unitat} documental originària de cada fons, s'arbitraran els mitjans necessaris per tal d'evitar segregacions que posin en perill la conservació ^{comunitat arxivística} d'aquests fons i en dificultin ~~la seva consulta científica.~~

Esborrany de la proposta de gestió de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, elaborada per Jaume Sobrequés i Callicó, que s'havia d'incorporar a l'avantprojecte d'Estatut d'autonomia. Sau, setembre de 1978.

AJSC

El sistema d'aprovació de les lleis del projecte centrista s'adequava més o menys al que és habitual en els sistemes bicamerals. La iniciativa legislativa correspondria al Consell Executiu, als diputats i a la Cambra de Comarques. Aquesta podria presentar projectes de llei sobre matèries que es referissin a ordenació del territori o a política econòmica general. Un cop que un projecte o una proposició de llei hagués estat aprovat per la Cambra de Diputats, s'hauria de comunicar a la Cambra de Comarques, la qual podria vetar-la o fer-hi esmenes. La darrera paraula, en qualsevol cas, correspondria a la Cambra de Diputats.

Aquesta proposta de parlament bicameral presentada per UCD i UC-DCC va ser derrotada sense pietat.

El text de la Comissió dels Vint preveia així mateix la creació d'un Síndic de Greuges, amb l'objectiu de defensar els drets dels ciutadans i de supervisar les activitats de l'Administració de la Generalitat. D'aquesta manera, l'Estatut feia seva la figura de l'*ombudsman* suec, que també tenia el seu equivalent en el Defensor del Poble de la Constitució espanyola.

Ja he parlat de la discrepància que existia entre el PSC i el PSUC en relació amb el paper executiu o representatiu del President de la Generalitat. No he d'insistir-hi. Els del PSUC intentaven que en el futur es pogués consensuar el càrrec de President en un independent proper, el senador Josep Benet, i pensaven que els socialistes només podrien acceptar-ho si ells tenien un conseller en cap plenament executiu. L'avantprojecte establí finalment una fórmula de consens: el President dirigeix i coordina l'acció del Govern i té la més alta representació de la Generalitat, i també l'ordinària de l'Estat. Ara bé —i aquesta era la concessió als comunistes— el President «podrà delegar temporalment funcions executives [...] en un dels consellers.» Sense que es digués, qui volgués podria entendre que es parlava d'un conseller en cap.

Quant a l'organització territorial de la Generalitat, elsponents acordaren que aquesta s'estructuraria en municipis i comarques. Sobre l'aparició de les comarques hi havia un acord ampli. Planava, però, pel damunt dels parlamentaris el vell tema de l'existència de les províncies borbòniques del segle XIX. Un ob-

jectiu bastant estès era suprimir-les. La manera de fer-ho —cas que l'Estat, a partir de la Constitució, ho permetés, que mai no ho ha fet— era crear unes demarcacions més àmplies, que apleguessin diverses comarques, i donar-los un nom de més gloriosa tradició catalana, el de vegueria. Tampoc no va haver-hi acord en aquest sentit i la qüestió va restar més diluïda: «També es podran crear agrupacions supracomarcals i altres demarcacions que responguin al fet urbanístic i metropolità.» Aquest darrer mot explicitava la voluntat de l'esquerra d'institucionalitzar, com a mínim, una àrea metropolitana de Barcelona. En la reunió de la Comissió dels Vint celebrada el 26 de setembre els socialistes aconseguiren que s'aprovés una esmena que permetia que les comarques i les vegueries tinguessin un cert poder polític i no fossin només simples demarcacions administratives.

Aquell mateix dia, l'agència EFE feia públic el text dels primers vint articles de la redacció de l'Estatut de Sau, quan encara no s'havia tancat de manera definitiva el procés d'elaboració constitucional. La notícia va caure malament, perquè es considerà que podia produir encara més cauteles negatives contra el futur estatut i que aquestes es podrien concretar durant el pas de la Constitució pel Senat. Bé que el responsable de la filtració mai no ho ha confessat i, per tant, no hem de fer judicis temeraris, el fet cert és que va córrer la brama que havia estat el diputat centrista Manuel de Sàrraga, membre de la Comissió dels Vint, qui havia fet arribar el text als mitjans de comunicació.

La comissió es va tornar a reunir el 2 d'octubre. En primer lloc, s'hi va aprovar el títol corresponent al sistema que caldria seguir per reformar l'Estatut. La iniciativa per fer-ho podia provenir de tres fonts: el Consell Executiu, el Parlament de Catalunya o les Corts espanyoles. En tots els casos, caldria l'aprovació del Parlament per majoria absoluta, del poble català en referèndum i de les Corts mitjançant una llei orgànica. Si no reeixia la reforma, aquesta només es podria tornar a intentar passat un any. Les dificultats esmentades tenien com a objectiu bàsic atorgar a l'estatut que s'aprovés la màxima estabilitat, com així ha succeït.

Vull insistir en un tema del qual ja he ofert alguns tasts i que fou, sense cap mena de dubte, la qüestió que va fer vessar més

La Comissió dels Vint al parador de Sau. D'esquerra a dreta, a la primera fila: Laureà López Rodó, Eduardo Martín Toval, Josep Andreu i Abelló, Josep M. Triginer, Felip Solé i Sabarís, Jaume Sobrequés i Callicó i Josep Subirats. A la segona fila: Macià Alavedra, Josep Verde i Aldea i Manuel de Sàrraga. A la tercera fila: Josep Sendra, Jordi Solé Tura, Maria Dolors Calvet, Marcel·lí Moreta, Anton Cañellas, Joaquim Arana i Carles Güell de Sentmenat. Sau, setembre de 1978.

AFB

Revers de la fotografia de la pàgina anterior signada per tots els membres de la Comissió dels Vint.

AJSC

tinta als comentaristes polítics de l'època: la regulació de les primeres eleccions al Parlament de Catalunya. Els partits de centre (UCD i UC-DCC), de dreta (AP) i el principal partit nacionalista (CDC) refusaven un sistema proporcional estricte, perquè si se seguia aquest procediment Catalunya restaria sotmesa a la voluntat de la província de Barcelona i les comarques menys poblades, i també les menys desenvolupades, trobarien impossibilitat el seu creixement en un pla d'igualtat. La Catalunya pobra, desatesa políticament, ho seria cada dia més, en no tenir veu ni vot al Parlament. Pretenien, doncs, que cada comarca es constituís en circumscripció electoral o, en el pitjor dels casos, si això no era acceptat, que les províncies amb menys poblament poguessin elegir un mínim de diputats prou elevat per compensar el predomini barceloní.

L'esquerra (PSC, PSUC i Entesa dels Catalans, aquesta dominada pels dos partits que intentaven, gairebé sempre amb èxit, convertir-la en cadena de transmissió pròpia), que tenia la seva base electoral molt majoritària a Barcelona i a l'entorn metropolità, defensava un sistema que li atorgués una majoria àmplia: no es podien comparar els cinc mil habitants de la Vall d'Aran amb

els dos milions i mig de Barcelona i, per tant, calia garantir al màxim el valor igualitari de cada vot personal. Afegien que l'elecció d'un o dos diputats per comarca faria que el procés electoral estigués regit per un sistema majoritari. Així mateix, l'esquerra sostenia que un sistema mixt (trenta-vuit diputats comarcals i la resta elegits a través d'un sistema proporcional) no corregiria la distorsió dels resultats generals. Tot això sense comptar el que consideraven dificultats tècniques, com la manca de censos i juntes electorals.

Els arguments d'uns i altres tenien poca credibilitat. Prevalien, com ja he dit, els interessos electorals. UCD, per exemple, malgrat ser un partit que, en línies generals, provenia d'una cultura política molt poc favorable a l'existència administrativa de les comarques, en les anteriors eleccions del 15 de juny del 1977 havia estat la força política més votada en dotze comarques. Per contra, el PSUC, tot i haver aconseguit en el conjunt català més vots que la UCD, només havia guanyat en una comarca, el Vallès Occidental. El Pacte Democràtic (CDC i UDC, sobretot) també havia aconseguit la victòria electoral en dotze comarques, però els socialistes, tot i haver guanyat en tretze, tenien la força principal en el territori ja indicat.

Davant la impossibilitat d'arribar a un acord, era millor ajornar el tema per a més endavant, per a una segona lectura. M'hi tornaré a referir.

El 10 d'octubre s'aprovà el capítol referent a l'elecció del President de la Generalitat i al mètode que el Parlament hauria d'emprar en les votacions successives. L'elecció comportaria també l'aprovació del seu programa de govern i del seu consell executiu. El sistema previst per part de la Comissió dels Vint per a l'elecció del President de la Generalitat serà una qüestió que no figurarà ni en el text definitiu de l'Estatut, i serà ajornat fins a l'aprovació de l'estatut de règim interior.

El mateix dia 10 d'octubre del 1978, la Comissió dels Vint va iniciar, bé que sense arribar a un acord, el llarg i complicat capítol del projecte dedicat a les finances de la Generalitat. Aquell dia CDC, PSC, UCD, UC-DCC i PSUC varen presentar les seves primeres propostes. Eren un punt de partida que marcava

l'ideal de cada partit, si bé més tard uns i altres haurien de fer concessions.

Ara fa vint-i-set anys, en Sebastià Riera i jo mateix vàrem fer una breu anàlisi comparativa entre el Projecte d'estatut elaborat per l'Assemblea de Parlamentaris catalans i el text aprovat a les Corts espanyoles, i vàrem sintetitzar els punts fonamentals d'aquell debat.

El primer a parlar va ser el diputat de CDC Macià Alavedra, que va resumir així les tesis del seu partit: la Generalitat s'ocuparia de la recaptació i la gestió dels tributs catalans, tant els propis com els que corresponien a l'Estat. Els ingressos de la Generalitat serien el resultat de la participació autonòmica en la recaptació fiscal de l'Estat a Catalunya. Se'n farien tres parts: un percentatge serviria per pagar la part que correspondria a Catalunya dels serveis que es reservava l'Estat; una altra part aniria al Fons de compensació interterritorial, i una tercera part romandria en mans de la Generalitat. Aquest darrer percentatge seria pel cap baix del 40 per cent.

Va ser en aquell moment quan Macià Alavedra va parlar per primera vegada d'un sistema que per ell era un veritable concert econòmic, que tenia l'avantatge de ser d'aplicació automàtica i no calia establir negociacions cada any. Si augmentava la recaptació, la quantitat que correspondria a la Generalitat seria també més elevada. Era, de fet, un sistema financer més propi d'un estat confederal que d'un estat autonòmic. Una altra alternativa que va proposar CDC consistia que la Generalitat percebés un alt percentatge —de l'ordre del 80 per cent i actualitzable cada cinc anys— sobre els impostos directes, prescindint del tot dels indirectes.

Eduardo Martín va ser, en aquell debat de finances, el portaveu del PSC. Digué d'entrada que el percentatge de la recaptació fiscal que corresponia a la Generalitat havia de tenir una base concreta i que aquesta base havia de ser el cost dels serveis que Catalunya havia assumit. De quina altra manera, es preguntava, s'arribaria a establir una participació percentual automàtica? A diferència del que defensava CDC, el PSC proposava que els ingressos de la Generalitat procedissin d'impostos cedits per l'Estat (successions i donacions, patrimoni net, transmissions i actes

jurídics documentals, i els impostos especials que gravessin els alcoholos, el sucre, les begudes refrescants, etc.), més una participació en d'altres impostos estatals, com el de la renda de les persones físiques i el de societats, els rendiments de les taxes pròpies, els ingressos procedents del Fons de compensació interterritorial, les subvencions de l'Estat, l'emissió de deute públic i el recurs al crèdit.

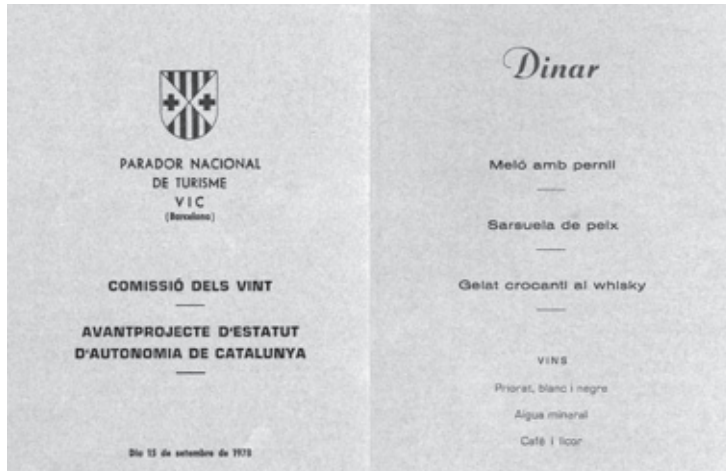
El PSC reclamava també per a la Generalitat la gestió tributària, la recaptació, la liquidació i la inspecció de tots els impostos estatals a Catalunya. En aquest sentit, la Generalitat «disposarà de plenes atribucions per a l'organització i l'execució d'aquestes tasques, en actuar per delegació de l'Estat».

UCD i UC-DCC, a través de Manuel de Sàrraga, va proposar un sistema financer de la Generalitat basat en tres tipus d'impostos: els cedits per l'Estat (contribució territorial, rústica i urbana, i llicència fiscal, impostos sobre transmissions i actes jurídics documentats, els que graven l'aigua, el telèfon, el gas i l'electricitat, l'impost general sobre successions i donacions), els recàrrecs imposats per la Generalitat —fins a un 10 per cent màxim— a alguns tributs estatals (impostos sobre la renda de les persones físiques i jurídiques i sobre el patrimoni) i els impostos de la Generalitat. Els percentatges d'ingressos de la Generalitat serien el resultat de tres factors: població amb relació a Espanya, renda per habitant de Catalunya i esforç fiscal realitzat en la recaptació dels impostos cedits per l'Estat.

Finalment el PSUC, a través de Jordi Solé Tura, va proposar que els recursos financers de la Generalitat es basessin en els impostos cedits per l'Estat, en una participació en els no cedits, en els ingressos provinents de les diputacions provincials, en els impostos propis, en els recursos procedents de les finances locals i en el crèdit i el deute públic. Els percentatges de la participació de la Generalitat en les finances generals de l'Estat s'haurien de revisar cada cinc anys.

No consta que ERC presentés a la Comissió dels Vint cap proposta escrita sobre aquest punt.

Bé que tant en la segona lectura de la mateixa Comissió dels Vint, com en el plenari de parlamentaris catalans, com en

Menú elaborat pel restaurant del parador de Sau per a la Comissió dels Vint durant la seva estada al setembre de 1978.

AJSC

la negociació del projecte aprovat a Catalunya que tindria lloc a les Corts espanyoles, s'anirien introduint canvis i afegits substancials en l'avantprojecte, aquella primera redacció va poder servir per detectar quines eren les grans qüestions a debatre i quins eren els posicionaments de sortida dels partits parlamentaris expressats a través dels seus representants a la comissió. Aquesta primera redacció es va donar per tancada el 17 d'octubre d'aquell 1978.

La segona lectura de la Comissió dels Vint

La Comissió dels Vint es va tornar a reunir a Sau entre els dies 3 i 5 de novembre. El 21 d'octubre anterior el diari de Madrid *El País* va publicar el text aprovat fins aleshores, la qual cosa no va agradar als polítics catalans. Tot amb tot, els reunits a Sau varen poder treballar amb més tranquil·litat i seguretat, perquè el 28 d'octubre s'havia donat a conèixer el text definitiu de la Constitució espanyola, el contingut de la qual constituïa

una autèntica espasa de Dàmocles sobre els ponents i comissionats catalans.

El text constitucional va actuar des del primer dia com un element de rebaixa de l'avantprojecte. Així, varen desaparèixer de les competències exclusives de la Generalitat els col·legis professionals i la majoria de matèries econòmiques, com la planificació de l'activitat econòmica i la coordinació amb la de l'Estat; indústria; agricultura i ramaderia; comerç interior; sector públic econòmic de la Generalitat, i estalvi i caixes d'estalvi. Per mantenir l'element a l'exclusivitat, el PSC i el PSUC varen proposar l'aprovació d'un nou article que digués que aquesta tindria lloc en el marc de les bases i de la coordinació general de l'Estat.

Aquella primera autoretallada va afectar altres temes importants. La Constitució atorgava competència exclusiva a l'Estat sobre patrimoni cultural, investigació, règim local i ordenació farmacèutica. Quant als arxius, biblioteques i museus, la Generalitat només tindria competència sobre els que no fossin de titularitat estatal. S'afegí, però, una nova competència exclusiva, condició femenina i promoció de la dona, i, en l'apartat d'obres públiques, recursos hidràulics interiors.

De l'apartat de competències de desenvolupament legislatiu, com s'ha dit, se suprimí la planificació de l'activitat econòmica. A l'article que especificava les competències d'execució per la Generalitat de la legislació de l'Estat, s'hi afegí l'ordenació de la pesca marítima, els museus, arxius i biblioteques de titularitat estatal i els recursos i aprofitaments hidràulics —no la concessió— quan les aigües discorreguessin fora del territori català.

Gairebé no va produir-se cap canvi significatiu en matèria d'ensenyament, sanitat i justícia. Quant a la possibilitat que la Generalitat pogués establir convenis amb altres comunitats autònomes, el nou redactat la reduí a matèries de competència exclusiva, i hi introduí altres cauteles.

Els centristes insistiren, en la segona estada a Sau de la Comissió dels Vint, en el bicameralisme. Aquest fet va provocar la seva abstenció en tots els articles que regulaven el funcionament del Parlament. I el mateix varen fer els representants de CDC en defensar la idea que la majoria de qüestions que regulaven la

cambrà catalana no havien de ser objecte d'aprovació a les Corts espanyoles, sinó deixades per al posterior estatut de règim interior. Finalment, la durada de la cambrà restà fixada en quatre anys, quan en la primera lectura ho havia estat en cinc.

El capítol referent al Parlament encara va experimentar més canvis: els socialistes aconseguiren introduir-hi un afegit que atorgava iniciativa legislativa als òrgans representatius de les comarques, i s'aprovà l'elecció per part del Parlament de senadors que el representessin a les Corts de Madrid. Així mateix, s'atorgava al Parlament la competència de presentar lleis a la Mesa del Congrés, d'interposar recursos d'inconstitucionalitat i de demanar al Govern de l'Estat l'adopció de projectes de llei.

El 5 de novembre del 1978 pot ser considerat un dia històric en el procés de redacció de l'Estatut d'autonomia de Catalunya per part de la Comissió dels Vint. Tot el matí de Sau va estar dedicat al capítol de finances de la Generalitat. Malgrat que en tràmits polítics posteriors encara s'hi introduïrien canvis més o menys substancials, aquell matí es va marcar el camí de manera definitiva de l'economia de la primera institució catalana d'autogovern. Era molt el que es debatia. En primer lloc, si l'autonomia havia de fer més onerosa la contribució dels ciutadans al nou règim polític. La Constitució permetia que la Generalitat gravés amb nous recàrrecs els impostos estatals. CDC deia que aquesta oportunitat no s'havia de desaproveitar, ni que després aquests recàrrecs no es fessin efectius. Els socialistes volien evitar que els catalans tinguessin la impressió que l'autonomia seria més cara, i per tant els recàrrecs no s'havien d'especificar a l'Estatut. En aquesta qüestió, es va imposar el parer de CDC.

En general, però, va prevaler el posicionament dels socialistes, que aconseguiren els catorze vots favorables del PSC, PSUC, UCD, UC-DCC i Entesa dels Catalans. CDC i AP varen mantenir un vot particular, amb l'objectiu de tornar-ne a parlar en el plenari dels parlamentaris. Aquesta qüestió, doncs, no restava tancada a Sau.

El que es va aprovar per part de la Comissió dels Vint en relació amb aquest important capítol es pot resumir així. Per començar, es definia el patrimoni de la Generalitat: béns propis, béns traspassats per l'Estat i per les diputacions, béns adquirits i

donacions. Quant als ingressos, es resumien així: impostos de la mateixa Generalitat; impostos cedits per l'Estat —ja m'hi he referit abans—; participació de la Generalitat en impostos establerts per l'Estat —també esmentats—; rendiment de taxes pròpies per prestació de serveis; contribucions especials que la Generalitat pogués establir; recàrrecs sobre impostos estatals; ingressos procedents del Fons de compensació interterritorial; emissions de deute públic i recurs al crèdit, i, finalment, els rendiments del patrimoni propi.

Amb el pas dels anys, aquestes semblen qüestions d'una gran obvietat, però el 1978 constituïen quelcom nou, sense precedents, i despertaven un gran interès. Sabem que els historiadors hem d'intentar entendre i valorar els fets tenint en compte les circumstàncies de tota mena en què varen produir-se. Per això qualifico de molt importants aquests acords.

Un nou apartat introduïa una cautela favorable als futurs ingressos de la Generalitat: en cas que aquests disminuïssin com a conseqüència d'una modificació en el sistema tributari de l'Estat, aquest es comprometria a augmentar els ingressos de la Generalitat en la mateixa proporció que el conjunt d'ingressos de l'Estat.

Nous articles regulaven la part que correspondria a la Generalitat dels impostos de l'Estat. Havia de garantir que els ingressos representessin, com a mínim, la quantitat resultant d'aplicar al valor total dels ingressos de l'Estat la mitjana dels coeficients de població i recaptació fiscal a Catalunya, i de deduir les quantitats equivalents al cost proporcional que correspongués a Catalunya dels serveis que l'Estat continués prestant. S'hauria de revisar cada cinc anys. Molt significativa era la pretensió que fos la Generalitat qui gestionés tots els impostos estatals a Catalunya, tret dels monopolis i les duanes, i la facultat que s'atorgava al Govern català per establir el règim financer dels municipis, per constituir institucions de crèdit pròpies i per crear un sector públic autònom.

Una disposició addicional que arribaria fins al final, bé que no tindria les conseqüències que els redactors pretenien —presuposaven el que mai no va succeir, la desaparició de les dipu-

tacions provincials—, deia així (la reproduïxo del text final): «A partir de l'entrada en vigor del present Estatut, els pressupostos que elaboraran i aprovaran les diputacions provincials de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona seran units als de la Generalitat.» Les diputacions ni mai no han desaparegut ni mai no han estat sota control directe del Govern de la Generalitat. Les coses es percebien aleshores de manera diferent.

La tarda del 5 de novembre del 1978, la Comissió dels Vint es disposava a entrar en la recta final. Va fer-ho abordant un tema cabdal i al qual ja m'he anat referint: la disposició transitòria sobre les primeres eleccions al Parlament de Catalunya. Del gran acord entre CDC, PSC i PSUC en resultà aquest redactat: «Previ acord amb el Govern de l'Estat, el Consell Executiu de la Generalitat convocarà les eleccions en el termini màxim de quinze dies a comptar des de la promulgació d'aquest Estatut. Les eleccions s'hauran de celebrar en el termini màxim de quaranta-cinc dies.» El text definitiu va dir «seixanta [...] des de la seva convocatòria».

Amb els vots favorables de PSC, PSUC i Entesa es van desfermar de manera definitiva les circumscripcions electorals comarcals. L'avantprojecte consolidà com a tals les províncies. Això sí, «en el moment de promulgar-se l'Estatut». No es deia, doncs, que haguessin de ser, com de fet ha succeït, les quatre d'aleshores i de sempre. A les províncies de Girona, Lleida i Tarragona, s'escolliria un diputat per cada 40.000 habitants, mentre que a la de Barcelona seria un per cada 50.000. La

desproporció mínima no serviria, és evident, per ajustar el pes polític de Barcelona al de les altres circumscripcions catalanes. L'elecció es faria per sufragi universal seguint un sistema d'escrutini proporcional. Bé que no s'especificà, tothom pensava en la regla d'Hondt.

La primera previsió del nombre de diputats arribava fins a 144. No existia un mínim de diputats per província, i prevalia, pel damunt de la representació territorial, la purament demogràfica: Barcelona tindria, en aquell primer càlcul, 82 diputats; 12, Tarragona; 11, Girona, i 9, Lleida. La qüestió encara restava, però, oberta.

Algunes qüestions puntuals tancaren les sessions: s'incorporà la preocupació per la llengua aranesa: «La parla aranesa serà objecte d'especial respecte i protecció.» I, en relació amb el futur de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, s'establia una diferència, que no reeixiria, entre la gestió dels fons documentals, encarregada a un patronat mixt Estat-Generalitat, i la dels estrictament catalans, que correspondria a Catalunya.

Sau va tancar les portes als parlamentaris catalans el 5 de novembre. Abans es va redactar un preàmbul, del qual tornaré a parlar. S'obrí des d'aleshores un altre escenari, el ple dels parlamentaris, que, a Barcelona, procediria a enllestir el projecte català d'Estatut. El president Tarradellas, que va procurar tenir sempre lluny els parlamentaris redactors, es va avenir a pagar la festa. L'avantprojecte va costar a la Generalitat provisional 1.136.831 pessetes.

Barcelona, 17 de juliol del 1978

Secretariat de l'ENTESA DELS CATALANS
Infanta Carlota 106-108, entl. 2ª
BARCELONA
=====

Benvolguts companys:

Després d'analitzar el contingut de la vostra lletra de data 12 de juliol, mitjançant la qual doneu resposta a la nostra petició de que s'implementin vies d'articulació que facin possible la participació dels partits polítics catalans i democràtics sense representació parlamentària estatal en la redacció de l'avant-projecte d'Estatut d'Autonomia, el Comitè Nacional del MOVIMENT COMUNISTA DE CATALUNYA i el Comitè Nacional de l'ORGANITZACIO D'ESQUERRA COMUNISTA DE CATALUNYA us hem de manifestar que la solució que ens proposeu no ens es en absolut acceptable.

Si com s'ha afirmat públicament la redacció de l'Estatut no es realitzarà secretament com ho ha estat l'avantprojecte constitucional, sense contactes amb membres del Secretariat de l'Entesa ens podem enterar dels esmentats treballs mitjançant la premsa diària.

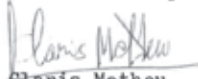
Per altra banda, la tramesa de la nostra proposta d'Estatut o de Bases per a un Estatut la podem fer arribar directament a cada integrant de la "Comissió dels 20".

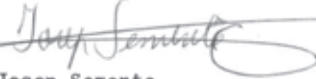
El que nosaltres i altres forces democràtiques catalanes sense representació parlamentària pretenem i estem segurs de tenir el dret de reclamar es la nostra participació activa en la redacció de l'avant-projecte. I aquest dret creiem que ens el dona, per una banda la nostra lluita per les llibertats nacionals de Catalunya i la situació antidemocràtica que en molts aspectes van tenir les eleccions del 15 de juny del 1977, situació que entre altres coses ens tenia il·legalitzats i que la majoria dels partits amb representació parlamentària a Catalunya també varen definir com a no democràtica.

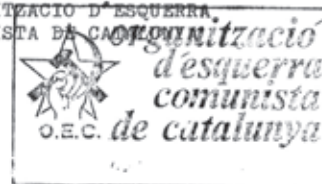
Creiem que existeixen altres formes que les proposades per a que els esmentats partits puguin participar en els treballs de redacció de l'avant-projecte i a més a més no existeix cap limitació legal, a menys que el que es pretengui sigui el legalitzar de fet una situació no plenament democràtica i marginal a amplis sectors del nostre poble de la tasca de recuperació de les nostres llibertats nacionals.

Esperant que aquest Secretariat cercara una solució acceptable a la nostre demanda us saludem a l'espera de la vostra resposta.

Claris Matheu
pel Comitè Nacional del
MOVIMENT COMUNISTA DE CATALUNYA

Josep Sementé
pel Comitè Nacional del
ORGANITZACIO D'ESQUERRA
COMUNISTA DE CATALUNYA

Carta conjunta del Moviment Comunista de Catalunya (MCC) i de l'Organització Esquerra Comunista de Catalunya (OEC) adreçada a l'Entesa dels Catalans per demanar la participació de les forces polítiques catalanes sense representació parlamentària en la redacció de l'avantprojecte d'Estatut. Barcelona, 17 de juliol de 1978.
AJSC

Les propostes dels partits no parlamentaris

Una sessió parlamentària atípica

Els anys 1977-1978 la relació entre els partits que havien obtingut representació parlamentària i els que no n'havien aconseguit era més dialogant que no ho seria a mesura que els successius processos electorals els anessin allunyant. Les diferències des del punt de vista polític i sociològic eren menors. Uns i altres, amb graus d'implicació de signe divers i amb una intensitat més o menys dilatada en el temps, havien lluitat plegats des de la clandestinitat contra la dictadura.

En aquells primers mesos de la Transició consolidada, els partits sense representació parlamentària eren creditors d'un respecte i d'una consideració per part dels partits parlamentaris que s'anirien esvainent amb el pas dels anys, fins a esdevenir oblit o menyspreu. En aquells anys, el dret de les minories polítiques era vigent, bé que minvava cada dia que passava.

Molts dels polítics parlamentaris i dels no parlamentaris havien fet camí plegats durant els negres anys del franquisme, i s'havien nuat entre ells vincles de complicitat. El 15 de juny del 1977 va marcar una línia de separació que a alguns els va resultar difícil d'acceptar. Tot amb tot, quan determinats partits sense representació parlamentària van demanar de prendre part de manera activa en el procés d'elaboració de l'Estatut, en el qual d'alguna manera se sentien implicats, va costar molt que se'ls tanquessin del tot les portes. Cal tenir en compte que alguns d'aquests partits havien pres part, sense èxit, a les esmentades eleccions, i que altres ho havien fet integrats en una coalició que sí que havia obtingut representació, al Congrés dels Diputats o al Senat. Ho anirem veient.

A mesura que anava avançant el procés de redacció al qual m'he referit, moltes organitzacions polítiques s'adreçaren sobretot a l'Entesa dels Catalans, que pel seu caràcter ofería una imatge més propera que la que presentaven els partits, demanant-los de prendre part en el procés de redacció. S'esgarriaven que partits amb molts membres provinents del franquisme, com AP i UCD, tinguessin plat a taula en aquell moment històric i ells haguessin de mirar el convidat des del darrere de la vidriera. Els semblava injust i mancat de lògica. Sostenien també que els polítics elegits el 15 de juny ho havien estat per representar Catalunya a les Corts espanyoles i no per elaborar un estatut. Val a dir que aquesta argumentació no estava mancada de lògica i que va circular amb intensitat en amplis cercles d'opinió.

Entre les organitzacions que de manera formal s'adreçaren a l'Entesa dels Catalans, figuren MCC, OEC, LCR, FNC, PTC, PSAN, ORT. PTC i ORT varen presentar un text prou ben elaborat.

L'1 d'agost del 1978 la Comissió dels Vint es va ocupar d'aquesta qüestió, però va decidir inhibir-se del tema i enviar-lo al ple dels parlamentaris que, a la reunió del 29 d'agost, la mateixa comissió va decidir convocar per al 18 de setembre. En aquell ple es van debatre dos únics punts de l'ordre del dia: l'esmentada participació dels no parlamentaris, defensada per Carles Güell (UC-DCC) pel que afectava a FNC —que havia fet part del Pacte Democràtic— i a PTC —que havia fet coalició amb ERC—, i la singular proposta del diputat d'AP, Laureà López Rodó, que volia que la Generalitat intervingués de manera activa en el procés de redacció: «Manifestar l'actitud favorable dels parlamentaris de Catalunya a la participació de la Generalitat en la fase d'elabo-

ració del Projecte d'estatut.» S'hi oposaren, de manera frontal, PSC, PSUC i UCD, i de manera més matisada CDC i ERC. López Rodó va acabar retirant la proposta i no se'n va tornar a parlar mai més. Per contra, es va decidir convocar els partits no parlamentaris que ho demanessin. Alguns, com FNC i PCC, no acceptaren que no hi hagués debat després de cada intervenció i renunciaren a comparèixer.

La sessió per escoltar aquells partits va tenir lloc el 27 de novembre del 1978 al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona. Abans de fer una més detallada ressenya del contingut de les propostes fetes voldria deixar constància, ni que sigui a través d'una enumeració llarga —bé que molt significativa—, dels grups socials, polítics, econòmics, professionals, culturals, esportius que varen fer arribar els seus suggeriments als parlamentaris. La relació posa de manifest l'alt grau de compromís cívic que la redacció de l'Estatut havia despertat arreu de Catalunya. La societat catalana encara considerava que els seus punts de vista podien servir el país en un moment històric com el que es vivia amb motiu de l'elaboració de l'Estatut.

Com a receptor d'aquesta documentació, l'he pogut aplegar en el llibre esmentat a la bibliografia que sobre aquesta temàtica vàrem preparar fa uns anys amb el professor Riera. Tenia aquesta procedència: PTC, MCC, OECC, FNC, BCT, ORT, LCR, PCC, USO, CSUT, SOC, FTN, cambres de comerç, indústria i navegació, Col·legi Notarial de Barcelona, Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya, Col·legi d'Advocats de Barcelona, Cercle d'Economia, Òmnium Cultural, Coordinadora de Fundacions Catalanes, SERPPAC, Associació Catalana de la Dona, Institut del Teatre de Barcelona, Consell Assessor de l'Ambient, Consell Intercomarcal de l'Ebre, Grup de l'Alt Pirineu, Associació de Vessins de Val d'Aran Es Tersus, personal del CSIC de Catalunya, Associació Art en Perill, Aeri Popular de Catalunya, Joan Triadú, entre d'altres que es poden haver perdut.

Un esment especial mereixen els comunicats que diverses organitzacions o assemblees locals varen fer arribar a la Comissió dels Vint amb relació al tan debatut problema de la representació política comarcal al Parlament de Catalunya. Vàrem recollir

aquests: Manifest de Balaguer, Manifest de Cervera, Manifest de Reus, La Veu del Pirineu de Lleida i Assemblea del Poder Comarcal. Tots eren de novembre-desembre del 1978.

El juliol del 1977, l'àmbit d'Institucions del Congrés de Cultura Catalana havia elaborat unes *Bases per a l'autonomia de Catalunya*, que tant els membres de la Comissió dels Vint com la resta de parlamentaris va utilitzar com a valuós document a l'hora de redactar l'Estatut. El CCC va constituir, en aquest aspecte, un dels fòrums de reflexió política de més prestigi intel·lectual en aquells temps del postfranquisme, i molts dels parlamentaris de les primeres fornades de la democràcia hi varen prendre part de manera activa. El CCC va ser, des d'aquest punt de vista, una autèntica escola de formació per a molts futurs dirigents del país.

Cal tornar, però, a l'esmentada sessió del plenari dels parlamentaris, que va tenir lloc el 27 de novembre del 1978, per escoltar les propostes d'algunes organitzacions polítiques sense representació parlamentària. Per a algunes, aquella sessió solemne va ser el darrer acte públic significatiu en què varen prendre part.

Pel Moviment Comunista de Catalunya (MCC), fundat a Espanya el 1972 i a Catalunya el 1976, que havia tingut una certa activitat en els darrers anys de la dictadura i en la primera transició, va parlar Ignasi Álvarez i Dorronsoro. El seu discurs va mantenir dues parts. Una primera de crítica sense matisacions al Projecte de Sau i a la Constitució espanyola, i una segona part en la qual va precisar un seguit d'esmenes concretes que el seu grup presentava al text objecte del seu refús.

El rebuig a la Constitució tenia el seu fonament en el fet que no reconegués el dret de Catalunya a l'autodeterminació i no permetés, per tant, la construcció d'un estat federal ni la lliure federació dels Països Catalans. Criticava també, l'MCC, que les autonomies no es presentessin com un dret de les nacions, sinó com una concessió, i que «poden ser liquidades mitjançant la simple reforma de la Constitució». També criticava que hi hagués a l'Estat espanyol autonomies de primera i de segona: «Nosaltres volem que tots els pobles de l'Estat gaudeixin del dret al mateix nivell d'autonomies i que sigui cada poble el que determini quin és el contingut i l'abast de l'autonomia que vol.» Per l'MCC

El 27 de novembre de 1978 se celebrà una sessió per donar veu a les organitzacions sense representació parlamentària en referència al text de l'avantprojecte. A la fotografia, Manel Gràcia, que es posicionà en nom del Partit del Treball de Catalunya (PTC).

Pere Monés

Pau Pons, dirigent de la Lliga Comunista Revolucionària (LCR), en la mateixa sessió de debat, que tingué lloc al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona.

Pere Monés

Jospe-Lluís Carod-Rovira, aleshores dirigent del Bloc Català de Treballadors, en la mateixa sessió de debat.

Pere Monés

Anna Mercader, de l'Associació Catalana de la Dona, en la mateixa sessió de debat.

Pere Monés

El Bloc Català dels Treballadors (BCT) va demanar el vot en contra de la Constitució en el referèndum.
Cartell, 1978.

UAB. Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General. CEDOC

la redacció de l'Estatut s'hauria d'haver produït després de les eleccions al Parlament de Catalunya i haurien hagut de ser els representants del poble català en aquest organisme propi els redactors l'Estatut. Tot amb tot, el Projecte de Sau en si mateix no estava malament, però era víctima d'un greu pecat original que es deia Constitució.

Álvarez, en la segona part del seu parlament, va resumir les esmenes que els seu partit volia donar a conèixer. Feien referència a la llengua («El català és la llengua nacional de Catalunya»), a incloure *Els segadors* com a himne nacional, a la no-confessionalitat de la Generalitat, a la condició i als drets de la dona, a una política per a la joventut, a l'ensenyament, a la cooperació amb la Catalunya del Nord, al dret de la Generalitat a convocar referèndums. L'MCC rebutjava la necessitat d'assolir un 3 per cent dels vots per aconseguir representació parlamentària i considerava que n'hi havia d'haver prou amb aconseguir l'1 per cent de suport del cos electoral per tenir dret a representació parlamentària.

Les esmenes que feien referència al funcionament del Parlament, del President i del Consell Executiu no divergien de manera essencial del projecte elaborat per la Comissió dels Vint i no aportaven canvis significatius. Més radical era el rebuig de les divisions provincials com a circumscripció electoral. Però s'oposaven als que havien fet demagògia comarcalista. El plantejament era clar: «Per una banda, un home o una dona, un vot, i per l'altra, el principi d'una estricta proporcionalitat.» I, afegien: «És a partir d'aquest principi que estem disposats a acceptar qualsevol divisió territorial que no sigui la província, i que asseguri la representació de tot el territori nacional.» Cal constatar l'absoluta mancança de cap expressió ideològica, ni cap esmena que fes referència a qüestions socials o d'igualtat, en un partit que portava el nom de comunista.

Tot seguit va prendre la paraula Xavier Llobet, en nom de la Democràcia Social Cristiana de Catalunya (DSCC), partit fundat el 1975 i que s'havia presentat a les eleccions del 15 de juny del 1977 a la circumscripció de Barcelona defensant un estat federal integrador. En una intervenció plana i sense suc, la primera referència feia esment a la bandera catalana, citant Ramon Munta-

ner, per anar tot seguit a demanar competències a la Generalitat per poder autoritzar la creació de centrals nuclears.

La DSCC refusava el punt que permetia a la Generalitat intervenir empreses quan ho exigís l'interès general, i la seva proposta contenia algunes mesures i reflexions de caràcter liberal. També era partidària de l'existència d'un conseller en cap, per evitar el desgast del president de la Generalitat. Així, aquest podria anar nomenant consellers en cap i restar ell lliure de desprestigi polític.

Com no podia ser altrament —el tema estava de moda aleshores— la DSCC es referí a les eleccions al primer Parlament de Catalunya. Defensà l'existència de les cinc circumscripcions pròpies de l'època republicana: les de Barcelona-circumscripció, Tarragona, Lleida i Girona elegirien cadascuna d'elles vint diputats; la del Barcelonès, un diputat per cada 50.000 habitants. Tot plegat donaria un Parlament de 130 diputats.

Més interès i consistència va tenir la intervenció de Manel Gràcia, secretari general del Partit del Treball de Catalunya (PTC), que amb el nom de Partido del Trabajo de España s'havia fundat el 1967 com una escissió del PCE. Gràcia s'havia presentat com a número dos per Barcelona en la coalició Esquerra de Catalunya, amb ERC, i Heribert Barrera, el líder d'aquest partit encara no legalitzat, que anava de número u, havia resultat elegit. El PTC, doncs, formava part d'una coalició parlamentària.

Gràcia manifestà que el seu partit donava suport a la Constitució, bé que no renunciava al dret a l'autodeterminació ni al socialisme, i reconeixia que el text constitucional «reafirma el capitalisme». Les seves esmenes concretes feien referència a assolir un marc autonòmic més intens en llengua —que no havia de ser una condició preferent en els concursos i oposicions dels magistrats i notaris, sinó una qüestió «necessària»—, en règim local, en treball i en justícia. També era partidari, el PTC, de l'existència del conseller en cap —que el president tingués una funció només representativa— i d'una major competència en l'actuació del Parlament de Catalunya. Una esmena singular era la que pretenia introduir a l'Estatut un precepte que permetés al poble català, a través de referèndum, posar en qües-

**guanyem
catalunya per
als treballadors**

**per l'autodeterminació
cap limitació a la
sobirania de catalunya**

ABSTENCIÓ

LLIGA COMUNISTA REVOLUCIONÀRIA

La Lliga Comunista
Revolucionària (LCR) va ser
crítica amb l'avantprojecte
estatutari i va demanar
l'abstenció en el referèndum.
Cartell, 1979.

UAB. Biblioteca de
Comunicació i Hemeroteca
General. CEDOC

tió qualsevol llei aprovada pel Parlament. En matèria de política econòmica el PTC defensava la intervenció de la Generalitat, «perquè la iniciativa privada en aquesta situació econòmica en què estem s'ha demostrat impotent per solucionar els greus problemes econòmics que tenim».

Quant al sistema electoral, el PTC manifestava ser partidari d'unes circumscripcions que donessin un diputat per cada 45.000 habitants a Barcelona, i un per cada 30.000 a Girona, Lleida i Tarragona. I també: «Secundàriem tranquil·lament l'esmena presentada pels Socialistes de Catalunya, que contempla les vegueries com a circumscripció electoral de Catalunya.»

Tot seguit va intervenir Antonio Pérez Cabello, de l'Organització Revolucionària de Treballadors (ORT), partit fundat el 1970, membre de l'Assemblea de Catalunya i que tenia una secció juvenil, la Unió de Joves Maoistes. S'havia presentat a les eleccions del 15 de juny com a independent, amb el nom de Candidatura de los Trabajadores. El seu discurs va ser llarg i treballat. Pérez reivindicava la seva organització com a lluitadora per la democràcia i la recuperació de les llibertats. Al seu dia havien presentat un breu text articulat i, per tant, les seves propostes no eren fruit d'una improvisació demagògica. D'entrada manifestaven que «el proyecto de la *Comissió dels Vint* es globalmente válido para la ORT», però que havia de ser «el paso decisivo para la recuperación del derecho de Cataluña a la autodeterminación». Pérez manifestava que el desig de la seva organització seria que el Projecte d'estatut permetés que «Cataluña pudiera federar libremente su territorio y sus instituciones a las de las otras nacionalidades, especialmente a aquellas que tienen nuestra misma cultura, idioma y psicología», un esment prou clar als Països Catalans.

L'ORT feia un discurs d'esquerres: es plaïa que a Sau s'haguessin imposat les forces progressistes i que la dreta hagués restat en minoria. Fixava com un dels objectius fonamentals de l'Estatut millorar les condicions de vida i de feina dels treballadors urbans, pagesos i del mar, dels petits i mitjans empresaris, de la joventut, de la dona i dels marginats. Pérez va ser dels pocs

oradors que es va referir a la possibilitat que altres municipis aleshores no catalans s'integressin a Catalunya «y de esta forma romper los límites impuestos por el centralismo y dar el derecho a ser catalanes a cuantos municipios así lo decidan democráticamente». Es referia a les comarques i municipis limítrofs, sempre a petició del 50 per cent dels seus ciutadans.

L'ORT apostava també per l'existència de les vegueries com a àmbit d'organització territorial i com a circumscripció electoral. Així mateix, pretenia que el Parlament de Catalunya tingués la facultat d'ampliar els drets i deures que els ciutadans catalans ja tenien procedents de la Constitució. Volia també limitar el dret de l'Estat a intervenir en l'ordre públic de Catalunya per evitar que un govern espanyol reaccionari acabés anorreament aquesta competència.

En un llenguatge d'esquerres molt propi d'aquells anys, l'ORT parlava d'una Catalunya amb classes socials («Cataluña se divide fundamentalmente en clases»). Aquest argument s'emprava per censurar un sistema electoral que afavoria a «quienes precisamente durante 40 años han estado provocando ese desequilibrio y ese subdesarrollo que les ha traído cuantiosos beneficios». El discurs acabava amb una crida a la unitat «principalmente [de] las fuerzas de izquierda y nacionalistas».

Gabriela Serra, de l'Organització d'Esquerra Comunista (OEC), es va adherir al que acabava de manifestar Pérez Cabello, sense fer cap més comentari. L'OEC s'havia presentat a les eleccions del 15 de juny dins la coalició d'independents Front per la Unitat dels Treballadors, conjuntament amb la Lliga Comunista Revolucionària, Acció Comunista i el Partit Obrer d'Unificació Marxista. Defensaven l'Estatut del 1932 i el dret de Catalunya a l'autodeterminació.

El torn d'intervenció va correspondre després precisament a Pau Pons, de la LCR, creada el 1969 i que el 1973 es va fusionar amb ETA VI Assemblea. El discurs i la proposta de Pau Pons van ser coherents i ben elaborats. Començà dient que l'Estatut hauria d'haver estat redactat pel Parlament de Catalunya. Va fer després una dura desqualificació de l'Assemblea de Parlamentaris. Demanà que el projecte fos retirat, perquè

MITIN

"PER L'ESTATUT"

cotxeras de sants-27-7.30 tarda

PTC-ORT

L'Organització Revolucionària dels Treballadors (ORT) es va sumar a l'avantprojecte del text estatutari. Cartell, 1979.

UAB. Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General. CEDOC

tenia mancances greus en relació amb la sobirania nacional de Catalunya, la consecució de les plenes llibertats i la conquesta de les reivindicacions obreres i populars. Els títols generals de la seva intervenció il·lustren el contingut del discurs: «L'Estatut que s'ha redactat ens deixa sense sobirania»; «L'Estatut deixa les plenes llibertats amb les mateixes limitacions que a la Constitució»; «És un estatut amb profundes limitacions a la democràcia»; «L'Estatut, a més de reclamar competències insuficients, manté la marginació dels treballadors i el poble (una proposta: la municipalització del sòl urbà i el control dels lloguers dels habitatges)»; «Plena sobirania fiscal de Catalunya». En la defensa del principi d'«un home, un vot», Pau Pons criticava la demagogia comarcalista: no acceptava que es prenguessin «mesures antidemocràtiques i discriminatòries» —sobretot envers el cinturó industrial de Catalunya, on hi havia la veu de la classe treballadora i on prenen pes els partits d'esquerres— «en nom de les comarques». En síntesi: «El nostre partit pren el com-

promís de menar la batalla per a l'elaboració d'un estatut basat en l'afirmació de la nostra sobirania nacional i en els interessos dels treballadors.»

El darrer representant d'una organització política que va prendre part en aquella sessió parlamentària va ser Josep-Lluís Carod-Rovira, del Bloc Català de Treballadors (BCT). Començà manifestant que parlava des de la «perspectiva d'alliberament nacional i de classe», va criticar la política de consens pels seus efectes desmobilitzadors de la ciutadania i el fet que la Constitució s'hagués «redactat d'esquena als treballadors i al poble català en general». En un altre ordre de coses, Carod esmentava un aspecte que ningú fins aquell moment no havia considerat oportú de tractar, el de la repressió contra el poble basc: «El joc de la política anomenada "antiterrorista" del Govern ha facilitat, de fet, l'escalada de la repressió contra el poble basc i ha reforçat l'aparell repressiu arreu de l'Estat.» Esmentava també —el novembre del 1978!— «que uns militars nostàlgics del franquisme hagin intentat un cop d'estat i no hi hagi hagut cap reacció seriosa per part de l'esquerra».

Per Carod la Constitució espanyola era un obstacle insalvable per fer un bon estat. Reclamà el dret a l'autodeterminació. Va retreure amb menyspreu als parlamentaris presents el suport do-

nat a aquella Constitució i que ara volguessin redactar un estatut: «Us heu atribuït una responsabilitat per a la qual no havíeu estat elegits. Heu renunciat que fos el poble de Catalunya, en plebiscit previ, qui donés suport amb el seu vot lliure al Projecte d'estatut, i heu permès que aquest pugui ser retallat a Madrid abans de ser referendat pels catalans.»

Tot seguit Carod va fer una anàlisi comparativa dels continguts del Projecte d'estatut amb l'articulat de la Constitució i va creure constatar com molts dels aspectes inclosos en el projecte eren inconstitucionals: competències, ordre públic, planificació econòmica, ensenyament, entre d'altres. Per tant, «deduïm que aquest Avantprojecte d'estatut no té cap mena de garantia de ser aprovat íntegrament a Madrid, ni de no ser encara més retallat». I, per tant, cal votar «no» a la Constitució. El BCT demanava, doncs, als parlamentaris que defensessin «sense rebaixar ni un mot aquest projecte» a Madrid.

Després de fer una defensa ben treballada de les esmenes concretes que el BCT havia presentat a l'avantprojecte i de donar suport a un sistema proporcional «semblant en aspectes de procediment als que foren utilitzats el 15 de juny», partint de les vegueries com a circumscripció electoral, Carod-Rovira va concloure amb una expressió clara del seu ideari: «Diguem finalment que, per nosaltres, la consecució de l'Estatut d'autonomia per a Catalunya és només un pas en el camí dels nostres

objectius polítics: el socialisme i l'alliberament nacional del nostre poble, que pressuposaven la destrucció de l'Estat espanyol capitalista, la reunificació nacional i la creació de l'Estat Socialista dels Països Catalans, en el marc d'una Europa dels pobles i dels treballadors.»

Va cloure el torn d'intervencions Anna Mercader, presidenta de l'Associació Catalana de la Dona, una organització feminista que en els anys de la Transició havia assolit un gran prestigi en els ambients progressistes i que pot ser considerada, sense cap exclusivisme, com a pionera en la lluita per a la igualtat de drets de les dones a Catalunya «en tots els àmbits de la vida cultural, política, social i familiar». Les seves esmenes tenien un mateix sentit: evitar la discriminació de sexes, explicitar sempre que calgui els dos gèneres, home i dona, esmentar l'ensenyament mixt i introduir la planificació familiar.

Acabada la sessió, el president de l'Assemblea de Parlamentaris, Josep Andreu i Abelló, va convocar el ple de parlamentaris per a les deu del matí del dia 29 de novembre del 1978 al Saló de la Reina Regent de l'Ajuntament de Barcelona. Convocava també al mateix lloc i hora, però de la vigília (28 de novembre), els membres de la Comissió dels Vint. L'objectiu d'ambdues reunions era endegar el debat final del text de l'Estatut preparat fins aleshores per aquella comissió reduïda dels parlamentaris elegits el 15 de juny del 1977.

El 6 de novembre de 1978, la delegació de representants de la Comissió dels Vint va lliurar el text de l'avantprojecte de l'Estatut al president de la Generalitat, Josep Tarradellas. D'esquerra a dreta: Marcel·lí Moreta, Josep Andreu i Abelló, Josep Tarradellas, Jordi Solé Tura, Macià Alavedra i Josep Verde i Aldea.
AFB. Pérez de Rozas

L'avantprojecte al ple de parlamentaris

Les esmenes dels partits i coalicions

L'endemà de retornar de Sau, el 6 de novembre de 1978, els membres de la Comissió dels Vint varen lliurar al president Tarradellas el text de l'Avantprojecte d'estatut que havien enllestit el dia abans. Després d'aquest tràmit obligat, el text va ser lliurat, per primera vegada de manera oficial, als mitjans de comunicació.

Ara calia presentar el text elaborat a Sau al ple de parlamentaris, cosa que va succeir el 10 de novembre. En aquella sessió es va debatre el reglament que regularia el debat de l'avantprojecte. Aquell dia es va elegir la mesa del ple, que restà formada per Josep Andreu i Abelló (PSC), com a president, i M. Dolors Calvet (PSUC), Josep Verde i Aldea (PSC), Manuel de Sàrraga (UCD) i Macià Alavedra (CDC). Ni AP ni ERC no varen tenir representació, doncs, a la mesa que havia de dirigir els debats.

Com a qüestió prèvia, els grups havien presentat les seves esmenes a l'Avantprojecte de Sau: quaranta-dues, el PSC; trenta-vuit, CDC; vint-i-tres, ERC, i sis, AP. A títol personal, el senador Lluís M. Xirinacs va presentar un text alternatiu complet, i el senador gironí Francesc Ferrer i Gironès, procedent de CDC i integrat a l'Entesa dels Catalans, cinc esmenes més. El primer lloc del rànquing el varen ocupar les esmenes que feien referència a les primeres eleccions al Parlament de Catalunya, al sistema electoral i a les circumscripcions electorals, qüestió, aquesta, que lluny d'anar-se apaivagant s'enverinava cada dia més.

Per tal de fer més curt un tràmit parlamentari que es preveia llarg i feixuc, el 28 de novembre la Comissió dels Vint, en

una sessió que seria la darrera, va anar desbrossant el material rebut dels partits. Es varen acceptar vint-i-sis esmenes i se'n varen refondre d'altres. Tot estava, doncs, preparat per a la sessió d'obertura del ple, del qual havia de sortir el Projecte d'estatut que seria presentat a Madrid.

El dia 29 va tenir lloc el debat general, en el qual els diversos caps dels partits fixaren els seus posicionaments de base. Varen ser discursos de to bastant solemne, i coincidents que Catalunya vivia un moment històric de gran transcendència. Abundaren les crides al seny, al diàleg, a la unitat, i no hi mancaren els plans per la situació que Catalunya havia viscut durant el franquisme.

Varen prendre la paraula, per aquest ordre, Cañellas —que vivia una situació política personal singular en haver deixat UDC i haver constituït, de camí cap a la UCD, Unió Democràtica Centre Ampli (UDCA)—, López Rodó (AP), Barrera (ERC), Pujol (CDC), Solé i Barberà (PSUC), Güell de Sentmenat (UC-DCC), Moreta (UCD), Reventós (PSC), i Solé i Sabarís, en nom de l'Entesa dels Catalans.

L'esperit unitari —també davant de les Corts espanyoles— que presidí aquella sessió es va posar de manifest, per exemple, en unes paraules de Jordi Pujol, que digué que «CDC es compromet, ja des d'ara, a acatar la sobirania d'aquesta assemblea de parlamentaris; és a dir, sigui quin sigui el resultat de les discussions que aquí tindrem, nosaltres el defensarem a Madrid, i això és una raó més perquè es faci el gran esforç d'entesa, de consens». No era, aquesta, una constatació retòrica ni òbvia. Aquells dies corrien opinions polítiques i mediàtiques que plantejaven un gran interrogant: utilitzarien els dos grans partits catalans de disciplina més o menys espanyola la força respectiva a Madrid per

tal de reintroduir, en el tràmit de les Corts, posicionaments estatutaris que havien perdut al llarg del debat català?

En aquell clima encara plàcid i poc agitat del dia 29 de novembre, va irrompre amb una força que aleshores era encara viva i que tenia un no gens menyspreable ressò popular la figura incòmoda del senador barceloní Lluís M. Xirinacs, que va ser l'únic que a títol individual —bé que tenia el PSAN al darrere— va presentar una ben elaborada esmena a la totalitat en forma d'estatut alternatiu.

60

Xirinacs refusà l'Estatut de Sau, tot i reconèixer que tenia aspectes positius. Denuncià la renúncia que feia que la Generalitat no tingués competència exclusiva en dret civil i laboral o en la seguretat social, entre d'altres. Emprant un símil evangèlic manifestà que, amb aquell estatut, la Generalitat només tindria «les engrunes que cauen de la taula de la Constitució». Xirinacs defensava el dret de Catalunya a l'autodeterminació, l'oficialitat única del català, la recaptació total dels impostos de l'Estat per part de Catalunya —«una part dels productes impositius serà lliurada a l'Estat», segons una determinació percentual que s'acordés— i la comarca com a circumscripció electoral.

Aquestes esmenes de Xirinacs, després d'un agre debat en què varen intervenir portaveus acreditats dels partits, va ser derrotada per 39 vots en contra, 1 a favor i 2 abstencions, les dels republicans Barrera i Arana. Les actes oficials d'aquella sessió no esmenten com a present el senador Sobrequés.

El tema més conflictiu de la sessió del ple del dia 29 de novembre va ser el de la llengua. El debat s'activà arran del vot particular presentat per CDC, que deia així: «L'idioma català té a Catalunya el mateix tractament oficial que la Constitució reconeix al castellà per a tot l'Estat espanyol.» ERC donà suport a CDC. Ambdós partits consideraven que el que calia evitar era que, de fet, el català estigués en un pla d'inferioritat en relació amb el castellà a Catalunya. El PSUC s'hi oposà. Solé i Barberà digué que ells havien contribuït a salvar el català durant la dictadura, però que la situació de Catalunya i la de la resta d'Espanya era diferent, perquè a l'Estat espanyol no hi havia dues comunitats compartint un idioma. Raimon Obiols, del PSC, també s'hi oposà,

perquè l'homogeneïtzació lingüística i cultural de Catalunya, de la qual era partidari, no es podia sostenir amb una imposició legal. Les propostes de CDC i ERC, enmig d'una gran tensió, varen ser refusades per 25 vots en contra, 14 a favor (CDC, ERC, Cañellas, Ferrer i Xirinacs) i 1 abstenció (Ball).

El diputat de CDC Ramon Trias Fargas, en la seva explicació de vot, es mostrà dolgut pel rebuig del seu vot particular: sempre havia acceptat la voluntat de la majoria, va dir, però en aquella ocasió li costava de fer-ho. Denuncià que AP i UCD s'havien posat d'acord amb el PSC i el PSUC a l'hora de votar les restriccions a la normalització de la llengua catalana, encara en perill greu de subsistència. Va sostenir així mateix que el coneixement obligatori del català i del castellà era l'únic camí que havia de fer possible la plena integració i que, si no se seguia aquesta via, les dues comunitats s'anirien allunyant l'una de l'altra.

Els socialistes, a través de Raimon Obiols, es varen veure obligats a demanar que la fórmula definitiva s'ajornés per a més endavant, a la recerca de la necessària unitat en un tema d'importància cabdal com era el de la llengua. El portaveu socialista va defensar el paper integrador, en aquest aspecte, dels sindicats i dels treballadors, i, en una afirmació aleshores recurrent en sectors catalanistes d'esquerres, va sostenir que el gran enemic de la llengua catalana havia estat, durant el franquisme, la burgesia catalana: «Si hi ha adversaris decidits de la llengua i de la cultura catalanes han estat els interessos i els homes de la burgesia de Catalunya, que durant molts anys han subvencionat més generosament la Universitat de Navarra que l'Òmnium Cultural, l'Institut d'Estudis Catalans o les traduccions de la Bernat Metge.» Reiterà també la idea que si el text sobre aquesta qüestió, ni que fos just, podia ser interpretat com una imposició, seria emprat de manera demagògica contra Catalunya. Benet, senador de l'Entesa, donà suport a aquesta darrera afirmació del diputat socialista.

Després d'esmerçar molt de temps en una qüestió que no es va poder resoldre, els parlamentaris aprovaren altres articles menys polèmics (la bandera, l'himne i la capital). Cal destacar el que feia referència a l'organització territorial de l'Administració de la Generalitat. S'hi esmenten els municipis, les comarques, les

Els portaveus de la Comissió dels Vint van presentar el text definitiu de l'avantprojecte d'Estatut als mitjans de comunicació el 6 de novembre de 1978. D'esquerra a dreta: Marcel·lí Moreta, Josep Verde i Aldea, Josep Andreu i Abelló, Jordi Solé Tura i Macià Alavedra.

AFB. Pérez de Rozas

agrupacions supracomarcals que responguessin a fets urbanístics o metropolitans.

El tema més polèmic de la sessió de l'1 de desembre va ser el de concretar quina era la condició política dels catalans. S'enfrontaren dos criteris: el personal i el territorial. El primer, minoritari, va ser defensat per López Rodó. AP pretenia que l'Estatut contemplés la possibilitat que qui residís en una altra comunitat autònoma pogués mantenir la condició política de català. Socialistes i comunistes s'hi oposaven. Solé Tura afirmà que si la proposta de López Rodó prosperava i el seu criteri s'estenia a altres comunitats autònomes, guiades per l'Estatut català, la població del conjunt espanyol restaria dividida, la qual cosa seria motiu d'una gran confusió. En els bancs de l'esquerra era un valor entès que la proposta d'AP responia a la voluntat de negar la ciutadania catalana als immigrants, que tenien més tendència a donar suport electoral a les opcions progressistes.

En la sessió del 4 de desembre de 1978 es varen incloure la joventut i la publicitat entre les matèries de competència exclusiva de la Generalitat. Aquell mateix dia va produir-se un intens debat sobre com calia interpretar l'article 149 de la Constitució, que esmentava les competències exclusives de l'Estat. Segons AP, UCD i UC-DCC, l'Estatut no podia incloure cap d'aquelles competències en l'article que feia referència a les competències d'execució de la Generalitat, si no s'especificava de manera explícita en cada cas. Roca Junyent i Solé Tura defensaven una interpretació més favorable a l'Estatut, al text de Sau, que feia diversos esments de la facultat d'execució de la Generalitat. Finalment, el text de Sau no va ser modificat en aquest punt.

La sessió del dia 5 de desembre va ser molt productiva quant a l'aprovació de competències de diversa mena de la Generalitat. Si bé, en línies generals, l'Avantprojecte de Sau va passar la prova amb facilitat, la sessió no va estar exempta de polèmica. Com era habitual, AP, UCD i UC-DCC van ser-ne de nou els impulsors. López Rodó, en el debat sobre les competències de la Generalitat en matèria econòmica, volia introduir cauteles favorables a l'Estat. Proposava afegir-hi la frase següent: «[...] dins dels objectius marcats per la política econòmica de l'Estat.»

Els centristes, a més, volien incloure un esment explícit de la llibertat d'empresa en el marc de l'economia de mercat, cosa que no calia perquè la Constitució ja garantia aquestes pretensions. El tema formal es va resoldre incloent una referència a l'article 38 de la Constitució, que és el que garantia aquestes qüestions.

AP pretenia també la supressió de l'estalvi i les caixes d'estalvis del capítol referent a les competències de la Generalitat. López Rodó considerava que era incompatible amb la competència exclusiva de l'Estat sobre el sistema monetari. UCD, per la seva banda, limitava les competències de la Generalitat en aquesta matèria als coeficients obligatoris d'inversió i a l'obra social de les caixes. D'aquesta manera s'evitaria, deia, que les caixes financersin la Generalitat en lloc de fer-ho els impostos, que s'apliqués una política selectiva de crèdits o que es distorsionés, en detriment de l'economia catalana, el mercat financer espanyol. Trias Fargas va refusar aquests arguments, afegint que els recursos de les caixes —que mai no finançarien la Generalitat— eren de vital importància per a l'economia catalana i que era millor que depenguessin de Catalunya que de Madrid: «Llavors la idea és, precisament, evitar que aquests diners siguin recollits des de Madrid per destinar-los a altres objectius. És el cas, per exemple, que ha passat fins ara, que aquests diners anaven a finançar obligacions de l'INI que muntaven fàbriques als volts de Madrid, perquè ni tan sols les muntaven a les regions menys desenvolupades d'Espanya, la qual cosa encara hauria tingut una explicació. És això el que es vol evitar.» I insistia que calia «evitar que l'estalvi de Catalunya sigui administrat des de Madrid i produeixi efectes d'ocupació i d'inversió fora de Catalunya, sense que Catalunya hi pugui intervenir».

Tot seguit els parlamentaris es disposaren a debatre un dels altres grans temes del Projecte d'estatut, el de l'ordre públic. Com ja havia succeït en altres ocasions, l'estímul inicial va ser una esmena d'AP, que pretenia limitar les competències de la Generalitat en aquest camp al·legant que la Constitució, concretament l'article 149.1.29, donava competències exclusives a l'Estat en aquesta matèria. La primera resposta va provenir d'un dels ponents constitucionals, el diputat Jordi Solé Tura, el qual recordà que aquell

El 10 de novembre de 1978 es va presentar el text estatutari al Ple de l'Assemblea de Parlamentaris i es va aprovar el reglament del debat de l'avantprojecte. Va presidir l'acte Josep Andreu i Abelló. Saló de Cent, Ajuntament de Barcelona.

AFB. Pérez de Rozas

article deia també que les comunitats autònomes podien crear policies i esmentava també la futura llei orgànica que regularia el tema. Digué també que la sol·licitud estatutària perquè la Generalitat tingués l'execució dels serveis de policia anava acompanyada de la proposta d'una junta mixta de seguretat, que tindria competències en aquest camp. L'esmena de López Rodó només va tenir el seu vot favorable, però va recollir sis abstencions, les d'UCD i UC-DCC i ERC. Heribert Barrera hagué d'explicar el seu vot: era una crítica al text constitucional, que segons ell no permetia que la Generalitat tingués les competències que especificava l'Estatut.

Solé Tura, en una intervenció molt dura contra Barrera, manifestà que la Constitució, en molts aspectes, hauria de ser interpretada i que el representant d'ERC en feia, ja d'entrada, una interpretació molt restrictiva. Acusà Barrera de fer testimonialisme, cosa ben diferent de fer política, i li digué que era gràcies al fet que «altres hem resolt el problema de base» que ara podien estar redactant un estatut. Acusà també Barrera de preveure només el negatiu. Calia que l'Estatut fes una passa endavant i no deixar-ho tot al que interpretés en el futur la Constitució: «Si seguíssim l'orientació del senyor Barrera, hauríem de prendre com a posició més patriòtica callar, no dir res, i acceptar el que després ens diguin. Per mi és una estranya concepció de la vida política a Catalunya.» També el representant del PSC es mostrà crític amb Barrera, tot dient que el que feien era del tot legítim. Roca Junyent, un altre ponent de la Constitució, s'apuntà en nom de CDC a fer-ne una interpretació que qualificà de «màxima». Defensà així mateix els polítics catalans de l'acusació de Barrera d'haver fet «abandonisme» a Madrid, en el debat constitucional, perquè allí hi havia imperat un ampli acord català en aquest tema. Barrera replicà que ell havia presentat esmenes favorables a Catalunya.

Aquell 5 de desembre del 1978 va ser dens, perquè de l'agre debat sobre ordre públic els parlamentaris passaren a ocupar-se de les competències de la Generalitat en ensenyament, un altre dels grans temes que aquelles setmanes debatia la societat catalana. Hi havia un acord ampli a l'hora d'atorgar a aquesta qüestió un pes decisiu en el procés de recuperació nacional de Catalunya. Més que les qüestions estrictament tècniques, n'hi

havia una de cabdal. Era la de la llengua, com a vehicle a l'hora d'impartir coneixements i d'emprendre la tasca educativa. Uns i altres, els més autonomistes i els que ho eren menys, tenien consciència d'aquest fet.

No ha d'estranyar que, ja d'entrada —superada sense problemes la inclusió de l'ensenyament com a matèria exclusiva de la Generalitat—, el representant d'AP presentés una esmena que proposava que l'ensenyament es fes en català o castellà d'acord amb la llengua materna i l'opció dels pares. Va recórrer a la Declaració universal dels drets humans per defensar el seu posicionament. També a una enquesta del Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya, que deia que a Barcelona capital només parlaven català el 42,3 per cent de la població i que a la resta de la província aquest percentatge era només del 36,7 per cent.

La rèplica final de Solé Tura va ser clara: si s'acceptés ara el que López Rodó proposava «significaria reconèixer ja per endavant en el nostre Estatut la situació que ve del passat, i que és precisament aquella que nosaltres volem superar». L'esmena d'AP va ser rebutjada per 40 vots en contra i 1 vot a favor.

El llarg debat sobre justícia va tenir un caràcter molt tècnic. Es van atribuir a la Generalitat competències exclusives en els jutjats de pau i es van perfilar el contingut i les funcions del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en el sentit que el president i els magistrats que l'integressin serien nomenats pel president de la Generalitat. El text definitiu de l'Estatut aprovat a Madrid va atribuir al rei, a proposta del Consell General del Poder Judicial, el nomenament del president del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, i el nomenament dels magistrats a les lleis orgàniques del poder judicial i al consell general esmentat.

Al darrere de la possibilitat que l'Estatut autoritzés la Generalitat a celebrar convenis amb altres comunitats autònomes hi havia, sense que s'explicités per evitar suspicàcies, la qüestió dels Països Catalans. Per això, quan el projecte i el text definitiu es referiran a aquesta qüestió, havia calgut introduir-hi moltes cauteles: que es tractés de «serveis» propis referents a matèries de competència exclusiva, que fossin aprovats pel Parlament i comunicats a les Corts Generals. Quan la Generalitat volgués

establir acords de cooperació amb altres comunitats autònomes, dirà el text aprovat a Madrid, només ho podrà fer «prèvia autorització de les Corts Generals». En el debat s'hi barrejà també l'àmbit competencial que corresponia a la Comunitat Europea i a la política exterior de l'Estat espanyol.

En debatir's la regulació del Parlament de Catalunya va tornar a aflorar el tema recurrent de la representació comarcal. ERC pretenia que l'Estatut remetés totes aquestes qüestions a un futur estatut de règim interior aprovat a Catalunya, i que s'esmentés la comarca com a circumscripció electoral. El PSC manifestà que era millor no condicionar la futura llei electoral catalana i que, per tant, no era procedent esmentar les comarques com a circumscripció electoral. En una esmena *in voce* que signaven PSC, PSUC, UCD i Entesa sobre aquesta qüestió, que també seria definitiva a Madrid, es parlà d'una representació proporcional que assegurés «l'adequada representació de totes les zones del territori de Catalunya». D'aquesta manera restaren també sense efecte les esmenes coincidents de CDC i AP, que defensaven la comarca com a circumscripció electoral. Roca manifestà que si s'havia parlat de comarques en l'article referent al territori de Catalunya també es podia fer ara, en allò que era objecte de debat. Però s'aprovà l'esmena *in voce* esmentada per 31 vots a favor, 1 en contra i 10 abstencions.

Xirinacs, un home que s'expressava sense cap condicionament de partit, defensà el fet comarcal i refusà el paral·lelisme que l'esquerra feia entre comarcalisme i caciquisme i anticomarcalisme i obrerisme, i que si existia unanimitat en el desig de descentralitzar Barcelona aquesta voluntat havia de tenir també una traducció política a l'Estatut. Obiols, del PSC, i Solé Tura, del PSUC, refusaren aquella identificació entre obrerisme i anticomarcalisme que acabava de fer Xirinacs.

Dos dies després, el 7 de desembre, el ple de parlamentaris va reprendre les sessions de debat de l'Avantprojecte de Sau. D'inici es varen regular qüestions relacionades amb el funcionament del Parlament de Catalunya. Molts temes es remeteren a la regulació de la mateixa cambra catalana, un cop que es constituís. S'hi inclogué, tot amb tot, una esmena del senador Xirinacs que reconeixia la iniciativa legislativa popular.

Una vegada més, va ser el diputat d'AP, López Rodó, qui va animar la sessió. Pretenia que fos el rei de manera directa, i no el president de la Generalitat en nom del monarca, qui promulgues les lleis aprovades pel Parlament de Catalunya, i que aquestes tinguessin vigència a partir del dia de la seva publicació al BOE, i no al DOG. Va aconseguir només un vot a favor, el seu.

Entre les competències que el text de Sau atorgava al Parlament figurava la de poder elegir senadors que representessin la cambra legislativa catalana al Senat espanyol. ERC pretenia que, per tal d'evitar l'acumulació de càrrecs, aquests senadors poguessin no ser diputats catalans, tal com deia el projecte. Miquel Roca explicà que s'havia aconseguit introduir a la Constitució que les cambres de les comunitats autònomes poguessin fer aquestes nominacions amb l'objectiu que el Senat tingués el caràcter de cambra territorial, la qual cosa exigia que els senadors que s'hi incorporeessin fossin diputats en els parlaments territorials respectius. L'esmena d'ERC va ser refusada per 36 vots en contra i 9 a favor (ERC, UCD i UC-DCC i AP).

Tot seguit, i només amb l'abstenció d'ERC, s'aprovà la regulació a l'Estatut de la figura del Síndic de Greuges, seguint una tradició europea que tenia molts precedents.

La voluntat restrictiva d'AP es manifestà de nou quan López Rodó volgué introduir més control a les lleis aprovades pel Parlament. La resposta majoritària va ser que aquestes lleis només podien tenir el control del Tribunal Constitucional.

El dia 11 de desembre d'aquell 1978, els parlamentaris catalans reunits en assemblea varen emprendre el debat i l'aprovació d'un dels altres grans capítols de l'Estatut, el que feia referència a les finances de la Generalitat. Va ser un debat de gran consistència, que palesà punts de vista radicalment diferents entre CDC i PSC. Per CDC va conduir el debat el catedràtic d'economia Ramon Trias Fargas. Pel PSC, el també catedràtic d'economia Ernest Lluch. Roca Junyent havia cedit el seu lideratge al primer i Eduardo Martín Toval al segon.

Trias Fargas va defensar el sistema fiscal propi del que se'n deia «concert econòmic o de quota», el famós *cupò* del sistema fiscal basc. El seu discurs va ser contundent: Trias va dir que a

22-XII-78

PRESIDENT

- * No he ~~simat~~ ni a ~~entrevista~~ ^(l'Estadut) ni a ~~elaborar-lo~~
- * Reflexions successives i ~~tràns~~ un ~~casu~~ que condueixi a aprovar l'Estadut.
- * Reflexions

* Inten de telegrams contraris.

- * No es ven dar ni ha de tenir només el recolzament dels parlamentaris o també ~~la~~ ~~del~~ ~~Consell~~. No s'pot obrir crisi profunda en el Govern d'unitat. El Governat Provisional pot durar moltes mesos. En un sentit a la UNITAT.

- * L'Estadut no pot ésser causa del trencament de la Unitat del catalans. D'ací a setze dies ja no hi haurà l'actual Parlament Espanyol. Hi ha divergències a l'Estadut. Demana que l'Estadut sigui unitari, que no hi hagi divergències.

- * No vol prendre cap ~~responsabilitat~~ ~~en~~ l'Estadut. No vol parlar de l'Estadut ni de cap article. - Parla de lluita civil a Catalunya (!!!)

- * Aquest Estadut li fa por: serà motiu de profunda divergències.

Notes preses pel senador
Jaume Sobrequés i Callicó
durant l'entrevista mantinguda
per la Comissió dels Vint amb
el president de la Generalitat,
Josep Tarradellas. Palau de la
Generalitat, 22 de desembre
de 1978.

AJSC

Sau havien manifestat «que tots els diners recaptats a Catalunya eren de Catalunya i que solament s'havien de transferir a Madrid els diners que corresponguessin per finançar els serveis públics indivisibles i, al mateix temps, per a un fons d'igualació d'oportunitats regionals. Aquest canvi d'òptica —no establir el que Madrid ens ha de donar, sinó el que nosaltres hem de donar a Madrid— té una sèrie d'avantatges [...]. El nostre vot particular té un caràcter purament tècnic. Es tracta de retenir a Catalunya, dintre de l'Avantprojecte de Sau, la màxima participació possible de diners recaptats a Catalunya que sigui compatible amb les tècniques de política fiscal i amb la igualtat interregional». Es tractava, doncs, que Catalunya tingués «plena llibertat per decidir les despeses i bona part dels diners que dediquem a pagar impostos».

Trias defensava també una modificació del text de Sau, que consistia a no especificar els impostos cedits totalment o parcialment per l'Estat per tal de tenir més marge de negociació a les Corts i perquè els impostos que l'Estat cedia a la Generalitat eren de poca quantia. Ernest Lluch li replicà que la proposta de CDC evitava que la Generalitat tingués, ja d'entrada, una quantitat fixa, i que amb el sistema de CDC la Generalitat mai no tindria uns ingressos segurs mínims. La proposta de CDC va ser refusada per 26 vots en contra, 7 a favor (CDC) i 3 abstencions (ERC i Xirinacs).

En debatir's l'article referent a la participació de la Generalitat en els impostos cedits en part per l'Estat, Trias Fargas va fer reviure la seva esmena i va insistir que amb el sistema que havia proposat la participació de la Generalitat en els impostos de l'Estat donaria uns resultats molt positius, perquè els impostos cedits del tot eren molt insuficients. Resumint aquesta part del debat, en Riera i jo mateix vàrem escriure que aquesta participació s'hauria de fer, segons CDC, aplicant als ingressos totals de l'Estat la mitjana dels coeficients de població i de renda corresponents a Catalunya. La diferència respecte al text de Sau consistia a substituir el concepte «recaptació fiscal» pel concepte «renda». En la pràctica, les conseqüències d'aplicar un o un altre sistema serien bastant diferents. Segons dades de l'any 1977, si s'apliqués la fórmula de Sau correspondria a la Generalitat el 19,5 per cent dels ingressos totals de l'Estat, és a dir, el 85,7 per cent del

total recaptat per l'Estat a Catalunya: en canvi, si s'apliqués la de CDC restaria a Catalunya el 79 per cent. Trias Fargas digué que podia estranyar aquest resultat, venint l'esmena d'on venia, però que mentre que ambdues fórmules fornien a la Generalitat una quantitat de diners suficient —la inversió pública a Catalunya aproximadament es doblaria— l'esmena convergent era més solidària. Per al portaveu de CDC el que era fonamental era que tot el que es relacionava amb la fiscalitat es basés en la capacitat econòmica del ciutadà, és a dir, en la renda i no en la recaptació fiscal, que podia ser falsejada per l'evasió fiscal. Després de llargues negociacions, s'acceptà la substitució de «recaptació fiscal» per «renda» i s'hi feren alguns altres canvis d'importància menor.

El vot particular de CDC tornà a aparèixer en el debat de l'article sobre la representació de la Generalitat en els organismes econòmics i les empreses de l'Estat. Trias Fargas defensà que s'establís que la Generalitat tindria un representant en el Consell d'Administració del Banc d'Espanya, i que les funcions d'aquest banc es descentralitzarien. La referència concreta al Banc d'Espanya es devia precisament a la seva extraordinària importància en la determinació de la política monetària i financera espanyola. Ernest Lluch s'oposà a aquesta esmena, argumentant que la reestructuració del Banc d'Espanya no s'havia de fer a través de l'Estatut d'autonomia de Catalunya i que, a més, el text de Sau ja permetia aquesta presència catalana al Banc d'Espanya. El text de l'article proposat per CDC va ser rebutjat per 27 vots en contra, 13 a favor (CDC, UCD i UC-DCC, ERC i AP) i 1 abstenció. En les explicacions de vot, Carles Güell justificà el suport centrista a la proposta convergent perquè, si bé estava d'acord que l'Estatut no era el lloc adequat per tractar el tema, sí que era important que a les Corts es comencés a plantejar la qüestió.

El procediment que s'hauria de seguir en el futur si es volia procedir a la reforma de l'Estatut no va ser un tema menor en aquell debat. Va ser, una vegada més, el representant d'AP, el diputat López Rodó, qui va introduir la proposta alternativa al text de Sau. La seva esmena pretenia que l'ordre en el procés de reforma, si la iniciativa provenia de Catalunya, fos la següent: Parlament de Catalunya, Corts espanyoles i referèndum del poble català. Recor-

dem que el text de Sau invertia l'ordre: Parlament de Catalunya, referèndum i Corts Generals. AP proposava també que no fos necessària l'aprovació del Parlament de Catalunya, si la iniciativa de reforma provenia de les Corts espanyoles. En aquest cas, després de l'aprovació de les Corts, només es procediria a sotmetre la reforma al referèndum dels ciutadans de Catalunya. López Rodó argumentava que, en el text de Sau, les Corts restaven subordinades al Parlament de Catalunya, el qual podia refusar la reforma sorgida de les Corts espanyoles, màxim òrgan de representació de la sobirania del poble espanyol en el seu conjunt, mentre que el Parlament català només representava el poble català i no era, per tant, titular de sobirania, sinó només d'autonomia. Es tractava, doncs, d'una proposta que disminuïa el poder dels representants de Catalunya i el poder de decisió del Parlament.

La resposta de Solé Tura va deixar clar que la Constitució ja explicitava prou mecanismes polítics per poder controlar les comunitats autònomes com per donar-li nous instruments que incrementessin aquest control. L'esmena d'AP va ser rebutjada per 39 vots en contra i només 1 vot a favor. El senador Xirinacs va aconseguir, encara, introduir una esmena que facultava la iniciativa popular com a font d'inici del procediment de reforma.

Acabada l'aprovació del tronc central del Projecte d'estatut aquell mateix dia 11 de desembre, el ple de parlamentaris es disposà a emprendre la recta final del debat. Per començar, un tema que, en principi, podia semblar bastant irrellevant, el de la gestió de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, va despertar un interès inusitat i un debat més llarg del que es podia esperar. El problema central era el de la composició d'un patronat responsable de gestionar l'arxiu. La defensa del text de Sau va anar a càrrec del senador Sobrequés. Es basava en tres punts: la constitució d'un patronat, integrat paritàriament per representants de la Generalitat i d'altres poders públics d'Estat —es pensava també, sense dir-ho, en les altres comunitats autònomes—, responsable de gestionar l'arxiu; la competència de la Generalitat en la gestió dels fons documentals provinents de l'antic Arxiu Reial i que feien referència a la història de Catalunya, i la conveniència que s'arbitressin mitjans per evitar la segregació de fons.

Barrera pretenia que el patronat tingués també representants d'altres comunitats autònomes (València, Aragó i les Illes) i no només de la Generalitat i l'Estat. Xirinacs volia que es prescindís de l'Estat. Sobrequés i Roca Junyent manifestaven que el text català no podia explicitar el compromís d'altres comunitats autònomes sense consultar-les abans, i que aquesta cooperació ja era autoritzada en altres preceptes de l'Estatut ni que fos de manera genèrica.

L'esmena de Xirinacs donà un resultat sense precedents: 2 vots a favor, 2 en contra i 34 abstencions. Els socialistes, per sortir de l'atzucac reglamentari, proposaren una nova esmena *in voce*: «representació paritària de la Generalitat i d'altres poders públics interessats». Era una ambigüitat que no resoldria el problema a Madrid, però que va ser aprovada a Catalunya. El tema va despertar recels a Aragó, on la Diputació General provisional va expressar, abans de conèixer el text definitiu aprovat, la seva protesta pel que considerava la marginació de la seva comunitat autònoma. El redactat final va apaivagar els ànims aragonesos.

Tot amb tot, el text que l'any següent s'acabaria aprovant a les Corts tampoc no va resultar operatiu. El patronat que s'hi configurava mai no s'ha constituït i l'Estat continua essent l'únic gestor d'aquell arxiu. El text definitiu de l'Estatut català (disposició addicional segona) deia: «Mitjançant la corresponent norma de l'Estat, i sota la tutela d'aquest, es crearà i regularà la composició i funcions d'un Patronat de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, en el qual tindran participació preeminent la Generalitat de Catalunya, altres comunitats autònomes i províncies, si s'escau.» Trenta anys després de la seva aprovació ha estat possible interpretar, de manera satisfactòria per a tothom, quin abast té i quina interpretació s'ha de donar al terme «preeminent».

Altres disposicions addicionals aprovades feien referència al reconeixement oficial del DOG, a les competències de la Junta de Seguretat fins al traspàs definitiu dels serveis de seguretat, a les interinitats en els càrrecs de l'organització judicial a Catalunya i a la delimitació provisional de la legislació bàsica de l'Estat en les competències de desenvolupament legislatiu de la Generalitat.

Si es llegeixen les actes de les diverses reunions del ple de parlamentaris no és difícil constatar que el nombre d'assistents, contra allò que es podria suposar atesa la importància històrica d'aquelles reunions, mai no va superar el 60 o 70 per cent. Doncs bé, el plenari que va tenir lloc el 15 de desembre del 1978 va trobar plens els seients del saló municipal en què tenien lloc les reunions. Diputats i senadors es disposaven a debatre l'article 3 del Projecte d'estatut, que feia referència a la llengua i que, per manca de consens i per no entrebancar l'aprovació del gruix de l'Estatut, s'havia anat ajornant.

Abans, però, s'aprovaren algunes disposicions transitòries sobre terminis per a la constitució del Parlament després de celebrar-se les eleccions, sobre l'elecció del president de la Generalitat i sobre els traspassos de competències. També sobre el règim dels funcionaris de l'Estat transferits a la Generalitat.

S'havia treballat molt, en els passadissos i despatxos, per tal d'arribar a consensuar un redactat unitari sobre aquell tema cabdal: el règim, la qualificació i l'ús de la llengua catalana en la futura Catalunya autònoma. La gairebé totalitat dels parlamentaris —només hi mancava el senador Xirinacs— s'havien posat d'acord que l'Estatut s'expressés així en aquesta qüestió: «La llengua pròpia de Catalunya és el català.» El català era la llengua oficial a Catalunya, així com també ho era el castellà, per la seva condició de llengua oficial a tot l'Estat. El Govern de la Generalitat estaria obligat a garantir l'oficialitat d'ambdues llengües i a prendre les mesures per assegurar-ne llur coneixement i llur igualtat plena. S'hi va incloure també un apartat que tenia per objecte la protecció de la llengua aranesa. La proposta era una síntesi entre el text de Sau i l'esmena de CDC.

En un tema com aquest, no n'hi havia prou amb arribar a un acord. Els partits —com, de fet, cal dir-ho, havien fet sempre en els temes bàsics— volgueren explicitar, en un discurs del portaveu respectiu, els seus posicionaments polítics. En aquella ocasió, varen defensar el text esmentat Marta Mata (PSC), Josep Anton Baixeras (Entesa dels Catalans), Marcel·lí Moreta (UCD i UC-DCC), Jordi Solé Tura (PSUC), Laureà López Rodó (AP) i Ramon Trias Fargas (CDC). S'hi va oposar només Lluís M. Xirinacs, en una inter-

venció molt encesa al llarg de la qual va arribar a parlar de la imposició del castellà per dret de conquesta. Així les coses, el text sobre la llengua es va aprovar per 54 vots a favor i només 1 en contra.

En aquella sessió històrica s'aprovà també la inclusió a l'Estatut de l'Organisme Consultiu de la Generalitat, que tenia com a objecte dictaminar sobre l'adequació a l'Estatut de les lleis aprovades pel Parlament, i un article que reconeixia les particularitats històriques de l'administració de la Vall d'Aran.

La inclusió d'un preàmbul més o menys solemne, basat en una proposta inicial redactada per Miquel Roca en la qual es parlava de la voluntat de Catalunya per l'autogovern, dels que havien lluitat per la democràcia i la llibertat del país i de la solidaritat amb les altres nacionalitats i regions peninsulars, va donar lloc a discursos sovint abrandats del mateix Roca Junyent, Raimon Obiols, Jordi Solé Tura, Marcel·lí Moreta i Josep Benet, aquest darrer portaveu en aquella ocasió de l'Entesa dels Catalans.

L'endemà, dia 16 de desembre, va tenir lloc la darrera sessió del ple de parlamentaris. Si el dia abans la llengua havia ocupat l'atenció preferent dels diputats i senadors, ara tocava resoldre una qüestió, de la qual ja he parlat, que podia contribuir que fossin uns partits o uns altres els que accedissin al Govern de la Generalitat. No es tractava de debatre un element identitari ni una qüestió simbòlica, sinó una qüestió que interessava d'una manera diferent, partidària. Era la lluita pel futur poder polític, i en aquesta matèria no va haver-hi ni treves ni consensos. Els partits, bé que varen parlar sovint de l'interès de Catalunya i de la igualtat d'oportunitats de tots els territoris del país, miraven només de trobar un sistema electoral que els donés el màxim nombre possible d'escons en el futur Parlament de Catalunya.

El debat tenia un nom que va esdevenir popular: la disposició transitòria cinquena (més endavant quarta). Regulava les primeres eleccions al Parlament de Catalunya. La concreció de les circumscripcions electorals va ser el punt més esmenat de l'Estatut. S'hi varen presentar nou esmenes: dues de CDC i una d'AP, ERC, PSC, PSUC, UCD i UC-DCC, diputat Cañellas, diputat Sala i Canadell (CDC) i senador Ferrer i Gironès (Entesa dels Catalans, a títol individual). La majoria coincidien en el rebuig a la província

TELEGRAMAS
DIRECCION

MA
CORREOS
ION

INDICACIONES
RECEPCION

Q

+ Q47 1971 BARCELONA 64/58 29 Q2QQ =

Tg - 2 - Minuesa

ENTREGA INMEDIATA =
JAUME SOBREQUES I CALLICO
BREDÀ 14 BARCELONA 29 +

EN NOM DEL MOLT HONORABLE PRESIDENT DE LA GENERALITAT
SENYOR JOSEP TARRADELLAS EM PLAU DE CONVOCAR-VOS EN
TANT QUE DIPUTAT PER CATALUNYA PER DIVENDRES 29 DE
DESEMBRE A LES 4 DE LA TARDA AL PALAU DE LA GENERALITAT.
US SALUDA CORDIALMENT.

JOSEP M. BRICALL
SECRETARI GENERAL DE LA PRESIDENCIA

Josep M. Bricall, secretari general de la Presidència de la Generalitat de Catalunya, per mitjà de telegrams urgents com el que es reproduïx, va convocar els membres de la Comissió dels Vint, al matí, i els membres de l'Assemblea de Parlamentaris, a la tarda, al Palau de la Generalitat. Aquell mateix dia es va aprovar l'avantprojecte d'Estatut al Parlament de Catalunya. 29 de desembre de 1978.

AJSC

com a districte electoral, però no en la resta, ni sobretot en qui-
na era l'alternativa. El front comarcalista estava integrat per CDC,
UCD i UC-DCC i ERC. Els socialistes, d'entrada, varen proposar
la vegueria (agrupació de comarques) i el PSUC es va despenjar
amb una proposta insòlita bé que molt interessant: que Catalunya
fos una circumscripció única. Era la millor manera de rendibilitzar
el pes de la conurbació barcelonina, on els comunistes tenien
el gruix més consistent del seu electorat. Uns i altres llançaren
a l'arena els seus parlamentaris de comarques. L'esquerra, per
tal que no semblés que es tractava d'un combat entre Barcelo-
na i comarques. Els altres, amb l'objectiu contrari: per tal que ho
semblés.

El debat va començar amb el vot particular de CDC, que va
defensar el diputat Sendra: elecció, a cada circumscripció co-
marcal, d'un diputat per cada 50.000 habitants, més un altre
per cada fracció superior als 25.000 habitants; sempre, però,
amb un mínim d'un diputat per comarca. El resultat de la votació
va posar de manifest com anirien les coses en aquesta qüestió.
L'esquerra es va imposar: 33 vots en contra, 15 a favor i 5 abs-
tencions. Barrera i Xirinacs criticaren l'esmena perquè no res-
pectava la proporcionalitat del valor del vot: el sufragi d'un elector
del Pallars tindria el mateix valor que el de set habitants del Baix
Llobregat. El segon intent de CDC es va concretar en una nova
esmena. Parlava també dels districtes comarcals com a circums-
cripció electoral. A la primera regió, integrada pel Barcelonès,
Baix Llobregat, Vallès Oriental, Vallès Occidental i Maresme, cada
comarca elegiria un diputat per cada 30.000 habitants, més un
altre per cada fracció superior a 15.000 habitants. A la resta de
regions, se n'elegiria un per cada 40.000 habitants. En ambdós
casos, cada comarca elegiria com a mínim dos diputats. L'esme-
na va ser també refusada, com l'anterior. Tocà després debatre
l'esmena presentada pel diputat de la Garrotxa Sala i Canadell,
de CDC. Tenia un caràcter comarcalista radical, en la línia de les
anteriors, i, com aquestes, va ser també rebutjada.

L'esmena d'ERC, defensada per Barrera, proposava dividir
Catalunya en quaranta circumscripcions electorals: trenta-set co-
marques, Barcelona, Barcelonès Oriental (Badalona, Sant Adrià

del Besòs i Santa Coloma de Gramenet) i Barcelonès Occiden-
tal (Esplugues de Llobregat, l'Hospitalet de Llobregat i Sant Just
Desvern). El mínim de diputats elegits seria de cent vint. Cada
partit o coalició presentaria un candidat a cada una de les qua-
ranta circumscripcions, i una relació general de cent vint can-
didats, en la qual podrien figurar tots o alguns dels designats
per cada una de les quaranta circumscripcions. En cadascuna
de les quaranta circumscripcions sortirien elegits els candidats
que obtinguessin un nombre de vots igual o superior al quocient
electoral (resultat de dividir el nombre de vots vàlids emesos pel
nombre total de llocs a escollir, és a dir, cent vint). Si més d'un
candidat superava aquesta xifra, resultaria elegit el candidat amb
més vots. Després se sumarien tots els vots obtinguts per cada
partit a tot Catalunya i es repartirien els escons en proporció al
nombre de vots obtinguts per cada llista que superés el 3 per
cent. A aquest nombre d'escons se li restarien els diputats ja
elegits directament a les comarques, i els que quedessin s'atri-
buïrien als candidats que els partits haguessin presentat en una
llista de cent vint noms per ordre de preferència. ERC defensava
la igualtat de vot i compatibilitzar la representació territorial amb
la demogràfica. Així, totes les comarques tindrien diputat i la re-
presentació proporcional es mantindria.

En Riera i jo mateix vàrem resumir anys després el contingut
de la rèplica del representant del PSC, Eduardo Martín, en con-
tra d'aquella proposta. El diputat socialista, després de lloar el fet
que la proposta no millorava la representació d'ERC, si es tenien
en compte els resultats del 15 de juny del 1977, assenyala quin
era el seu defecte: segons aquells mateixos resultats, cap grup
no havia superat el 40 per cent de vots en una mateixa comar-
ca —la mitjana se situava entre el 27 i el 28 per cent—, amb la
qual cosa en quinze o vint comarques l'únic diputat elegit repre-
sentaria només una quart part de l'electorat; és a dir, que la su-
posada representació comarcal seria molt parcial. Una altra raó
per manifestar-se contra la proposta d'ERC era que l'organització
territorial de la Generalitat encara estava per fer i que era millor
no complicar la qüestió afegint-hi tensions derivades de la proble-
màtica electoral. L'esmena d'ERC va ser rebutjada per 33 vots en

contra, 19 a favor i 2 abstencions. CDC va votar a favor de l'esmena d'ERC. Això no obstant, Miquel Roca no es va estar de dir que la proposta dels republicans —que es poguessin elegir candidats que haguessin estat derrotats a les seves circumscripcions a través de l'elecció per llista única— tergiversava el sentit del vot popular.

L'esmena d'UCD i UC-DCC diferia de la d'ERC pel fet que no suprimia les circumscripcions provincials. Proposava cinc circumscripcions, les quatre províncies i Barcelona-ciutat, subdividides en districtes comarcals. Les dues circumscripcions barcelonines elegirien un diputat per cada 40.000 habitants, i les altres tres, un per cada 30.000. Cada comarca elegiria un diputat en l'àmbit de la seva circumscripció, per majoria. Els vots obtinguts per una llista electoral en totes les comarques d'una mateixa circumscripció se sumarien i els diputats atribuïts a cada una serien repartits en proporció als totals obtinguts. A aquest nombre de diputats se li restaria el dels diputats d'elecció directa que ja hagués obtingut cada partit o coalició. El senador Emili Casals, defensor de l'esmena, va insistir que calia redistribuir el poder arreu de Catalunya per tal de resoldre el desequilibri existent entre la Catalunya rica i la pobra. El diputat socialista Josep Pau li contestà que un diputat que representava tota la comarca i no determinats interessos polítics li recordava els antics *procuradores en cortes* de l'època franquista. L'esmena d'UCD-UCC va ser rebutjada per 34 vots en contra, 9 a favor —entre els quals els d'ERC— i 11 abstencions.

Per sortir de l'atzucac en què es trobaven els parlamentaris en aquest debat, PSC i PSUC, segurs d'imposar la seva proposta, presentaren una esmena conjunta *in voce* destinada a posar fi a aquella llarga i complicada problemàtica. Consistia a dividir Catalunya en nou regions electorals, les definides pels decrets de la Generalitat de 27 d'agost i 23 de desembre del 1936, de divisió territorial de Catalunya en vegueries. Cada circumscripció votaria un diputat per cada 40.000 habitants o fracció d'entre les diverses llistes de partits o coalicions. El repartiment d'escons es realitzaria a través d'un sistema proporcional, sense tenir en compte la llei d'Hondt, que afavoria les majories.

Eduardo Martín, del PSC, va concretar quins eren els principis que inspiraven la proposta: el primer, «un ciutadà, un vot —o, si voleu, vot igual i vot proporcional—; segon, que la fórmula no alteri de manera substancial els resultats del 15 de juny; tercer, que sigui efectiu el principi constitucional, i ja estatutari, de representació de totes les zones del territori de Catalunya; darrer, que cap fórmula prefiguri o condicioni la divisió territorial i administrativa futura de Catalunya que hauria de fer el Parlament de Catalunya». La proposta de socialistes i comunistes va ser aprovada per 34 vots a favor, 18 en contra i 1 abstenció. Hi van donar suport PSC, PSUC i Entesa dels Catalans. S'hi varen oposar UCD i UC-DCC, ERC, AP i CDC, i s'abstingué el senador Xirinacs.

Trias Fargas, en nom de CDC, va dir en l'explicació de vot: «En aquesta fórmula que s'ha votat avui la majoria ha imposat la seva llei a la minoria, i això és una cosa que en definitiva potser no ens hauria d'espantar massa. Així ha estat, crec que això és una llei democràtica i, per tant, no hem d'escandalitzar-nos com s'ha dit aquí també. Era de preveure, per altra banda, que el consens no resistiria els interessos electorals dels partits.» Les paraules finals del representant de CDC varen servir per reiterar, com ja he explicat més amunt, el compromís de la coalició nacionalista en la defensa de l'Estatut a Madrid: «Haig de dir que avui no hem pogut salvar la comarca, i em sap molt greu, però a pesar d'aquesta lesió, que em sembla greu per a Catalunya, voldria dir que nosaltres acceptem l'Estatut ja des d'ara. El fet que no estiguem d'acord amb un aspecte de la qüestió no invalida aquest Estatut, que és un progrés enorme amb relació a la situació anterior, i des d'ara anunciem el nostre suport incondicional al seu text, tant a Madrid com a Catalunya.»

El text aprovat a proposta del PSC i del PSUC representava un canvi substancial respecte a la proposta que havia fet abans aquest darrer partit, consistent a convertir Catalunya en una única circumscripció i elegir un diputat per cada 40.000 habitants o fracció superior a 22.500 (en total, 129 diputats). Per obviar el problema constitucional de la proporcionalitat i la representació territorial, les llistes s'haurien de presentar per agrupacions de

Invitació al Parlament de Catalunya per assistir a l'aprovació de l'avantprojecte d'Estatut d'autonomia. 29 de novembre de 1978. AJSC

comarques o partits judicials, segons les vegueries del 1936. Els electors votarien la llista de la seva vegueria, però els vots se sumarien per obtenir una xifra global única, en proporció a la qual es repartirien els escons. Si una candidatura obtingués més de dos escons, es proclamarien diputats els caps de les nou llistes. La distribució dels diputats en l'interior de cada llista es basaria en dos criteris. Els altres escons es distribuïrien proporcionalment als vots obtinguts per cada candidatura en cadascuna de les vegueries. Ara, la proposta restava per a la història. L'esmena d'AP i la del senador gironí Ferrer i Gironès, esmentades abans, es consideraren decaigudes i no es varen discutir.

El darrer alè del debat es va produir com a conseqüència d'una proposta d'AP, que pretenia introduir una nova disposició transitòria que digués: «Els presidents de la Generalitat seran diputats nats a la legislativa següent a l'expiració del seu mandat.» El diputat popular López Rodó considerava que «així no es perdria la seva experiència, no seria una figura que passaria en un moment donat de ser l'alt representant de Catalunya a desaparèixer completament, a no tenir ni tan sols un escó al Parlament

de Catalunya.» Solé Tura, en nom de la ponència, s'hi oposà al·legant el principi democràtic que només el poble pot atorgar una representació parlamentària. AP només aconseguí un vot a favor i una abstenció per a la seva proposta singular.

A dos quarts de nou d'aquell 16 de desembre del 1978, el president dels parlamentaris, Josep Andreu i Abelló, va posar fi a un llarg debat del qual sorgí la definitiva proposta d'Estatut d'autonomia, que, un cop ratificat per l'Assemblea de Parlamentaris en sessió solemne, seria enviat a les Corts espanyoles per a la seva aprovació. Andreu i Abelló va cloure la sessió amb un breu discurs d'agraïment a l'alcalde de Barcelona, Josep M. Socias i Humbert, senador de designació reial, per haver cedit l'ajuntament de la capital catalana per a les reunions dels parlamentaris. Hi anava implícit, bé que ningú no va fer manifestacions públiques nítides en aquest sentit, el no-agraïment al president Tarradellas per no haver volgut que el debat parlamentari tingués com a escenari el Palau de la Generalitat. Andreu i Abelló va expressar també la seva satisfacció pel fet que el debat s'hagués produït amb respecte d'uns cap als altres, sense violència ni crispació, «demostrant tots l'esperit democràtic que tenim».

Fent un balanç de com es desenvolupà el debat de l'Estatut, cal afirmar que la majoria de temes havien tirat endavant gràcies a l'acord entre PSC, PSUC i CDC, dirigits pels respectius portaveus Eduardo Martín Toval, Jordi Solé Tura i Miquel Roca Junyent, que varen ser nomenats «la *troika* estatutària». Ells conduïren la major part del debat. Varen ser substituïts només en discutir-se el títol d'hisenda, pel socialista Ernest Lluch i el convergent Ramon Trias Fargas. Pels centristes, destacaren Carles Güell i Marcel·lí Moreta.

Entre els minoritaris va ser rellevant l'actuació del republicà Heribert Barrera, del dretà Laureà López Rodó i de l'independent Lluís M. Xirinacs. Aquest va ser l'autèntica veu dels sense veu i el portaveu d'allò que aleshores la majoria considerava impossible, però no per això menys mereixedor de respecte i consideració. Era necessari per al país. Algú digué que Xirinacs anava algunes dècades —quantas?— per endavant i que la Catalunya que imaginava era lluny de la que la Transició estava disposada a acceptar en els

aspectes nacional, social i econòmic. Essent les coses així, el més fàcil era qualificar d'utòpic el seu pensament polític. I, en el millor dels casos, rebre'l amb un somriure condescendent. Xirinacs no va tenir el suport ni dels que pensaven com ell en moltes coses, perquè eren presoners dels partits o coalicions que els havien donat un escó a les Corts espanyoles. Tot amb tot, és just considerar que allò que defensava té, molts anys després, una plena vigència.

L'Entesa dels Catalans va esdevenir la cadena de transmissió de socialistes i comunistes, que no varen atorgar-li cap protagonisme rellevant. Aquest fet va ser particularment significatiu en la persona del senador Josep Benet, el més votat de tot l'Estat espanyol i un home de llarga trajectòria democràtica i catalanista. Va ser, tret de comptades ocasions, el gran absent d'aquell transcendental debat. No era mereixedor d'aquell tracte, però va ser engolit sobretot pel PSC, que mai no va veure amb gran entusiasme —més aviat tot el contrari— la seva estreta relació amb el PSUC.

Malgrat la impressió que havia produït el debat de la disposició transitòria cinquena, cal sostenir que va existir un consens ampli al llarg d'aquelles setmanes. Sobretot pel fet que sovint el text de la Constitució no permetia grans alegries interpretatives, si es volia passar l'examen madrileny sense dificultats greus. Només Xirinacs i Barrera no es varen cansar de denunciar les limitacions que la carta magna imposava i l'actitud massa complaent dels partits catalans a l'hora de forçar una interpretació del text constitucional que fos més favorable a Catalunya. S'havia tancat, tot amb tot, el primer gran acte d'aquella magna representació.

L'Assemblea de Parlamentaris aprova l'Estatut

Fins aquell moment, el paper de la Generalitat i del seu president havia estat irrellevant. Per tal de superar aquella absència, la Constitució espanyola els va venir a donar la mà. La suma de l'article 151.2 i de la disposició transitòria segona de la Constitució atorgaven al Consell Executiu de la Generalitat la competència de convocar els diputats i senadors catalans en Assemblea de

Parlamentaris, amb l'únic objectiu de procedir a aprovar el Projecte d'estatut que havia de ser enviat, per a la seva validació, a les Corts Generals.

Tenint en compte que la Constitució seria publicada al BOE el 29 de desembre, el president Tarradellas va començar, el dia 18 del mateix mes, uns primers contactes amb els parlamentaris catalans. Aquell dia es va reunir a sopar amb els cinc consellers polítics. Varen decidir que l'Assemblea de Parlamentaris es reunís el mateix dia 29. Les coses, però, no van resultar tan planes com es podia suposar. Fa la impressió que Tarradellas volia alentir el procés.

Tarradellas va convocar la Mesa de la Comissió dels Vint per al dia 20 de desembre, i la ponència redactora per a dos dies després. Ningú no acabava de comprendre el sentit d'ambdues convocatòries. Podia existir algun problema desconegut. Com acostuma a succeir en aquests casos, varen començar a sorgir brames i judicis d'intencions. Les brames feien referència a la immediata dissolució de les Corts. Si es feia realitat, es produiria un retard d'uns mesos. Calia, doncs, que l'Assemblea de Parlamentaris enllestís la feina abans que nous parlamentaris poguessin modificar uns acords no assolits.

Un altre problema era la campanya crítica que UCD, amb un suport més o menys explícit de CDC i ERC, estava impulsant a comarques, per la manera com havia restat la disposició transitòria cinquena. Un fet i l'altre justificaven ajornar l'Assemblea de Parlamentaris?

La primera de les dues reunions convocades per Tarradellas per al dia 20 amb la Mesa de la Comissió dels Vint es va desenvolupar amb placidesa, sense tensions. Va tenir un caire protocol·lari i no s'hi va produir cap fet digne d'esment. No va succeir el mateix en la trobada entre el president i els membres de la ponència de l'Estatut, la Comissió dels Vint. Tarradellas hi va palesar tots els recels que tenia sobre el procés d'elaboració de l'Estatut i sobre el seu contingut. Digué als senadors presents que havia rebut milers de telegrams de rebuig al text, tal com havia sortit de les reunions parlamentàries; que no tenia clar si l'Estatut no havia de tenir també el suport del Consell Executiu, a

La Mesa que va presidir la votació del text estatutari. D'esquerra a dreta: Carles Sentís, Josep M. Triginer, Joan Reventós, Josep Tarradellas, Josep M. Bricall, Antoni Gutiérrez Diaz i Jordi Pujol. Saló de Sessions del Parlament de Catalunya, 29 de desembre de 1978.

AFB. Pérez de Rozas

més del que havia sorgit de les reunions dels parlamentaris, i que l'Estatut no podia ser de cap manera un element de ruptura de la unitat dels catalans.

La proposta de Tarradellas era perillosa: com que sabia que ben aviat es dissoldrien les Corts i com que la Generalitat provisional encara tindria vigència durant un temps, demanava que es procurés continuar treballant per aconseguir un estatut més unitari. Feia referència, una vegada més, a l'esmentada disposició transitòria cinquena.

El comunicat fet públic en acabar la reunió no reflectia ni de bon tros el contingut del que havia succeït. Només tenia interès un fragment que deia que el president donaria «compte del que ha estat exposat al Consell Executiu de la Generalitat, per tal que prengui una decisió definitiva sobre la qüestió». En cap moment no es deia de quina qüestió es tractava. Calia entendre que Tarradellas no tenia com a definitiva la convocatòria de l'Assemblea de Parlamentaris del dia 29.

Tan gran era la incertesa, que el 26 de desembre es va donar a conèixer una crida adreçada al president de la Generalitat i al Consell Executiu que exigia la convocatòria de l'assemblea per al dia 29. Anava signada per destacadíssimes personalitats de la vida política, cultural, professional i cívica del país: «Demanam al president de la Generalitat provisional i al Consell Executiu, a qui correspon legalment la convocatòria, que tal com ha estat anunciat i el país espera, sigui convocada l'Assemblea de Parlamentaris catalans per al dia 29 de desembre d'enguany, a fi que el Projecte d'estatut pugui ser aprovat pels parlamentaris i presentat el mateix dia a les Corts Generals a Madrid.» L'expressió «el mateix dia» tenia una gran importància, perquè la Constitució deia que els debats dels estatuts autonòmics començarien per rigorós ordre d'entrada al Congrés, i els bascos, com qui deia, ja estaven fent cua per ser els primers.

Signaven la crida, entre molts d'altres, Antoni M. Badia i Margarit, Maria del Mar Bonet, Antoni Comas i Pujol, Max Cahner, Jordi Carbonell, Pere Calders, Joan Cornudella, Josep M. Espinàs, Oriol Bohigas, Josep Fontana, Josep Faulí, Joan-Antoni González-Casanova, Josep M. Huertas i Claveria, Néstor Luján, Jordi Lli-

mona, Enric Lluch, Lluís Llach, Isidre Molas, Marià Manent, Miquel Martí i Pol, Albert Manent, Joan Oliver, Manuel de Pedrolo, Francesc Pi de la Serra, Albert Ràfols-Casamada, Xavier Rubert de Ventós, Sergi Schaaff, Joan Manuel Serrat, Lluís Serrahima, Miquel Tarradell, Antoni Tàpies, Joan Vinyoli, Francesc Vallverdú, Frederic Rahola i d'Espona, Enric Casassas, Avel·lí Artís i Gerner, Guillermina Mota, Carles Santos, Joan Brossa, Ventura Pons i tants altres.

En aquesta situació, el 28 de desembre Tarradellas va convocar el Consell Executiu. El president era partidari, com he dit, de retardar l'aprovació de l'Estatut fins després de les eleccions generals. Tarradellas tenia només el suport decidit d'UCD. Socialistes, comunistes i convergents es disposaven a anar al consell amb l'exigència contrària: aprovar immediatament el projecte i trametre'l a Madrid.

L'ombra de crisi del Govern va planar aquells dies en els ambients polítics catalans. La majoria es va imposar i Tarradellas va haver de cedir a convocar l'assemblea. Aconseguí només introduir en el text de l'Estatut una «declaració introductòria», que l'endemà seria presentada per a la seva aprovació a la Comissió dels Vint, amb la qual es reuní el dia 29 al matí.

Aquella nit el president, amb el suport del conseller de Governació, Manuel Ortínez, del vicepresident català de la Comissió de Traspassos Estat-Generalitat, Josep Lluís Sureda, i del secretari general de la Presidència, Josep M. Bricall, va redactar l'esmentada «declaració introductòria». Tarradellas hi manifestava el seu respecte per la missió que la Constitució encomanava a diputats i senadors per elaborar i aprovar el Projecte d'estatut; demanava i confiava que el que resultés definitivament aprovat —no donava per fet, doncs, que fos aquell text— recollís «les aspiracions del poble de Catalunya en tota la diversitat de les seves comarques» i insistia que Catalunya havia de ser exemple d'unitat. I acabava: «El president de la Generalitat creu que cal, doncs, aconseguir que tots els ciutadans de Catalunya vegin en la nova etapa que comença una esperança positiva de la nostra apassionada voluntat de pau i benestar, que sigui també un exemple per a tots els altres pobles d'Espanya.»

GENERALITAT DE CATALUNYA
PRESIDÈNCIA

DECRET DE CONVOCATORIA DELS DIPUTATS I SENADORS ELEGITS A
LES CIRCUMSCRIPCIONS ELECTORALS DE CATALUNYA, ALS EFECTES DE
CONSTITUIR-SE EN ASSEMBLEA PER APROVAR EL PROJECTE D'ESTATUT
D'AUTONOMIA DE CATALUNYA.

El Butlletí Oficial de l'Estat del dia d'avui, publica la Constitució Espanyola, que en la seva Disposició Final indica que la seva vigència és immediata a la pròpia publicació.

La Disposició Transitòria Segona de l'esmentada llei fonamental estableix en el seu últim apartat que el Projecte d'Estatut, en els territoris que en el passat haguessin plebiscitat afirmativament projectes d'Estatut d'Autonomia i tinguin actualment règims provisionals d'autonomia, serà elaborat d'acord amb el que estableix l'article 151,2 de la pròpia Constitució, a convocatòria, en el cas de Catalunya, del President de la Generalitat d'acord amb el seu Consell Executiu.

Segons el que estableix l'esmentat article 151, 2 que senyala el procediment per l'elaboració de l'Estatut, el primer pas és la convocatòria de tots els Diputats i Senadors elegits en les circumscripcions de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona, per a què es constitueixin en Assemblea, als efectes d'elaborar el corresponent projecte d'Estatut d'Autonomia i, en el seu cas, aprovar-lo.

Per tot això i d'acord amb el Consell Executiu,

D E C R E T O :

.2.

Es convoca a tots els Diputats i Senadors elegits en les diferents circumscripcions electorals de Catalunya, per a constituir-se en Assemblea, en el dia d'avui 29 de desembre de 1978 a les 17 hores al Palau del Parlament de Catalunya, als efectes del que estableix l'article 151, 2 primer i segon de la Constitució.

Barcelona, 29 de desembre de 1978

Josep Tarradellas
President de la Generalitat de Catalunya.

Decret del president de la Generalitat, Josep Tarradellas, en què es convoca els parlamentaris catalans a reunir-se en assemblea al Parlament de Catalunya per a votar l'aprovació de l'avantprojecte de l'Estatut.
29 de desembre de 1978.

AJSC

Tot el que va succeir el dia 29 de desembre del 1978 va seguir un ritme trepidant. A primeríssima hora del matí es donava a conèixer el decret de Tarradellas, publicat al *Boletín Oficial del Estado*, que convocava l'Assemblea de Parlamentaris per a aquell mateix dia, a les cinc de la tarda, al Palau del Parlament. A les deu del matí es va reunir el Consell Executiu, que, com no podia ser altrament, va donar llum verda a la declaració introductòria del president. Durant el consell es va tenir notícia que aquell mateix dia el president del Govern espanyol, Adolfo Suárez, anunciaria la dissolució de les Corts i la convocatòria d'eleccions legislatives per al març del 1979, i de municipals —les primeres de la jove democràcia espanyola— per a l'abril d'aquell any.

A partir d'aquell moment, la vida política catalana es va convertir en una cursa contrarellotge. A les dotze del migdia va haver-hi una reunió entre el president Tarradellas i la Comissió dels Vint. Tarradellas comunicà oficialment als diputats i senadors catalans que l'Assemblea de Parlamentaris es reuniria a les cinc de la tarda al Palau del Parlament de Catalunya amb l'objectiu de donar oficialitat a l'aprovació del Projecte d'estatut. El president, desbordat pels esdeveniments, que no s'havien produït de la manera que ell hauria volgut, aprofità la reunió amb els membres de la Comissió dels Vint per manifestar que ell mai no havia volgut introduir esmenes al text dels parlamentaris. Es limità a llegir l'esmentada declaració, que va ser aprovada pels diputats i senadors —la ponència—, sense que hi hagués cap comentari ni debat.

Per tal que l'assemblea es desenvolupés de manera plàcida i sobretot ràpida, calia evitar que López Rodó hi presentés els set vots particulars que havia anunciat. S'aconseguí a canvi que poguessin ser presentats en el seu dia a la Comissió Constitucional del Congrés. Tots els obstacles havien estat, doncs, vençuts.

Sota la presidència de Josep Tarradellas i actuant com a secretari Josep M. Bricall, la solemne sessió de l'Assemblea de Parlamentaris s'obrí a un quart de set del vespre d'aquell 29 de desembre del 1978. Després d'unes paraules de presentació del Projecte d'estatut pronunciades per Josep Andreu i Abelló, el secretari començà a llegir el text que havia de ser aprovat. En arri-

bar a l'article 8, el diputat Macià Alavedra va interrompre per demanar que, atès que tots els presents tenien el text de l'Estatut a les mans, es donés per llegit el que restava.

El president Tarradellas posà tot seguit a votació nominal el text definitiu de l'Estatut d'autonomia de Catalunya que havia de ser tramès a les Corts.

El resultat de la votació va ser de 58 vots a favor (Alavedra i Moner, Andreu i Abelló, Barrera i Costa, Busquets i Bragulat, Calvet i Puig, Cañellas i Balcells, Capdevila i Cardona, Cigarrán i Rodil, Garcia i Sánchez, Güell de Sentmenat, Guerra i Fontana, Jiménez de Parga, López Raimundo, López Rodó, Martín Toval, Mata i Garriga, Moreta i Amat, Núñez i González, Obiols i Germà, Perera i Calle, Pujol i Soley, Ramírez i Heredia, Ramos i Camarero, Ramos i Molins, Reventós i Carner, Riera i Mercader, Roca Junyent, Sentís i Anfruns, Solé Tura, Trias Fargas, Triginer i Fernández, Verde i Aldea, Gich Bech de Careda, Lluch i Martín, Paredes i Hernández, Sacrest i Villegas, Sala i Canadell, Lorda i Alaiz, Pau i Pernaú, Faura i Sanmartín, Sabater i Escudé, Solé i Barberà, Vidal i Riembau, Benet i Morell, Candel i Tortajada, Cirici i Pellicer, Ferrer i Gironès, Portabella i Ráfols, Sobrequés i Callicó, Sunyer i Aymenrich, Audet i Puncernau, Ball i Armengol, Rúbies i Garrofé, Solé i Sabarís, Baixeras i Sastre, Casals i Parral, Martí i Massagué i Subirats i Piñana), cap vot en contra i 1 abstenció (Xirinacs i Damians).

Només mancaren a aquella sessió Luis Fuertes (PSC), de viatge per causa de la seva responsabilitat de secretari general de la UGT de Catalunya; Josep Sendra (CDC) i Manuel de Sàrraga (UCD), per motius de salut —algú parlà en aquest cas d'una «malaltia política»—, i Joaquim Arana (ERC), que havia anat a Barcelona amb el propòsit de votar-hi en contra en no haver estat ateses les seves pretensions polítiques relacionades amb la famosa disposició transitòria cinquena, però que va ser convençut de no fer-ho i optà per no ser-hi present.

El primer a prendre la paraula per explicar el sentit del seu vot va ser el senador Xirinacs. Fonamentà la seva abstenció en el fet que l'Estatut no recollia el dret sobirà dels pobles dels Països Catalans: «La nostra feblesa, la nostra desunió, l'exagerat pactisme amb enemics tradicionals de la nostra nació ho han fet impos-

sible.» La crítica a la resta de parlamentaris era contundent: «Han fet un bon servei a l'Estat espanyol burgès i centralista. Però, com sempre en política, això els ha portat a fer un mal servei al nostre país, a la immensa majoria del poble treballador de Catalunya, i han desil·lusionat els altres pobles de l'Estat que tenien els seus ulls fixos en nosaltres i en allò que nosaltres fariem.» Xirinacs explicà que s'abstenia perquè no volia votar contra uns companys als quals, malgrat haver triat una via política «greument equivocada», continuava considerant «companys de lluita que tracten d'aconseguir per a Catalunya allò que ells creuen millor».

Tot seguit va prendre la paraula Anton Cañellas, en nom d'UDCA. Es queixà que massa sovint no hagués imperat el pacifisme durant els debats estatutaris. Es va comprometre, però, a defensar l'Estatut, a Catalunya i fora de Catalunya.

Va correspondre després el torn de paraula a Laureà López Rodó, d'AP. En un discurs molt correcte va manifestar que «l'autonomia de Catalunya s'harmonitza plenament amb la unitat d'Espanya». Va esmentar Cambó, Maragall, Almirall, Prat de la Riba, com a graons de la tradició catalanista i pel fet que «han concebut sempre Catalunya com a part integrant d'Espanya». Va citar després el contingut dels vots particulars que havia lliurat al president de la Generalitat i de la mesa del ple de parlamentaris «perquè els donin el curs que correspongui». Anaven en la línia de la qual he parlat sovint al llarg d'aquest llibre.

Heribert Barrera, d'ERC, digué que hauria «volgut que el Projecte d'estatut arribés fins al sostre que permet la Constitució, i ens dol profundament que, pel que fa referència a la llengua catalana, en el projecte aprovat no s'hi hagi arribat». També es va plànyer de la no-representació política de les comarques. ERC hi havia votat a favor per fer possible que Catalunya es mostrés unida de cara a l'exterior.

Jordi Pujol, en nom de CDC i d'UDC, va pujar tot seguit a la tribuna d'oradors. Insistí en el fet que, tot i haver restat sovint en minoria, CDC i UDC «donem un suport total, donem un suport ple i absolut, sense cap mena de dubte ni d'ambigüitat, al text que acabem d'aprovar». Digué que l'Estatut era «una bona eina de treball». En un llenguatge molt propi de líder nacionalista

digué que, a més de l'Estatut, Catalunya necessitava «la voluntat de ser, necessita la il·lusió i necessita la fibra». Pujol destacà, en aquest sentit, la referència que l'Estatut feia a la «realitat nacional», és a dir, «aquesta realitat de llengua, de cultura, d'història, de consciència d'aquesta història, de vivència actual i viva d'aquesta història». També es referí a la mentalitat col·lectiva, a la consciència d'aquesta voluntat, «i d'una voluntat de fer que tot això segueixi essent, tot això que fa que nosaltres no siguem una regió [...] sinó que siguem realment una entitat, una realitat nacional». Acabà amb una reflexió del mateix signe referida a la importància de la llengua. Digué que les carreteres i la hisenda eren molt importants, «però ho és més encara allò que ha estat el fet més definidor, el fet més lucratiu, el fet més vertebrador de Catalunya a través de la seva història, que ha estat la llengua». Atès que el Projecte d'estatut que es debatia havia tingut en compte tot això, CDC i UDC havien votat a favor del text aprovat pels parlamentaris.

En representació del PSUC va prendre la paraula Gregorio López Raimundo, que va fer el discurs en castellà. Parlà, en nom dels comunistes catalans, del paper acomplert per aquests en els organismes unitaris contra la dictadura. Posà en relleu un aspecte positiu de l'Estatut: la circumscripció electoral de la vegueria o regió, i, amb un discurs de poca intensitat, digué que havia arribat l'hora de posar fi «al drama de la emigración» i de «lograr la reconstrucción de Cataluña sobre bases distintas, sobre bases que no respondan únicamente a la ley del beneficio máximo del capital, sino que se propongan alcanzar una vida mejor para todos los catalanes».

Carles Sentís, en nom d'UCD i UC-DCC, es complagué del resultat aconseguit en l'Estatut, però també de la restauració de la Generalitat i del retorn del president Tarradellas. Presentà l'Estatut com «un fillol» de la Constitució, i reiterà que contenia aspectes que no compartien i que confiava que en el darrer tràmit «es trobarà una fórmula millor que doni satisfacció a tots els catalans i a totes les comarques, cèl·lules vives d'un cos que hem anat pujant i que es diu Catalunya». No es va comprometre, doncs, a defensar a Madrid el que s'havia proposat a Catalunya:

«Tenim un estatut que, en la seva essència, és millor que el del 1932 i que, malgrat unes imperfeccions que esperem poder esmenar un dia, és el nostre Estatut.»

El senador socialista per Lleida Felip Solé i Sabarís va parlar en nom de l'Entesa dels Catalans. En un discurs molt abrandat i combatiu amb els que havien fet demagògia comarcalista i enfrontat la Catalunya rural amb la Catalunya superpoblada, digué que «l'argumentació d'una negativa a l'Estatut basant-se en la disposició transitòria cinquena faria riure si no fos per l'oportunitisme electoralista, per les qüestions personalistes i per un ampli ventall d'interessos que no ens mereixen cap respecte». Demanà que s'aturés la campanya comarcalista: «Nosaltres no vacil·larem ni un moment a denunciar davant del poble català què s'amaga sota aquesta actitud.» Va denunciar també els possibles retards que la dissolució de les Corts podia ocasionar en l'aprovació de l'Estatut. Solé i Sabarís emprà expressions poc habituals aquells dies: «engany», «traïció», «per aquí no passarem». No hi mancarren tampoc les paraules del «president màrtir»: «Tornarem a lluitar, tornarem a sofrir, però tornarem a vèncer.»

El representant i primer secretari del PSC, el diputat Joan Reventós, va cloure les explicacions de vot dels partits en aquella solemne sessió de l'Assemblea de Parlamentaris. Comença parlant de «la llibertat de Catalunya», de «la capacitat de constituir-nos políticament com a poble lliure dins l'Estat espanyol mitjançant un estatut d'autonomia». En un to solemne que potser anava més enllà de la realitat, Reventós digué que «la tasca que avui tots plegats hem aprovat constitueix el fonament de la nostra lluita per conquerir les institucions i llibertats de Catalunya arrabassades fa quaranta anys». Es referí tot seguit a la tasca realitzada durant un any a Madrid pels parlamentaris en el treball constitucional, que havia estat la base de l'Estatut: «No hi ha Estatut sense Constitució, però no hi ha Constitució sense Estatut.» Parlà de la tradició democràtica del poble català des de l'edat mitjana; de la Mancomunitat de Catalunya; de l'Estatut de Núria del 1932, i també del «vot de milions de treballadors d'origen familiar no català incorporats de forma decisiva a la recuperació i reconstrucció nacional de Catalunya». També manifestà que en

aquell moment els socialistes volien honorar el president Francesc Macià i el president màrtir Lluís Companys. Va acabar lloant la plena constitucionalitat de l'Estatut. Defensà que aquest no era una obra de partit, sinó «de tots els catalans per a tots els qui viuen i treballen a Catalunya», reivindicà que era un instrument tant per a la gent del camp i de les comarques agrícoles com per a la gent de les ciutats, i reafirmà la voluntat socialista a favor de la descentralització dins la mateixa Catalunya i de l'autonomia per als municipis. Les paraules finals: l'Estatut és un instrument «apte per fer avançar la reconstrucció del nostre país i agermanar tots els catalans, els d'origen i els de destí, al voltant de la mateixa pàtria».

Va cloure l'acte el president Tarradellas. Les seves primeres paraules varen ser en homenatge als presidents Macià i Companys i en recordança de l'antiguitat de la institució d'autogovern català de la Generalitat, creada el 1359. Aquest pas per la història el va portar a recordar que ell era el cent catorzè president de la Generalitat de Catalunya, una institució «que no és morta, que no morirà; tot el contrari, és més viva que mai en l'esperit de la nostra terra».

No podia mancar en el seu discurs l'elogi de la unitat, tema recurrent en el discurs polític de Tarradellas des dels anys de l'exili: «Cada vegada que hem estat fidels i units hem triomfat. Ara hem de fer el mateix.» Alertà també dels inconvenients d'un enfrontament amb Espanya: «Hem de fer jurament que mai més no ens enfrontarem mútuament.» Reclamà la voluntat «de poder viure tots plegats en una constant concòrdia, en què solament podem trobar resultats beneficiosos». Acabà demanant serenitat, rigor, comprensió, respecte mutu i, una vegada més, unitat: «Per això hem d'ésser capaços de d'ofegar tot allò que ens pugui separar, per formar una unitat que sigui l'eina més útil i eficaç per transformar les nostres aspiracions en una gran realitat i, per tant, en una gran victòria.» Els crits darrers del president Tarradellas eren prou significatius: «Visca Catalunya! Visca Espanya!»

El cant d'*Els segadors* tancà aquell moment solemne. Fal·laven cinc minuts per a les set de la tarda d'aquell 29 de desembre del 1978. Queia el teló d'una part important, bé que no

definitiva, del procés que tornaria a donar a Catalunya un règim d'autogovern.

Ara calia presentar el Projecte d'estatut al registre del Congrés dels Diputats abans de les dotze de la nit, hora en què es preveia que entraria en vigor la dissolució de les Corts. Per tal de reeixir en aquell objectiu, a primera hora de la tarda havia sortit cap a Madrid el secretari tècnic de la Comissió dels Vint, Agustí Mercè i Varela, amb el text degudament signat i legalment complimentat. Mercè i Varela, en rebre la trucada telefònica confirmant que el text havia estat aprovat per l'Assemblea de Parlamentaris, va córrer a lliurar-lo al registre esmentat del Palau de Congrés. A més de l'original en català, portava també una traducció al castellà. Eren un quart de nou del vespre i vuit minuts. Els parlamentaris catalans varen prendre, però, una cautela: per si aquella gestió, pel motiu que fos, fallava, havien dipositat un exemplar de l'Estatut en una oficina de correus, amb el corresponent justificant del dia i l'hora d'ingrés.

En aquella recta final del procés va rebrotar un tema que ja s'havia plantejat dies abans: el de la prioritat del debat al Congrés dels estatuts català i basc en funció del moment d'ingrés de l'un i l'altre al registre. S'havia parlat —sense arribar, però, a cap acord vinculant— que fossin lliurats alhora, amb la qual cosa s'evitarien competències desagradables. El retard en la convocatòria de l'assemblea, que es va celebrar avançada la tarda, va impedir que aquella simultaneïtat es pogués produir. Els parlamentaris bascos aprovaren el seu Estatut al migdia. Noliejaren un avió especial —ni tan sols no hagueren d'enviar a Madrid un text complimentat abans de l'aprovació— i arribaren al Congrés una hora abans que els catalans.

Tot amb tot, ambdós projectes patirien el mateix retard derivat de la dissolució de les Corts. Després ja es trobaria un procediment que permetés que la negociació a les Corts Generals avancés de manera simultània, per evitar menysteniments, en aquest sentit, a un o a l'altre projecte.

Manifestació a favor de l'Estatut convocada per les organitzacions polítiques el 22 d'abril de 1979.
Passeig de Sant Joan, Barcelona.
AFB. Pérez de Rozas

Un interregne per a l'Estatut

La dissolució de les Corts espanyoles

La dissolució de les Corts, anunciada pel president Suárez el mateix dia 29 de desembre, va ser efectiva el 2 de gener del 1979. El cap de l'executiu espanyol convocà eleccions legislatives per a l'1 de març. Anuncià també que les primeres eleccions locals de la Transició se celebrarien el 3 d'abril següent.

Així, doncs, el procés de negociació de l'Estatut es va aturar i el projecte català va restar al registre del Congrés esperant dies millors.

Ara bé, no es tractava només d'un alentiment —que era segur—, sinó també d'un risc polític, o més aviat de la inseguretat sobre el que podria produir-se si canviava la correlació de forces polítiques al conjunt espanyol. Els catalans ja coneixien de quin peu anava coixa la UCD, tot i que els seus membres catalans havien tingut un captament prou positiu al llarg dels debats tinguts a Catalunya.

La reacció dels partits catalans davant la dissolució de les Corts no va ser unànime. Va merèixer el suport sense matisos dels centristes catalans, en un acte lògic de suport al president Suárez. El PSC es va limitar a afirmar que la dissolució havia estat precipitada. Pels comunistes, distorsionava el ritme del procés polític endegat a l'entorn de l'aprovació de l'Estatut. Als convergents també els hauria semblat millor que la legislatura s'allargués, amb el mateix objectiu que el PSUC.

Si s'accepta la idea que el que pretenia el president Tarradellas era allargar el període de la seva presidència de la Generalitat el màxim de temps possible, no estranyarà que considerés la decisió de Suárez positiva i necessària per a Espanya. Manifesta-

va, a més a més, que durant el període que llavors s'obria la Generalitat no restaria paralitzada, sinó que aniria rebent nous passos, bé que, com era evident, no podia deixar de reconèixer la dificultat que comportava negociar amb un govern, l'espanyol, que estava només en funcions.

Deixant de banda el procés de negociació estatutària dels projectes basc i català, cal considerar com a molt lògica i gairebé inevitable la decisió presa per Adolfo Suárez. Ja no negava ningú, si bé en origen no havia estat així, que aquella legislatura havia tingut un caràcter constitucional i que, aprovada la Constitució, calia donar veu de nou al poble espanyol. Suárez, d'altra banda, es podia sentir realitzat havent conduït el país cap a un sistema plenament democràtic, i podia pensar que els nous comicis li serien molt favorables. Des del punt de vista català, la Constitució havia generat un marc polític en el qual era possible la consolidació de l'autogovern i de l'autonomia, i era fins a cert punt coherent defensar la idea que ara calia veure qui posaria en marxa, a Catalunya i a Espanya, el model constitucional.

A Catalunya, la campanya electoral va girar a l'entorn de l'Estatut que descansava a Madrid. Va començar una autèntica guerra dialèctica, en forma de declaracions a tort i a dret, sobre qui podria gestionar millor l'aprovació del Projecte d'estatut quan al març es tornessin a obrir les Corts i sobre qui tindria aliats més sòlids a la capital per aconseguir un millor resultat per a l'Estatut. Aquest darrer argument va ser emprat a la campanya del PSC. El seu primer secretari, Joan Reventós, va arribar a assumir el compromís que si el PSOE guanyava les eleccions l'Estatut estaria aprovat l'Onze de Setembre. No va anar així.

La coalició de CiU defensava tot el contrari: calia votar partits de disciplina catalana i no partits «sucursalistes». Va ser a partir d'aquell moment quan els nacionalistes varen generalitzar aquest qualificatiu per designar el PSC (PSC-PSOE) i la UCD. El PSUC, malgrat les seves estretes relacions amb el PCE, va aconseguir eludir aquest qualificatiu. CiU no va estar-se de parlar també de la possibilitat de millorar, a Madrid, la disposició transitòria cinquena. El president Suárez, líder de la UCD, es va comprometre a aconseguir que l'Estatut català atorgués a la Generalitat les màximes competències que la Constitució permetia, bé que va evitar fer cap concreció sobre quin calendari seguiria la seva aprovació. La UCD catalana també es va manifestar partidària de modificar la disposició transitòria cinquena en allò que es referia a les circumscripcions electorals.

Els comunistes del PSUC i les noves candidatures senatorials Nova Entesa (PSC i ERC) i Per l'Entesa (PSUC i PTC) —l'Entesa dels Catalans va ser víctima dels interessos electorals socialistes— es varen comprometre a donar suport, a Madrid, al text estatutari aprovat a Barcelona. ERC, partit aleshores molt minoritari, no renunciava tampoc a millorar l'article sobre la llengua i la famosa disposició transitòria cinquena. Pensant a millorar els resultats electorals en el futur, ERC va censurar que l'Estatut s'hagués aprovat de manera precipitada, sabent com se sabia la futura dissolució de les Corts.

El president Tarradellas, per la seva banda, mantingué un prudent silenci sobre el contingut de l'Estatut, en vistes a la futura negociació madrilenya.

Les eleccions legislatives del 1979

Malgrat la campanya d'uns i altres i les especulacions sorgides amb relació al futur de l'Estatut, les eleccions a diputats i senadors de l'1 de març del 1979 no canviaren gaire el mapa polític català i espanyol. Al conjunt de l'Estat, la UCD, amb 6.268.593 vots i el 34,3 per cent, aconseguí 168 diputats; el PSOE-PSC, amb 5.469.813 vots i el 30 per cent, n'aconseguí 121; el PCE-PSUC, amb 1.911.217 vots i el 10,5 per cent, 23; CD (AP),

9 diputats; CiU, 8 diputats; PNB, 5 diputats; PSA, 5 diputats; HB, 3 diputats; ERC, 1 diputat; EE, 1 diputat. Al Senat, la UCD aconseguí 118 senadors, el PSOE-PSC, 69, i el PCE-PSUC, 20.

Els resultats a Catalunya varen tornar a donar la victòria al PSC (PSC-PSOE), reforçat pel PSC-R —que el 15 de juny del 1977 havia fet coalició amb CDC—, amb 873.738 vots (29,1 per cent) i 17 diputats. Els centristes, després d'haver absorbit la UC-DCC i el grup d'Anton Cañellas, es presentaven amb les sigles CC-UCD i pujaren al segon lloc, amb 570.071 vots (19 per cent) i 12 diputats. El PSUC ocupà la tercera posició amb 511.800 vots (17 per cent) i 8 diputats. La coalició CiU, amb 482.479 vots (16 per cent) i també 8 diputats, se situà en quart lloc. ERC, ja legalitzada, amb 123.266 vots (4,1 per cent), aconseguí només 1 diputat. La nova oferta electoral de la dreta, la unió d'AP i el PPC, es presentà amb el nom de Coalición Democrática. Aconseguí 107.476 vots (3,6 per cent) i també un únic diputat. L'abstenció va ser alta, del 31,5 per cent.

La Nova Entesa va ser la coalició més votada per al Senat, amb 8 senadors (6 del PSC i 2 d'ERC). Els centristes de CC-UCD obtingueren 4 senadors. I CiU i Per l'Entesa, 1 cada coalició.

La majoria més clarament autonomista (PSC, PSUC, CiU i ERC) havia aconseguit una còmoda situació política, i el futur de l'Estatut, per la part catalana, estava garantit. La negociació madrilenya, però, s'hauria de fer en un doble front reticent a l'autonomia catalana.

El 23 de març del 1979 les noves Corts de l'Estat espanyol varen alçar el teló. Segons el que establia la Constitució, el Projecte d'estatut aprovat per l'Assemblea de Parlamentaris havia de ser debatut, en el termini màxim de dos mesos, per la Comissió Constitucional del Congrés dels Diputats, «amb el concurs i l'assistència d'una delegació de l'assemblea proponent per tal de determinar-ne, d'un acord comú, la formulació definitiva». Per l'abril, els grups parlamentaris catalans de Minoria Catalana (CiU), Socialistes de Catalunya i PSUC instaven la Mesa del Congrés perquè es constituís la Comissió Constitucional esmentada.

El 10 d'abril, el senador Sobrequés adreçà al Govern una pregunta escrita en la qual plantejava un seguit de qüestions relacionades amb l'inici de les negociacions. La pregunta deixava entreveure

Adolfo Suárez, acompanyat dels centristes catalans, en un míting d'UCD a Barcelona el 24 de febrer de 1979.
AFB. Pérez de Rozas

un neguit que anava en augment a mesura que passaven els dies. Hi havia dues qüestions que preocupaven pel damunt de tot. Una feia referència a la brama que circulava en el sentit que la dissolució de les Corts hauria pogut fer decaure el tràmit del lliurament del projecte que havien fet els bascos i els catalans. L'altra estava relacionada amb la possibilitat que el Govern volgués fer aprovar abans algunes lleis orgàniques relacionades amb temes autonòmics. Finalment, Sobrequés preguntava al Govern quin calendari concret tenia previst per a l'aprovació de l'Estatut. La resposta a aquesta pregunta parlamentària va ser evasiva. El Govern manifestava que la qüestió era competència de les Corts i no de l'executiu, la qual cosa, des de punt de vista formal, era certa. Bé que no de manera explícita, el Govern donava a entendre també que, en efecte, podia impulsar abans l'aprovació d'algunes lleis orgàniques.

Els partits catalans no es resignaren a aquelles dilacions i ajornaments. Varen aconseguir que el Consell Executiu de la Generalitat forcés Tarradellas a publicar un decret que convocava per al dia 20 d'abril l'Assemblea de Parlamentaris, per tal que elegís els membres de la comissió catalana que havia de debatre amb la Comissió Constitucional del Congrés el Projecte d'estatut. La reunió va tenir lloc al Saló Torres-Garcia del Palau de la Generalitat.

Andreu i Abelló, després de consultar els partits, llegí els noms de la que seria coneguda com la «Comissió dels Vint-i-u». Per consens, resultaren elegits aquests parlamentaris: Reventós, Andreu i Abelló, Verde i Aldea, Subirats, Sobrequés, Obiols, Cigarrán i Pau, pel PSC; Cañellas, Sàrraga, Moreta, Casals i Arnau, per CC-UCD; Trias Fargas, Alavedra i Cuatrecasas, per CiU; López Raimundo, Solé i Barberà i Benet, pel PSUC; Barrera, per ERC, i Senillosa, per CD.

Les primeres eleccions municipals de la Transició

La celebració d'eleccions lliures als ajuntaments era el darrer graó que calia pujar per arribar a la plena consolidació institucional del sistema democràtic. Varen tenir lloc el 3 d'abril d'aquell mateix any 1979, en ple debat sobre el futur de l'Estatut.

A Catalunya, els socialistes i, en menor escala, els comunistes, aconseguiren el govern dels municipis més importants del país. CiU, per la seva banda, aconseguí dominar les poblacions mitjanes i més petites i construir una xarxa molt potent arreu de Catalunya. Pot afirmar-se, doncs, que també en l'àmbit local, els partits més compromesos amb l'Estatut havien assolit un lloc preeminent en el govern dels ajuntaments.

D'altra banda, a través de pactes de composició molt diversa, PSC, PSUC i CDC deixaren en minoria els centristes en molts municipis catalans. El PSC va aconseguir les alcaldies de les quatre capitals de província —Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona— i també les de l'Hospitalet de Llobregat, Manresa, Mataró, Terrassa, Figueres, Sant Feliu de Guíxols, Vilanova i la Geltrú, Vilafranca del Penedès, Valls, Ripoll i Esplugues de Llobregat, entre d'altres. Els comunistes aconseguiren el govern en ciutats molt importants del cinturó barceloní com Sabadell, Badalona, Cornellà, Santa Coloma de Gramenet i Balaguer. CiU assolí les alcaldies de ciutats com Vic, Igualada, Tortosa, Olot o Solsona. Com a conseqüència de l'àmplia representació local de CiU, aquesta coalició va obtenir el govern de les diputacions de Girona i Tarragona, mentre que la UCD va retenir la de Lleida. Recordem que la de Barcelona, amb majoria socialista, era presidida per Josep Tarradellas.

En constituir-se el 26 d'abril les diputacions, la de Girona va prendre l'acord de demanar la ràpida aprovació de l'Estatut. La de Lleida va demanar que es modifiqués la disposició transitòria quarta (la cinquena de l'Estatut de Sau). El president Tarradellas, però, es va negar a aprovar una proposició del PSC, PSUC, CiU i CC-UCD a la Diputació de Barcelona, que demanava, com la de Girona, la ràpida aprovació de l'Estatut.

En aquest clima, el 14 d'abril, el PSC i el PSUC convocaren per al dia 22, vigília de Sant Jordi, una manifestació per reivindicar l'aprovació de l'Estatut. Malgrat que Tarradellas no veia amb bons ulls aquella acció popular, la manifestació no va ser desconvocada. ERC i CiU s'hi adheriren aviat. Ho varen fer també un seguit de partits no parlamentaris com FNC, LCR, PTC-ORT, MCC, EC, PCC i Partit Liberal, i també els sindicats CCOO, UGT, CNT i SU.

Mítting del PSC-PSOE a la campanya electoral de 1979. D'esquerra a dreta: Narcís Serra, Josep Andreu i Abelló, Felipe González i Joan Reventós. 23 de febrer de 1979.

AFB. Pérez de Rozas

Mítting de CiU a la campanya electoral de les eleccions generals. D'esquerra a dreta: Josep M. Ainaud de Lasarte, Miquel Roca Junyent, Miquel Coll i Alentorn i Jordi Pujol. 25 de febrer de 1979.

AFB. Pérez de Rozas

La manifestació va anar encapçalada per una gran pancarta que deia «Catalunya vol ara l'Estatut». Sortí de la plaça Tetuan i arribà al Palau del Parlament. Des del balcó de l'antic arsenal de la Ciutadella s'adreçaren als participants els parlamentaris Andreu i Abelló, Gutiérrez Díaz, Barrera, Pujol i Reventós. Tots ells coincidiren a exigir l'inici sense dilacions dels debats a les Corts espanyoles. Va esdevenir cèlebre l'expressió final del líder socialista, en dir que quan cridava «Volem l'Estatut» no era ell qui parlava sinó que «és la terra que retruny».

Davant de tantes pressions de tota mena, el 27 d'abril es va constituir la Comissió Constitucional del Congrés. És interessant conèixer-ne la composició. La integraven 17 diputats d'UCD, 9 del PSOE, 2 de Socialistes de Catalunya, 2 comunistes, 1 socialista d'Euskadi, 1 del PSA, 1 de CiU, 1 del PNB, 1 de CD i 1 del Grup Mixt.

Veient que s'acostava el dia que començaria el debat parlamentari a Madrid, bascos i catalans plantejaren el problema ja esmentat sobre quin dels dos estatuts tindria prioritat. Recordem que el d'Euskadi havia entrat abans al registre. Per tal d'intentar trobar una solució que no resultés perjudicial per a ningú, el 9 de maig del 1979 es va reunir, a la Sala Mariana Pineda del Congrés dels Diputats, la Delegació de l'Assemblea de Parlamentaris, amb l'objectiu d'impulsar l'inici de l'esmentat debat. S'hi va aprovar un text que deia: «La Delegació de l'Assemblea de Parlamentaris de Catalunya ratifica la seva decisió d'accelerar, tant com la Constitució ho permeti, la negociació del Projecte d'estatut d'autonomia de Catalunya amb la Comissió Constitucional del Congrés dels Diputats, i es pronuncia fermament a favor de la tramitació simultània del seu projecte amb el del País Basc, sense que s'ajorni l'inici de la negociació ni de l'un ni de l'altre.» Aquesta proposta va obtenir 14 vots a favor (PSC, CiU, PSUC i senador Benet), cap en contra i 5 abstencions (CC-UCD).

Eduardo Martín demanà la simultaneïtat. Roca digué que no era qüestió d'haver arribat l'un abans que l'altre, sinó que era una qüestió política i que no es podia acceptar un retard de dos mesos pel fet que l'Estatut basc anés al davant. Cañellas es resignà que l'Estatut català anés al darrere del basc. Reventós insistí en

la simultaneïtat. Jordi Pujol informà que s'havia posat en contacte amb el PNB i amb UCD i que li havien manifestat el seu acord a l'esmentada simultaneïtat. I el mateix li havia dit el president del Congrés. Si hi havia problemes, només podien provenir de l'alta cúpula centrista.

En aquella mateixa reunió, la delegació va nomenar una comissió per entrevistar-se amb el president del Govern, formada pels diputats Cañellas, López Raimundo, Pujol i Reventós. Aquesta reunió va tenir lloc el dia 14 del mateix mes de maig. Suárez es mostrà receptiu, però va enviar la qüestió a les Corts, a qui corresponia trobar la solució.

El debat sobre aquesta problemàtica va ser lent i complicat. Mentre es tractava en les diverses comissions del Congrés, els parlamentaris catalans s'anaven posant cada dia més neguitosos i proliferaven els articles de premsa i les declaracions alarmistes. Uns exemples: el 20 de maig, Roca Junyent publicava un article que portava per títol «Catalans, alerta!»; tres dies després, en una cursa sense fre, Solé Tura titulava un article seu amb «Graves amenazas contra las autonomías»; el dia 19, Jaume Sobrequés en titulava un altre amb «Més problemes per a l'Estatut». En aquest clima tot s'hi valia, com dubtar de la voluntat de Tarra-dellas d'aconseguir una aprovació ràpida de l'Estatut i acusar el Consell Executiu de la Generalitat de ser massa tou amb el Govern de l'Estat. Sorgien temors arreu, com ara sobre unes eventuals trameses al Congrés de projectes de llei que condicionarien i retardarien l'aprovació de l'Estatut. Per si no n'hi hagués prou, el 18 de maig va tenir lloc a Barcelona una manifestació feixista contra l'Estatut.

Però si algú havia pensat realment a fer mans i mànigues per alentar l'aprovació de l'Estatut, va haver de veure amb recança com entre el 30 i el 31 de maig el Congrés dels Diputats aprovava les normes per a l'elaboració dels estatuts d'autonomia. L'article 3 d'aquelles normes establí el procediment a seguir en el cas dels estatuts basc i català. Quant a la tan referida qüestió de la simultaneïtat, es va decidir que quan l'Estatut basc hagués acabat el tràmit de ponència i comencés el de comissió, es podria iniciar el debat del projecte català en fase de ponència.

Josep M. Sociés i Humbert, darrer alcalde de Barcelona abans de les primeres eleccions municipals del 1979.
AFB. Pérez de Rozas

Narcís Serra amb els regidors a l'Ajuntament de Barcelona el dia de la presa de possessió dels nous càrrecs.
Ajuntament de Barcelona, 19 d'abril de 1979.

AFB. Pérez de Rozas

Això comportava que l'Estatut català només aniria amb tres setmanes de retard. Els parlamentaris catalans acceptaren aquesta solució. D'aquesta manera, s'obrien definitivament les portes de la negociació.

He parlat abans de l'intent per part de la dreta de proposar al Congrés que s'aprovesin, abans de l'inici de les negociacions sobre els estatuts, determinades lleis orgàniques que n'havien de condicionar el contingut. L'intent més palès d'aquesta voluntat va ser el que va impulsar CD a través del seu portaveu, el diputat Manuel Fraga Iribarne. El 2 de maig havia presentat una proposició no de llei sol·licitant que el Govern enviés a les Corts set lleis orgàniques, per tal que poguessin ésser aprovades abans dels debats estatutaris. La maquiavèlica voluntat de CD s'expressava sense embuts en la introducció de la proposta, que deia: «La necesidad de poner término en el más breve plazo posible a la interinidad que suponen los regímenes preautonómicos,

así como la ineludible exigencia de que los estatutos de autonomía se sitúen en el marco de las leyes orgánicas previstas en la Constitución, nos mueve a solicitar del Gobierno la urgente remisión a las Cortes, para que puedan ser aprobados previamente a los referidos estatutos, de los siguientes proyectos de ley [...]» S'hi esmentaven la Llei orgànica del Tribunal Constitucional, la Llei orgànica sobre finançament de les comunitats autònomes, la Llei orgànica sobre la policia de les comunitats autònomes, la Llei orgànica del poder judicial, la Llei orgànica del Tribunal de Comptes, la Llei orgànica del Consell d'Estat i la Llei orgànica sobre el referèndum.

Algunes d'aquestes lleis trigarien mesos i en alguns casos anys a ser aprovades. La seva complexitat jurídica i política era excepcional. Si hagués prosperat aquesta iniciativa de la dreta espanyola, el retard de l'aprovació dels estatuts hauria estat imponent. No va ser així.

Grup de diputats catalans el dia de l'aprovació de l'Estatut al Congrés. D'esquerra a dreta: Josep Solé i Barberà, Jordi Solé Tura, Ramon Trias Fargas, Jordi Pujol, Joan Reventós, Heribert Barrera, Gregorio López Raimundo, Eulàlia Vintró, Macià Alavedra, Antoni de Senillosa i Carles Sentís.

[Europa Press](#)

El Projecte d'estatut a les Corts espanyoles

Els motius del desacord dels grups parlamentaris

El combat polític, civilitzat i pacífic, bé que no per això exempt de duresa dialèctica, havia acabat el 29 de desembre del 1978, quan el ple dels parlamentaris catalans va aprovar el document estatutari per ser enviat a Madrid. A Catalunya les divergències havien tingut gairebé sempre un caràcter constructiu i havien respost a la voluntat d'aconseguir les màximes quotes d'autogovern possibles.

La lluita política tindria a partir d'aleshores un escenari diferent. Jugar a fora sempre ha estat més difícil que fer-ho a casa. El debat català s'havia basat en general en dues maneres d'interpretar un mateix desig. El que es debatia a Madrid, en canvi, seria fins a quint punt Catalunya tenia dret a ser d'una determinada manera i a tenir determinades competències que abans eren un domini dels qui des de feia segles les posseïen com un bé patrimonial. La qüestió era: què seria possible arrencar al Madrid centralista de sempre, monopolitzat aleshores per centristes de dreta, jacobinistes d'esquerra, totalitaristes de més a l'esquerra o autoritaris no redimits que somiaven, sense dir-ho, en el passat?

Fins el 12 de juny del 1979 no va ser publicat al BOE el text de l'Estatut aprovat a Catalunya, i fins el 25 del mateix mes no es varen fer públics els motius de desacord que havien presentat al text català els diversos grups parlamentaris de les Corts espanyoles per tal que fossin debatuts. Aquests motius de desacord constituïen pistes bastant significatives de quin era el grau de

voluntat autonòmica dels diversos grups parlamentaris. Dic «pistes» perquè, per bé que el grup del PSOE, en els seus escrits, va manifestar-se, com veurem, proper al contingut de l'Estatut presentat, no pas sempre va donar suport a les tesis dels parlamentaris catalans. Tot amb tot, no tenia res a veure el seu capteniment amb el dels grups de la dreta. Parlem-ne.

La UCD, partit del Govern, va presentar cinquanta-nou esmenes. Varen ser rebudes amb disgust a Catalunya, perquè essent el partit majoritari seria del tot impossible l'aprovació de l'Estatut sense el seu consentiment. Els desacords centristes afectaven gairebé tres quartes parts del text. D'alguna manera eren una desautorització de la tasca dels parlamentaris catalans d'UCD, que havien pres part activa en la redacció de l'Estatut i fins i tot havien aconseguit introduir-hi catorze esmenes, i cal no oblidar que el seu vot havia estat afirmatiu en el ple del 29 de desembre anterior. La lectura d'aquells motius de desacord d'UCD, inclosos a l'apèndix d'aquest llibre, palesa una actitud demolidora amb relació al text de l'Estatut. Constitueixen un atac frontal a l'essència simbòlica de Catalunya i a les competències de la Generalitat.

En el grup de CD va haver-hi dues estratègies diferents. Els motius de desacord eren bastant durs amb l'Estatut. Potser no tant com els de la UCD, encara que les intervencions orals a la Comissió Constitucional varen tenir un caràcter molt més hostil del que es podia deduir del contingut de les esmenes presentades per escrit.

També resulta altament significatiu llegir les esmenes del PSA, que tenien per objecte *protegir* els interessos dels andalusos a Catalunya, en el sentit que poguessin mantenir la ciutadania

nia de la regió d'origen. Les seves propostes haurien acabat dividint Catalunya en dues comunitats diferenciades pel fet lingüístic i haurien propiciat la marginació dels immigrants.

En ocasió de la presentació dels motius de desacord entrà en escena, en la vida política parlamentària amb relació a Catalunya, un personatge difícil de qualificar de manera respectuosa: el líder ultradretà, franquista impenitent i declarat, Blas Piñar, diputat d'extrema dreta de la Unión Nacional. S'oposava a tot l'Estatut i al que representava una organització d'Espanya en comunitats autònomes. Negava àdhuc que Catalunya hagués estat mai sotmesa, que fos una realitat nacional, que el català pogués tenir caràcter de llengua oficial. Per alentir el procés, demanava que abans s'aproessin diverses lleis orgàniques. La lectura dels motius de desacord de Blas Piñar són el vademècum del pensament ultradretà en aquell període inicial de la Transició, que tenia, però, la força suficient per haver-lo portat a ocupar un escó de diputat.

Un caràcter bastant semblant varen tenir els motius de desacord presentats pel Partido Aragonés Regionalista, liderat pel diputat de dretes Hipólito Gómez de las Rocas. Incidia també en la negativa que Catalunya fos una realitat nacional, i volia que es conservessin les províncies i que el català no fos preminent amb relació al castellà. S'oposava també a una bona part de les competències exclusives de la Generalitat. En la seva negativa a molts articles de l'Estatut va arribar a oposar-se a la descripció que s'hi feia de la bandera catalana.

El PSOE, en canvi, no va presentar cap esmena concreta i es va limitar a fer un seguit de reflexions generals. Insistí, això sí, en la defensa d'uns principis: màxim nivell d'autonomia per a Catalunya compatible amb la solidaritat amb els altres pobles d'Espanya; absència de privilegis; respecte a les diferències existents entre les diverses comunitats; respecte a la Constitució, i, finalment —un principi genèric encara més abstracte—, defensa del contingut progressista dels estatuts d'autonomia.

Els grups parlamentaris del PCE i del PNB no varen presentar cap motiu de desacord i es varen remetre al debat parlamentari, quan aquest es produís.

Mobilització popular a favor de l'Estatut

Coneguts aquests motius de desacord, PSC, PSUC i CiU manifestaren el seu descontentament, sobretot per les esmenes d'UCD. Tampoc els diputats catalans d'aquest partit pogueren amagar la seva discrepància amb l'actitud dels companys espanyols, però s'excusaren dient que els motius de desacord expressats eren només un punt de partida per poder negociar després. Tenien raó, però en un sentit més aviat contrari: sovint els negociadors centristes intentaren adoptar posicionaments més restrictius que els que havien deixat per escrit.

L'endemà de conèixer-se els motius de desacord, és a dir, el 26 de juny del 1979, els senadors del Grup Parlamentari Catalunya, Democràcia i Socialisme —els de la Nova Entesa: PSC-PSOE i ERC— varen fer públic des de Madrid un manifest en què defensaven amb un llenguatge molt contundent el projecte de l'Estatut català. S'hi podien llegir aquestes afirmacions: «No es posible que nadie piense en una convivencia pacífica y democrática con los catalanes, si no les fueran reconocidos previamente los derechos a su propia lengua y a la enseñanza. Idioma y cultura son el espíritu de un pueblo, y vieja y cierta es la afirmación de que los pecados contra el espíritu no tienen perdón.» I, tot seguit: «Cataluña quiere respirar y vivir, no estar sometida. Está dispuesta a colaborar con todos los otros pueblos del Estado, pero no tiene ningún sentido hablar de colaboración, ni de solidaridad, si alguno de los que en ello participa no es libre para decidir.» Cap al final, en to amenaçant, es deia: «La paciencia de los pueblos tiene un límite.»

Un nou punt d'arrencada sòlid, en un procés que anava molt lent, va ser la constitució a les Corts, aquell 26 de juny, de les dues ponències de la Comissió Constitucional del Congrés que havien d'emetre un informe sobre els estatuts basc i català. La primera havia d'acabar la seva comesa el 15 de juliol. Mentre el dictamen de la ponència basca no fos lliurada al ple de la comissió, l'Estatut català restaria congelat.

Els partits catalans, però, continuaren actius. El 3 de juliol, el PSC impulsà un moviment de sensibilització popular a favor de

La Comissió dels Vint-i-un que va negociar l'Estatut d'autonomia a Madrid, juntament amb altres polítics catalans. A la primera fila, d'esquerra a dreta: Anton Cañellas, Antoni de Senillosa, Jordi Pujol, Gregorio López Raimundo, Carles Sentís, Antoni Gutiérrez, Joan Reventós i Ernest Lluch. Estiu de 1978.

Agència EFE

AJUNTAMENT
DE
SANT LLORENÇ D'HORTONS
(BARCELONA)

PERE ESTEVE SERRA, SECRETARI DEL AJUNTAMENT DE SANT LLORENÇ
D'HORTONS (BARCELONA).

C E R T I F I C O: Que la Corporació Municipal, en la sessió celebra-
da el dia 31 de Juliol de 1.979, va prendre el següent acord:

" Aquesta Corporació Municipal, assumint la responsabilitat que li pertoca com a representants dels ciutadans del Muni-
cipi, ha acordat fer públiques les resolucions següents:

1.- manifestar la seva adhesió al contingut del Projecte d'Estatut aprovat per l'Assemblea de Parlamentaris de Cata-
lunya, (Estatut de Sau), que reclamen tots els ciutadans de Catalunya, independentment del seu lloc d'origen.

2.- Exigir l'aprovació amb urgència i sense modificacions del contingut del Projecte d'Estatut.

3.- Trametre la nostre resolució als vint-i-un parlamen-
taris catalans que han assumit la defensa del Projecte a les Corts i manifestar el nostre suport a la seva tasca.

4.- Mantenir-se en contacte permanent i a l'hora amb els Parlamentaris per a endegar totes les actuacions que la consecució d'aquest objectiu demani.

5.- Iniciar en el nostre Municipi i en col.laboració amb els demés de la Comarca de l'Alt Penedès, que canalitzi la voluntat de tots els ciutadans a favor de l'Estatut d'Autonomia.

L'Alcalde i els Regidors de Sant Llorenç d'Hortons volem per Catalunya el nostre Estatut abans de l'onze de setembre de 1.979. "

I per que conste firmo el present certificat a Sant Llorenç d'Hor-
tons a dos d'agost de 1.979.

V. Pl.
L'Alcalde

El Secretari

Joy, [Signature]

[Signature]

Ajuntaments i tota mena d'entitats van donar suport a la Comissió dels Vint-i-un que va negociar l'Estatut d'autonomia a Madrid. Certificat del consistori municipal de Sant Llorenç d'Hortons, 2 d'agost de 1979.

AJSC

l'Estatut. Tres dies després, representants de PSC, PSUC, ERC i CiU es conjuraven també en una reunió a defensar l'Estatut tal com havia sortit de l'Assemblea de Parlamentaris del 29 de desembre del 1978. El seguiment del que anava succeint en el si de la ponència que debatia l'Estatut basc despertava o bé esperances o bé decepcions, però en qualsevol cas donava pistes de per on podien anar les coses en el cas català.

La reunió que va celebrar la Comissió dels Vint-i-u el dia 10 de juliol a la Sala del Consolat de Mar de l'Ajuntament de Barcelona tenia com a objectiu preparar-se per a quan s'hagués de començar a negociar. Se sentiren veus a favor de no cedir ni una coma en el contingut del projecte, i altres veus, poques, favorables a «l'limar-ne» algun aspecte.

El país, aquell juliol, va anar escalfant motors en vistes a les negociacions que havien de començar el 20 de juliol. Molt important va ser la gran convocatòria que el 12 de juliol va reunir al Saló de Cròniques de l'Ajuntament de Barcelona nombrosos alcaldes de Catalunya, que s'estrenaren així en el suport a l'Estatut. Els reunits n'exigiren l'aprovació urgent i sense modificacions del contingut, i proposaren iniciar mobilitzacions poble per poble i comarca per comarca a favor de l'Estatut. «Els alcaldes volem per a Catalunya el nostre Estatut abans de l'Onze de Setembre del 1979», manifestaven com a conclusió final.

La relació d'alcaldes assistents dona l'abast del moviment municipalista, que va ser unànime i sense fissures. Signaren el document els alcaldes de Barcelona, Tarragona, Lleida, Girona, Solsona, Granollers, Amposta, Tremp, Sort, Sant Adrià, les Borges Blanques, Reus, Rubí, Santa Coloma de Farners, Montcada, la Seu d'Urgell, Balaguer, Sant Vicenç dels Horts, Gadesa, Mollet, Olot, Gavà, Castelldefels, Cervera, Tàrrrega, Ripoll, el Vendrell, Tortosa, Vilafranca del Penedès, Sant Boi de Llobregat, Mataró, Viladecans, Blanes, Sabadell, Ripollet, Cerdanyola, el Prat de Llobregat, Santa Coloma de Gramenet, Badalona, Molins de Rei, Sant Cugat del Vallès, Sant Feliu de Llobregat, Sant Joan Despí, Cornellà, Vic i Manresa. En dies successius altres municipis catalans, grans i petits, s'anaren sumant en aquesta iniciativa. Entre els dies 20 i 26 de juliol, seguint el que s'havia decidit a la reunió

esmentada, es varen anar reunint assemblees comarcals arreu del país, i totes s'expressaren sense cap fissura a favor del text estatutari presentat a Madrid.

El 12 de juliol, CDC manifestà el seu recel que l'Estatut català fos el resultat final d'un acord restrictiu entre UCD i PSOE, cosa que va desmentir el líder del PSC. L'endemà, la Comissió dels Vint-i-u es va tornar a reunir, en aquella ocasió amb l'assistència de Miquel Roca, que era membre de la ponència de l'Estatut basc. Digué que els bascos havien fet algunes concessions, en els mecanismes de reforma de l'Estatut i en la llengua. En canvi, se'ls havia reconegut el concert econòmic. Els riscos més evidents en la futura negociació podien estar en temes de llengua, cultura, ensenyament i finances.

El 17 de juliol del 1979, la ponència de la Comissió Constitucional va cloure els seus debats sobre l'Estatut basc. L'hora de la veritat de l'Estatut d'autonomia de Catalunya havia arribat. Ho faria de manera definitiva el dia 20, en reunir-se per primera vegada la ponència de l'esmentada Comissió Constitucional per debatre l'Estatut català. El dia abans, la Comissió dels Vint-i-u va fixar els seus posicionaments. S'hi llegí una carta del president Tarradellas adreçada als tres diputats catalans que formaven part de la comissió, en què els instava a treballar al servei de Catalunya. També oferia el seu suport incondicional per tal de facilitar les negociacions, però es negava a prendre-hi part personalment.

Aquells dies anaven arribant crides de suport a l'Estatut. Procedien de tot Catalunya i de tots els sectors socials, econòmics i culturals. Algunes institucions pretenien encara introduir esmenes al projecte de l'Estatut. Un exemple: el 16 de juliol, l'Associació de Vesins dera Val d'Aran Es Tersus va presentar una esmena a l'article de la llengua. En lloc que digués: «La parla aranese serà objecte d'ensenyament i d'especial respecte i protecció», proposaven: «La llengua de la Vall d'Aran serà [...]». Signava la iniciativa Frederic Vergés Bartau. L'esmena no va prosperar.

Dos dies després, el 18 de juliol, els partits CDC, ERC, FNC, PSC, PSUC, PTC i UDC van fer pública una crida unitària adreçada específicament «als barcelonins», en què els exhortaven a

la mobilització per tal que les Corts espanyoles no retallessin l'Estatut. S'hi podia llegir: «Una vegada més, en aquests moments transcendents, cal que les forces polítiques i socials, l'ajuntament i les institucions ciutadanes de tota mena s'uneixin en un sol clam en defensa de l'Estatut de Sau, sense retalls ni mistificacions. I per això fem una crida a tot el poble de Barcelona a sumar-se a aquest procés de suport a l'Estatut de Sau, una fita important del qual haurà d'ésser la gran manifestació del proper 11 de setembre.» Era una visió pessimista de la realitat, perquè quan arribà el dia de la festa nacional de Catalunya l'Estatut ja havia estat aprovat per les Corts i només estava pendent de referèndum.

L'endemà d'aquella crida, el 19 de juliol, el Secretariat Permanent del Col·legi d'Advocats de Catalunya s'adreçà per carta a cadascun dels membres de la delegació catalana de l'Assemblea de Parlamentaris que negociava l'Estatut manifestant-los el seu suport. El punt més interessant d'aquella redacció era el tercer, perquè incidia en una sospita que tenia, en opinió d'alguns, una certa credibilitat. Deia: «Proclamar la necessitat d'evitar que, mitjançant la promulgació de lleis orgàniques, s'arribi a mutilar o modalitzar l'àmbit de les autonomies reconegut en la Constitució.» Les cartes anaven signades Josep Joan Pintó Ruiz.

Aquell mateix juliol, Òmnium Cultural va aprovar una crida —el diari *Avui* la va fer pública el dia 20— adreçada a les entitats cíviques i culturals per tal que donessin suport al president Tarradellas i als parlamentaris catalans que negociaven l'Estatut. El suport a Tarradellas, que no tenia cap paper en la negociació madrilenya, s'entén perquè aquells dies la seva persona rebia comentaris crítics pel que se suposava que era el seu posicionament poc entusiasta a favor de l'aprovació de l'Estatut. En el punt referent al suport als parlamentaris, se'ls demanava que estiguessin disposats, «com en temps passats, a prendre tots junts les més fermes decisions en l'àmbit parlamentari si l'Estatut no fos aprovat sense reduccions en els seus continguts autonòmics essencials, especialment pel que fa a l'oficialitat de la llengua catalana i a tota la gestió i els mitjans de finançament de l'ensenyament i de la cultura».

També el 20 de juliol el Consell Nacional Català per la Sobirania Nacional, una entitat sense presència pública important, va fer públic un comunicat, tot evocant la figura de Batista i Roca, en què criticava sense contemplacions l'Estatut de Sau dient que no reconeixia l'existència dels Països Catalans i s'havia hagut de redactar en base a una constitució «inacceptable», i que havia estat imposada a Catalunya la cessió de la seva sobirania.

Aquells dies apareixien en públic associacions i plataformes que fins aleshores havien portat una vida gairebé testimonial, però no per això eren menys mereixedores de consideració. És el cas d'Aportació Catalana («Entre tots ho farem tot»), que el 24 de juliol —quatre dies després d'haver començat a treballar la ponència de la Comissió Constitucional— va fer pública una crida a favor de la independència i crítica amb l'autonomia. El seu punt més significatiu deia així: «La política d'autonomies no es basa en les exigències de sobirania nacional i poder polític propi. És únicament una política de malmorir ofegats dintre una estructura estranya i contraposada als nostres interessos nacionals.»

Més relleu tenia la crida feta pública el 25 de juliol per l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, que va fixar la seva posició amb relació al Projecte d'estatut d'autonomia que es debatia a les Corts espanyoles. Defensaven des del punt de vista de l'idioma els Països Catalans i opinaven que l'Estatut no acabava de donar prou prioritat a la cultura, «patrimoni nacional». Els signants consideraven que la normalització nacional passava per l'oficialitat de la llengua catalana, l'ensenyament en català i del català, els mitjans de comunicació autòctons i el finançament i l'autogestió de les qüestions culturals.

El mes de juliol, les adhesions a l'Estatut presentat a Madrid varen assolir una dimensió impressionant. La relació és llarga, tot i no ser exhaustiva. Entre les organitzacions polítiques figuraven UDC, Joventuts de CDC, Joventut Socialista de Catalunya, Joventut Catalana de Centre, Joventut Comunista de Catalunya, Joventut d'UCD de Barcelona, Joventuts d'UD-Centre Ampli, Joventuts d'Estat Català, Joventuts de l'FNC, BCT, PSAN —tot dient que no hi donaria el vot afirmatiu— i el Secretariat de l'Assemblea de Catalunya —tot i estar també en contra

El 12 de juliol de 1979, els alcaldes d'arreu de Catalunya varen aplegar-se en un acte d'adhesió a l'Estatut d'autonomia català que s'estava negociant a Madrid. Saló de Cròniques de l'Ajuntament de Barcelona.

AFB. Pérez de Rozas

del projecte. Entre les moltes i diverses entitats, s'hi sumaren les juntes de govern dels col·legis oficials d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Catalunya, d'Arquitectes de Catalunya, de Doctors i Llicenciats de Catalunya, d'Enginyers Industrials de Catalunya i d'Enginyers Tècnics i Pèrits Agrícoles de Catalunya, els col·legis professionals de Química, d'Enginyers Industrials, d'Enginyers Tècnics Agrícoles, d'Enginyers Tècnics Industrials, de Titulars Mercantils, d'Arquitectes i de Metges, els col·legis d'Economistes de Catalunya i d'Enginyers Tècnics i Pèrits Industrials de Catalunya, Amics de la Ciutat de Barcelona, Associació de Mestres Industrials de Catalunya, Associació de Comerciants Autònoms i Petits Industrials de Catalunya, Unió de Botiguers de Catalunya, Unió de Botiguers de Barcelona, Obra del Ballet Popular, Joventuts Musicals de Barcelona, Orfeó Lleidatà, Secretariat dels Orfeons de Catalunya, Coral Sant Jordi, Orfeó Català, Ateneu Barcelonès, Ateneu Enciclopèdic, Foment Martinenc, Penya Joan Santamaria, Casal Català d'Angulema, professors d'anglès de l'Institut d'Estudis Nord-americans, Departament de Disseny i Comunicació de la Universitat Nova, Institut Català d'Estudis Agraris, Junta de Govern de la Universitat Politècnica de Barcelona, Institut Catòlic d'Estudis Socials de Barcelona, un document conjunt signat per l'Institut Químic de Sarrià amb firmes d'economistes, farmacèutics, odontòlegs, notaris i agents comercials, Associació d'Assistents Socials, Associació de Veïns del Barri de Sant Antoni de Barcelona, Sempre Avant, Centre de Lectura de Reus, Grups de l'Alt Pirineu, Gran Penya Barcelonista, Centre Excursionista de Catalunya, Escola d'Estiu, Coordinadora Catalana de Colònies, Casals i Grups d'Esplai, Escoltes Catalans, Federació Catalana d'Escoltisme i Guiatge, Consell Nacional de la Joventut, i Secretariat de la Taula de Joves de Catalunya, entre d'altres.

La negociació en marxa

La primera reunió de la ponència, que havia tingut lloc el dia 20 de juliol, fou decebedora. La UCD volia anar a poc a poc, pendent de forçar una negociació directa amb el president

Suárez. Després de set hores de reunió, amb contínues i llargues intervencions de Fraga Iribarne, només s'arribà a aprovar l'article de la bandera!

El 21 de juliol s'aprovà l'Estatut basc en comissió. Ara, uns i altres es podien concentrar en l'Estatut català. El dia 24, la ponència es va tornar a reunir. Només s'hi aprovà l'article 8 («Els ciutadans de Catalunya són titulars dels drets i deures fonamentals establerts a la Constitució»), d'una evidència a tota prova, i el 7.1, que feia referència a l'eficàcia territorial de les disposicions de la Generalitat. Tot plegat, aquell segon dia de reunió, ben poca cosa.

La UCD insistia en la negociació directa esmentada i havia volgut també implicar el president Tarradellas en el procés, sense èxit. Pretenia una negociació, si era possible, bilateral entre Suárez i Reventós. Per tal d'impulsar aquest objectiu, el president del Govern delegà la negociació personal amb els líders dels partits catalans en el ministre de la Presidència, José Pedro Pérez Llorca.

El 26 de juliol s'anuncià la voluntat del Govern que Suárez mantingués contactes directes amb els líders del PSC (Reventós), CDC (Pujol) i PSUC (Gutiérrez Díaz). D'aquesta manera, i tenint en compte que ni Suárez, ni Pérez Llorca, ni Pujol, ni Gutiérrez no eren membres de la Comissió Constitucional, aquesta comissió restava superada i posada en mal lloc. S'havia imposat el criteri centrista de les negociacions paral·leles a porta tancada, sense llums ni taquígrafs.

A la ponència s'anaven aprovant qüestions menors, o importants però no conflictives. Fraga hi actuava com a fustigador principal del projecte català, oposant-se a tort i a dret a tot el que se li presentava al davant. Tenia el suport de Blas Piñar, el qual, malgrat que votava «no» a tot, es captenia de manera més moderada que Fraga.

Aquell mateix dia 26 de juliol va tenir lloc, al convent dels caputxins de Sarrià, a Barcelona, una magna assemblea d'intel·lectuals demanant que no es practiquessin retallades a l'Estatut elaborat pels parlamentaris catalans. En el preàmbul del manifest fet públic es deia que l'Estatut de Sau, malgrat que no el reconeixien «com a via per a arribar al ple exercici dels drets d'autodeterminació i de federació dels Països Catalans» —cosa ben certa—,

TEXTOS DE DIVULGACIÓ DE L'ESTATUT

Sobre competències exclusives de la Generalitat (I)

La Generalitat de Catalunya té competència sobre:

- Conservació, modificació i desenvolupament del Dret Civil català i establiment del procediment administratiu i de les normes processals que se'n derivin. Règim d'Administració Local.
- Endegament de la cultura i protecció del patrimoni artístic, monumental, arqueològic i científic, així com gestió d'arxius, biblioteques, museus i hemeroteques que no siguin de titularitat estatal.
- Promoció i gestió de diversos aspectes de la recerca; institucions acadèmiques, docents i culturals amb seu central o activitats bàsiques a Catalunya.

Ultra això i de nombrosos altres aspectes que fan referència a la gestió de la realitat física, econòmica i social del país (obres públiques, ordenació territorial, activitat assistencial, etc.), la Generalitat de Catalunya és sobirana, en el marc de l'Estatut, a l'hora d'organitzar les estructures de govern pròpies.

De l'article 98. del Projecte d'Estatut d'Autonomia.

GENERALITAT DE CATALUNYA

La Generalitat de Catalunya distribuirà ampliament el Text complet del Projecte d'Estatut d'Autonomia.

La Generalitat va promoure la difusió del projecte del text estatutari que s'havia d'aprovar a Madrid. 1979.

AJSC

Grupo Parlamentario Centrista

EXCMO. SR.:

Habiendo sido publicado en el Boletín Oficial de las Cortes (serie H, nº 9-I) de 12 de junio, el Proyecto de Estatuto de Autonomía de Cataluña; el Grupo - Parlamentario Centrista, de conformidad con lo establecido en el apartado 1 del artículo 3 de las normas reglamentarias sobre elaboración de los Estatutos de Autonomía, presenta ante V.E. los motivos de desacuerdo formulados al mencionado Proyecto de Estatuto, a los efectos de su consideración por las Ponencias a que se refiere el artículo 5ª de las citadas normas.

Dios guarde a V.E.

Madrid, 25 de junio de 1979

Signat: El Presidente del Grupo Parlamentario

EXCMO. SR. PRESIDENTE DEL CONGRESO DE LOS DIPUTADOS.

Carta que acompanyava
les esmenes presentades
al Projecte d'estatut
català presentades pel
Grup Parlamentari Centrista.
Madrid, 25 de juny de 1979.
AJSC

«és acceptable com a via per a arribar al ple exercici dels drets d'autodeterminació i de federació dels Països Catalans». Els signants s'oposaven de manera rotunda «que hi siguin introduïdes modificacions que en limitin l'abast, sigui per mitjà de lleis orgàniques de l'Estat o d'acords polítics que n'alterin el contingut democràtic». Els intel·lectuals reunits aprofitaven també l'ocasió per donar «el nostre suport total a les reivindicacions d'autogovern del País Valencià i de les Illes». El manifest anava signat per més de dues-centes persones de tendències polítiques diverses, sempre del món catalanista i independentista —uns més que altres. Va ser conegut com «el Manifest de Sarrià».

El procés negociador avançava de mica en mica. Així, el 27 de juliol es va fer públic que el dia 30 Suárez rebria els secretaris generals dels partits catalans, tret d'UCD. Aquell mateix dia, la ponència havia anat traient-se del damunt alguns articles que no presentaven problemes polítics importants. I com que les formes parlamentàries ja s'havien perdut feia dies, la tarda del 27 de juliol havien començat les reunions de persones expertes en els diversos temes de l'Estatut que no eren membres de la ponència ni parlamentaris. Tot s'hi valia per tal que el procés negociador no s'aturés.

El 31 de juliol, l'endemà d'una nova reunió de la ponència, que havia continuat aprovant temes no conflictius, es va reunir al Palau del Congrés dels Diputats la Comissió dels Vint-i-u, per tal de ser informada de com anaven les negociacions paral·leles. Miquel Roca explicà els acords presos a la ponència, que varen ser ratificats. Tot seguit, Reventós —que s'havia entrevistat amb Suárez, com també Pujol, Gutiérrez i Barrera— exposà el que el president del Govern li havia manifestat, que alguns temes serien particularment conflictius: parlar de «realitat nacional» en lloc de «nacionalitat», l'ordre públic, la llengua, la cultura i l'ensenyament, les finances i la televisió. Pujol digué que havia trobat Suárez receptiu i que desitjava acabar aviat la negociació. Informà que el president espanyol tenia planejat un viatge a Amèrica el 4 d'agost i que volia marxar amb el tema resolt. Per Pujol, una de les qüestions que més preocupava Suárez era la de l'ensenyament. De la reunió amb Suárez, els dirigents catalans varen treu-

re el seu compromís de donar instruccions a Pérez Llorca per tal que activés la negociació.

Després d'escoltar també Gutiérrez i Barrera, la Comissió dels Vint-i-u va prendre l'acord d'autoritzar les negociacions a tots els nivells. Era una mena de «tot s'hi val» amb la condició que la negociació tingués un final feliç. Ara bé, només hi havia un termini de quatre dies abans que Suárez no sortís cap a Amèrica. En les hores següents, s'acceleraren les negociacions, tant tècniques com polítiques, en escenaris diversos. Suárez, Reventós, Pujol i López Raimundo es van trobar a la Moncloa. Els tècnics es reuniren, dins del mateix complex de la Moncloa, a l'antic Instituto de Semillas Selectas, al Centre d'Estudis Constitucionals, i —també!— al Congrés. A l'equip d'UCD hi jugaven, a més de Pérez Llorca, ministre de la Presidència, Martín Villa, Óscar Alzaga, Alberto Oliart, Rafael Arias Salgado i Sebastián Martín Retortillo, i els catalans Anton Cañellas, Carles Sentís, Joaquim Molins i Jaume Barnola. A l'equip contrari —i mai tan ben dit—, Eduardo Martín Toval, Jordi Solé Tura i Miquel Roca Junyent. El trofeu de les finances estatutàries el jugaren, d'una banda, els centristes Jaime García Añoveros, ministre d'Hisenda, i l'exministre de la mateixa àrea Fernández Ordóñez, i, de la banda catalana, Ernest Lluch, Ramon Trias Fargas i Josep M. Cullerell.

La Comissió dels Vint-i-u, a la qual s'havia atorgat un destí sublim, restà en la pura suplència i no va fer cap paper important. Els seus membres tenien menys informació que alguns dels polítics esmentats, que no n'eren membres. Aquest fet, en aquella hora del partit, ja no tenia importància, i ningú no va gosar protestar mai pel menysteniment. L'únic que importava era treure'n un resultat positiu, i més jugant en camp contrari.

La nit del 31 de juliol a l'1 d'agost hi hagué acord en el capítol de les competències i de l'ordre públic. Al matí, la ponència va donar validesa parlamentària a aquells acords. A la tarda i al vespre continuaren els contactes paral·lels.

El dia 2 es produí un tap en matèria d'ensenyament. L'enrocament de les dues bandes era total. El dia 3, en no haver-hi res aprovat a fora, la ponència restà inactiva. Fraga, queixós de la marginació del seu grup, i no sense raó, marxà cap a casa.

La reunió de Suárez amb Reventós, Pujol i López Raimundo la tarda del dia 3 va ser decisiva. S'havia acabat el temps. Uns i altres volien posar fi a la negociació. Suárez amenaçà que si no hi havia acord aquell dia tampoc no n'hi hauria a la comissió. Els negociadors catalans també amenaçaren el president: caldria veure què passava si no s'arribava a un acord. Per ells, les negociacions es podien ajornar fins al setembre. Suárez va cedir i ordenà a Pérez Llorca que es tanqués el tema abans del migdia de l'endemà, quan havia de sortir cap a Amèrica. Suárez ja tenia prou fronts oberts: el terrorisme, la crisi econòmica i la voluntat involucionista d'alguns.

I s'arribà a la nit màgica, la del 3 al 4 d'agost. Es va negociar des de mitja tarda del dia 3 fins a quarts de dotze del migdia del dia 4. Sense dormir. En consolidar-se la claror del nou dia, cap a les vuit del matí, es va encendre la llum verda de l'ensenyament: la Generalitat hi tindria competència plena —no exclusiva—, l'Estat conservava l'alta inspecció i no se li negava el dret a crear centres propis a Catalunya. La Generalitat tindria competències exclusives en cultura, i el capítol de la llengua no es modificava. La Generalitat rebria la concessió d'un tercer canal de televisió. Just abans que el president sortís cap al Brasil, Reventós, Pujol i López Raimundo assabentaren Suárez dels acords. Aquest els manifestà el desig que el tràmit —ho era, un tràmit— a la comissió no es produís abans del seu retorn d'Amèrica, el dia 11. La comissió es reuní el dia 13.

Mentrestant, la ponència havia d'acabar la feina. El dia 4 mateix, la Comissió dels Vint-i-u va ser informada del que havia succeït aquella nit: la pervivència nacional de Catalunya restava assegurada amb la regulació del tema lingüístic, millor que l'any 1932. Barrera, molest per haver estat marginat, es reservà el vot per a la ponència.

A la tarda d'aquell mateix dia 4 es va reunir la ponència. S'hi aprovaren els articles sobre la delimitació del territori de Catalunya, la llengua, l'organització territorial, les competències de cultura, arxius, biblioteques i museus, col·legis professionals, legislació laboral, indústria, ensenyament, justícia i dret, reforma de l'Estatut, Arxiu de la Corona d'Aragó, ràdio i televisió, potestat

legislativa del Consell Executiu, entre altres. Es va treballar àdhuc el diumenge 5, en sessions de migdia, tarda i nit.

Fora de la ponència i fora de la reunió de la Comissió dels Vint-i-u, únics òrgans *legals*, les negociacions paral·leles continuaren. Ara, com a tema important, només restava tancar el títol de finances. La UCD se'l reservà com un as a la màniga, per al que pogués passar. La qüestió no es va tancar fins al migdia del 7 d'agost, després de gairebé vuit hores de negociació. Pel que fa a hisenda, l'aspecte més difícil de resoldre va ser el percentatge de participació de la Generalitat en els impostos de l'Estat i la gestió tributària.

Respecte a la disposició transitòria quarta, es va resoldre —després de tants i tants manifestos, crides i declaracions— amb la circumscripció electoral provincial, borbònica i franquista. La mateixa que a les eleccions legislatives espanyoles del 1977 i 1979. Finalment es va arribar a aquest acord: un Parlament de 135 diputats, en què la província de Barcelona en tindria 85 (el 63 per cent) i les altres tres províncies, 50 (en total, el 37 per cent): Tarragona, 18 diputats, Girona, 17, i Lleida, 15.

A la tarda del dia 7 es va reunir la ponència per darrera vegada. Va aprovar el preàmbul, l'article sobre l'autogovern de Catalunya, el referit als convenis amb altres comunitats autònomes, el títol de les finances, la disposició addicional sobre la Vall d'Aran i la disposició transitòria quarta, amb un vot particular de Barrera. Només restava un vot de conjunt. Barrera, d'ERC, i Àngel Arredonda, del PSA, s'abstingueren. Fraga Iribarne i Blas Piñar no varen assistir a aquella darrera sessió de la ponència de la Comissió Constitucional. El president Suárez havia estat aquells tres dies penjat al telèfon seguint el descabdellament de la negociació, que s'havia desenvolupat, amb matisos, segons allò que s'havia acordat abans del seu viatge. Aquell mateix dia 7, la ponència va decidir que l'aprovació a la Comissió Constitucional tindria lloc el 13 d'agost, quan Suárez ja hauria tornat del seu viatge.

Tret de Barrera, els altres caps de fila —Reventós, Pujol i López Raimundo— coincidiren a dir que l'Estatut de Sau era millor que el del 1932. El text aprovat també va ser mereixedor

de grans elogis per part dels diputats centristes. El dimarts dia 8 d'agost, els parlamentaris que de manera més o menys directa havien pres part en la negociació varen ser rebuts a l'aeroport del Prat per unes dues mil persones que en lloaren la tasca realitzada. Tarradellas, amb l'excusa que estava de viatge per Catalunya, no va voler rebre de mans dels parlamentaris de la Comissió dels Vint-i-u, ni d'aquells que havien intervingut en la negociació, el text de l'Estatut aprovat, que, cal indicar-ho, ja no experimentaria cap més canvi en els tràmits parlamentaris que restaven.

L'aprovació de l'Estatut a la Comissió Constitucional - Delegació de l'Assemblea de Parlamentaris de Catalunya

Com he dit, la reunió per a l'aprovació definitiva de l'Estatut va tenir lloc el 13 d'agost. Tant a la part dels membres de la Comissió Constitucional com a la de la Comissió dels Vint-i-u es produïren substitucions significatives, que varen permetre, en el primer cas, que hi fossin presents els diputats José María de Areilza (CD), Alejandro Rojas-Marcos (PSA), Carmen García Bloise, Manuel Marín i Josep M. Triginer (PSOE), Andoni Monforte (PNB), i Francisco Fernández Ordóñez, José María Gil Albert, José Ramón Pin, Josep M. Mesa Parra, Carles Sentís i Joan Sabater (UCD). Quant a la Comissió dels Vint-i-u, s'hi incorporaren Ernest Lluch i Rodolf Guerra (PSC), i Manuel de Sàrraga (UCD).

Atès que gairebé tots els membres presents partien de la base que votarien l'Estatut de manera positiva, els que hi tenien objeccions, alguns molt frontals, assoliren un protagonisme parlamentari que no els corresponia per la força política que tenien. Va ser el cas d'Heribert Barrera (ERC), Alejandro Rojas-Marcos (PSA) i Blas Piñar, de la Unión Nacional, coalició de la qual formava part Fuerza Nueva. Al llarg de la sessió, Barrera es mostrà crític amb l'Estatut en considerar que no assolía ni el sostre constitucional i que era restrictiu a l'hora de defensar els drets nacionals de Catalunya. Per això va presentar diversos vots particulars. A l'altre extrem, el líder de Fuerza Nueva, el franquista Blas Piñar,

va votar en contra de tots els articles de l'Estatut perquè no estava d'acord amb l'Espanya de les autonomies. El PSA va mantenir les objeccions a les quals ja m'he referit, centrades en la voluntat de dificultar que els immigrants andalusos assolissin la condició de catalans. Per contra, el representant de CD, Areilza, mostrà una actitud més moderada, en la seva crítica a l'Estatut, que la que havia tingut Fraga Iribarne.

Aquella comissió va tenir un funcionament singular. Composta de dues parts, els articles els votava una part o l'altra segons en fos la procedència: els vots particulars del PSOE, els votava la Comissió Constitucional; els vots particulars d'ERC, la Comissió dels Vint-i-u. L'articulat era votat per les dues parts, però també per separat. Tots els vots particulars varen ser rebutjats.

La magna reunió va començar a un quart i cinc de dotze del migdia i va acabar a les onze de la nit. Els temes que varen ocupar més temps varen ser els relacionats amb la cultura i la llengua dels immigrants, l'ensenyament i les finances. Rojas-Marcos va liderar el debat en el primer d'aquests temes. Defensava la identitat i els drets lingüístics dels immigrants, un posicionament de caire lerrouxista, que va ser replicat per Solé Tura. El resultat d'aquest vot particular va ser significatiu: 23 vots en contra i 1 vot a favor, però 10 abstencions, les de Blas Piñar i el PSOE. Quant a l'articulat, només es registraren 2 vots en contra (Rojas-Marcos i Blas Piñar).

Els articles referents a l'ensenyament despertaren grans passions dialèctiques. Barrera insistí a passar de la competència «plena» a la competència «exclusiva». Parlà, en una intervenció molt dura, del genocidi cultural franquista, que a Catalunya se li regatejava l'autonomia en ordre públic i justícia, que s'hi manteni en les diputacions i no s'avançava en ensenyament, mentre que «otras tierras recuperan lo que tenían antes de julio del 1936; es decir, Vizcaya y Guipúzcoa recuperan el concierto económico. Solo a Cataluña se le niega la restitución de una autonomía si no igual al menos equivalente a la que estaba vigente, con perfecta legalidad, el 18 de julio de 1936».

El comentari que seguí a aquestes constatacions despertà rèpliques molt dures. Barrera va afirmar: «Esto, señores, me parece grave. Parece significar [...] que, puesto que los catalanes

somos pacíficos y no ponemos bombas y no matamos a los servidores del Estado, nuestras reivindicaciones pueden ser despreciadas.» Blas Piñar li replicà dient que «bajo el régimen anterior se publicaron más libros en catalán que en cualquier época de la historia moderna de Cataluña y de España». Seguí la seva intervenció esmentant una acusació contra Catalunya recurrent en alguns pensadors i polítics franquistes. Si Barrera es queixava que Catalunya s'havia vist privada de llibertats, Blas Piñar digué: «No puede olvidarse tampoco que hubo una ocasión en que esas libertades se utilizaron mal, cuando la Generalidad se levantó en contra de la Segunda República que le concedió el Estatuto de 1932.»

Blas Piñar, que era l'única veu que deia coses que altres de centre o àdhuc d'esquerra no gosaven dir, acabà la seva intervenció de rèplica a Barrera —que era també l'únic que deia coses que altres, de grups diversos, pensaven i no gosaven dir— d'aquesta manera: «Por último, el Estatuto es el resultado de una negociación [...]. No cabe el todo o nada; es decir, “o aprobáis el texto que os traigo, o apelo a la independencia”. Esta apelación tiene, más que aspecto de consejo, aspecto desagradable de amenaza.» Aquell primer matí s'arribà fins a l'aprovació de l'article 25.1 de l'Estatut.

A la tarda es va debatre l'article que feia referència a la participació de la Generalitat en els impostos de l'Estat. ERC i el PSA hi mantenien, respectivament, dos vots particulars. Rojas-Marcos pretenia que la participació de Catalunya en els impostos estatals es fes només en funció de la població i no de l'esforç fiscal. Trias Fargas li contestà dient que era lògic que qui pagava més rebés més. A Barrera li digué que l'Estatut de Sau era en l'aspecte financer, en conjunt, millor que el del 1932, que es basava només en el cost dels serveis.

El vot particular de Barrera va motivar també una llarga intervenció del socialista Alfonso Guerra per defensar el nou redactat de l'Estatut, més just. Segons l'anterior redacció, Catalunya (16,4 per cent de la població i 20,15 per cent de la renda) rebria dels impostos de l'Estat el 18,12 per cent, mentre que Andalusia (16,6 per cent de la població i 12,2 per cent de la renda) rebria el 14,50 per cent. Quant a l'aspecte referent a garantir la solidaritat,

Guerra manifestà: «Quiero solamente añadir [...] que el concepto de solidaridad que se ha alcanzado con este texto de estatuto, y no con el inicial defendido por Barrera, es tan grande que nuestro grupo va a mantener que todo lo conseguido en este Estatuto de Cataluña se establezca en la Ley orgánica de financiación de las comunidades autónomas para todas las comunidades autónomas que vayan a ser aprobadas por esta cámara. Es decir, que lo conseguido por los españoles catalanes sea una realidad para los españoles andaluces, gallegos y de todo el Estado.» Barrera va haver de rebre encara rèpliques de polítics de pes, com Ernest Lluch, Ramon Tamames, Roca Junyent o Fernández Ordóñez. La resta d'articles i disposicions addicionals i transitòries s'anaren aprovant per àmplia majoria o unanimitat, tret del vot de Blas Piñar i alguna abstenció, sobretot de Barrera.

La comissió avançava cap a la fi del procés. Només manca el vot de la totalitat. Els discursos, de marcat caràcter protocol·lari i de contingut molt general, anaren, per aquest ordre, a càrrec dels portaveus dels andalusistes, socialistes bascos, parlamentaris bascos, Minoria Catalana, Mixt, Coalición Democrática, Socialistes de Catalunya, comunistes, socialistes del Congrés i centristes, i, després, l'Assemblea de Parlamentaris.

Rojas-Marcos, del PSA, felicità el poble català indicant, però, que «esta felicitación es la del vencido al vencedor [...] porque [...] no estamos de acuerdo con las cotas de quiebra, de desequilibrios territoriales que [...] hemos dejado de manifiesto». Va fer un advertiment solemne: «Creemos que es un error el no haber sabido incluir el respeto y el desarrollo a la cultura andaluza tan presente en Cataluña; creemos que ha sido un error el imponer como obligatorio el carácter y la condición de catalanes sin respeto a quienes quizá quieran o quizá no quieran.» Anuncià el vot d'abstenció.

En nom dels socialistes bascos parlà Benegas Haddad. Anuncià el vot favorable. Es referí als aspectes comuns de la història del poble basc i català, sobretot en la lluita contra la dictadura.

Monforte Arregui va parlar tot seguit en nom del Grup Parlamentari Basc i del Partit Nacionalista Basc. Anuncià també el vot

Manuel Fraga Iribarne, membre de la comissió negociadora de l'Estatut, va oposar-se a algunes de les competències especificades en el projecte per considerar-les excessives.

AFB. Pérez de Rozas

José María de Areilza va mantenir una actitud més moderada que la de Fraga Iribarne a la negociació del text estatutari a Madrid.

AFB. Pérez de Rozas

Blas Piñar, líder de l'organització d'ultra dreta Fuerza Nueva, es va oposar a l'aprovació de l'Estatut.

AFB. Pérez de Rozas

Alejandro Rojas-Marcos (PSA) va posar algunes objeccions a l'articulat sobre la llengua catalana durant el debat estatutari.

AFB. Pérez de Rozas

favorable i el goig per haver pogut donar ple suport a la voluntat del poble català expressada a través dels membres de l'Assemblea de Parlamentaris.

Més llarg i de major contingut va ser el parlament de Miquel Roca Junyent, en nom del Grup Minoria Catalana. Va ser un discurs inicialment atapeït de referències històriques, amb citacions de Prat de la Riba, Cambó i l'Estatut del 1932. Tranquil·litza els que, com els andalusistes, tenien temors que l'Estatut català generés privilegis. Envià salutacions fraternals «a los diversos pueblos de España». I de nou paraules d'homenatge a polítics republicans que lluitaren per l'autonomia de Catalunya o la defensaren: Xirau, Campalans, Lluhí, Santaló, Nicolau d'Olwer, Amadeu Hurtado, «y fundamentalmente Companys». Esmentà també Macià, a través d'una citació d'un passatge de la biografia de Josep Maria Poble. Acabà amb una altra citació, un fragment del discurs d'Amadeu Hurtado, diputat a les Corts republicanes, després d'haver-se produït la votació de l'Estatut del 1932. Digué Hurtado: «Pero tengo la absoluta seguridad de que dentro de poco, dentro de muy poco tiempo, menos del que todos pensamos, los que hayan votado el Estatuto y los que no lo hayan votado, querrán tener todos el honor de haberlo votado.»

Va correspondre després el torn de paraula a Blas Piñar. Manifestà que el seu amor a Catalunya l'havia induït a votar contra l'Estatut i el qualificà de «tremendo error histórico», entre d'altres motius perquè posava «en peligro la unidad de España».

Parlant en nom del Grup Parlamentari de Coalición Democrática, José María de Areilza —un home que, el 1977, havia tingut l'aspiració de ser nomenat pel rei cap del Govern en lloc de Suárez— digué que l'Estatut, en haver estat millorat, era mereixedor del seu suport. Qualificà d'històric el treball que estaven fent: «Creemos que la sesión de hoy es histórica, y es histórica porque pensamos que por primera vez en muchos años en nuestra política contemporánea va a haber un cambio esencial de lo que significa la relación entre los pueblos de España.»

Eduardo Martín Toval va adreçar-se als membres de la comissió en nom del Grup Socialistes de Catalunya. Martín havia jugat un paper de primer ordre durant tot el procés. Com no podia

ser d'altra manera, va fer un elogi encès del text de l'Estatut que havia aprovat la comissió. Intentant aplacar els possibles comentaris que podien existir —i de fet existien— en altres regions de l'Estat, en el sentit que costaria d'arribar a l'autonomia en determinats indrets de la península i que acabaria essent un privilegi per a Euskadi i Catalunya, afirmà: «Tengan por cierto sus señorías que los parlamentarios catalanes —y yo evidentemente solo hablo en nombre de los socialistas— seremos los primeros a la hora de concretar los estatutos de autonomía de todas las nacionalidades y regímenes de España, porque históricamente está demostrado que la mayor garantía para la autonomía de Cataluña es la efectiva configuración de toda España como Estado de las autonomías, y eso es lo que prevé la Constitución.»

Ramón Tamames explicà el vot afirmatiu del Grup Parlamentari Comunista al Projecte d'estatut que s'acabava de debatre. El qualificà de millor que el del 1932, sobretot perquè, «sin necesidad de caer en mimetismos, supone un cauce abierto ya para otras comunidades autónomas cuando traigan aquí sus textos estatutarios».

Alfonso Guerra, en nom del Grup Socialista, explicà els motius del vot afirmatiu dels socialistes espanyols fent afirmacions el contingut de les quals, amb el pas dels anys, aniria matisant a la baixa, però que en aquell moment l'acostaven a plantejaments catalanistes prou intensos. Recordem-ne uns pocs fragments: «El centralismo, la historia de Cataluña bajo la dictadura, no sólo no logró arrancar, como era el objetivo del imperialismo centralista, aquella identidad, aquella aspiración autonómica del pueblo catalán, sino que hizo crecer esa aspiración, esa identidad, y hoy, aquí, estamos dando un paso importante para la concreción, la realización de Cataluña como identidad nacional.» Insistí: «La mayoría de los parlamentarios, la casi absoluta mayoría, va a aprobar este Estatuto. Con ello no se hace más que devolver un derecho al pueblo catalán, reparar una injusticia de tantos años de falta de libertad y, por tanto, de falta de realidad nacional, que pertenece, de una manera irrenunciable, al pueblo catalán.»

El darrer a parlar per part dels membres de la Comissió Constitucional va ser Rodolfo Martín Villa, portaveu de la UCD.

Insistí en la idea de la unitat espanyola i en la solidaritat. I també en la igualtat de dret de totes les regions d'Espanya: «Ahora es una buena ocasión para que todos, de la mano, tratemos de consolidar este Estado de autonomías, sabiendo que no hay españoles de primera y de segunda, que todos somos iguales, que todos tenemos las mismas capacidades, pero que en unos hay más vocación, que en unos hay unos sentimientos y, en otros, sentimientos diferentes.»

Va correspondre tot seguit explicar el vot als diversos grups de l'Assemblea de Parlamentaris de Catalunya, la Comissió dels Vint-i-u. El primer torn va ser consumit per Antoni de Senillosa, de CD. Tot havia estat fantàstic. Va fer un elogi del president Tarradellas i es congratulà que l'Estatut s'hagués aconseguit en el marc d'una monarquia parlamentària.

Barrera, d'ERC, en la seva línia habitual, digué que l'Estatut de Sau configurava un nivell d'autonomia menor que el del 1932, però estava segur que el seu partit faria «todo lo que esté en sus modestas manos para que el Estatuto, al ponerse en marcha, no decepcione las esperanzas limitadas, porque son lúcidas, de los catalanes».

Llibert Cuatrecasas, d'UDC, parlà en nom de CiU. L'Estatut tenia «el valor de un instrumento al servicio del pueblo de Cataluña; un instrumento que pensamos va a ser útil y eficaz para que [...] la colectividad catalana pueda desarrollarse con plenitud».

López Raimundo, del PSUC, insistí que seria injust témer pràctiques discriminatòries contra el castellà quan en aquell moment l'única llengua que patia marginació era la catalana. Denuncià també l'actitud dels que pretenien defensar des de fora de Catalunya els immigrants, perquè aquests podien expressar amb tota llibertat el seu pensament i els seus objectius i propòsits. Reiterà també que els diputats del PSUC lluitarien per tal d'aconseguir «una España más justa». I afegí: «La autonomía de las nacionalidades y regiones no debilitará sino que reforzará la solidaridad y la colaboración entre los distintos pueblos de España.»

Anton Cañellas, en nom de CC-UCD, es referí als diversos moments de la història contemporània en què Catalunya havia lluitat per l'autonomia. Parlà, així mateix, de la solidaritat amb els

altres pobles d'Espanya. I acabà: «Para los parlamentarios catalanes este es el momento más feliz de nuestra vida política. Sé que es también un momento feliz para todos los demócratas españoles y especialmente para quienes aquí los representan.» I féu un gran elogi del rei Joan Carles, cosa que no era freqüent en aquells usos parlamentaris: «Los parlamentarios catalanes no podemos olvidar el mucho interés que nuestro rey ha tenido para los catalanes, por su lengua, por su cultura y por sus instituciones. La historia confirmará que el reconocimiento de Cataluña y su autonomía que hoy se lleva a cabo es un servicio decisivo a España.»

Joan Reventós, en nom del PSC i del Grup Parlamentari Socialistes de Catalunya, va cloure el torn d'intervencions. Després de dir tot el que s'esperava d'ell —lluita de Catalunya per l'autonomia, solidaritat, entesa entre Catalunya i Espanya, l'Estatut com a desgreuge cap a Catalunya—, va explicar què havien representat fins aleshores els crits de «Viva España» i «Visca Catalunya»: «El primero ha significado dominación política, genocidio cultural, intereses plutocráticos, vejaciones y tiranía, mientras el segundo ha sido un grito de resistencia.» Desitjava que des d'aquell moment «Viva España» volgués dir «democracia, libertad y —aquí la novedad de hoy— autonomía para Cataluña».

Abans de sotmetre l'Estatut d'autonomia de Catalunya a votació, el president de la comissió explicà que amb aquella votació es tancava de manera definitiva el tràmit parlamentari que havia permès modificar o esmenar el text proposat per l'Assemblea de Parlamentaris de Catalunya. Si resultava aprovat, només restaria sotmetre'l a referèndum del poble català. Si aquest li donava suport, l'Estatut passaria pel vot de ratificació del Congrés dels Diputats i del Senat, però sense cap possibilitat de canviar-hi res. Si era ratificat per les Corts, el rei el sancionaria i aprovaria com a llei. El president, per acabar, va tenir paraules d'elogi per als presidents Tarradellas i Suárez, «el primero, ciento catorce presidente de la Generalitat; el segundo, el primer presidente constitucional de la monarquía parlamentaria que tiene en su ejecutoria el haber hecho posible la transición sin traumas de la autocracia al Estado social democrático de

derecho, reintegrando la soberanía al pueblo, a los pueblos españoles, cuyo gobierno autonómico aquí ha quedado consumado sin ruptura alguna».

La votació nominal dels membres de la Comissió Constitucional va donar aquest resultat. Digueren «sí»: Óscar Alzaga Villaamil, Andoni Monforte Arregui, José María Benegas Haddad, José Ramón Pin Arboledas, Ramón Tamames Gómez, Ricardo de la Cierva Hoces, Josep Maria Mesa Parra, Luis Fajardo Espinola, Francisco Fernández Ordóñez, José María de Areilza y Martínez de Rodas, José María Gil-Albert Velarde, Luis Gómez Llorente, Carmen García Bloise, Alfonso Guerra González, Julen Guimón Ugartechea, Antonio Jiménez Blanco, Eduardo Martín Toval, Rodolfo Martín Villa, José Luis Meilán Gil, Joaquim Molins i Amat, Javier Moscoso del Prado, Carles Sentís i Anfruns, Gregorio Peces-Barba Martínez, Fèlix Pons Irazazábal, Juan Manuel Reol Tejada, Josep Maria Triginer i Fernández, Miquel Roca Junyent, Jordi Solé Tura i Manuel Marín González. Els membres de la Mesa que varen manifestar-se a favor varen ser: Joan Sabater i Escudé, Antonio Sotillo Martí, Sebastián Martín-Retortillo Baquer, José Vida Soria i Emilio Attard Alonso.

Blas Piñar López va ser l'únic membre de la comissió que es va manifestar en contra i Alejandro Rojas-Marcos de la Viesca l'únic que es va abstenir.

La votació nominal dels membres de l'Assemblea de Parlamentaris, Comissió dels Vint-i-u, va donar aquest resultat. Digueren «sí»: Antoni de Senillosa i Cros, Josep Benet i Morell, Josep Solé i Barberà, Gregorio López Raimundo, Llibert Cuatrecasas i Membrado, Macià Alavedra i Moner, Ramon Trias Fargas, Emili Casals i Parral, Josep Arnau i Figuerola, Marcel·lí Moreta i Amat, Manuel Ferrer i Profitós, Anton Cañellas i Balcells, Josep Pau i Pernau, Ernest Lluch i Martín, Rodolf Guerra i Fontana, Jaume Sobrequés i Callicó, Josep Subirats i Piñana, Josep Verde i Aldea, Joan Reventós i Carner i Josep Andreu i Abelló. L'única abstenció va ser la d'Heribert Barrera i Costa.

Tot seguit, el president va proclamar de manera solemne els resultats de la votació: «Por 34 votos afirmativos de la comisión, 1 negativo y 1 abstención de los 36 votos emitidos, queda aproba-

do por la comisión el Estatuto informado por la ponencia.» I seguí: «Por 20 votos afirmativos de la Asamblea de Parlamentarios proponentes y 1 abstención queda aprobado igualmente por la asamblea. Y, por acuerdo conjunto de Asamblea de Parlamentarios y comisión, queda aprobado el texto del Estatuto de Cataluña.»

Uns càlids aplaudiments varen posar fi a aquella sessió històrica.

A manera de síntesi del debat a la comissió

Les actituds polítiques dels membres i grups de la Comissió Constitucional del Congrés - Delegació de l'Assemblea de Parlamentaris de Catalunya, amb relació a l'Estatut català, varen anar, doncs, des del rebuig total i incondicional, apriorístic, a les autonomies (Fuerza Nueva, representada per Blas Piñar) fins al rebuig propi dels que haurien volgut que l'autonomia fos només una simple i no massa profunda descentralització administrativa (Coalición Democrática), passant pels que defensaven per a Catalunya una autonomia aigualida que no evités que els catalans continuessin suportant, més enllà d'una justa solidaritat, la contribució més forta a les despeses generals de l'Estat (Partido Socialista de Andalucía, representat, com hem vist, per Alejandro Rojas-Marcos i Miguel Ángel Arredonda). En una altra direcció, caldria assenyalar una quarta actitud minoritària que es posà en relleu en aquella reunió parlamentària, la nacionalista radical, representada per l'únic diputat d'ERC, Heribert Barrera.

Cada una d'aquestes actituds responia a uns mòbils determinats i tenia el suport d'una concepció política més o menys ben definida. La més coherent era la que encarnava el diputat Blas Piñar. Les seves formulacions eren clares: l'autonomia representava en si mateixa el trencament de la unitat d'Espanya i dels llaços de solidaritat entre els espanyols, perquè s'havia iniciat abans que s'aprovesin les lleis orgàniques que havien d'emmarcar-los. El sentiment d'aquest grup polític —unipersonal— no era només l'enyorança del règim anterior, sinó que responia

Després de l'aprovació de l'Estatut a Madrid, un grup de parlamentaris catalans van pujar a la Pica d'Estats per hissar una senyera. A la fotografia, entre d'altres, Joan Reventós, Jaume Sobrequés i Josep Pau.

AJSC

a una inequívoca voluntat de restaurar els principis polítics que definien aquell règim. El franquisme no era per a ell, doncs, només un sentiment nostàlgic o un bell record, sinó alguna cosa més, un programa polític susceptible d'adaptar-se a un sistema democràtic. D'acord amb tot això, Blas Piñar va votar en contra, com hem vist, del Projecte d'estatut d'autonomia de Catalunya.

El posicionament de Coalición Democrática es va anar devaluant i va anar perdent coherència. El grup, a través dels canvis de noms, havia evolucionat des d'una posició clarament antiautonomista fins a acceptar una descentralització administrativa que en alguns aspectes era gairebé autonomista. En un altre sentit, el grup va passar d'una posició molt crítica de la tasca política del Govern Suárez a donar-li gairebé sempre el suport parlamentari que li mancava per poder governar amb una certa comoditat. A nivell intern, la manca de cohesió era profunda. Enfront de les tesis més intransigents de Fraga Iribarne, que va arribar a presentar una trentena de vots particulars al Projecte d'estatut redactat per la ponència mixta, el tarannà polític del comte de Motrico, José María de Areilza, feia difícil d'entendre que ambdós pertanyessin al mateix grup polític.

Tant és així que s'arribà a pensar que la retirada, per part d'Areilza, de tots els vots particulars de Fraga quan el substituïa a la sessió de treball de la comissió, era una autèntica jugada política, les conseqüències de la qual no trigarien a produir-se. Tot plegat era encara més confús quan es va veure com el diputat català Antoni de Senillosa, del mateix grup parlamentari que Fraga, donava sempre suport al Projecte d'estatut aprovat a Sau. Coalición Democrática, doncs, a través d'Areilza, va votar de manera afirmativa el Projecte d'estatut català.

El capteniment del Partido Socialista de Andalucía va respondre més a mòbils electoralistes, oportunistes i demagògics que no a una ideologia coherent. Com hem vist, Rojas-Marcos, el portaveu del PSA, considerà que l'Estatut d'autonomia de Catalunya no respectava els drets culturals i els interessos socials i econòmics dels andalusos residents a Catalunya. Considerava també que Catalunya no contribuïa encara prou a les despeses generals de l'Estat espanyol.

L'altra posició minoritària que es va deixar sentir en aquella sessió parlamentària va ser la d'Heribert Barrera. En algunes ocasions els seus punts de vista polítics presentaven contradiccions internes. La principal era la que es desprenia de la seva pretensió de voler inserir dins l'ordenament polític configurat a la Constitució un programa que es trobava en el límit de l'acceptació d'aquell sistema. Sense oblidar que ERC no havia votat de manera afirmativa la Constitució. El contingut dels discursos de Barrera sembla que indueixin a pensar que si no acabava de sintonitzar amb els partits independentistes no parlamentaris, tampoc sintonitzava amb els partits nacionalistes majoritaris.

Tot i que cal pensar que si les tesis i actituds de Barrera s'haguessin generalitzat hauria estat gairebé impossible arribar a una entesa amb els partits espanyols, de dreta i d'esquerra, i que, per tant, eren poc oportunes i testimonials. Però no per això s'ha de deixar de fer una valoració positiva del capteniment polític d'ERC que ell va defensar. Digué moltes coses que pensaven molts més, els quals per coherència partidària havien de donar suport al que deien les respectives formacions polítiques.

Que aquests posicionaments dels grups minoritaris no aconseguissin cap victòria significativa enfront d'UCD, PSC, PSOE, CiU, PSUC, PCE i PNB no vol pas dir que les seves propostes no fossin un reflex de posicionaments que, tot i tenir un suport electoral petit, el tenien més gran —tampoc no gaire més— que el que els vots havien expressat a les eleccions legislatives del 1977 i del 1979.

L'Estatut de Sau, retallat a Madrid

En la breu anàlisi que vàrem fer en Riera i jo mateix sobre aquell procés era evident que s'havia produït una retallada, notable en alguns aspectes, menor en altres. L'estudi comparatiu donava un resultat que vull reproduir.

Així, en la part de disposicions generals, s'havien produït canvis significatius. No hi figurava la introducció de Tarradellas

—ja no s'havia publicat al *Boletín Oficial de las Cortes*— i s'hi havia incorporat un preàmbul.

Ja a l'articulat, en el títol preliminar s'havia substituït l'expressió «realitat nacional» per la paraula «nacionalitat» i s'havia introduït un nou apartat que suposava el manteniment de les diputacions i de la província com a demarcació territorial de l'Administració de l'Estat.

En el capítol de les competències exclusives, se suprimiren la regulació i l'execució del referèndum, i només es reconeixia el desenvolupament legislatiu de les consultes populars municipals. En matèria de cultura s'atribuïa la competència exclusiva a la Generalitat, en el marc, però, de la col·laboració amb l'Estat. Quant a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, el seu patronat seria regulat per una norma de l'Estat, no de la Generalitat. En matèria econòmica es matisaven les competències que afectaven a la indústria. També hi havia canvis en sanitat i seguretat social, entre les quals la reserva a l'Estat del règim econòmic de la seguretat social. Quant a l'ensenyament, es passava de competència «exclusiva» a «plena». Els mitjans de comunicació varen merèixer un nou article i una nova disposició transitòria. Es mantenia la competència de desenvolupament legislatiu i es reconeixia a la Generalitat la facultat de tenir la seva pròpia ràdio, televisió i premsa. Ara bé, en el cas de la televisió se li «concediria» l'ús d'un tercer canal de titularitat estatal.

Molt més transcendents varen ser els canvis en el capítol de l'ordre públic. La Generalitat passava de tenir l'execució de tot l'ordre públic interior de Catalunya a poder crear només una policia autonòmica, en el marc, però, d'una llei orgànica. La Generalitat participaria de manera paritària en la Junta de Seguretat, que seria l'encarregada de coordinar l'actuació de totes les forces de seguretat. Augmentava també la capacitat unilateral de l'Estat d'intervenir en casos especials.

Quant a la justícia, es varen restringir alguns poders de la Generalitat en benefici del Consell General del Poder Judicial, la qual cosa era coherent amb el reconeixement constitucional

de la independència del poder judicial. Es continuaven concedint a la Generalitat totes les facultats que la futura Llei orgànica del poder judicial atorgués a l'Estat. D'altra banda, passava a ser obligatori el coneixement del dret català per al personal de l'Administració de justícia i per als notaris que exercissin a Catalunya.

Un aspecte positiu, amb relació als convenis amb altres comunitats autònomes, va ser el que atribuïa a la Generalitat poder demanar al Govern autorització per signar tractats que permetessin establir relacions culturals amb els estats que tinguessin territoris de parla catalana. Això, d'alguna manera, equivalia a reconèixer la unitat cultural dels Països Catalans, àdhuc per sobre de les fronteres estatals.

En el títol d'institucions, se suprimí la possibilitat que el Consell Executiu pogués legislar de manera provisional en casos especials mitjançant decrets llei.

La modificació regressiva més important es produí en la disposició transitòria que regulava les primeres eleccions al Parlament de Catalunya, perquè es tornà a les quatre circumscripcions provincials. I fins avui.

El títol d'hisenda es va redactar gairebé de nou. Es produïren canvis importants en l'article sobre la participació anual de la Generalitat en els ingressos de l'Estat. El percentatge que correspondria a la Generalitat seria la mitjana de la població i de l'esforç fiscal —no de la renda— de Catalunya, i l'esforç fiscal es mesurava en funció de l'impost sobre la renda. A aquest percentatge se li restaria la part corresponent a Catalunya per al manteniment dels serveis generals de l'Estat. Un altre canvi va consistir que al resultat de la resta anterior se li aplicaria un coeficient corrector en funció de les diferències de renda real entre Catalunya i la resta d'Espanya. I un altre canvi: el mètode es començaria a aplicar a partir del sisè any de vigència de l'Estatut, amb la qual cosa es donava per entès que en aquells anys s'haurien produït ja tots els traspassos de competències. Finalment se suprimí la iniciativa popular com a proposta per reformar l'Estatut.

Edicions del Projecte d'estatut d'autonomia de Catalunya publicades durant la campanya per a la votació en referèndum. 8 d'octubre de 1979.

AFB. Pérez de Rozas

L'Estatut d'autonomia de Catalunya

Una lectura de l'Estatut d'autonomia de Catalunya

L'Estatut autonòmic, que havia de regular la vida política de Catalunya, començava afirmant que la nacionalitat catalana, per tal de fer efectiu el seu autogovern, es constituïa en comunitat autònoma d'acord amb la Constitució i l'Estatut. La Generalitat era la institució en què s'organitzaria aquest autogovern del poble català. Després d'afirmar que la llengua pròpia de Catalunya era el català, l'Estatut assenyalava que aquest idioma era l'oficial a Catalunya. Però com que la Constitució espanyola indicava que el castellà era oficial a tot l'Estat, aleshores succeïa que, a Catalunya, tots dos idiomes podien considerar-se cooficials.

Malgrat que, als únics efectes de l'organització de les activitats de l'Estat espanyol a Catalunya, l'Estatut precisava que continuarien tenint vigència les quatre províncies actuals, la Generalitat estructuraria l'organització territorial en municipis, comarques i demarcacions supracomarcals, és a dir, en regions o vegueries. En aquest sentit, doncs, l'Estatut restituïa a Catalunya una organització territorial que recordava bastant la que definia l'Estatut del 1932.

Quant a l'estructura política, la Generalitat va quedar integrada pel Parlament, el President i el Consell Executiu o Govern. El Parlament representaria el poble de Catalunya i tindria la missió de fer lleis que havien de tenir vigència a Catalunya. Seria elegit, per a un termini no superior a quatre anys, per sufragi universal. Els diputats que l'integressin serien inviolables en les opinions emeses en l'exercici de llur càrrec, és a dir, no podrien ser processats ni detinguts sense l'expressa autorització del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya. A

més d'aquesta potestat legislativa, correspondria al Parlament aprovar els pressupostos de la Generalitat i controlar la tasca política del Govern català.

Una disposició transitòria de l'Estatut precisava la manera com es realitzarien les primeres eleccions al Parlament de Catalunya. Es tractava d'una norma transitòria, perquè seria el Parlament qui tindria la responsabilitat d'aprovar la Llei electoral de Catalunya, que hauria d'incloure forçosament la delimitació de les circumscripcions electorals. Lesmentada disposició assenyalava que aquestes circumscripcions serien les quatre províncies actuals. El primer parlament havia d'estar integrat per 135 diputats, dels quals la circumscripció de Barcelona n'elegiria un per cada 50.000 habitants, amb un màxim de 85. Les circumscripcions de Girona, Lleida i Tarragona n'elegirien un mínim de 6 cada una, més un altre per cada 40.000 habitants fins als que pertoquessin. Així, Girona en tindria 17, Lleida, 15, i Tarragona, 18. Atenent, doncs, a criteris estrictament demogràfics, les circumscripcions de Girona, Lleida i Tarragona rebien una prima considerable, si bé la macrocefàlica província de Barcelona, com és natural, continuaria tenint un nombre molt més elevat de diputats. El primer parlament tindria la missió d'elegir entre els seus membres el primer president de la nova Generalitat catalana.

El President de la Generalitat dirigiria i coordinaria l'acció del Govern català i assumiria la més alta representació de Catalunya. Podria delegar temporalment funcions executives en un dels consellers i seria responsable davant del Parlament.

El Consell Executiu o Govern de la Generalitat seria l'òrgan col·legiat de govern amb funcions executives i administratives. Aquest consell seria responsable políticament davant del Parlament. Bé que la seva

seu seria la ciutat de Barcelona, podria establir una part dels seus organismes, serveis i dependències en diversos llocs de Catalunya, d'acord amb criteris de descentralització i desconcentració de funcions.

Quant a les atribucions de la Generalitat, cal assenyalar en primer lloc les matèries en les quals li corresponia la competència exclusiva, és a dir, legislar i executar. Foren aquestes: organització de les pròpies institucions d'autogovern; conservació i modificació del dret civil català; cultura, patrimoni històric, arqueològic i científic; arxius, biblioteques, museus, hemeroteques i altres centres de dipòsit cultural, i investigació i acadèmies científiques; règim local, alteracions del termes municipals i denominació oficial dels municipis i topònims; ordenació del territori, urbanisme i habitatge; serveis forestals, vies pecuàries, pasturatges i espais naturals protegits, i tractament especial de zones de muntanya; higiene; turisme; obres públiques d'interès per a Catalunya; carreteres i camins; ferrocarrils, transports terrestres, marítims, fluvials i per cable, ports, heliports, aeroports i serveis meteorològics, d'acord amb la Constitució; aprofitaments hidràulics de Catalunya; pesca en aigües interiors; artesanía; ordenació farmacèutica; cooperatives; cambres de la propietat i de comerç, indústria i navegació; col·legis professionals; fundacions i associacions culturals; assistència social; joventut; promoció de la dona; esports i lleure; espectacles; casinos i jocs, i totes aquelles altres matèries que li siguin transferides per l'Estat.

Tot seguit, l'Estatut especificava un grup de matèries en les quals la Generalitat podia desenvolupar la legislació bàsica de l'Estat (banca, règim miner, expropiació forçosa i altres qüestions de tipus econòmic) i, encara, unes altres matèries en les quals corresponia a la Generalitat l'execució de la legislació de l'Estat (règim penitenciari i laboral; propietat intel·lectual; nomenament d'agents de canvi i borsa; pesos i mesures; fires internacionals; ports i aeroports d'interès general).

D'acord amb el que establissin determinats preceptes constitucionals referents a l'ordenació de l'activitat econòmica general, la Generalitat tindria també competència exclusiva en la planificació de l'activitat econòmica de Catalunya, indústria, agricultura i ramaderia, comerç interior, defensa del consumidor, institucions de crèdit i altres qüestions de tipus econòmic.

En el capítol de l'ordre públic, l'Estatut establia la potestat de la Generalitat per crear una policia autònoma pròpia, les funcions de la qual no quedarien ben aclarides mentre el Parlament espanyol no hagués aprovat la llei orgànica que les definís. L'Estatut indicava que correspondria a la policia autonòmica la tasca de protegir les persones i els béns, i de mantenir l'ordre públic. Les forces i cossos de seguretat de l'Estat espanyol, amb competències àmplies, romandrien a Catalunya. Però, per tal de coordinar l'actuació de la policia de la Generalitat i de les forces i cossos de l'Estat, l'Estatut creava una Junta de Seguretat, formada per un nombre igual de representants del Govern central i de la Generalitat.

Malgrat la seva brevetat, l'article que l'Estatut dedicava a l'ensenyament va ser, sense cap mena de dubte, un dels més importants per al futur de Catalunya. La primera part d'aquest article indicava que seria competència plena de la Generalitat la regulació i l'administració de l'ensenyament en tota la seva extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats. La segona part precisava que aquestes àmplies competències de la Generalitat no podrien, com és natural, anar en contra dels drets que, en matèria educativa, la Constitució reconegué a totes les persones físiques i jurídiques —com era la llibertat de crear centres docents— o al mateix Estat, al qual corresponia regular les condicions d'obtenció, expedició i homologació de títols acadèmics i professionals. Aquest article de l'Estatut, juntament amb el que feia referència a l'ús de la llengua catalana, havia de constituir un element poderós per vigoritzar en els anys posteriors la consciència nacional de tots els catalans.

El més important de l'article referent a mitjans de comunicació va ser l'apartat que assenyalava que la Generalitat podria regular, crear i mantenir televisió, ràdio i premsa pròpies, i, en general, tots els mitjans de comunicació social, per al compliment dels seus fins.

En matèria de sanitat interior i de seguretat social, correspondria a la Generalitat el desenvolupament legislatiu i l'execució de les lleis bàsiques de l'Estat. En matèria de seguretat social correspondria també a la Generalitat la gestió del règim econòmic, però no la facultat per dictar les normes que el configuraven.

El capítol que l'Estatut dedicà a l'Administració de justícia era presidit pel principi modern d'independència del poder judicial, so-

bretot en allò que feia referència al nomenament de magistrats, jutges i presidents de la més alta instància judicial de Catalunya. Excepte en la jurisdicció militar, l'Estatut reconeixia a la Generalitat la potestat d'exercir, en l'Administració de justícia, les mateixes competències que les futures lleis orgàniques atorguessin al Govern de l'Estat. Així mateix, l'Estatut creava el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en el qual havia d'integrar-se l'Audiència Territorial de Barcelona, òrgan jurisdiccional en què havia de culminar l'organització judicial de Catalunya i davant el qual s'havien d'esgotar les successives instàncies processals. La competència dels òrgans jurisdiccional de Catalunya s'estenia, entre d'altres, a les matèries següents: en l'ordre civil, totes les instàncies i graus, incloent-hi els recursos de cassació i de revisió en les matèries de dret civil català; en l'ordre penal i social, totes les instàncies i graus, amb excepció dels recursos de cassació i de revisió; en l'ordre del contenciós administratiu, totes les instàncies i graus quan es tractés d'actuacions del Consell Executiu i de l'Administració de la Generalitat, i la primera instància quan es tractés d'actuacions de l'Estat a Catalunya.

Entre les atribucions que serien també competència de la Generalitat caldria esmentar encara la que feia referència a la possibilitat de celebrar convenis amb altres comunitats autònomes per tal de fer efectius els serveis propis corresponents a matèries que l'Estatut assenyalava com de competència exclusiva de la Generalitat. En la mateixa direcció, però referit de manera especial a la col·laboració cultural amb els països catalans situats fora de les fronteres de l'Estat espanyol, és important assenyalat el que disposava l'Estatut. Deia així: «Per ser el català patrimoni d'altres territoris i comunitats, a més dels vincles i correspondència que mantinguin les institucions acadèmiques i culturals la Generalitat podrà sol·licitar al Govern que celebri i presenti, en el seu cas, a les Corts Generals, per a la seva autorització, els tractats o convenis que permetin l'establiment de relacions culturals amb els estats on s'integrin o resideixin aquells territoris o comunitats.»

El capítol dedicat per l'Estatut a finances i economia, després d'indicar com es formaria el patrimoni de la Generalitat (amb els béns que té en aprovar-se l'Estatut, més els que li siguin transferits per l'Estat espanyol i els que pugui adquirir en el futur), precisava

la manera com es constituïrien les finances que havien de permetre un funcionament adequat de tots els serveis que administrés. A grans trets, aquestes finances es constituïrien amb el rendiment dels impostos i contribucions especials que establiria la Generalitat, amb els impostos cedits per l'Estat i amb el percentatge de participació en la recaptació total de l'Estat per impostos estatals. A més, encara caldria afegir en aquests ingressos els que provindrien de l'emissió de deute i de crèdits, del rendiment del patrimoni, de multes i sancions i dels llegats privats. Cal assenyalat com a molt positiva aquella disposició estatutària que establí que la participació de què acabem de parlar seria revisada, sis anys després de l'entrada en vigor de l'Estatut, sobre bases demogràfiques i de participació fiscal de Catalunya, que podien resultar molt beneficioses per a l'economia de la Generalitat. Mentre no s'haguessin completat les transferències de serveis de l'Administració central a la Generalitat, l'Estat espanyol garantia el finançament dels serveis transferits amb una quantitat igual al cost efectiu del servei a Catalunya en el moment de la transferència.

Aquests eren, a grans trets, els principis generals que havien de regular les institucions d'autogovern a Catalunya, al llarg d'una nova i esperançadora etapa de la seva història que s'iniciava aleshores. Com diu el preàmbul de l'Estatut, «en aquesta hora solemne en què Catalunya retroba la seva llibertat, cal retre homenatge a tots els homes i dones que han contribuït a fer-ho possible». I també: «El poble català proclama com a valors superiors de la seva vida col·lectiva la llibertat, la justícia i la igualtat, i manifesta la seva voluntat d'avançar per una via de progrés que assegurí una qualitat de vida digna per a tots els qui viuen i treballen a Catalunya. La llibertat col·lectiva de Catalunya troba en les institucions de la Generalitat el lligam amb una història d'afirmació i respecte dels drets fonamentals i llibertats públiques de la persona i dels pobles, història que els homes i dones de Catalunya volen prosseguir per tal de fer possible la construcció d'una societat democràtica avançada. Per fidelitat a aquests principis i per fer realitat el dret inalienable de Catalunya a l'autogovern, els parlamentaris catalans proposen, la Comissió Constitucional del Congrés dels Diputats acorda, el poble català referma i les Corts Generals ratifiquen aquest Estatut.»

Construim Catalunya

SÍ

a L'ESTATUT

CONVERGÈNCIA

CDC

Cartell de Convergència
Democràtica, que demanava
el vot favorable a l'Estatut.
Octubre de 1979.

AJSC

Cartell de la campanya
de suport a l'Estatut dels
Centristes de Catalunya-UCD.
Octubre de 1979.

AFJC

Algunes organitzacions polítiques van demanar l'abstenció al referèndum sobre l'Estatut. A la fotografia, cartells de la Lliga Comunista de Treballadors, favorables a l'abstenció, i un cartell del PSUC, de suport a l'Estatut. 21 d'octubre de 1979.

AFB. Pérez de Rozas

El referèndum de l'Estatut i la ratificació del Congrés dels Diputats i del Senat

La convocatòria del referèndum

La Constitució establia que un cop el Projecte d'estatut hagués estat aprovat per la Comissió Constitucional - Delegació de l'Assemblea de Parlamentaris de Catalunya, hauria de ser referendat pel «cos electoral de les províncies compreses dins l'àmbit territorial de l'estatut projectat». En compliment d'aquest precepte constitucional, el 14 de setembre del 1979 el rei Joan Carles, des de Mallorca, va dictar un reial decret llei que convocava, previ informe de la Generalitat de Catalunya i deliberació del Consell de Ministres, un referèndum sobre el Projecte d'estatut d'autonomia de Catalunya per al 25 d'octubre. La pregunta als ciutadans de Catalunya seria: «Aprova el Projecte d'estatut d'autonomia de Catalunya?».

Seguint el que disposava la Constitució, aquella convocatòria reial havia de ser ratificada pel Congrés dels Diputats. Aquest tràmit parlamentari va tenir lloc el 27 de setembre i afectà tant l'Estatut català com el basc. D'entrada, Manuel Fraga Iribarne consumí un vot en contra de la convalidació: per motius constitucionals, digué, i en el cas basc perquè no era oportú convocar un referèndum tenint en compte la greu situació que travessava Euskadi a causa del terrorisme. Defensaven la convalidació, contestant a Fraga, el diputat basc de la UCD Julen Guimón Ugartechea i el també diputat basc d'Euskadiko Ezquerria Juan María Bandrés. Miquel Roca, de Minoria Catalana, anuncià el vot favorable i digué que els decrets llei eren respectuosos amb la Constitució. En el mateix sentit s'expressaren els diputats Jordi Solé Tura, en nom del Grup Parlamentari Comu-

nista, i Eduardo Martín Toval, del Grup Parlamentari Socialistes de Catalunya.

Varen seguir després els vots afirmatius dels representants del PSA, Miguel Ángel Arredonda, i del PNB, Andoni Monforte. Aquest darrer va considerar que els decrets llei, contra el que havien dit els representants de la dreta, eren urgents, i més —també contra l'opinió de Fraga— tenint en compte els darrers atemptats d'ETA al País Basc. José Antonio Maturana, diputat socialista basc, va votar també de manera favorable a la convalidació. En no prendre part a la votació els diputats de CD, els 220 vots emesos varen ser tots favorables.

Amb aquella convalidació s'obria la campanya a favor, en contra o per l'abstenció en el futur referèndum. La mobilització institucional en un sentit o en un altre va ser impressionant. La societat catalana, malgrat l'avenç del desencís, estava viva i va voler manifestar-se. Bé que no cal esmentar els arguments que donaven suport a un posicionament o a un altre, perquè han restat prou explícits al llarg d'aquest llibre, sí que vull oferir una relació, no exhaustiva però sí prou significativa, de qui va donar suport o no a l'Estatut d'autonomia en ocasió de la celebració del referèndum.

Tots els partits catalans parlamentaris, com no es podia esperar altrament, varen recomanar el «sí» als seus militants, simpatitzants, votants i seguidors. Va ser el cas de PSC, CC-UCD, PSUC, UDC, CDC i ERC. Però també de FNC, PPC i PTC. La intensitat de l'entusiasme era, però, diferent en cada cas. ERC, FNC i PTC varen defensar un «sí» amarat de recels i d'objeccions. ERC es planyia de la retallada que l'Estatut havia patit a Madrid. FNC considerava insuficient el projecte «i pobra la gestió

dels parlamentaris negociadors, a excepció d'Heribert Barrera. És per això que estem totalment en contra que s'intenti presentar el text estatutari com un triomf per a Catalunya». I afegia: «Per fer un nou estatut, caldria esperar cinc anys. Per això, els independentistes considerem l'Estatut, malgrat tot, com un primer pas, i recomanem votar "sí", però de forma fortament crítica, conscients que aquest Estatut queda molt lluny de la nostra plenitud nacional.»

També es manifestaren favorables al «sí» els dos grans sindicats, d'esquerres, CCOO i UGT, que aleshores expressaven sempre l'opinió de comunistes i socialistes, respectivament. Consideraven en el seu comunicat que «som els que rebem un salari, juntament amb les altres classes populars, aquells que podem sortir més afavorits amb l'arrencada política de Catalunya».

Esmentaré, a títol d'exemple significatiu, algunes institucions o grups sectorials favorables a l'Estatut. Entre d'altres, la Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona, diputacions, alcaldes i ajuntaments d'arreu del país, l'Ateneu Barcelonès, els Grups de l'Alt Pirineu, i un grup nombrós d'escriptors i intel·lectuals catalans. El 22 d'octubre, un grup d'esportistes catalans varen lliurar al president de la Generalitat un manifest a favor del «sí» a l'Estatut. Entre els signants hi havia Antoni Esteller, Manuel Flores, Jordi Vila-Puig, Domènec Balmanya, Antoni Rammallets, Manuel Cañardo, Joan Manuel Asensi i Carles Rexach.

El vot abstencionista va tenir una àmplia repercussió entre els partits d'esquerra. Així, el BCT, en nom del qual Josep-Lluís Carod-Rovira havia parlat a la sessió de l'Assemblea de Parlamentaris destinada a escoltar els partits sense representació parlamentària, va fer una recomanació d'«abstenció activa», «que vol dir que haurem d'anar constantment explicant els motius de desacord i les mancances més importants. No podem dir que no, perquè tot mínim avenç s'ha de considerar, però tampoc pot dir-se que sí, perquè el contingut és el mínim i no s'ha portat cap lluita per aconseguir alguna cosa més». L'eslògan final era: «Contra el pacte de l'Estatut: abstenció. Seguim la lluita per l'autodeterminació.»

L'abstenció del PSAN es basava també en el fet que l'Estatut no garantia el dret a l'autodeterminació ni reconeixia els Paï-

sos Catalans, entre d'altres motius referents al bilingüisme i a la manca de determinades competències per a la Generalitat.

Un to més radical i pamfletari tenia l'abstenció del PCE (m-l). La crida demanava també l'autodeterminació i acabava així: «Por la República Popular y Federativa. ¡Por el Socialismo y el Comunismo!»

L'MCC, sens dubte l'organització més rigorosa de l'esquerra no parlamentària, va elaborar una anàlisi seriosa i ben treballada del Projecte d'estatut. El text presentat a l'opinió pública es basava en una anàlisi comparativa de l'Estatut de Núria del 1932, del de Sau i del projecte que es presentava a referèndum, qualificat com «l'Estatut de la Moncloa». Denunciava especialment els retalls de la darrera versió i les limitacions que tenia en matèria de treball, justícia, divorci, avortament, centrals nuclears i servei militar, entre d'altres.

Un esment molt especial —tenint en compte el pes que tenia aleshores encara la jerarquia catòlica— mereix el comunicat fet públic pels bisbes de Catalunya el 6 d'octubre del 1979. El poc entusiasme que traslluïa el comunicat i la seva asèpsia no convidava precisament al vot afirmatiu: «Per això, una vegada més exhortem tots els ciutadans cristians de Catalunya —en aquest cas concret del referèndum com en qualsevol altre en què hi hagi la possibilitat de cooperació ciutadana— que es formin la consciència per actuar d'una manera ben informada i responsable, i s'alliberin de tot allò que pugui ser un destorb per al bé de la comunitat.»

Campanya de la Generalitat a favor del «sí»

Aquesta campanya tingué tres dates. La primera, el 14 de setembre del 1979, quan el Consell Executiu va prendre l'acord de demanar als ciutadans de Catalunya el vot afirmatiu. La segona, el comunicat fet públic pel Govern català l'1 d'octubre. La tercera, el 4 d'octubre, quan es varen aprovar les «Bases, objectius i organització de la campanya institucional de la Generalitat de Catalunya».

123

Els cartells editats per la Generalitat durant la campanya al referèndum sobre l'Estatut van vestir els carrers d'arreu de Catalunya, fins i tot, les càbines telefòniques. 15 d'octubre de 1979.

AFB. Pérez de Rozas

Assistents al final de la campanya institucional per a la votació de l'Estatut d'autonomia en referèndum.
Palau de Congressos, Barcelona, 21 d'octubre de 1979.

AFB

El 14 de setembre, el Consell Executiu acordà prendre «les mesures necessàries per organitzar la campanya i la realització del referèndum», i n'encomanà la gestió al conseller de Governació, Manuel Ortínez.

El comunicat de l'1 d'octubre era més explícit i deixava entreveure alguna preocupació. El fragment central deia així: «El Consell Executiu ha examinat la situació política a Catalunya i tots els condicionants que acompanyen el procés de l'esmentat referèndum, i per tal d'evitar qualsevol clima de confusió que pugui produir-se en l'opinió pública catalana ha acordat de reforçar el caràcter afirmatiu en la campanya del referèndum per l'Estatut. Creu que el "sí" en massa del nostre poble serà també una contribució decisiva per a la consolidació de la democràcia a Espanya. D'aquesta manera, s'avançarà en el procés iniciat en el restabliment de la Generalitat per a la consecució de les nostres llibertats nacionals.» Quan parlava de «clima de confusió» feia referència, d'una banda, a notícies aparegudes a la premsa sobre una actitud contrària de Tarradellas al contingut de l'Estatut, i, de l'altra banda, a les discrepàncies d'aquest amb alguns partits en relació amb el paper que havia de tenir la Generalitat en el referèndum. El comunicat era una aposta a favor de l'esperit unitari que els país necessitava en aquells moments històrics.

Els recels de Tarradellas eren alguna cosa més que brames mediàtiques. El 28 de setembre, com a president de la Diputació de Barcelona, es va negar que s'aprovés la proposta del PSUC a favor que la diputació demanés el «sí» en el referèndum. Tarradellas manifestà que els redactors de l'Estatut mai no l'havien consultat, i que demanar el «sí» podia ser interpretat com una coacció a la ciutadania. La via de la concòrdia, bé que implicava una renúncia dolorosa per als partits, la va suggerir el PSC: que la diputació es limités a demanar la participació massiva en la votació. Els recels, malgrat l'acord, varen continuar, i el PSC qualificà d'inacceptable l'actitud de Tarradellas.

Com he dit, l'1 d'octubre es reuní el Consell Executiu. No va ser una reunió fàcil. Malgrat que el comunicat fet públic en acabar la reunió ratificava l'acord del dia 14 de setembre, les esmen-

tades declaracions de Tarradellas en el plenari de la diputació arribaren a provocar la suspensió temporal del consell i una reunió del president amb els consellers polítics.

Superats els problemes, ni que fos en vistes a mantenir una imatge d'unitat entre el president Tarradellas i els partits majoritaris, el 4 d'octubre del 1979 es varen fer públiques les «Bases, objectius i organització de la campanya institucional de la Generalitat de Catalunya». L'objectiu explicat de la campanya era «obtenir la màxima participació conscient, reflexiva, motivada i responsable per part dels ciutadans de Catalunya». La responsabilitat de la campanya va ser atorgada al conseller de Governació, amb la col·laboració del director general de Promoció Social, Joaquim Maluquer. Ramon Folch va ser nomenat director de la campanya, i la tasca informativa fou encomanada al cap de premsa de la Generalitat, Ernest Udina. Es tractava de difondre per tots els mitjans materials possibles el contingut de les diverses parts temàtiques de l'Estatut.

La campanya, que resultà bastant reeixida, es va cloure el 21 d'octubre amb un acte unitari que va tenir lloc al Palau de Congressos de Montjuïc, amb una nodrida assistència de càrrecs elegits (diputats, senadors, alcaldes, presidents de diputacions, consellers de la Generalitat) i d'altres persones rellevants del món cultural i cívic de Catalunya. Com no podia ser altrament, l'acte va ser presidit pel president de la Generalitat, Josep Tarradellas.

La primera intervenció va anar a càrrec de Manuel Ortínez. Va consistir en una crònica de tot el que s'havia fet durant la campanya. Després anaren parlant, en representació dels partits presents al Consell Executiu, diversos consellers de la Generalitat. El primer de fer-ho, en nom els partits minoritaris, va ser el conseller d'Agricultura, Josep Roig, d'ERC. Com corresponia, s'adreçà sobretot als pagesos, ramaders i pescadors, amb referències a Prat de la Riba, Macià i Companys.

Jordi Pujol manifestà que, si bé no s'havia aconseguit tot el que es demanava, l'Estatut era una gran victòria. Llançà un missatge d'optimisme en el futur de Catalunya i convidà la ciutadania a treballar per fer «un país gran i respectable». Pujol apostà per

un país que tingués «capacitat de fondre en un sol poble tots els homes i les dones que viuen i treballen a casa nostra».

El conseller Antoni Gutiérrez, del PSUC, digué que l'Estatut seria un instrument d'integració dels immigrants. Va fer una afirmació que no era habitual quan digué que aquella integració havia de comportar «el ple respecte a l'ús i a l'ensenyament de la llengua castellana i la protecció i suport a les cultures d'immigració, i això des de la realitat inqüestionable que Catalunya té una única cultura».

El també conseller Carles Sentís, en representació de CC-UCD, va voler esvaïr els recels que l'Estatut podia despertar en els sectors conservadors del país.

La intervenció del conseller Joan Reventós, del PSC, va cloure els parlaments dels membres del Govern català. Es referí al paper dels resistents catalans de l'interior i de l'exili en la victòria que representava l'Estatut. El «sí» era un gran suport a la consolidació de la democràcia a Catalunya i a tot Espanya, i a la solidaritat de Catalunya amb els altres pobles de l'Estat. I acabà amb un crit també recurrent aquells dies: «Som i serem un sol poble.»

En cloure l'acte, el president Tarradellas digué que el Consell Executiu demanava el «sí» a l'Estatut. Reiterà, com sempre, el discurs sobre la unitat del poble català, i va acabar manifestant que l'Estatut contribuiria al benestar i a la llibertat de Catalunya.

La campanya del referèndum va tenir poca participació popular. Tret del PSC, que va despendre en propaganda entre 15 i 20 milions de pessetes, la resta de partits varen fer despeses menors: 5 milions, CC-UCD; 3, CiU; 2, el PSUC, i «molts pocs diners», ERC.

En vistes al referèndum i a quin havia de ser el posicionament del Govern de la Generalitat i del mateix Tarradellas amb relació al Projecte d'estatut aprovat pels parlamentaris catalans, el president va encarregar, el 9 d'agost del 1979, un dictamen jurídic a la Comissió Jurídica Assessora de la Generalitat, de la qual formaven part rellevants juristes catalans. Va ser una iniciativa personal de Tarradellas, i hi hagué qui va dir que esperava un informe més crític que el que sortí en realitat.

L'estudi, molt ben treballat, va tenir en compte, també a efectes de comparança, l'Estatut del 1932 i l'Avantprojecte de Sau, i definí l'abast real que tindria l'autonomia catalana en les diverses qüestions de les quals l'Estatut s'ocupava. En Riera i jo mateix vàrem sintetitzar així l'informe dels juristes catalans: «En síntesi, el dictamen constituïa una acurada lectura del text del projecte, que en conjunt era valorat de manera bastant positiva, tant des del punt de vista de la tècnica jurídica (les crítiques eren molt poques) com del grau de competència autonòmica que configurava. El dictamen fou considerat un text secret (mai no va ser fet públic en la seva integritat) i va ser utilitzat només pel president i els consellers de la Generalitat. [...] En conjunt constitueix una versió bastant realista (potser una mica optimista) de les possibilitats de l'Estatut per servir de marc en les relacions de les institucions autonòmiques catalanes amb les institucions de l'Estat, per organitzar l'autogovern de Catalunya i per aprofundir l'autonomia i el redreçament econòmic, social i polític del país.»

El referèndum de l'Estatut

En un clima d'entusiasme perfectament descriptible —és a dir, de poc entusiasme—, el 25 d'octubre del 1979, un dia plujós, va tenir lloc el referèndum del Projecte d'estatut d'autonomia de Catalunya.

L'abstenció va ser molt alta, d'un 40,3 per cent. Cal recordar que, a les eleccions generals del 15 de juny del 1977, l'abstenció havia estat només del 20,7 per cent; en el referèndum de la Constitució del 6 de desembre del 1978, d'un 32,3 per cent, i, en les eleccions generals de l'1 de març del 1979, d'un 32,4 per cent.

En algunes comarques catalanes, l'abstenció va ser superior al 50 per cent: Baix Ebre, 55,27 per cent; Solsonès, 53,69 per cent, i Montsià, 52,11 per cent. Les comarques amb més participació varen ser el Ripollès, amb un 30,56 per cent d'abstenció; l'Alt Penedès, amb un 32,26 per cent; Osona, amb un 32,82 per cent, i el Bages, amb un 32,75 per cent.

La Diada de 1979 va esdevenir una gran manifestació a favor de l'Estatut d'autonomia. La capçalera de la manifestació estava formada per dirigents polítics de gairebé totes les organitzacions. D'esquerra a dreta, entre d'altres: Jordi Pujol, Joaquim Molins, Josep Benet i Jaume Sobrequés.

AFB. Pérez de Rozas

127

Algunes organitzacions polítiques, però, es van manifestar en contra del text estatutari aprovat a Madrid durant la Diada de 1979.

AFB. Pérez de Rozas

Si bé l'abstenció va ser alta, com acabo d'explicar, els vots afirmatius de la gent que va anar a votar varen ser molt elevats. Representaren el 88,14 per cent del votants. Sobre el cens, però, arribaren només al 52,62 per cent. Malgrat la intensa campanya comarcalista que va tenir lloc a les terres de ponent, la província de Lleida va registrar el percentatge més elevat de vots afirmatius (90,24 per cent), seguida de la de Girona (89,38 per cent), Barcelona (87,99 per cent) i, finalment, Tarragona (86,90 per cent). En aquesta darrera província els vots afirmatius varen ser només del 47,37 per cent del cens.

Les comarques amb menys consciència autonòmica, a judicar pels resultats del referèndum, varen ser el Baix Ebre, amb només el 38,04 per cent de vots afirmatius sobre el cens, i el Solsonès, amb un 40,81 per cent. Varen estar també per sota del 50 per cent de vots afirmatius sobre el cens les comarques del Montsià, la Vall d'Aran, la Terra Alta, la Segarra, el Tarragonès, l'Alt Urgell, el Baix Camp i el Pallars Sobirà.

L'abstenció va ser elevada, doncs, però no els vots negatius: només un 4,63 per cent sobre el cens (un 7,76 per cent dels vots emesos). L'abstenció podia tenir motivacions molt diverses (passotisme, climatologia, edat de la gent), però el vot en contra era militant. Si tenim en compte que cap partit radical d'esquerra o nacionalista va recomanar als seus seguidors votar de manera negativa, arribarem a la conclusió que el vot negatiu, gairebé en la seva totalitat, era un vot que provenia de la dreta o de l'extrema dreta.

La comarca amb més vots negatius va ser la Terra Alta (11,53 per cent dels votants), seguida del Tarragonès (11,33 per cent), el Baix Ebre (10,26 per cent), el Vallès Oriental (10,14 per cent), la Vall d'Aran (9,62 per cent), el Baix Llobregat (8,87 per cent) i el Barcelonès (8,49 per cent).

Les comarques que varen tenir menys vots negatius, sempre en relació amb els votants, varen ser el Pallars Sobirà (1,97 per cent), el Pallars Jussà (2,28 per cent), l'Urgell (3,9 per cent) i el Berguedà (3,98 per cent). A les comarques de les Garrigues, l'Alt Urgell, el Ripollès, el Baix Empordà, la Conca de Barberà i l'Alt Camp, el vot negatiu estigué per sobre del 4 per cent, sense arribar al 5.

El vot en blanc representà el 3,55 per cent dels votants. Sembla que cal atribuir a aquests votants un sentiment poc favorable a l'autonomia.

Coneguts els resultats definitius —en general decebedors—, els partits i el mateix Consell Executiu s'esforçaren a presentar-los de manera positiva i a atenuar-ne l'aspecte negatiu. Va ser el cas del comunicat fet públic el 29 d'octubre per la Generalitat, que no va poder amagar, però, l'abast de l'abstenció. Va fer-ho expressant «la seva ferma voluntat de recuperar tots els ciutadans de Catalunya per a la seva participació democràtica».

Una anàlisi més minuciosa de l'elevada abstenció obliga a atribuir-la a causes de naturalesa diversa i a donar a aquest estudi un caràcter d'incertesa. Es va parlar, per començar, d'una abstenció tècnica: un cens inflat per causa de mort de molts ciutadans, i canvis de residència no actualitzats al cens. No podia tractar-se de més d'un 4 o 5 per cent. La pluja, que no parà de caure tot el dia, podia haver allunyat de les urnes un altre 5 per cent. L'abstencionisme restant era polític: l'Estatut no era un bon instrument per redreçar Catalunya (independentistes o sectors de l'esquerra no parlamentària). Podia tractar-se d'un 6 a un 8 per cent. Algú, en parlar d'aquesta abstenció, la definí com un «supersí». El 20 per cent llarg restant correspondria a ciutadans desenganyats per l'acció del Govern de centredreta de Madrid, per la manca d'impuls transformador de l'esquerra parlamentària o per la política aigualida de la Generalitat provisional. Tampoc el president Tarradellas, fred amb el contingut de l'Estatut i amb el que aquest comportaria per a la continuïtat de la seva presidència, no s'havia manifestat de manera entusiasta —més aviat tot el contrari— amb el contingut de l'Estatut aprovat.

Miquel Roca va ser lúcid en analitzar els resultats quan digué: «Siguem sincers: això no ha anat bé. Tant predicar que aquest no era l'Estatut que volíem, lògicament s'ha traduït en el fet que aquests tampoc no eren els resultats que volíem.»

Ara només calia, per tal que l'Estatut pogués entrar en vigor, que fos ratificat al Congrés i al Senat.

Manuel Ortíz, conseller de la Generalitat i cap de la campanya de la Generalitat per al referèndum sobre l'Estatut, informa els periodistes el dia de la votació. Palau de la Generalitat, 25 d'octubre de 1979.

AFB. Pérez de Rozas

Acte institucional adreçat als alcaldes d'arreu de Catalunya a favor de l'Estatut que havia de ser votat en referèndum. Palau de Congressos, 23 d'octubre de 1979.

AFB. Pérez de Rozas

Ratificació de l'Estatut a les Corts espanyoles

El vot de ratificació del Congrés dels Diputats va tenir lloc el 29 de novembre del 1979, sota la presidència del diputat d'UCD José Federico de Carvajal. Les intervencions dels portaveus dels diversos grups parlamentaris varen respondre a unes idees ja conegudes d'intervencions anteriors, a les quals m'he referit al llarg del llibre. Algun, com Rojas-Marcos, del PSA, va arribar a dir: «Lo que de más un pueblo de España se lleva, a otro pueblo de España se le quita.» Anuncià la seva abstenció.

El representant dels socialistes bascos (PSOE) va fer una crida al Govern espanyol per tal que posés en marxa sense dilacions el que deien els estatuts. Era l'única manera d'evitar frustracions respecte als avantatges anunciats del règim autonòmic. El seu vot seria favorable a la ratificació.

El portaveu del PNB, Marcos Vizcaya, es referí als que durant anys havien patit per arribar a aquell moment. Al darrere dels estatuts basc i català hi havia «massa esforços i massa llàgrimes d'avui i d'ahir com perquè ningú pretengui atorgar-se el protagonisme d'haver-los aconseguit». També votarien a favor de la ratificació.

Jordi Pujol, en nom de la Minoria Catalana, parlà de la voluntat de ser dels catalans, cosa més important que assumir moltes competències. Allò que s'anava a votar no era si Catalunya podria fer més o menys carreteres, sinó que es disposaven a votar la personalitat, l'essència de Catalunya, el dret a la vida d'un poble, el dret a la cultura, a la llengua, a la pròpia història. Manifestà també que els catalans volien l'autonomia per construir un país modern, equilibrat, progressista, lliure, cívic, culte i just. Va acabar amb una frase de Pau Casals, que definia bé una part important del seu pensament polític i cívic: «Catalans, defenseu sempre els vostres drets, però no oblideu mai els vostres deures.» Anuncià també el vot favorable del seu grup parlamentari.

L'única intervenció parlamentària hostil amb l'autonomia de Catalunya arribà de la veu del líder de Fuerza Nueva, Blas Piñar, que anuncià el seu vot negatiu. Blas Piñar refusava l'Espanya de les autonomies definida a la Constitució. En el seu parlament va

repetir unes paraules del fundador de Falange Española, José Antonio Primo de Rivera: «¡Hoy me duele especialmente España!»

L'orador que seguí, Heribert Barrera, si bé estava integrat, com Blas Piñar, al Grup Mixt, es mogué en el pol oposat a aquest. Comunicà que el diputat canari també del Grup Mixt, Fernando Sagaseta, s'abstindria a la votació pel fet que l'Estatut català no reconeixia el dret d'autodeterminació, i que el diputat basc del mateix grup Juan María Bandrés, i ell mateix, hi votarien de manera afirmativa, malgrat que Barrera considerava que Catalunya havia estat menystinguda, entre altres aspectes perquè tindria un autogovern insuficient i perquè l'Estatut atorgava a Catalunya menys drets dels que la Constitució permetia, i un tracte inferior a Euskadi. El franquisme, doncs, no s'havia acabat. Tot amb tot, hi votaria a favor, perquè l'Estatut representava un progrés i perquè era una plataforma en vistes a noves reivindicacions.

Manuel Fraga, de CD, anuncià que el seu grup parlamentari havia donat llibertat de vot als seus integrants: José María de Areilza i Antoni de Senillosa hi votarien a favor, i Alfonso Osorio s'abstindria, igual que altres membres d'AP del grup. Entre les causes que Fraga esmentà per justificar l'abstenció, en vull destacar una: ell no acceptava l'autonomia, en considerar-la una via cap a l'estat federal i cap al separatisme, i refusava un estatut que no era compatible amb la unitat d'Espanya. Un argument que es comenta sol: Fraga digué que, a Catalunya, era possible trobar escoles que ensenyessin en francès, anglès o alemany, però que era «impossible encontrar una en que los hijos se educuen en castellano, que es la lengua oficial de España».

Joan Reventós, del Grup Parlamentari Socialistes de Catalunya, en anunciar el vot afirmatiu del seu grup, reiterà els arguments coneguts d'altres intervencions anteriors.

I el mateix va fer Gregorio López Raimundo, en nom del Grup Parlamentari Comunista, quan explicà els motius del seu vot afirmatiu.

En nom del PSOE parlà Alfonso Guerra. També reiterà allò que ja ha havia dit a la comissió mixta, que amb el vot de ratificació s'estava «dando un paso importante para la concreción, para la realización de Cataluña como una identidad nacional propia».

Mentre l'Estatut votat en referèndum es ratificava a les Corts, la Generalitat provisional de Josep Tarradellas signava noves transferències Estat-Generalitat. A la fotografia, Sánchez Terán, delegat del govern de Suárez, i Tarradellas brinden per l'acord. Palau de la Generalitat, 6 de novembre de 1979.

AFB. Pérez de Rozas

La resta, l'habitual, sobretot en la qüestió de la solidaritat amb els altres pobles i regions d'Espanya. També té interès l'afirmació que els socialistes s'esforçarien perquè tots els estatuts que arribessin a les Corts tinguessin el mateix sostre competencial que el català. Era la versió d'esquerres del «café para todos» de la UCD.

La darrera intervenció d'aquell dia va anar a càrrec del diputat català Carles Sentís, que parlà en nom del Grup Parlamentari Centrista, el més nombrós de la cambra baixa. Digué el que ja coneixem també d'altres intervencions centristes i acabà amb una frase de Francesc Cambó, que havia afirmat que «a través del Estatuto de Cataluña, buscamos la España grande, la España grande y en paz que tenemos ya al alcance de la mano».

La votació de ratificació del Congrés dels Diputats va donar aquest resultat: 317 vots emesos: 303 afirmatius, 1 en contra i 13 abstencions.

El Senat, cambra que tenia un protagonisme polític menor que el Congrés dels Diputats, va tenir almenys l'honor de poder dir la darrera paraula amb relació a l'aprovació de l'Estatut d'autonomia de Catalunya. A tres quarts i tres minuts de quatre de la tarda del dimecres 12 de desembre del 1979, Catalunya iniciava una nova etapa en la seva història contemporània.

Abans que el Senat procedís a la votació, el president, Cecilio Valverde, d'UCD, va concedir dos torns a favor de la ratificació i dos torns en contra. Varen consumir els primers el senador Fernando Morán, del PSOE, i Alfons Porta, de la UCD. Els dos torns en contra varen ser protagonitzats per Carlos Pinilla, de CD, un home que entre 1941 i 1957 va ser estret col·laborador del ministre falangista José Antonio Girón de Velasco, i per Vicente Bosque Hita, exgovernador civil franquista.

Tot seguit parlaren els portaveus dels grups parlamentaris. Ho varen fer a favor de l'Estatut Jaume Casademunt —de CiU, però integrat al Grup de Senadors Bascos—; Josep Andreu i Abelló, del Grup Catalunya, Democràcia i Socialisme; José Rodríguez de la Borbolla, del Grup Socialista Andalus - PSOE; José Prat, del Grup Socialista, i Manuel Ferrer, d'UCD. El segon torn d'intervencions va enregistrar una abstenció, que va anar a càrrec del senador eivissenc Abel Matutes, integrat al Grup Mixt,

que s'abstindria perquè considerava que l'Estatut presentat a ratificació sobrepassava el sostre constitucional. La votació final va ser: 168 vots afirmatius, 1 en contra i 3 abstencions.

Si no hagués estat perquè una crítica en ocasions molt dura al procés de redacció de la Constitució i de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, provinent de legítims posicionaments nacionalistes o d'esquerres, no hagués produït una certa mala consciència als que, amb més o menys encert, havien lluitat per tal de posar el país al mateix lloc on políticament es trobava abans de la gran desfeta; si no hagués estat perquè la democràcia havia generat un govern conservador que no havia fet avançar el país cap on molts havien desitjat; si no hagués estat que aquesta democràcia havia arribat acompanyada d'una profunda crisi econòmica mundial, però agreujada a l'Estat espanyol a causa de la dictadura de la qual tot just s'havia començat a sortir; si no fos que, per aquests motius, en la ciutadania s'havia refredat l'esperança que havia experimentat l'endemà de la mort del dictador; si no hagués estat per tot això, la ratificació de l'Estatut al Senat hauria d'haver coincidit amb l'esclat d'una gran joia col·lectiva, joia per haver assolit una gran victòria, l'abast de la qual s'incrementava després d'haver sentit, a la cambra alta, els discursos dels esmentats senadors Pinilla, Bosque Hita o Matutes; joia pel que representava haver recuperat una Catalunya per a la defensa de la qual havien mort milers de catalans.

Però malgrat aquella petita o gran mala consciència que alguns havien volgut fer tenir als parlamentaris que havien aconseguit l'Estatut, quan va acabar la sessió del Senat aquell 12 de desembre del 1979 una profunda emoció va envair els senadors que havíem tingut l'honor de ser presents en un moment que bé podia ser el d'arrencada de Catalunya cap al seu alliberament nacional.

Ara només mancava la sanció del rei Joan Carles I, que va tenir lloc al Palau Reial de Madrid el 18 de desembre, i la publicació al BOE, que es va produir el 22 del mateix mes de l'any 1979. Amb aquells tràmits constitucionals, l'Estatut d'autonomia de Catalunya va començar a tenir vigència el 17 de gener del 1980.

Es tancava així un procés que havia començat just dos anys abans, quan el 12 de gener del 1978 la coalició senatorial

El darrer consell executiu de la Generalitat provisional de Josep Tarradellas. Palau de la Generalitat, 19 d'abril de 1980. D'esquerra a dreta, asseguts: Jordi Pujol, Josep M. Triginer, Joan Reventós, Josep Tarradellas, Antoni Gutiérrez Diaz i Carles Sentís. Dempeus: Joaquim de Nadal, Josep M. Bricall, Ramon Espasa, Pere Pi-Sunyer, Joan Codina, Josep Roig, Lluís Armet i Eduard Punset.

AFB. Pérez de Rozas

Entesa dels Catalans havia posat en marxa la campanya «Per una Catalunya democràtica / Guanyem la Constitució / Guanyem l'Estatut».

Si bé en aquells moments el període de dos anys va semblar llarg, perquè el neguit per consolidar l'autogovern era intens, una perspectiva històrica d'uns quants anys permet judicar les coses de manera diferent. Passar d'una Catalunya oprimida, perseguida,

reprimida en la seva llengua i en la llibertat dels seus ciutadans, a un país regit per un estatut com el de 1979-1980 en només dos anys, pot ser considerat com un temps curt. I si això es va fer de manera pacífica, sense sang ni morts, aquell temps s'escurça encara més. El que Catalunya fos capaç de construir en el futur dependria en bona mesura de la forma com administrés aquella autonomia, consolidada de manera definitiva el 1980.

El 10 d'abril del 1980, el Parlament de Catalunya va obrir les portes als diputats catalans elegits a les primeres eleccions autonòmiques d'època democràtica. A la fotografia, els mossos d'esquadra formen davant del Palau del Parlament.

AFB. Pérez de Rozas

L'endemà de l'aprovació de l'Estatut

Les primeres eleccions al Parlament de Catalunya

El 17 de gener del 1980 el Consell Executiu de la Generalitat provisional, presidit per Josep Tarradellas, amb l'acord previ del Govern de l'Estat, va convocar eleccions al Parlament de Catalunya per al 20 de març del mateix any. Malgrat que, com veurem, la participació no va ser alta, la campanya electoral va ser molt intensa i el nombre de partits i de coalicions que es varen presentar molt elevat.

Era la segona vegada, al llarg de la història contemporània de Catalunya, que el poble català elegiria els seus representants a un parlament propi. Gairebé cinquanta anys —quaranta-set anys i quatre mesos— s'havien escolat des que el 20 de novembre del 1932 els catalans havien elegit els seus 85 diputats, que s'havien repartit d'aquesta manera: 62 per a ERC, 16 per a la Lliga, 5 per a la Unió Socialista de Catalunya, 1 per a Acció Catalana i 1 per a UDC.

La tasca legislativa del primer parlament autonòmic havia estat excepcional, si tenim present el curt temps de vida que tingué: la primera sessió havia tingut lloc el 6 de desembre del 1932; la darrera, l'1 d'octubre del 1938, cap al final de la Guerra Civil. En l'interim, va restar suspès des de l'octubre del 1934 fins al febrer del 1936, període durant el qual el Govern espanyol de dreta havia deixat sense efecte les facultats que l'Estatut atorgava al Parlament, com a conseqüència de la repressió que va seguir a la proclama sobiranista del president Companys.

El 1980 el panorama polític català era més complex que els dels anys trenta. En lloc de les tretze candidatures que, el 1932, s'havien presentat a les circumscripcions barcelonines, el 1980 se'n presentaren setze. Les diferències, però, eren encara més grans en les altres circumscripcions electorals. A la de Girona, en lloc de les vuit candidatures del 1932, se'n presentaren dotze el 1980. A la de Tarragona, el nombre de candidatures es va doblar: sis el 1932, dotze el 1980. A la de Lleida, la diferència s'havia fet més gran: cinc i dotze, respectivament, en els anys esmentats.

En les quatre circumscripcions electorals —se suprimí, el 1980, la de Barcelona-ciutat— s'elegiren, seguint allò que estableia la disposició addicional quarta de l'Estatut, 135 diputats: 85 per Barcelona, 17 per Girona, 15 per Lleida i 18 per Tarragona. Com s'havia dit al llarg del debat estatutari, aquella distribució provincial suposava donar un cert avantatge a les circumscripcions menys poblades. Un diputat barceloní representava 50.000 habitants; un de les restants circumscripcions, 40.000.

El fantasma de l'abstenció va volar altívol durant tota la campanya. Preocupava el 40,3 per cent d'abstenció del referèndum de l'Estatut. Ningú no volia recordar —potser tampoc no se'n tenia un coneixement prou difós— que les xifres de participació en les eleccions al Parlament del 1932, en un moment de gran agitació política, no varen ser elevades: 56 per cent a la circumscripció de Barcelona-ciutat; només 47 per cent en la de Barcelona-província; 66 per cent en les Girona i Lleida, respectivament, i 65 per cent a la de Tarragona.

L'oferta electoral dels diversos grups polítics va anar des dels d'extrema dreta (FN, CTC, FET-JONS), passant pels d'es-

Heribert Barrera en el moment de ser elegit president del primer Parlament català d'època democràtica.
Saló de Sessions del Parlament de Catalunya, 10 d'abril de 1980.

AFB. Pérez de Rozas

querra (PSUC, PSC), de dreta (SC, PNI), centredreta (CC-UCD), nacionalistes (CiU), nacionalistes d'esquerra (ERC, NE), regionalistes andalusos (PSA) i tants altres. Tothom va poder, doncs, trobar una opció amb la qual se sentís identificat i hi pogués donar suport. A l'hora de la veritat, però, a la jornada electoral del 20 de març es va produir una notable concentració de vots en pocs partits. Només sis partits o coalicions aconseguiren tenir representació en el Parlament català.

El 1980, aproximadament —les dades són de l'1 de març del 1981—, Catalunya tenia 5.956.414 habitants i un cens electoral de 4.432.776 ciutadans amb dret a vot. Varen prendre part activa a les eleccions 2.718.888 electors, la qual cosa suposava una participació de només el 61,34 per cent i, per tant, una elevada abstenció, del 38,66 per cent. L'abstenció continuà essent alta en els primers vint anys —els que analitzo ara— d'eleccions al Parlament de Catalunya: 35,64 per cent el 1984; 50,23 per cent el 1988; 45,23 per cent el 1992; 36,36 per cent el 1995, i 40,80 per cent el 1999.

CiU va guanyar les eleccions amb 752.943 vots (el 27,83 per cent dels vots útils) i 43 diputats; en segon lloc es va situar el PSC (PSC-PSOE), amb 606.717 vots (22,43 per cent) i 33 diputats; en tercer lloc, se situà el PSUC, amb 505.753 vots (18,77 per cent) i 25 diputats; el quart lloc va ser per a CC-UCD, amb 286.922 vots (10,61 per cent) i 18 diputats; el cinquè lloc va ser per a ERC, amb 240.871 vots (8,9 per cent) i 14 diputats, i el darrer lloc va correspondre al PSA-PA, amb 71.846 vots (2,66 per cent) i 2 diputats. Les altres opcions, sense representació parlamentària, arrebegaren 220.406 vots (8,15 per cent). CiU va guanyar a les quatre circumscripcions; el PSC va ocupar el segon lloc a Barcelona, Girona i ben just a Tarragona, i a Lleida el segon lloc va ser per a CC-UCD.

Si tenim en compte que el PSC havia guanyat a les eleccions generals del 1977 i del 1979, els resultats del 20 de març no deixaren de produir una gran sorpresa, que es va reflectir en els titulars d'alguns diaris de l'endemà: «Giro electoral / Jordi Pujol, vencedor / Socialistas y comunistas pierden la hegemonía / Notable avance de Esquerra Republicana / Convergència i Unió,

eje de la mayoría parlamentaria» (*La Vanguardia*); «Los nacionalistas de Jordi Pujol vencen en las elecciones al Parlamento catalán / Posible Gobierno de centro-derecha tras el retroceso de la izquierda» (*El País*); «Triunfo Pujol» (*Mundo Diario*); «Catalunya dio la mayoría a las fuerzas no marxistas» (*El Noticiero Universal*); «Ganó la derecha» (*Diario de Barcelona*); «Cambio de mayoría / El fuerte avance nacionalista lleva a Pujol hacia la presidencia» (*El Correo Catalán*); «Cae la mayoría de izquierda» (*Tele/Express*); «No habrá Parlament marxista de Catalunya / Derrota del PSC-PSOE y alza de Esquerra Republicana, sorpresas de las elecciones» (*Diario de Lérida*); «Triunfo de CiU» (*La Mañana*); «Ganó CiU» (*Diario Español*).

El resultat electoral del 20 de març va complicar el panorama polític català pel que feia a la formació d'un govern sòlid, però també el va clarificar molt en deixar fora del joc polític, gairebé en la totalitat dels casos per sempre més, petites formacions, sovint grupuscles sense cap entitat, que no tenien el més mínim suport. Només sis partits aconseguiren ser presents al Parlament —xifra que es reduiria aviat a cinc—, i mai no han passat de sis.

Com és natural en aquests casos, les interpretacions dels resultats electorals que varen fer els portaveus dels partits cercaren justificants, sovint poc creïbles, dels propis fracassos, i també dels èxits. Les explicacions més ponderades que es varen fer, l'endemà del 20 de març, d'aquells resultats tenien en compte aquests factors:

1. L'abstenció de sectors populars de la immigració, produïda pel desencís que generava la crisi econòmica —que incidia de manera més dura sobre les classes socials menys benestants— va perjudicar els socialistes.

2. El desinterès d'amplis sectors de la immigració cap a unes eleccions no sentides amb prou intensitat com a pròpies també havia perjudicat els interessos electorals dels socialistes.

3. La formulació poc clara de les conviccions catalanistes per part dels socialistes, més identificats amb Madrid, va moure una part del seu electorat cap a posicions que, continuant essent d'esquerreres, fossin més nacionalistes. Això explicaria, en part, l'avenç d'ERC i també, en certa manera, del PSUC, els

Jordi Pujol pren possessió de la presidència de la Generalitat de Catalunya.
Palau de la Generalitat, 8 de maig de 1980.

AFB. Pérez de Rozas

plantejaments catalanistes del qual eren més clars que els dels socialistes.

4. La campanya electoral de CiU havia estat, des del punt de vista tècnic, millor que la del PSC i, des del punt de vista polític, més agressiva i d'objectius més simples i entenedors: el que es debatia era el futur de Catalunya i aquest era, pel damunt de qualsevol consideració, l'objectiu de la coalició nacionalista. Un missatge propagandístic que va fer forat podia haver estat —i era així de fet—: «Els socialistes per Madrid / CiU per Catalunya.» Així, doncs, CiU va vendre dues idees molt comprensibles: els socialistes no eren un partit català i a més a més eren marxistes. Si guanyaven els socialistes, Catalunya seria governada des de Madrid; si guanyaven, els empresaris no invertirien i, per tant, augmentaria la desocupació.

5. Els socialistes varen fer una campanya amb menys recursos econòmics que CiU, i a més a més havia estat una campanya més suau, menys agressiva. Segurs que obtindrien la victòria, els socialistes varen fer una campanya basada a explicar com governarien i quin seria el seu programa polític. El país no estava preparat —potser no ho ha estat mai— per entendre aquesta manera de captar-se, i era més influenciable per missatges més fàcils.

6. Els socialistes, que governaven els grans municipis del país, encara no havien tingut temps de mostrar —com succeiria més endavant— les excel·lències transformadores de la vida local impulsades per una gestió en general molt positiva.

7. Els socialistes no havien capitalitzat les seves victòries del 1977 i 1979 com a força més influent en el Govern de la Generalitat provisional, on, en opinió de molts, comentaristes o ciutadania, havien fet massa renúncies a favor d'una política conservadora i poc engrescadora. Se'ls retreia una actitud massa condescendent cap a la política d'unitat, que no afavoria els seus plantejaments, i l'acceptació acrítica de la manera de fer del president Tarradellas. Tot això havia produït un desgast en la seva imatge de partit d'esquerres.

8. CiU va saber utilitzar les diputacions provincials en què governava com a instruments de propaganda política i, com en el

cas gironí, de promoció personal del seu president, després cap de llista a la seva circumscripció electoral.

9. Massa sovint les llistes de candidats socialistes es van fer més cercant equilibris interns que no persones amb una capacitat important per captar vots i per tant amb una imatge pública ben consolidada.

10. CiU i ERC varen fer algunes incorporacions a les llistes de persones amb un elevat índex de notorietat cívica o professional, que donava solvència a la seva proposta política. Van ser, a tall d'exemple, els casos de Joan Oró i Florensa (CiU) o Antoni Puigvert i Gorro (ERC), entre d'altres.

11. El PSA, amb la seva campanya demagògica entre els milers d'andalusos residents a Catalunya, va captar també molts vots que haurien anat, en la seva majoria, al PSC. Recordem que per primera i única vegada el PSA va aconseguir dos diputats al Parlament i 71.841 vots, que sumats, ni que fos en part, al PSC haurien canviat els resultats dels socialistes de manera no gens menyspreable.

12. La menor concentració de candidatures d'esquerra que de dreta va dispersar un vot que, en bona part, podia haver estat socialista, perquè pocs dels vots assolits per NE, US, PCOC, BEAN i UC, si no s'haguessin presentat aquestes candidatures, haurien anat cap a partits nacionalistes conservadors. Aquests vots s'haurien repartit entre ERC, el PSUC i el PSC.

La formació de la Mesa del Parlament i del primer govern autonòmic

La negativa dels socialistes a entrar en un govern de coalició amb CiU, presidit per Jordi Pujol, i la negativa d'ERC a entrar en un govern d'esquerres en el qual hi fossin els comunistes —en ambdós supòsits s'hauria format un govern amb majoria absoluta— va fer que CiU pogués formar govern en minoria, bé que amb el suport extern d'ERC. Va ser l'inici d'un llarg període de preeminència política de CiU que es va allargar fins el 2003.

L'acord parlamentari de CiU amb ERC, que no va entrar a formar part del Govern, es va traduir en la formació de la Mesa del Parlament. Heribert Barrera, d'ERC, va assumir la Presidència del Parlament en lluita amb el candidat socialista Isidre Molas (73 vots contra 58). Concepció Ferrer i Casals, d'UDC, assumí la vicepresidència primera, i el socialista Isidre Molas la segona. Els secretaris de la Mesa, per aquest ordre de preeminència, varen correspondre a Ramon Camp i Batalla, de CDC, amb 43 vots; Felip Lorda i Alaiz, del PSC (PSC-PSOE), amb 33 vots; Enric Manuel-Rimbau i Tomàs, de CC-UCD, amb 29 vots, i Ramon Espasa i Oliver, del PSUC, amb 26 vots.

Cal fer una precisió: aquesta Mesa, la definitiva, es va constituir el 9 de setembre del 1980. Entre el 10 d'abril i el 9 de setembre la Mesa va tenir un caràcter provisional.

La mesa d'edat en la sessió constitutiva havia estat integrada per Josep Maria Poblet i Guarro, d'ERC, com a president, i per Marcel Planellas i Aran, del PSUC, i Antoni Santiburcio i Moreno,

del PSC, com a secretaris. El primer parlament de la nova Catalunya autònoma estava integrat per un 94,81 per cent d'homes i un 5,19 per cent de dones. Eren altres temps.

El debat del programa de govern i la votació d'investidura del candidat proposat a la presidència de la Generalitat, Jordi Pujol i Soley, es va iniciar el 22 d'abril del 1980, a tres quarts d'onze del matí i sis minuts. Jordi Pujol va ser elegit president de la Generalitat de Catalunya, en segona votació, el 24 d'abril del 1980. Amb la formació del primer govern de Jordi Pujol començava una nova etapa en la història de Catalunya.

Però aquest no és l'objectiu d'aquest llibre, que ha pretès només explicar el procés d'elaboració de l'Estatut de Catalunya entre 1977 i 1980. Un Estatut que ha tingut llarga vida, perquè va aconseguir de sobreviure fins el 2006, en què va ser possible —i no sense dificultats, no fàcils de superar, a Catalunya i a Madrid— impulsar-ne una nova redacció. La que és vigent a l'hora de cloure la redacció d'aquest llibre, el diumenge 22 de novembre del 2009.

El primer govern de la Generalitat de Catalunya d'època democràtica. D'esquerra a dreta, dempeus: Joan Guitart i Agell, Agustí Carol i Foix, Max Cahner i Garcia, Vicenç Oller i Compañ, Josep Laporte i Salas, Joaquim Maluquer i Sostres i Joan Rigol i Roig. Asseguts: Ignasi de Gispert i Jordà, Joan Vidal i Gayolà, Miquel Coll i Alentorn, Jordi Pujol i Soley, Ramon Trias i Fargas, Josep Maria Cullerell i Nadal i Francesc Sanuy i Gistau. Palau de la Generalitat, 9 de maig de 1980.

AFB. Pérez de Rozas

Biografies

Macià Alavedra i Moner

Macià Alavedra va néixer a Barcelona el 26 de març del 1934. Fill de l'escriptor i polític Joan Alavedra, va viure a l'exili, a França, després de la Guerra Civil (1936-1939). De retorn a Catalunya el 1948, va continuar els estudis al Liceu Francès i es va llicenciar en dret a la Universitat de Barcelona. El 1952, amb divuit anys, va incorporar-se al Front Nacional de Catalunya (FNC), liderat per Joan Cornudella. El 1974 va participar en la fundació d'Esquerra Democràtica de Catalunya (EDC) amb Ramon Trias Fargas. El maig del 1978, EDC s'integrà dins de Convergència Democràtica de Catalunya (CDC), en la qual Alavedra fou membre del secretariat permanent i del comitè executiu.

El 15 de juny del 1977 va ser elegit diputat a Corts per la circumscripció de Barcelona, dins la coalició Pacte Democràtic per Catalunya, a les primeres eleccions generals celebrades a Espanya des del febrer del 1936. Un any més tard, va formar part de la Comissió dels Vint que va redactar l'Estatut d'autonomia de Catalunya. El març del 1979 renovà l'acta de diputat, en aquesta ocasió dins la coalició formada per Convergència Democràtica de Catalunya i Unió Democràtica de Catalunya (CiU). L'abril d'aquell any fou designat per formar part de la Comissió dels Vint-i-u que havia de negociar l'Estatut d'autonomia català a Madrid.

El 1980 va renunciar al seu escó de diputat al Congrés per presentar-se a les primeres eleccions democràtiques al Parlament català des de la Segona República. Elegit diputat per la circumscripció de Barcelona, fou portaveu parlamentari de CiU des

del 1980 fins a l'agost del 1982, que va ser nomenat conseller de Governació de la Generalitat de Catalunya. El 1986 es tornà a presentar per CiU a les eleccions generals espanyoles. Va ser elegit diputat, però deixà el càrrec el 3 de març del 1987 i s'incorporà de nou al Govern de la Generalitat com a conseller d'Indústria i Energia. El 20 de desembre del 1989 es va fer càrrec del Departament d'Economia i Finances, del qual va ser titular fins a la seva dimissió, el 27 de juliol del 1997. Durant aquell període, Macià Alavedra va ser president de la Comissió Mixta de Valoracions i, des del juny del 1986 fins al maig del 1996, president de la Comissió Mixta de Traspassos. També va ser membre de la Comissió Bilateral de Cooperació Estat-Generalitat. Retirat de la primera línia política el 1997, es va dedicar als negocis empresarials.

Josep Andreu i Abelló

Josep Andreu i Abelló va néixer a Montblanc el 8 de novembre del 1906. El 1923 va incorporar-se a les Joventuts Nacionalistes i aquell mateix any va ser nomenat secretari de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana a Reus. Vigilat per la dictadura primumerista, va haver d'estudiar els dos primers anys de la carrera de dret a Saragossa. Un cop llicenciat, va exercir com a advocat a Reus i es va vincular a Foment Nacionalista Republicà (FNR), del qual esdevingué president. El 1931 va participar en la fundació d'Esquerra Republicana de Catalunya (ERC), partit en el qual varen convergir diverses organitzacions republicanes del país, entre elles FNR.

Elegit diputat per la circumscripció de Tarragona en les primeres eleccions al Parlament català, el 20 de novembre del 1932, va formar part de la comissió que va redactar l'Estatut interior de Catalunya, i va presidir la Comissió de Justícia i Dret del Parlament. Durant la Guerra Civil (1936-1939) va ser president de l'Audiència Territorial i del Tribunal de Cassació. El 24 de gener del 1939 va marxar de Barcelona amb el president de la Generalitat, Lluís Companys, davant la imminent ocupació de la ciutat per l'exèrcit franquista. Va residir a França fins al setembre del 1939, que va marxar a Mèxic en ser nomenat vocal de la Junta de Auxilio a los Republicanos Españoles (JARE), organisme d'ajut als exiliats creat per Indalecio Prieto (PSOE).

A Mèxic, Andreu i Abelló va continuar la seva activitat política com a membre del directori d'ERC i es va posicionar, a partir de l'agost del 1942, al costat de la legalitat republicana, representada per la Generalitat de Josep Irla a França, davant altres organismes de caràcter unitari nascuts a l'exili. A finals de la dècada dels quaranta va tornar a París. Després marxà a Tànger, on va residir fins al 1964. De retorn a Catalunya, va participar de manera activa en l'oposició contra la dictadura, fet pel qual va ser detingut en tres ocasions i se li retirà el passaport. El 1966 es va començar a allunyar de la direcció d'ERC, més afí com se sentia a les tesis del Moviment Socialista de Catalunya (MSC), que encapçalava Josep Pallach. Impulsor de diverses plataformes unitàries, com la Coordinadora de Forces Polítiques de Catalunya (1969) i l'Assemblea de Catalunya (1971), el 1976 va participar en el congrés fundacional del Partit Socialista de Catalunya - Congrés (PSC-C), de Joan Raventós, i esdevingué un dels membres del seu consell nacional.

En les eleccions generals del 15 de juny del 1977 va ser elegit diputat a Corts per la circumscripció de Barcelona, dins la coalició Socialistes de Catalunya. Va presidir l'Assemblea de Parlamentaris catalans, creada deu dies després de les eleccions, i de la Comissió dels Vint que va redactar l'Estatut d'autonomia de Catalunya a Sau. El 1979 va ser elegit senador per la circumscripció de Barcelona dins la candidatura Nova Entesa, promoguda pel PSC, i va ser membre de la Comissió dels Vint-i-u que va negociar

l'Estatut d'autonomia català a Madrid. Així mateix, va presidir la Comissió de Comerç i Turisme al Senat i hi va ser el portaveu del Grup Parlamentari Catalunya, Democràcia i Socialisme.

El 1980 es va presentar a les primeres eleccions al Parlament català del postfranquisme. Elegit diputat, va ser nomenat senador a Madrid. En la legislatura següent va abandonar els càrrecs públics i, després d'una llarga malaltia, morí a Madrid el 1993.

Joaquim Arana i Pelegrí

Joaquim Arana va néixer a les Borges Blanques l'any 1936 i cresqué a Andorra, on la seva família es va exiliar el 1939, a les acaballes de la Guerra Civil. Llicenciat en dret, el 1971 es va presentar a procurador a Corts pel terç familiar, però no va resultar elegit. Després de la derrota electoral va fundar el Bloc Popular de les Terres de Lleida. El 1973 va presentar-se a les eleccions municipals per Lleida, però sense més fortuna que en l'intent anterior. Contrari a una aliança amb els comunistes, no va formar part de l'Assemblea Democràtica de Lleida ja que estava vinculada a l'Assemblea de Catalunya, on el PSUC era la força majoritària. Més proper a la socialdemocràcia europea, patrocinà la integració del Bloc Popular dins la formació Reagrupament Democràtic i Socialista, que el 1976 prendria el nom de Partit Socialista de Catalunya - Reagrupament (PSC-R).

Arana va ser elegit diputat per la circumscripció de Lleida a les eleccions generals del 15 de juny del 1977, dins la coalició Pacte Democràtic per Catalunya. Quan el 1978 el PSC-R es va incorporar al PSC (PSC-PSOE), va abandonar el partit i es va afiliar a ERC. En representació d'aquest partit, va formar part de la Comissió dels Vint que va redactar l'Estatut d'autonomia de Catalunya aquell estiu. Va tornar a presentar-se a les eleccions generals del 1979, encapçalant la llista per ERC, però no resultà elegit i va perdre l'escó. Tampoc no guanyà les eleccions municipals d'aquell any a Lleida. Després d'aquest nou fracàs electoral va abandonar l'activitat política. El 23 de setembre del 1995 moria d'un cobriment de cor.

Josep Arnau i Figuerola

Josep Arnau va néixer a Girona el 25 d'agost del 1942. Doctor en enginyeria industrial, va ser director i promotor de l'Escola Universitària Politècnica de Girona, coordinador provincial de Formació Professional de Girona i membre de la Comissió Mixta del Ministeri d'Ensenyament i Cultura - Generalitat durant la presidència de Josep Tarradellas. Sense cap vinculació política anterior, es va afiliar a UCD després de les primeres eleccions generals del 1977. En les eleccions del març del 1979 es presentà per la circumscripció de Girona dins la candidatura Centristes de Catalunya - Unió de Centre Democràtic (CC-UCD). Elegit diputat a Corts, va formar part de la Comissió dels Vint-i-u que va negociar l'Estatut d'autonomia català a Madrid. Membre de diverses comissions parlamentàries, com la d'Indústria i Medi Ambient, va alternar el càrrec de diputat amb la docència i la investigació.

Després de la davallada d'UCD a les eleccions generals de l'octubre del 1982 va reprendre plenament les tasques professionals. Poc després va incorporar-se a Convergència Democràtica de Catalunya i es va presentar per aquesta formació a l'alcaldia de Girona en les eleccions municipals del 1987. Cap de l'oposició a l'ajuntament, va ser elegit president de la Diputació de Girona, càrrec que exercí durant vuit anys (1987-1994). Catedràtic de la Universitat de Girona, a l'Escola Politècnica Superior, és director del centre vinculat a la UNED des del 2001 i autor de diversos llibres científics.

Emilio Attard Alonso

Emilio Attard va néixer a València el 3 d'abril del 1915. Llicenciat en dret i periodista, va servir durant la Guerra Civil en l'exèrcit republicà. El 1939, la Direcció General de Premsa li va denegar el carnet de periodista i es va dedicar plenament a l'advocacia. El 1956 va ser escollit secretari del Col·legi d'Advocats de València i el 1962 degà, càrrec en el qual cessà el 1968. Mem-

bre del Consell General de l'Advocacia, fou magistrat honorari de l'Audiència Territorial de València i presidí l'Acadèmia Valenciana de la Jurisprudència. Attard va promoure el Partido Popular Regional Valenciano i va cofundar el Partido Popular, del qual esdevindria vicepresident estatal.

El 1977 es va incorporar a la Unió de Centro Democrático (UCD) d'Adolfo Suárez, candidatura amb la qual va ser elegit diputat al Congrés per la circumscripció de València en les eleccions generals d'aquell any. Va ser president de la Comissió Constitucional del Congrés, càrrec des del qual va actuar decididament per a l'aprovació del text constitucional. Membre del Consejo Político Nacional d'UCD, va tornar a presentar-se a les eleccions generals del març del 1979 i va revalidar l'acta de diputat per València. Un més després, fou designat representant del seu partit en la negociació del Projecte d'estatut d'autonomia català. Va ser nomenat membre del Consell d'Estat (1982-1985), i després abandonà la política i tornà a les aules com a professor de dret polític. El 1993 fou investit doctor honoris causa per la Universitat Politècnica de València. Va morir en aquesta ciutat el 1997.

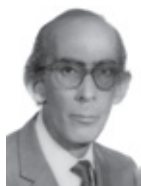

Heribert Barrera i Costa

Heribert Barrera va néixer a Barcelona el 6 de juny del 1917. Fill de Martí Barrera, conseller d'ERC a la Generalitat republicana, es va exiliar amb la família a França el 1939. Llicenciat en ciències químiques per la Universitat de Barcelona, i en física i matemàtiques per la Universitat de Montpeller, on va ser professor d'electroquímica entre el 1948 i el 1951, es va doctorar en ciències físiques per la Universitat de la Sorbona de París. Va col·laborar com a investigador al Centre National de la Recherche Scientifique de França i més tard va ser becari postdoctoral a la Universitat de New Hampshire, als Estats Units (1959-1960). Fou president de la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques i és membre emèrit de l'Institut d'Estudis Catalans i president d'honor de l'Ateneu Barcelonès.

El 1934, amb disset anys, es va incorporar al Front Nacional d'Estudiants de Catalunya (FNEC), i l'any següent a les Joventuts d'ERC. Durant la Guerra Civil (1936-1939) va lluitar en l'exèrcit republicà als fronts d'Aragó i del Segre. A l'exili va reconstituir FNEC i va participar en diferents congressos i iniciatives de caire estudiantil. Va viatjar en diverses ocasions a Catalunya, fins que s'hi establí definitivament en la dècada dels seixanta. Encarregat de reorganitzar els quadres d'ERC –el secretari general d'aleshores, Joan Sauret, era a l'exili–, va ser el cap visible del partit a Catalunya i va esdevenir-ne secretari general el 1976.

En vistes a les eleccions generals del juny del 1977 va aglutinar ERC i altres formacions polítiques dins la coalició electoral Esquerra de Catalunya, amb la qual va ser elegit diputat al Congrés per la circumscripció de Barcelona. Va tornar a presentar-se a les eleccions generals convocades el març del 1979, en aquesta ocasió dins la coalició formada per Esquerra Republicana de Catalunya, el Front Nacional de Catalunya i el Partit Socialdemòcrata de Catalunya. Barrera va ser un dels membres de la Comissió dels Vint-i-u que va negociar l'Estatut d'autonomia a Madrid aquell any, com a representant del sector nacionalista català més radical. El 1980 va deixar l'escó al Congrés en ser elegit president del primer parlament de Catalunya de l'època postfranquista, càrrec que ocupà al llarg d'aquella primera legislatura (1980-1984). Diputat al Parlament català en la següent (1984-1988) i parlamentari europeu (1991-1994), va deixar la secretaria general d'ERC el 1987. Presidí el partit entre el 1991 i el 1995, any en què es va retirar de l'escena política.

Josep Benet i Morell

Josep Benet va néixer a Cervera el 14 d'abril del 1920. Va estudiar a l'escolania de Montserrat i es va afiliar a la Federació de Joves Cristians de Catalunya. Durant la Guerra Civil va ser tinent del Regiment Pirinenc i va participar en la batalla de l'Ebre, on fou ferit. Finalitzada la contesa bèl·lica va estudiar dret a la Uni-

versitat de Barcelona. En aquells anys fundà el Front Universitari de Catalunya (FUC), que va portar a terme algunes accions de protesta contra la dictadura, entre altres el desplegament d'una senyera al Palau de la Música el 1945 davant les autoritats franquistes de Barcelona. Dos anys més tard, va formar part de la Comissió Abat Oliva, que va organitzar les festes d'entronització de la Mare de Déu de Montserrat, les quals van esdevenir un símbol de la reafirmació catalanista davant la dictadura.

Proper als dirigents d'Unió Democràtica de Catalunya (UDC), va col·laborar també amb partits i moviments socialistes i comunistes, mantenint-se com a independent. Al llarg dels anys cinquanta i seixanta va continuar propulsant grups i accions de protesta. Entre aquestes darreres destaquen els Fets del Palau de la Música (1960), la Caputxinada (1966), i el tancament d'intel·lectuals a Montserrat contra el procés de Burgos (1970). Cada vegada més identificat amb el PSUC, tot i que sense afiliar-se al partit, va participar en la fundació de l'Assemblea de Catalunya l'any 1971. Com a advocat va defensar diverses causes obertes contra membres de l'oposició i va formar part de la Junta de Govern del Col·legi d'Advocats de Barcelona entre el 1974 i el 1978.

En les eleccions generals del 15 de juny del 1977 va ser elegit senador per la circumscripció de Barcelona dins la candidatura Entesa dels Catalans. Portaveu del Grup Parlamentari de l'Entesa al Senat, va ser membre alhora de la Comissió Permanent de l'Assemblea de Parlamentaris catalans, creada el 25 de juny d'aquell any. El 1978 va formar part de la Comissió dels Vint que va redactar el Projecte d'estatut d'autonomia de Catalunya a Sau. L'any següent va ser reelegit senador dins la candidatura Per l'Entesa i va formar part de la Comissió dels Vint-i-u que negociaria l'Estatut a Madrid.

Aprovat l'Estatut i en vistes a les eleccions autonòmiques, va deixar el Senat per preparar la seva candidatura a la presidència de la Generalitat de Catalunya –hi optaven també Anton Cañellas, Jordi Pujol i Joan Raventós–, com a cap de llista del PSUC. El 1982 va tornar a optar a la presidència quan el PSUC va promoure una moció de censura contra el Govern de Jordi Pu-

jol, que no va reeixir. A partir d'aleshores no va ocupar cap més càrrec polític públic. Des del 1985 fins al 2000 va ser el director del Centre d'Història Contemporània de Catalunya. A partir d'aquella data la seva salut fou cada vegada més precària, però això no va ser obstacle perquè continués l'activitat com a historiador, encetada dècades enrere, en la qual destaquen les seves obres sobre el moviment obrer, sobre la repressió franquista i sobre el judici i la mort del president Companys. Benet va morir a Sant Cugat del Vallès, el 25 de març del 2008.

Maria Dolors Calvet i Puig

Maria Dolors Calvet va néixer a Sabadell el 1950. Es va incorporar al PSUC a principis dels anys setanta treballant en el moviment veïnal i a favor dels drets de les dones. El 1973 s'integrà als òrgans de direcció del PSUC i del PCE, i assumí responsabilitats a favor de l'alliberament de la dona, entre d'altres. Llicenciada en ciències de la informació i alhora responsable de premsa del Col·legi de Doctors i Llicenciats, va formar part del secretariat organitzador de les I Jornades Catalanes de la Dona, celebrades a Barcelona el maig del 1976.

Calvet es va presentar a les eleccions generals del 15 de juny del 1977 dins la candidatura del PSUC per la circumscripció de Barcelona. Diputada al Congrés, va ser membre de la Comissió dels Vint que va redactar el Projecte d'estatut d'autonomia de Catalunya. El 1980 es va presentar en les llistes del PSUC a les eleccions al Parlament de Catalunya. Elegida diputada, fou la primera dona que hi va prendre la paraula des de l'escó, i també presidí la Comissió de Drets Humans. En acabar la legislatura (1984), va retornar al treball de periodista.

Entre els anys 1987 i 1995 va ocupar la tinència d'alcalde i la regidoria d'Urbanisme i Obres Públiques de l'Ajuntament de Sabadell. Va impulsar diversos projectes, com el Pla general d'ordenació urbana i l'Eix Macià, i fou membre del Consell Comarcal del Vallès Occidental i vicepresidenta de la seva Comissió del

Territori. En acabar les dues legislatures va començar a donar classes a la universitat. En les eleccions municipals del 1999 va encapçalar com a independent la candidatura unitària Entesa per Sabadell, proposta que no va reeixir a les urnes. Des d'aleshores és professora col·laboradora del Departament d'Enginyeria de la Construcció a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Industrial de Barcelona, de la Universitat Politècnica de Catalunya, per la qual és doctora.

Anton Cañellas i Balcells

Anton Cañellas va néixer a Barcelona el 4 d'octubre del 1923. Llicenciat en dret, va ser un dels membres fundadors de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, Econòmics i Socials, filial de l'Institut d'Estudis Catalans (1948), i va participar en la fundació del Cercle d'Estudis Europeus (1951). La primavera del 1946 va participar en la fundació de la Joventut Catalana Democràtica, organisme que s'integraria més tard dins la Unió Democràtica de Catalunya (UDC) amb el nom de Joventuts d'Unió Democràtica, i el 1950 es va incorporar al Comitè de Govern d'UDC. Durant la dictadura va ser secretari de l'Equip Democratacristià de l'Estat Espanyol i membre fundador de la Unió Mundial de Joves Democratacristians i de l'executiu de la Unió Europea Democratacristiana. Així mateix, va participar en la Coordinadora de Forces Polítiques de Catalunya el 1969, però es va oposar a la incorporació d'UDC a l'Assemblea de Catalunya el 1971. El 1976 va ser membre de la comissió negociadora de la reforma política, coneguda com la Comissió dels Nou, impulsada per Adolfo Suárez.

Cañellas es va presentar a les eleccions generals del 15 de juny del 1977 encapçalant la coalició Unió de Centre i la Democràcia Cristiana de Catalunya (UC-DCC) i va ser elegit diputat al Congrés per la circumscripció de Barcelona. El 1978 va ser un dels membres de la Comissió del Vint que va redactar el Projecte d'estatut d'autonomia de Catalunya a Sau. Partidari d'una entesa amb el partit governamental, Unión de Centro Democrático

(UCD), restà en minoria davant la tendència majoritària al seu partit, propera a una aliança amb Convergència Democràtica de Catalunya (CDC). El 1979 es va presentar a les eleccions generals del març en la candidatura Centristes de Catalunya - UCD i va renovar l'acta de diputat al Congrés. Unes setmanes després fou designat membre de la Comissió dels Vint-i-u que negociaria l'Estatut autonòmic català a Madrid.

El 1980 va deixar l'escó al Congrés per presentar-se com a cap de llista a les eleccions al Parlament català, i va optar a la presidència de la Generalitat junt amb Josep Benet, Jordi Pujol i Joan Reventós. Elegit diputat –Pujol guanyà les eleccions–, va ser designat senador a Madrid pel Parlament. El 1982 es va incorporar al Grup Mixt com a independent (1982-1986). El 1993 va ser elegit Síndic de Greuges pel Parlament català, en substitució de Frederic Rahola, traspasat aquell any, i ocupà el càrrec fins al 2004. Va donar un fort impuls a la projecció internacional de la institució i a la defensa dels drets de la infància, entre altres programes. Cañellas va morir a Sant Cugat del Vallès el 27 d'agost del 2006.

Emilio Casals Parral

Emilio Casals va néixer a Reus el 10 de juliol del 1927. Llicenciat en dret i ciències econòmiques, va ser vocal del ple de la Cambra Oficial de Comerç i Indústria de Reus i membre de la patronal Foment de Treball. La seva activitat comercial i empresarial va derivar cap a la importació i fabricació de maquinària agrícola i cap al sector metal·lúrgic. Es va presentar a les eleccions generals del 15 de juny del 1977 dins la candidatura Centristes de Catalunya - Unió de Centre Democràtic (CC-UCD) per la circumscripció de Tarragona. Reelegit senador a les eleccions generals del març del 1979, l'abril d'aquell any el seu partit el designà per formar part de la Comissió dels Vint-i-u que va negociar l'Estatut d'autonomia de Catalunya a Madrid.

Després de la desfeta electoral d'UCD a les eleccions generals del 1982 es va afiliar a Alianza Popular (AP). El 1984 va ser

elegit diputat al Parlament català per la circumscripció de Tarragona dins la candidatura formada per AP, el Partit Demòcrata Popular i Unió Liberal.

Carlos Cigarrán Rodil

Carlos Cigarrán va néixer a San Tirso de Abres (Astúries) el 13 d'agost del 1941. Tècnic metal·lúrgic, el 1965 va instal·lar-se a Barcelona, on el va contractar l'empresa d'automòbils SEAT. Afiliat al PSOE i sindicat a la UGT, el gener del 1976 va ser elegit secretari d'Organització de la Federació del Metall de la UGT. També va ser membre de la Comissió Executiva Federal del PSOE, càrrec en el qual fou ratificat pel congrés extraordinari del partit celebrat el setembre del 1979. Elegit diputat al Congrés per la circumscripció de Barcelona en les eleccions generals del 15 juny del 1977 i també en les del març del 1979, va formar part de la Comissió dels Vint-i-u que va negociar l'Estatut d'autonomia de Catalunya a Madrid. El 1980 va deixar l'escó de diputat al Congrés per presentar-se a les eleccions al Parlament català, del qual seria elegit diputat durant dues legislatures (1980-1984 i 1984-1988). Un tràgic accident va posar fi a la seva vida el 25 de gener del 1988.

Llibert Cuatrecasas i Membrado

Llibert Cuatrecasas va néixer a Barcelona el 2 de maig del 1934. Llicenciat en dret i en ciències econòmiques, va exercir com a advocat, economista i auditor. El 1953 es va incorporar a Unió Democràtica de Catalunya (UDC) i va representar el partit a la Unió Europea Democratacristiana, a la Comissió de Forces Polítiques de Catalunya creada el 1969, en la clandestinitat, i al Consell Català del Moviment Europeu, del qual seria vicepresident. Durant la Generalitat provisional (1977-1980), va ser no-

menat per Josep Tarradellas membre de la Comissió Mixta de Transferències Estat-Generalitat. Elegit diputat a Corts per la circumscripció de Barcelona en les eleccions generals del març del 1979, dins la coalició formada per Convergència Democràtica de Catalunya i la Unió Democràtica de Catalunya (CiU), va formar part de la Comissió dels Vint-i-u que va negociar l'Estatut d'autonomia català a Madrid.

Cuatrecasas va ser reelegit diputat al Congrés dins la candidatura de CiU a les eleccions generals del 1982, 1986 i 1989, i va representar la coalició a l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa. El 1992 es va presentar a les eleccions al Parlament català. Elegit diputat (1992-1995), fou comissionat d'Actuacions Exteriors de la Generalitat i assessor del president Jordi Pujol en temes europeus. Des del 1994 va representar la Generalitat a la Cambra de les Regions del Consell d'Europa, i va ser elegit president del seu Congrés d'Autoritats Regionals i Locals. Des del 2007 és el president de l'Institut d'Estudis Humanístics Miquel Coll i Alentorn.

Manuel Fraga Iribarne

Manuel Fraga Iribarne va néixer a Villalba (Lugo) el 23 de novembre del 1922. Doctor en dret i en ciències polítiques, ha estat lletrat de les Corts (1945-1947), professor de l'Escola Diplomàtica (1947-1948), catedràtic de dret polític a la Universitat de València (1948-1953) i catedràtic de teoria de l'Estat i de dret constitucional a la Facultat de Ciències Polítiques i Econòmiques de la Universitat de Madrid (1953-1987), i també membre numerari de l'Acadèmia de Ciències Morals i Polítiques des del 1962.

Com a estudiant va col·laborar amb el Sindicat d'Estudiants Universitaris (SEU) i les Falanges Universitaries. Va començar la carrera política el 1951 com a secretari general de l'Institut de Cultura Hispànica. El 1953 va ser nomenat secretari general tècnic del Consejo Nacional de Educación i el 1955 secretari general del Ministeri d'Educació. Delegat nacional d'associacions de la

Secretaria General del Movimiento des del 1957, va ser designat secretari de la Comissió d'Afers Exteriors de les Corts el 1958 i director de l'Institut de Estudios Políticos el 1961.

El 1962 va ser nomenat ministre d'Informació i Turisme, cartera que ocupà fins al 1969. Va ser ambaixador d'Espanya a Londres (1973-1975) i va tornar a Madrid en ser nomenat per Arias Navarro vicepresident del Govern per a Afers d'Interior i ministre de Governació (1975-1976). Fraga Iribarne fou conseller nacional del Movimiento i procurador a Corts durant més de vint anys (1955-1977). El 1976 va presidir la formació Reforma Democràtica i va impulsar la creació d'Alianza Popular.

Elegit diputat al Congrés per la circumscripció de Madrid en les eleccions generals del 15 de juny del 1977, com a cap de llista d'Alianza Popular, va ser un dels set membres de la ponència que va redactar la Constitució espanyola del 1978. A finals d'aquell any va promoure la plataforma electoral Coalición Democràtica, en la qual varen integrar-se Acción Ciudadana Liberal, de Jose María de Areilza, i el Partido Demócrata Progresista, liderat per Alfonso Osorio. En les eleccions del març del 1979 va tornar a ser elegit diputat a Corts, ara dins d'aquesta candidatura. Aquell any va participar activament en la negociació de l'Estatut d'autonomia català a Madrid i hi va destacar per la defensa de posicions centralistes.

El 1982, Alianza Popular va fer coalició amb el Partit Demòcrata Popular i el Partit Liberal, formacions procedents d'UCD, i partits regionalistes d'Aragó, Navarra i València, per enfortir la candidatura Coalición Democràtica davant la presentada pel PSOE a les eleccions generals que se celebrarien aquell any. L'enfonsament d'UCD va permetre que AP es constituís en el primer partit de l'oposició. El 1987, Fraga Iribarne va dimitir de la direcció d'AP, en la qual va ser substituït per Antonio Hernández Mancha. Aquell mateix any es va presentar com a cap de llista d'AP a les eleccions del Parlament Europeu. Amb la refundació del partit el 1989 –l'actual Partit Popular–, va ser nomenat president de la formació, tot i que va concentrar la seva actuació política en l'àmbit autonòmic gallec. Després de ser president de la Xunta de Galícia durant catorze anys consecutius (1991-2005),

el 2006 va ser elegit senador pel Parlament gallec, càrrec que va renovar el 2008.

Fraga Iribarne ha estat un escriptor prolífic, autor d'un centenar d'obres de caràcter jurídic, polític i històric, com *Las leyes* (1975), *España en la encrucijada* (1976), *Cánovas, Maeztu y otros discursos de la Segunda Restauración* (1976), *La monarquía y el país* (1977) i *La crisis del Estado español* (1978).

Carles Güell de Sentmenat

Carles Güell va néixer a Barcelona el 1930. Enginyer químic, diplomata de l'Institut Químic de Sarrià i del programa d'alta direcció d'empreses (PADE) per l'IESE, va començar la seva trajectòria professional l'any 1953 a la companyia Asland, de la qual va ser secretari general (1965) i, més tard, conseller delegat (1970-1977). L'any 1958 va constituir, amb Carles Ferrer Salat, Joan Mas Cantí i altres joves, el Cercle d'Economia, entitat de la qual fou president (1965-1969) i des de la qual va promoure la creació a Espanya del Moviment de Joves Cambres. Membre de la Lliga Europea de Cooperació Econòmica (LECE), va esdevenir president del seu comitè espanyol i vicepresident internacional entre els anys 1977 i 1985.

El febrer del 1976 fou membre fundador del partit polític Centre Català, que aplegà un sector dels empresaris del país. El juny del 1977 es va presentar a les eleccions generals dins la coalició Unió del Centre i la Democràcia Cristiana de Catalunya (UC-UCC). Elegit diputat, va prendre part activa en els Pactes de la Moncloa i el debat constitucional, i va formar part de la Comissió dels Vint, redactora del Projecte d'estatut d'autonomia català. Candidat a l'alcaldia de Barcelona en les eleccions municipals del 1979, fou regidor de l'ajuntament i membre de la Diputació de Barcelona entre 1979 i 1983.

Carles Güell ha estat delegat de l'Estat al Consorci de la Zona Franca de Barcelona (1979-1984), president del Port Autònom de Barcelona (1980-1985) i president del Comitè de Co-

ordinació dels Ports del Mediterrani. L'any 1986 va participar activament en la creació de la Fundació Cercle d'Economia, de la qual fou el primer president. Així mateix, va promoure el procés de modernització del Círculo Ecuestre de Barcelona, del qual fou president (1991-2002) i és president d'honor en l'actualitat. Ha estat vicepresident d'Asland, SA (1994-2000), president de l'Associació Espanyola per al Desenvolupament del Mecenatge Empresarial (1994-2008) i president del Consell d'Usuaris del Transport Marítim de Catalunya i del d'Espanya. Membre del Consell d'Administració de l'Autoritat Portuària de Barcelona des del 1997, en l'actualitat és president i fundador de les companyies M&A Fusiones y Adquisiciones i de Güell-Alberich, membre del Patronat del Museu Marítim de Barcelona, vicepresident del Port de Barcelona i conseller general de la Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona. Entre altres premis i guardons li han estat atorgades la Gran Creu del Mèrit Naval, la Clau de Barcelona i la Medalla d'Honor de Barcelona.

Antoni Gutiérrez Díaz

Antoni Gutiérrez va néixer a Premià de Mar el 19 de gener del 1929. Llicenciat en medicina, va iniciar l'activitat política a la universitat com a membre del Sindicat Democràtic d'Estudiants. El 1959 es va afiliar al PSUC. Va ser detingut el 1962 i condemnat a vuit anys de presó –en va complir tres a la presó de Burgos–, però el 1967 s'incorporà a la direcció del partit i el 1970 va ser elegit membre del Comitè Executiu del PCE. Gutiérrez fou un dels principals impulsors de la plataforma Assemblea de Catalunya (1971). Va promoure la integració de l'organització Bandera Roja al PSUC el 1974. Tres anys després va ser nomenat secretari general del partit, en substitució de Gregorio López Raimundo, que passà a presidir-lo. Partidari de l'eurocomunisme, va perdre la direcció del PSUC el 1981, tot i que la recuperaria l'any següent (1982-1986). Més tard, fou un dels impulsors de la reformulació del PSUC, fet que donaria lloc a la formació Iniciativa per Catalunya (IC).

Fou elegit diputat al Congrés en les eleccions generals del 15 de juny del 1977 i va ser alhora conseller del Govern provisional de la Generalitat (1977-1980). El 1980 va ser elegit diputat a les eleccions al Parlament de Catalunya i fou portaveu del PSUC a la cambra catalana. Va renovar l'acta de diputat en la legislatura següent (1984-1988). El 1987 fou designat diputat al Parlament Europeu, càrrec que ocupà de manera successiva fins al 1999, i fou vicepresident de la cambra europea entre el 1994 i el 1999. Retirat de la primera línia política, va morir d'un cobriment de cor el 6 d'octubre del 2006. Conegut com «el Guti», Antoni Gutiérrez va ser un dels polítics emblemàtics de la lluita antifranquista i de la Transició a Catalunya.

Laureà López Rodó

Laureà López Rodó va néixer a Barcelona l'any 1920. Catedràtic de dret administratiu de la Universitat de Santiago de Compostel·la, es va iniciar en política de la mà d'Amadeo Fuenmayor, també catedràtic a la Universitat de Santiago i numerari de l'Opus Dei. Va ser Fuenmayor qui el va recomanar a un dels homes més influents de la dictadura, l'almirall Carrero Blanco. Des de la meitat de la dècada dels anys cinquanta, López Rodó ocupà diversos alts càrrecs dins el Govern franquista. Entre el 1956 i el 1962 va ser titular de la Secretaria General Tècnica de la Presidència del Govern, que deixà en ser nomenat comissari general del Plan de Desarrollo. El 1965 va ser nomenat ministre sense cartera i, durant uns mesos de l'any 1973, ministre d'Afers Estrangers en el Govern presidit per Carrero Blanco. El polític català estava vinculat al sector conegut com «els tecnòcrates», que impulsaren els plans d'estabilització econòmica patrocinats pel Fons Monetari Internacional. Com altres polítics de l'època, va posicionar-se al costat de la monarquia a les acaballes del franquisme.

Amb la mort de Carrero Blanco, López Rodó va ser desplaçat dels centres de poder pel nou Govern d'Arias Navarro. Nomenat ambaixador a Àustria (1974-1977), quan va tornar a Espanya

va fundar el partit Acció Regional Catalana. A les eleccions generals del 15 de juny del 1977, es va presentar dins la coalició Aliança Popular - Convivència Catalana per la circumscripció de Barcelona. Elegit diputat, l'any següent va formar part de la Comissió dels Vint que va redactar l'Estatut d'autonomia català a Sau. En finalitzar la primera legislatura democràtica (1977-1979) va deixar d'exercir càrrecs polítics. Entre altres obres, destaquen les seves memòries, publicades el 1990. Morí el mes de març del 2000.

Gregorio López Raimundo

Gregorio López Raimundo va néixer a Tauste (Saragossa) l'11 de juny del 1914. L'any 1931 es va establir a Barcelona. Militant del PSUC, va exercir diversos càrrecs de direcció al partit durant la Guerra Civil. Amb l'ocupació de Barcelona per l'exèrcit franquista, marxà a l'exili. Residí en diversos països, com França, Mèxic i Colòmbia. El 1947 va entrar clandestinament a Catalunya per assumir la delegació del Comitè Central del PSUC, i col·laborà en la reagrupació dels quadres i la militància del partit i en la reedició de *Treball*, l'òrgan portaveu. Detingut el 1951, va restar empresonat fins al 1954. Aquell any tornà a marxar a l'exili.

El 1956 es va incorporar al Comitè Executiu del PCE i el 1965 fou nomenat secretari general del PSUC. A partir del 1960 va tornar al país en diverses ocasions, sempre de manera clandestina. El 1976, encara perseguit per la policia, va ser detingut, processat pel Tribunal d'Ordre Públic (TOP) i condemnat per associació il·lícita. L'any següent va ser elegit president del PSUC –el nou secretari general va ser Antoni Gutiérrez–, conservant alhora la condició de membre del Comitè Executiu del PCE. Elegit diputat a Corts per la circumscripció de Barcelona en les eleccions generals del juny del 1977 i també en les del març del 1979, va ser membre de la Comissió dels Vint-i-u que va negociar l'Estatut d'autonomia català a Madrid.

El 1981 va ser rellevat de la presidència del PSUC, en el V Congrés del partit, si bé tornà a ser-ne nomenat president l'any

següent. El mateix any, 1982, fou elegit de nou diputat a Corts. El 1985 es va retirar de la primera línia política. El 1997, en el marc del IX Congrés del PSUC, va optar per donar suport a la formació PSUC-Viu davant l'altra organització sorgida en aquell congrés, Iniciativa per Catalunya. Fou president honorari de PSUC-Viu fins a la seva mort, esdevenint el 17 de novembre del 2007.

Ernest Lluch i Martín

Ernest Lluch va néixer a Vilassar de Mar el 21 de gener del 1937. Doctor en ciències econòmiques, va treballar en temes d'urbanisme a l'àrea metropolitana de Barcelona, tasques que va compaginar amb la investigació i la docència. Fou professor de la Universitat de Barcelona, de la qual va ser expulsat per la seva militància socialista, i catedràtic de la Universitat de València. Detingut en diverses ocasions per la seves activitats antifranquistes, el 1967 va ser processat i finalment absolt pel Tribunal d'Ordre Públic (TOP). Va participar activament en l'anomenada Taula Rodona, precursora de la plataforma antifranquista Coordinadora de Forces Polítiques de Catalunya (1969), i en l'Assemblea de Catalunya (1971). Va militar en les files dels socialistes del País Valencià fins que finalment s'incorporà al PSC català.

Lluch va ser elegit senador per la circumscripció de Girona en les eleccions generals del 15 de juny del 1977 dins la coalició Entesa dels Catalans i, de nou, en les del març del 1979 dins la coalició Nova Entesa. En les eleccions generals del 1982 va ser elegit diputat al Congrés i nomenat ministre de Sanitat i Consum (1982-1986) en el primer govern de Felipe González (PSOE). Després del seu pas per l'executiu es va reincorporar a la càtedra d'història de doctrines econòmiques de la Universitat de Barcelona, sense deixar l'activitat política dins el PSC. El 1989 va ser nomenat rector de la Universitat Internacional Menéndez y Pelayo, a Santander, càrrec que exercí fins al 1999. La denúncia pública del terrorisme d'ETA va provocar que fos assassinat per aquesta organització el 21 de novembre del 2000, quan era al garatge de casa seva, a Barcelona.

A més a més de l'activitat política i docent, destaquen les seves investigacions en les àrees d'economia i d'història, i la recerca del patrimoni musical barroc català.

Eduardo Martín Toval

Eduardo Martín Toval va néixer a Màlaga el 1942. Llicenciat en dret, va establir-se a Barcelona el 1967 com a tècnic del Ministeri de Treball. Més tard va ser professor de dret del treball a la Universitat Autònoma de Barcelona. Entre el 1970 i el 1972 va militar a l'Organització Revolucionària de Treballadors (ORT), formació que va abandonar com a conseqüència de la nova tendència maoista que va adquirir l'ORT i que va comportar la seva escissió. El 1974 va ser membre fundador de Convergència Socialista de Catalunya (CSC), organització que s'integrà més tard en el Partit Socialista de Catalunya - Congrés (PSC-C), liderat per Joan Reventós. L'any 1978, després de la unificació socialista, es va incorporar al PSC (PSC-PSOE). Va ser elegit diputat a Corts per la circumscripció de Barcelona a les eleccions generals del 15 de juny del 1977, i l'any següent formà part de la Comissió dels Vint que va redactar l'Estatut d'autonomia de Catalunya.

En les eleccions generals del març del 1979, va tornar a ser elegit diputat al Congrés per Barcelona i designat portaveu del Grup Parlamentari Socialista fins al 1980, any en què va abandonar l'escó per presentar-se a les primeres eleccions autonòmiques al Parlament de Catalunya després de la Segona República. Elegit diputat, fou també designat portaveu del partit a la cambra catalana. El 1981 es va significar en la defensa de la creació de la Llei orgànica d'harmonització del procés autonòmic, aprovada al Congrés. El 1982 deixà l'acta de diputat al Parlament català per presentar-se de nou a les eleccions generals. Elegit diputat al Congrés, va ser nomenat secretari del Grup Parlamentari Socialista durant la legislatura. Reelegit diputat el 1986, el 1989 i el 1993, fou portaveu i president del seu grup a la cambra. Mem-

bre del Consell Federal del PSOE i vinculat a Alfonso Guerra, la seva trajectòria va començar a davallar al mateix temps que la del llavors vicepresident del Govern i del PSOE.

A les eleccions municipals del 1995 es va presentar com a candidat a l'alcaldia de Màlaga, però no va reeixir per la manca d'entesa amb el partit Izquierda Unida. Regidor de l'ajuntament, va intentar tornar a encapçalar la candidatura el 1999, però fou derrotat en les primàries internes del PSOE. Es va reincorporar a la Inspecció Provincial de Treball i Seguretat Social de Màlaga i des de l'any 2004 és conseller de treball i assumptes socials a l'ambaixada espanyola al Marroc. Martín Toval és autor de diverses publicacions d'assessorament jurídic i laboral.

Marcel·lí Moreta i Amat

Marcel·lí Moreta va néixer a Sant Julià de Vilatorrada el 28 de desembre del 1909. Industrial d'arts gràfiques, va estar vinculat a la indústria cotonera, dins la qual va promoure el subsidi d'atur i la Caixa de Jubilació del Sector Tèxtil, de la qual va esdevenir secretari general. Va ser també secretari del Consell Econòmic de Catalunya i gerent del Pla de reestructuració industrial tèxtil cotoner fins al 1976, i vocal del Gremi de Transports i president del Sindicat del Paper i Arts Gràfiques fins al 1977.

Començà la carrera política a les Joventuts de la Lliga Catalana de Francesc Cambó, de les quals esdevindria secretari entre el 1932 i el 1936. Fou regidor de l'Ajuntament de Barcelona durant un breu període, els anys seixanta, i diputat provincial pel terç sindical des del 1974 fins al 1979. Soci protector d'Òmnium Cultural, donà suport a alguns processats per la dictadura, entre els quals el líder socialista Joan Reventós. Com a diputat provincial va tenir cura de la Biblioteca de Catalunya, de les biblioteques populars i de l'ensenyament i la investigació, i aconseguí incorporar l'Institut d'Estudis Catalans a la Diputació.

El 1977 va fundar amb Joan Antoni Samaranch el Partit Conservador i va patrocinar la coalició electoral Concòrdia Catalana,

que no va presentar-se finalment a les eleccions del 15 de juny d'aquell any. Moreta s'hi presentà per la Unió de Centro Democrático (UCD) d'Adolfo Suárez. Setè en la llista de la candidatura per la circumscripció de Barcelona, no va arribar a ser elegit, però el 8 d'octubre obtingué l'acta de diputat en substituir Josep Espinet Chancho, traspasat dies abans. El 1978 va ser membre de la Comissió dels Vint que va redactar l'Estatut d'autonomia de Catalunya, i el 1979 de la Comissió dels Vint-i-u que el va negociar a Madrid.

El 1979 renovà l'acta de diputat al Congrés dins la candidatura Centristes de Catalunya - UCD (CC-UCD). Després de la derrota d'UCD a les eleccions generals del 1982 es va incorporar a Unió Democràtica de Catalunya (UDC), sense ocupar, però, cap més càrrec públic. Va ser president de la Federació de Mutualitats de Catalunya (1983-1996) i president d'honor (1996-2004). L'any 2001 va publicar Memòries d'un catalanista. Cinquanta anys de vida política a Catalunya (1932-1982). Va morir a Barcelona l'agost del 2004.

Josep Maria (Raimon) Obiols i Germà

Raimon Obiols va néixer a Barcelona el 5 d'agost del 1940. Es va llicenciar en ciències geològiques per la Universitat de Barcelona, de la qual va ser professor entre el 1964 i el 1966. Va ser expulsat de la universitat per la seva participació en La Caputxinada (1966), en suport al Sindicat Democràtic d'Estudiants. El 1969 va formar part del cos docent del Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya, activitat que compaginà amb la de professor de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona des del 1974 fins al 1977. Membre del Moviment Socialista de Catalunya (MSC) des dels disset anys, va impulsar el 1974 la creació de Convergència Socialista de Catalunya, i el 1978 es va integrar al consell i al secretariat del PSC-PSOE, en fer-se el congrés d'unificació socialista.

Va ser elegit diputat a Corts per la circumscripció de Barcelona en les eleccions generals del 15 de juny del 1977 i va

renovar l'acta de diputat en la legislatura següent (1979-1982) i en la que va començar el 1982. Va formar part de la Comissió dels Vint-i-u que entre l'abril i l'agost del 1979 va negociar l'Estatut d'autonomia de Catalunya a Madrid. El setembre d'aquell any fou elegit vocal de l'executiva del PSOE en el congrés extraordinari del partit i el 1983 va assumir la primera secretaria del PSC-PSOE. El 1984 va dimitir com a diputat del Congrés per presentar-se com a cap de llista del PSC i candidat a president de la Generalitat, intent que va repetir en les eleccions del 1988 i del 1992. L'octubre del 1996 va cessar com a primer secretari del partit i n'ocupà la presidència fins el 2000. Diputat al Parlament català des del 1984, va dimitir el juny del 1999 per presentar-se a les eleccions al Parlament europeu. Elegit diputat en dues ocasions, continua en l'exercici del càrrec.

Josep Pau i Pernau

Josep Pau va néixer a Arbeca el 25 de maig del 1952. Va cursar els estudis de batxillerat superior i es dedicà a l'explotació agrícola familiar. De ben jove es va incorporar a la Joventut Agrícola i Rural Catòlica (JARC), de la qual esdevingué secretari nacional. Va participar activament en la Unió de Pagesos, creada el 1974, de la qual fou membre del secretariat nacional i de la comissió permanent. Va ser detingut en diverses ocasions durant la dictadura per les seves activitats polítiques i sindicals. Proper al Front Nacional de Catalunya (FNC), el setembre del 1976 va optar per integrar-se dins el Partit Socialista de Catalunya - Reagrupament (PSC-R), liderat per Josep Pallach.

Pau va ser elegit diputat per la circumscripció de Lleida en les eleccions generals del 15 de juny del 1977, dins la coalició Pacte Democràtic per Catalunya. L'any següent va participar en el congrés d'unitat socialista que donaria lloc a la formació PSC-PSOE. El 1979 va revalidar l'acta de diputat al Congrés dins aquesta formació, i va formar part de la Comissió dels Vint-i-u que va negociar l'Estatut d'autonomia de Catalunya a Madrid. Va

tornar a ser elegit diputat al Congrés les següents quatre legislatures (1982, 1986, 1989 i 1993). Posteriorment va ser conseller comarcal de les Garrigues i secretari general de la conselleria d'Agricultura, Ramaderia i Pesca fins al 2006.

José Pedro Pérez-Llorca Rodrigo

José Pedro Pérez-Llorca va néixer a Cadis el 30 de novembre del 1940. Llicenciat en dret, va ampliar els estudis a Friburg, Munic i Londres. El 1965 va ingressar per oposició a la carrera diplomàtica com a membre de l'Assessoria Jurídica Internacional del Ministeri d'Afers Exteriors. Tres anys més tard va guanyar les oposicions al cos de lletrats de les Corts, tasca que va compaginar amb la de professor de dret constitucional comparat a la Universitat Complutense de Madrid. El 1969 va ser nomenat secretari general i membre del consell del Banco del Nordeste i el 1973 va crear el seu propi despatx d'advocats. El 1976 es va incorporar a la Unió de Centro Democrático (UCD) liderada per Adolfo Suárez, i va ser membre del seu comitè executiu estatal. Elegit diputat a Corts per la circumscripció de Madrid en les eleccions generals del 15 de juny del 1977, va esdevenir president i portaveu del Grup Parlamentari Centrista i va formar part de la ponència que redactà el projecte de la Constitució espanyola.

Elegit de nou diputat a les eleccions generals del març del 1979, el mes següent va ser nomenat ministre de la Presidència del nou Govern Suárez i participà activament en la negociació de l'Estatut d'autonomia de Catalunya que va tenir lloc a Madrid l'estiu d'aquell any. El 1980 va assumir la cartera d'Administració Territorial, i el 1981, amb el govern de Leopoldo Calvo-Sotelo, la d'Afers Exteriors. Durant aquesta darrera etapa va gestionar l'entrada d'Espanya a l'OTAN i a la Comunitat Europea. Després de les eleccions generals de l'octubre del 1982 va abandonar la política, i retornà a l'exercici de l'advocacia i l'ensenyament universitari. També ha estat conseller de diverses empreses.

Blas Piñar López

Blas Piñar va néixer a Toledo el 22 de novembre del 1918. Doctor en dret per la Universitat de Madrid, va exercir com a notari a Múrcia i Madrid. Militant d'Acción Católica durant la joventut, va ser membre de la Federació d'Estudiants Catòlics d'Alacant i de les Juventudes de Acción Católica de Toledo, i vocal de la secció de propaganda a les Juventudes de Múrcia. El 1957 va ser nomenat director de l'Institut de Cultura Hispànica (1957-1962). Representant d'Espanya a Pax Romana, fou nomenat conseller nacional del Movimiento i procurador a Corts entre el 1958 i el 1977, per designació directa del general Franco. Un article seu publicat al diari *ABC* el 1962, en el qual criticava amb duresa la política exterior nord-americana, va provocar la seva destitució com a director de l'Institut de Cultura Hispànica.

El 1966 va fundar l'editorial i la revista *Fuerza Nueva*, nom amb el qual designaria també l'any 1976 el seu partit. De posicionaments ultradretans, va votar en contra dels projectes d'associacionisme polític i de reforma política promoguts després de la mort del general Franco. Es va presentar a les eleccions generals del juny del 1977 com a cap de llista dins la coalició electoral Alianza Nacional, en la qual convergiren *Fuerza Nueva*, Confederación Nacional de Combatientes de España, Círculos José Antonio i l'Agrupación de Juventudes Tradicionalistas. La coalició, sense prou suport a les urnes, no va obtenir representació parlamentària. En les eleccions generals del març del 1979 es va tornar a presentar, dins la candidatura Unión Nacional. Elegit diputat, es va oposar a l'aprovació dels estatuts d'autonomia basc i català. El 1982 va perdre l'escó de diputat per la davallada electoral de *Fuerza Nueva* i aquell mateix any va dissoldre el partit, si bé va conservar l'editorial del mateix nom perquè li fes de portaveu. El 1987 va presentar-se a les eleccions al Parlament Europeu dins la formació Frente Nacional, sense èxit.

Jordi Pujol i Soley

Jordi Pujol va néixer a Barcelona el 9 de juny del 1930. Doctor en medicina per la Universitat de Barcelona, va fer les primeres passes en la vida política col·laborant en grups promoguts per joventuts cristianes catalanistes, com el Grup Torras i Bages, la Comissió Abat Oliva, el Grup Pere Figuera i la Confraria Mare de Déu de Montserrat de Virtèlia. Va ser un dels creadors i dirigents del col·lectiu CC (1954) i va participar en actes de denúncia de la dictadura, com la campanya contra el director de *La Vanguardia* Luis Martínez de Galinsoga (1959) i la redacció del manifest *Us presentem el general Franco* (1960). Detingut aquell any 1960 pels Fets del Palau de la Música –manifestació catalanista de protesta contra la dictadura–, va ser jutjat i condemnat a set anys de presó, dels quals va complir-ne prop de tres i la resta en règim de llibertat provisional. Impulsor d'iniciatives de caire econòmic i cultural, va participar en la creació de Banca Catalana i d'entitats de promoció cultural, com la Gran Enciclopèdia Catalana i l'Editorial Lavinia, entre altres.

El 1974 va fundar Convergència Democràtica de Catalunya (CDC), de la qual fou secretari general fins al febrer del 1989 i president d'aleshores ençà. Va ser elegit diputat al Congrés per la circumscripció de Barcelona en les eleccions generals del 15 de juny del 1977, dins la candidatura Pacte Democràtic per Catalunya, i en les del març del 1979 com a cap de llista de la coalició Convergència Democràtica de Catalunya - Unió Democràtica de Catalunya (CiU). Durant aquest període (1977-1980) va ser conseller sense cartera del Govern provisional de la Generalitat, sota la presidència de Josep Tarradellas, i cap del Grup Parlamentari de CiU al Congrés dels Diputats.

L'abril del 1980 va ser elegit president de la Generalitat pels diputats del Parlament de Catalunya davant els altres candidats que optaven a la presidència: Anton Cañellas, Joan Reventós i Josep Benet. L'èxit de CiU a les eleccions autonòmiques el mantindrien en la presidència de la Generalitat fins al 2003,

any en què l'aliança entre el Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC), Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) i Iniciativa per Catalunya (IC) posarien fi al Govern de la coalició.

Europeista convençut, Pujol va promoure diversos organismes com el Patronat Català pro Europa (1980), entre altres, i va ser vicepresident de l'Assemblea de les Regions d'Europa (1988-1992) i després president (1992-1996). L'obra de govern portada a terme durant els vint-i-tres anys de la seva presidència va transformar profundament el país, que alhora es va haver d'adaptar als canvis economicosocials i culturals produïts durant aquells anys, com ara el procés de globalització i la immigració. Presideix actualment la Fundació i el Centre d'Estudis Jordi Pujol.

Autor d'obres de pensament polític, en destaquen *Una política per Catalunya* (1976), *La immigració, problema i esperança de Catalunya* (1976), *Construir Catalunya* (1979), *Als joves de Catalunya* (1988), *Sobre Europa (i altres coses)* (2004), i llibres de records i memòries com *Des dels turons a l'altra banda del riu* (1978), *Jordi Pujol. Memòries (1930-1980)* (2007), i *Jordi Pujol. Memòries (1980-1993)* (2009).

Joan Reventós i Carner

Joan Reventós va néixer a Barcelona el 26 de juliol del 1927. Era nét de Jaume Carner, ministre d'Hisenda al segon govern republicà de Manuel Azaña, i fill de Manuel Reventós, director general de Comerç i Política Aranzelària en el primer govern republicà. Doctor en dret per la Universitat de Barcelona, va ser professor de la Facultat de Dret i Economia d'aquesta mateixa universitat. Membre del Front Universitari Català (FUC) i del Grup Torras i Bages, el 1949 es va incorporar al Moviment Socialista de Catalunya (MSC), liderat per Josep Pallach. El 1966 va encapçalar el sector marxista no leninista, partidari de col·laborar amb els comunistes i el sindicat Comissions Obreres, fet que va provocar el trencament amb el sector

socialdemòcrata de l'MSC. El 1974 va promoure amb Raimon Obiols Convergència Socialista de Catalunya (CSC), amb l'objectiu d'aplegar-hi les formacions socialistes catalanes. El CSC seria l'origen del posterior Partit Socialista de Catalunya - Congrés (PSC-C), del qual va ser fundador i dirigent. El procés de reunificació socialista finalitzà el 1978 amb la creació del PSC (PSC-PSOE), partit del qual va ser primer secretari i president (1984).

Reventós va ser detingut i processat en diverses ocasions durant la dictadura per les seves activitats antifranquistes. La més coneguda va ser el 14 de novembre del 1958, quan va ser detingut junt amb altres setze socialistes catalans en una àmplia onada repressiva desplegada pel Govern arreu de l'Estat. Arran d'aquesta detenció, va ser separat de la docència universitària i expulsat de la Universitat de Barcelona, on era professor d'història econòmica, i va restar catorze anys sense passaport.

Elegit diputat al Congrés per la circumscripció de Barcelona en les eleccions generals del juny del 1977 i en les del març del 1979, va formar part de la Comissió dels Vint-i-u que va negociar l'Estatut d'autonomia de Catalunya a Madrid. Durant aquest període (1977-1980) va ser conseller sense cartera del Govern de la Generalitat provisional de Josep Tarradellas. En vistes a les eleccions autonòmiques catalanes, després de l'aprovació del nou Estatut, va renunciar a l'escó de diputat al Congrés per presentar-se al Parlament català com a candidat a la presidència de la Generalitat de Catalunya. L'elecció de Jordi Pujol (CiU) va frustrar les expectatives del PSC, que a partir d'aleshores i fins al 2003 va ser el principal partit de l'oposició a la cambra catalana. El 1983, Reventós va ser nomenat ambaixador d'Espanya a França, càrrec que ocupà fins al 1986. Aquell any va ser designat senador a Madrid, càrrec que va exercir entre el 1986 i el 1995. Elegit de nou diputat al Parlament català en les eleccions autonòmiques del desembre del 1995, fou escollit pels diputats president de la cambra (1995-1999). Retirat de la vida pública per qüestions de salut, morí a Barcelona el 13 de gener del 2004.

Miquel Roca Junyent

Miquel Roca va néixer a Caudéran (França) el 20 d'abril del 1940. Fill de Joan B. Roca i Caball, cofundador de la Unió Democràtica de Catalunya (UDC). Va néixer a França, on s'havia instal·lat la seva família a causa de la Guerra Civil. Van retornar a Catalunya el 1941. Durant els anys d'estudiant, i després docent, a la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona, va militar al Front Obrer de Catalunya (FOC). Professor de dret administratiu i dret internacional, va ser expulsat de la universitat junt amb altres docents el 1966 per haver donat suport al Sindicat Democràtic d'Estudiants. Membre de la Junta de Govern del Col·legi d'Advocats de Barcelona entre el 1967 i el 1972, va defensar diversos processos pel Tribunal d'Ordre Públic (TOP) i la jurisdicció militar.

Es va incorporar a Convergència Democràtica de Catalunya (CDC) en crear-se el partit, el novembre del 1974. Fou un dels oradors en la històrica Diada de Sant Boi del 1976, la primera autoritzada des de la Segona República, en representació del Consell de Forces Polítiques. El 1976 va ser nomenat secretari general adjunt de Convergència. L'any següent, en les eleccions generals del 15 de juny, fou elegit diputat al Congrés per la circumscripció de Barcelona dins la coalició electoral Pacte Democràtic per Catalunya, de la qual va ser portaveu parlamentari. Fou membre de la ponència dels set que va elaborar el projecte de la Constitució espanyola, de la Comissió dels Vint que va redactar l'Estatut d'autonomia de Catalunya a Sau i, un any després, de la Comissió dels Vint-i-u que el negocià a Madrid.

Entre el 1977 i el 1995 va ser reelegit de manera successiva diputat al Congrés –des del 1979 per la coalició formada per Convergència Democràtica de Catalunya i Unió Democràtica de Catalunya (CiU)– i va presidir el seu grup parlamentari. També fou president de la Delegació de la Generalitat de Catalunya a la Comissió de Cooperació Bilateral amb l'Administració de l'Estat. El 1986 va ser el cap visible del Partido Reformista Democràtic, un intent de vertebrar l'oposició centrista espanyola. La coneguda com a «Operació Roca», però, no va reeixir. Secretari

general de Convergència des del 1989 i previsible successor de Jordi Pujol a la presidència de la Generalitat, es va presentar com a candidat a l'alcaldia de Barcelona a les eleccions municipals del 1995. En ser elegit regidor, fins al 1999 va presidir el Grup Municipal de CiU, a l'oposició. Després es va retirar de l'escena pública.

Alejandro Rojas-Marcos de la Viesca

Alejandro Rojas-Marcos va néixer a Sevilla el 2 de setembre del 1940. Doctor en dret i catedràtic de dret civil a la Universitat de Sevilla, va fer estudis complementaris de filosofia i lletres, ciències polítiques i comerç a Sevilla i a Madrid, i d'idiomes i literatura a Hamburg, Marsella i Londres. Al final dels anys cinquanta va participar en els Grupos de Compromiso Político de Sevilla, que tenien connexions amb Cadis, Còrdova i Huelva. El 1966 va ser elegit regidor de l'Ajuntament de Sevilla pel terç familiar, càrrec del qual dimití poc després denunciant la manca de llibertats en l'exercici municipal. El 1967 va entrar en contacte amb Comissions Obreres i va participar en la constitució de la Mesa Democràtica de Andalucía i en la fundació de l'Alianza Socialista de Andalucía (ASA). Detingut en tres ocasions i processat dues vegades pel Tribunal d'Ordre Públic (TOP), el 1969 i el 1971, va ser empresonat i desterrat per les seves activitats polítiques.

El 1974 va participar a París en la fundació de la Junta Democràtica d'Espanya i va ser nomenat secretari de la comissió permanent d'aquella plataforma. Dos anys després, l'ASA es va refundar amb el nom Partit Socialista d'Andalusia (PSA), del qual seria primer secretari. Es va presentar a les eleccions generals del 15 de juny del 1977 com a diputat per la circumscripció de Sevilla dins la coalició Unidad Socialista, formada pel Partit Socialista Popular (PSP) i el PSA. La coalició no va tenir prou nombre de vots i no aconseguí representació parlamentària. Va tenir més fortuna a les eleccions del març del 1979, en les quals es va presentar per la circumscripció de Cadis. Va participar en la ne-

gociació de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, que es va portar a terme aquell estiu a Madrid, i s'oposà sovint a alguns articles del text que considerava que atemptaven contra les llibertats dels immigrants andalusos.

El 1989 tornà al Congrés dels Diputats per la circumscripció de Sevilla i el 1991 fou elegit alcalde d'aquesta ciutat fins al 1995, en què va continuar la seva activitat en la política municipal com a tinent d'alcalde (1995-1999 i 1999-2003). En aquells anys fou també diputat del Parlament d'Andalusia (1994-1996). El juliol del 2004 es va presentar a les eleccions al Parlament Europeu pel Partit Andalusista (PA), però no va obtenir representació parlamentària. A finals d'aquell any va abandonar el partit i es va retirar de la política.

Manuel de Sàrraga Gómez

Manuel de Sàrraga va néixer a València el 8 de desembre del 1943. Va estudiar peritatge mercantil i es va llicenciar en dret. Durant tres anys fou ajudant de càtedra a l'Escola Superior de Comerç de Saragossa, i més tard exercí de censor jurat de comptes. Va ser soci fundador, i fins al 1977 president, de la Jove Cambra de Lleida, i assessor legal i membre del comitè executiu de la Federació de Joves Cambres d'Espanya. També fou secretari del Col·legi Oficial de Titulars Mercantils i delegat de l'Institut de Censors Jurats de Comptes d'Espanya i de l'Associació Espanyola d'Assessors Fiscals, corporació de la qual esdevindria vicepresident. Compaginà les tasques en aquests organismes amb la gerència i l'assessorament de diverses empreses.

Afiliat a UCD, es va presentar a les eleccions generals del 15 de juny del 1977 dins la candidatura Centristes de Catalunya - Unió de Centre Democràtic (CC-UCD) per la circumscripció de Lleida i va ser elegit diputat. Participà en la Comissió dels Vint que va redactar el 1978 l'Estatut d'autonomia català, i en la Comissió dels Vint-i-u que el negocià a Madrid l'any següent. El mes de març d'aquell any 1979 revalidà l'acta de diputat al Con-

grés en les eleccions generals. Com a diputat a Madrid, va destacar la seva participació en la Comissió d'Economia i Hisenda, de la qual va ser durant un temps vicepresident, i com a assessor del ministre d'Economia i Hisenda García Añoveros. Secretari general de CC-UCD (1980-1982) i membre del comitè executiu estatal d'UCD (1981-1982), va col·laborar activament en la reformulació d'UCD, que donaria lloc al Centro Democrático y Social (CDS), creat el 29 de juliol del 1982, del comitè executiu del qual va esdevenir membre. Es va presentar a les eleccions generals de l'octubre d'aquell any dins aquesta candidatura, i va perdre el seu escó de diputat. El 1986 es va tornar a presentar com a cap de llista del CDS per la circumscripció de Lleida en les eleccions generals, però no va ser elegit. Després d'aquell nou fracàs electoral De Sàrraga va abandonar l'activitat política pública.

Josep Sendra i Navarro

Josep Sendra va néixer a Tarragona l'any 1932. Expert en tractaments fitosanitaris, entre el 1975 i el 1978 va presidir l'Asociación Nacional de Control de Plagas y Aplicación de Pesticidas, i va representar-la a l'European Confederation of National Pest Control Associations (1974-1982). Durant la dictadura participà activament en la vida social i cultural tarragonina. Fou president de la Cooperativa Obrera Tarraconense durant vint-i-cinc anys (1952-1977), de Càritas Diocesana, del Casal Tarragoní i del Patronat de Nostra Senyora de la Mercè, d'ajut als presos, i vicepresident d'Òmnium Cultural del Tarragonès. El 1975 es va afiliar a Convergència Democràtica de Catalunya (CDC), va esdevenir membre del seu consell nacional des del 1977 i president de la mesa nacional del consell entre el 1985 i el 1989.

Elegit diputat al Congrés per la circumscripció de Tarragona en les eleccions generals del 15 de juny del 1977, dins la coalició Pacte Democràtic per Catalunya, va formar part de la Comissió dels Vint que va redactar l'Estatut d'autonomia de Catalunya. A les eleccions municipals del 1979 va ser elegit regidor i tinent

d'alcalde de Sanitat i Medi Ambient de l'Ajuntament de Tarragona i, el 1982, delegat territorial de la conselleria de Governació de la Generalitat, càrrec que ocupà fins al 1984. Aquell any va formar part de les llistes de CiU a les eleccions al Parlament de Catalunya. Fou elegit diputat durant tres legislatures consecutives (1984, 1988 i 1992). Finalitzada el 1996 la seva etapa parlamentària, va abandonar l'escena política.

Antoni de Senillosa i Cros

Antoni de Senillosa va néixer a Barcelona el 25 d'abril del 1928. Llicenciat en dret i empresari, va ser professor a les facultats de Dret i d'Econòmiques de la Universitat de Barcelona.

Membre i fundador de la Comissió Coordinadora de les Forces Polítiques de Catalunya, va ser detingut i empresonat en diverses ocasions per les seves activitats antifranquistes. Senillosa va ser un dels assistents al Congrés Mundial del Moviment Europeu celebrat a Munic el 1962, en el qual les diverses forces d'oposició a la dictadura varen expressar la necessitat d'unir-se per posar fi al règim franquista. Coneguda per les autoritats franquistes la seva participació en aquell congrés, li van retirar el passaport i va ser desterrat durant onze mesos a l'illa de Fuerteventura.

El 1976 va impulsar la branca catalana del Partido Popular de José María Areilza i Pío Cabanillas, que a les eleccions generals del juny del 1977 no va obtenir representació parlamentària. Es va tornar a presentar a les eleccions del març del 1979, aquesta vegada dins la candidatura Coalició Democràtica, formada pel Partit Popular de Catalunya, Acción Ciudadana Liberal i Alianza Popular, i va ser elegit diputat. En la següent legislatura, es va presentar per Barcelona dins la candidatura del Centro Democrático y Social (CDS), el nou partit d'Adolfo Suárez, però ja no va renovar l'acta. Entre el 1985 i el 1987 va ser director general de Relacions Culturals del Ministeri d'Afers Exteriors. Retirat de la política, va morir en un accident d'automòbil el 27 de febrer del 1994.

Carles Sentís i Anfruns

Carles Sentís va néixer a Barcelona el 9 de novembre del 1911. Doctor en dret, ha exercit sempre com a periodista. Proper a la Lliga de Francisc Cambó, es va exiliar a França i a Itàlia durant la Guerra Civil. Va tornar a Catalunya el 1939. Durant la Segona Guerra Mundial va ser corresponsal de *La Vanguardia* i d'*ABC*, entre altres rotatius, i en aquell període varen destacar els seus articles sobre els camps de concentració nazis, el procés de Nuremberg i les assemblees de l'ONU a Nova York. El 1963 va ser nomenat director de l'agència Efe, i president dos anys després. El 1966 va dirigir el diari *Tele-Express* i, entre el 1972 i el 1975, Ràdio Barcelona, tasca que compaginà amb la direcció del programa *Crònica 2* a Televisió Espanyola. El 1975 va ser elegit president de l'Associació de la Premsa de Barcelona, i també va ser nomenat director general de Coordinació Informativa del Ministeri d'Informació i Turisme en el Govern d'Arias Navarro.

Secretari general d'UCD a Catalunya, fou elegit diputat al Congrés per la circumscripció de Barcelona a les eleccions generals del 1977 i del 1979. En la primera legislatura va ser nomenat president de la Comissió d'Afers Estrangers del Congrés i membre del Consell del Regne. Va intervenir activament en el retorn del president de la Generalitat a l'exili, Josep Tarradellas, que el nomenà conseller del seu Govern provisional (1977-1980). El 1982 va posar fi a la seva etapa com a polític i va retornar al periodisme, que mai no havia abandonat.

Narcís Serra i Serra

Narcís Serra va néixer a Barcelona l'any 1943. Llicenciat en ciències econòmiques per la Universitat de Barcelona, el 1965 va dirigir la secció d'estadística de la Cambra de Comerç de Barcelona. Durant la seva etapa d'estudiant va participar en el moviment Febrer del 1962 i en el Front Obrer de Catalunya (FOC).

El 1970 va ampliar els estudis a la London School of Economics i entre el 1972 i el 1977 fou professor de teoria econòmica a la Universitat Autònoma de Barcelona. El 1974 va ser un dels impulsors de Convergència Socialista de Catalunya (CSC), liderada per Joan Reventós i Raimon Obiols, i va participar en la unificació socialista que el 1978 donaria lloc al PSC (PSC-PSOE).

El 1979 fou elegit alcalde de Barcelona a les primeres eleccions municipals de la nova època democràtica, càrrec des del qual va promoure l'adhesió dels municipis catalans al Projecte d'estatut d'autonomia de Catalunya, que s'havia d'aprovar entre l'estiu i la tardor d'aquell any al Congrés dels Diputats i al Senat. Felipe González, en guanyar les eleccions generals del 1982, el va incorporar al seu govern. Nomenat ministre de Defensa, es va encarregar de modernitzar i democratitzar un estament que encara tenia alguns tics propis de la dictadura franquista. També va haver d'administrar la promesa electoral del PSOE, oposat a l'entrada d'Espanya a l'OTAN, quan aquesta incorporació es va portar a terme. Fou diputat al Congrés per la circumscripció de Barcelona des del 1986 fins al 2004. El 1991 va ser nomenat vicepresident del Govern, càrrec que revalidà el 1993 en l'últim govern socialista de Felipe González. Va dimitir el 1995, després de l'afer sobre les escoltes il·legals practicades pel CESID. El 1996 va ser elegit secretari general del PSC, càrrec que va deixar l'any 2000. El 2005 fou nomenat president de la Caixa de Catalunya.

Jaume Sobrequés i Callicó

Jaume Sobrequés va néixer a Girona el 26 de juliol del 1943. Fill de l'historiador Santiago Sobrequés i Vidal, va ser des del 1966 professor d'història medieval a la Universitat de Barcelona, on es doctorà en història l'any 1970. Posteriorment va guanyar la càtedra d'història de Catalunya a la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat Autònoma de Barcelona. Durant aquests anys va compaginar la docència amb la tasca de director d'investigació a

l'Institut Municipal d'Història de Barcelona i a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (1969), del qual fou director (1981-1984). Va ser també fundador i director de l'editorial Undàrius i de l'editorial Base (1973), dedicades a la difusió de la història de Catalunya. Vinculat als moviments antifranquistes, va participar com a independent a l'Assemblea de Catalunya.

Elegit senador per la circumscripció de Girona en les eleccions generals del juny del 1977, com a independent de la candidatura Entesa dels Catalans, el 1978 va formar part de la Comissió dels Vint que va redactar l'Estatut d'autonomia de Catalunya. L'any següent tornà a ser elegit senador per Girona dins la candidatura Nova Entesa. El 1979 es va afiliar al PSC i el 1984 es va integrar a la comissió executiva del partit, de la qual fou portaveu fins al 1994. Entre el 1984 i el 1987 va ser també el coordinador del Pla de museus de l'Ajuntament de Barcelona.

Elegit diputat al Parlament de Catalunya en les eleccions autonòmiques del 1988, va renovar l'acta de diputat en la legislatura següent (1992-1995). Proper a Raimon Obiols, desaparegué de la primera línia política quan aquest restà en minoria. Retornà a la seva càtedra al Departament d'Història de la Universitat Autònoma de Barcelona fins a l'any 2000, quan va ser nomenat director del Museu d'Història de Catalunya (2000-2008). Ha estat rector de la Universitat Catalana d'Estiu i és president de la Societat Catalana d'Estudis Històrics, de l'Institut d'Estudis Catalans.

És l'autor de nombrosos llibres d'història, entre els quals destaquen *La guerra civil catalana del segle XV*, en col·laboració amb Santiago Sobrequés i Vidal (1973); *El pactisme a Catalunya* (1982); *L'Estatut d'autonomia de Catalunya*, en col·laboració amb Sebastià Riera (1982); *Història d'una amistat. Epistolari de Jaume Vicens i Vives i Santiago Sobrequés i Vidal* (2000); *Antoni Rovira i Virgili. Història i pensament polític* (2002); *La fi del silenci. La recuperació de la Generalitat i el retorn de Tarradellas* (2002); *Manual d'autonomia* (2003) i *La Generalitat a l'exili* (2008), ambdós amb Mercè Morales; *Història de Catalunya* (2008), i *Estudis d'Història de Catalunya* (2009 i 2010), entre altres.

Josep Maria Socias i Humbert

Josep Maria Socias va néixer a Barcelona el 24 d'octubre del 1937. Va estudiar dret i s'especialitzà en l'administració d'empreses. Militant del Frente de Juventudes, va treballar a la Delegació Provincial de Sindicats de Barcelona, on va començar la seva carrera política. Entre altres càrrecs sindicals, va ser nomenat vicesecretari provincial d'Obres Sindicals, inspector-assessor de l'Organització Sindical Espanyola (OSE) a Barcelona i delegat provincial de l'OSE. En funció d'aquest càrrec, fou designat procurador a Corts. El 1976, sota el Govern de Carlos Arias Navarro i amb Rodolfo Martín Villa com a ministre de Relacions Sindicals, esdevingué secretari general de l'OSE. Amb el pas de Martín Villa al Ministeri de Governació, abandonà l'organització.

El 3 de novembre del 1976 va ser nomenat alcalde de Barcelona, en substitució de Joaquim Viola Sauret. Durant el seu mandat va obrir les portes de l'ajuntament a l'Assemblea de Parlamentaris de Catalunya perquè poguessin reunir-s'hi i debatre, entre altres qüestions, el Projecte d'estatut d'autonomia de Catalunya. Socias va cessar en el càrrec tres mesos abans de les primeres eleccions municipals democràtiques del 1979, en les quals fou elegit alcalde el socialista Narcís Serra (1979-1982). Fou senador per designació real durant la legislatura constituent (1977-1979). Després del seu pas pel Senat i l'alcaldia de Barcelona va abandonar els càrrecs públics. Poc abans de la seva mort, acaeguda a Barcelona, el 3 de novembre del 2008, va rebre la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

Josep Solé i Barberà

Josep Solé i Barberà va néixer a Llívia el 15 de juny del 1913. Va créixer a Reus, a on es va traslladar la seva família, originària del Baix

Camp. Es va llicenciar en dret i va treballar de passant amb Pere Comas, futur conseller de la Generalitat republicana, i Josep Andreu i Abelló, que esdevingué president del Tribunal de Cassació durant la Guerra Civil. El 1931 va incorporar-se al Bloc Obrer i Camperol (BOC) i el 1934 va ser empresonat pels Fets d'Octubre. Poc després de formar-se el PSUC, el juliol del 1936 va afiliar-se a les Joventuts Socialistes Unificades de Catalunya, organització que va presidir a Reus. Durant la Guerra Civil va ser jutge de primera instància a Reus i comissari de batalló. Condemnat per la dictadura a dues penes de mort, va ser empresonat a la Model de Barcelona, on participà en la confecció del primer número de *Treball*, òrgan portaveu del PSUC. El 1942 li foren commutades les penes de mort, però va restar confinat fins al 1945 i desterrat. Va tornar a Barcelona el 1949.

El 1959 va portar la defensa del dirigent del PSUC Miguel Núñez, que havia estat detingut per la policia política. El 1965 es va incorporar al comitè central del partit. Com a advocat, va portar la defensa d'obriers i treballadors del camp processats pel Tribunal d'Ordre Públic (TOP) i va ser qui va defensar més causes davant d'aquest tribunal –fins a 207–, fet pel qual va esdevenir un dels dirigents més coneguts del PSUC durant la dictadura. La defensa d'alguns membres d'ETA en el procés de Burgos (1970) li procurà un gran protagonisme. Participà activament en la constitució de la Taula Rodona, l'Assemblea de Catalunya i el Consell de Forces Polítiques de Catalunya.

En les eleccions generals del 15 de juny del 1977 va ser elegit diputat al Congrés per la circumscripció de Tarragona, dins les llistes del PSUC, i va ser un dels membres de la Comissió dels Vint que va redactar l'Estatut d'autonomia de Catalunya, i també de la Comissió dels Vint-i-u que va negociar-lo després a Madrid. Reelegit diputat al Congrés en les eleccions del 1979, va destacar per la seva aportació a les comissions d'Agricultura i Justícia. Retirat de la vida política el 1982, va morir a Barcelona el 4 de gener del 1988.

Felip Solé i Sabarís

Felip Solé i Sabarís va néixer a Lleida l'any 1915. Durant la Guerra Civil va combatre al costat de l'exèrcit franquista i va assolir-hi el grau de tinent. El 1943 es va llicenciar en medicina. Amb el pas dels anys va anar assumint posicions més crítiques amb la dictadura i participà en diversos moviments de caire cultural i social. A la dècada dels seixanta va col·laborar en la fundació de l'editorial Ruedo Ibérico, a París, dirigida per José Martínez. Va formar part com a independent de la Taula Rodona (1966) i de l'Assemblea de Catalunya (1971), i es va afiliar el 1977 al PSC-C de Joan Reventós. Aquell any va ser elegit senador per Lleida dins la candidatura Entesa dels Catalans, i el 1979, en les primeres eleccions municipals democràtiques, regidor de l'Ajuntament de Barcelona. El 1983 va abandonar el PSC i es va incorporar a Nacionalistes d'Esquerra. Més tard es presentà a les eleccions autonòmiques del 1984 amb Entesa de l'Esquerra Catalana, sense fortuna. Allunyat de l'escena pública, va morir el 16 de juny del 2005 a Barcelona.

Jordi Solé Tura

Jordi Solé Tura va néixer a Mollet del Vallès el 23 de maig del 1930. Llicenciat en dret per la Universitat de Barcelona el 1958, es va incorporar tot seguit a la càtedra de dret polític de Manuel Jiménez de Parga. El 1956 havia ingressat al PSUC, i fou responsable de l'organització universitària del partit. A causa de la seva activitat política es va veure obligat a exiliar-se el 1960. Va viure a París i a Bucarest, on va ser locutor de Radio España Independiente, més coneguda com «La Pirenaica». El 1964 es va desvincular del PSUC, amb motiu de l'expulsió del PCE de Claudín i Semprún. L'any següent va tornar a Catalunya, on va participar en la formació del Sindicat Democràtic

d'Estudiants. Per la seva activitat política va ser separat durant dos anys de la universitat. Reincorporat a la docència, va crear després del maig del 68 francès el grup Bandera Roja. L'any següent fou detingut i empresonat durant sis mesos. Entre el 1973 i el 1974 va promoure l'ingrés de Bandera Roja dins el PSUC, i esdevingué membre del comitè central i del comitè executiu del partit. Catedràtic a la Universitat de Barcelona des del 1976, fou un dels seus investigadors de dret constitucional més prestigiosos.

Elegit diputat al Congrés per la circumscripció de Barcelona en les eleccions generals del 15 de juny del 1977, va formar part de la ponència constitucional que va redactar el projecte de la Constitució espanyola. Fou portaveu i vicepresident del Grup Parlamentari Comunista a la cambra i membre de la Diputació Permanent del Congrés. El 1978 formà part de la Comissió dels Vint que va redactar l'Estatut d'autonomia a Sau. En les eleccions generals del 1979 va tornar a ser elegit diputat al Congrés i participà a Madrid en les negociacions entre les diverses forces polítiques per a l'aprovació del text estatutari català.

El 1983 es va presentar com a candidat a l'alcaldia de Barcelona. Elegit regidor, va dimitir dos anys després i abandonà la militància comunista. Aquell any fou elegit degà de la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona. El 1986 va presidir el grup de treball del Consell d'Universitats per a la reforma dels estudis de dret i ciències polítiques (1986-1987). El 1988 va ser nomenat director de l'Institut d'Estudis Autonòmics. Aquell mateix any es va presentar en les llistes del PSC a les eleccions del Parlament de Catalunya. Elegit diputat, tot seguit fou nomenat senador a Madrid. El 1989 va ser elegit diputat al Congrés i entre el 1991 i el 1993 fou ministre de Cultura del Govern de Felipe González. Renovà l'acta de diputat en les dues legislatures següents (1993 i 1996). Va ser membre de l'executiva del PSC i del Comitè Federal del PSOE. Començà a abandonar l'escena política per qüestions de salut, patia el mal d'Alzheimer, fins haver de restringir les seves activitats. Va morir a Barcelona el 4 de desembre del 2009.

Adolfo Suárez González

Adolfo Suárez va néixer a Cebreros (Àvila) el 25 de setembre del 1932. Doctor en dret, va ser cap de la Secció Primera del Govern Civil d'Àvila i delegat governatiu provincial. Vice-secretari general del Movimiento i director del Gabinet Jurídic de la Delegación Nacional de Juventudes, va esdevenir cap de la Inspección Central de Planes Provinciales i, el 1964, secretari general de Comisiones Asesoras. L'any següent va ser nomenat director de programació de Televisió Espanyola (TVE) i poc després director de la primera cadena, amb Jesús Aparicio-Bernal en la Direcció General de Radiotelevisió.

El 1968 va ser nomenat governador civil i cap provincial del Movimiento a Segòvia. Un any més tard, el ministre Sánchez Bella el va designar director general de Radiodifusió i Televisió. Posteriorment fou delegat del Govern dins la companyia Telefónica. Secretari general del Movimiento des del desembre del 1975, va destacar l'any següent a les Corts per la seva defensa de les lleis d'associacions polítiques i de reforma política. Després de la dimissió del cap del Govern Arias Navarro, va ser proposat pel Consell del Regne com a president del nou executiu, en una terna en la qual concursaven diferents noms. El 3 de juliol del 1976 el rei Joan Carles I va donar a conèixer la seva elecció, que va recaure sobre Suárez. Des que va ser designat, treballà intensament per l'aprovació de la Llei de reforma política a les Corts, procés que culminà el desembre d'aquell any amb la seva ratificació en referèndum.

Suárez havia promogut l'any 1975 la formació Unión del Pueblo Español (UDPE), de la qual fou president. L'any següent creà la Unión de Centro Democrático (UCD), partit amb el qual es va presentar a les eleccions generals del 15 de juny del 1977. L'èxit electoral d'UCD –Suárez va aconseguir el percentatge més alt de vots– el consolidà com a president del Govern. Durant el període constituent (1977-1978), va impulsar l'aprovació del text constitucional pel Congrés i el Senat. Un cop ratificat en referèndum, es varen dissoldre les cambres i es convocaren unes noves

eleccions generals. El triomf electoral d'UCD el març del 1979 el portaria de nou a la presidència.

Suárez va dimitir el 29 de gener de 1981 i junt amb altres dirigents del seu partit va crear una nova formació, el Centro Democrático y Social (CDS), el juliol del 1982. Amb el CDS es va presentar a les eleccions generals del 28 d'octubre d'aquell any i va ser elegit diputat per la circumscripció de Madrid. Va revalidar el seu escó en les eleccions generals del 1986 i del 1989, però la davallada del CDS en les eleccions municipals del 1991 va decidir-lo a abandonar la presidència del partit i retirar-se de la vida política. L'any 2005 es va fer públic que Suárez patia d'Alzheimer des de feia dos anys. El seu paper durant la Transició ha estat reconegut de manera unànime. Entre altres premis i homenatges, el rei li va concedir el títol de duc de Suárez el 1981; va rebre el premi Príncep d'Astúries per la Concòrdia el 1996, i va ser nomenat cavaller del Toisó d'Or el 2008.

Josep Subirats i Piñana

Josep Subirats va néixer a Tortosa l'1 de maig del 1920. Doctor en ciències econòmiques, exercí com a intendent mercantil i censor jurat de comptes. Va ser secretari de l'Associació de la Premsa de Tarragona durant la Guerra Civil i delegat de la Comissaria de Propaganda de la Generalitat republicana. Entre el 1937 i el 1938 va dirigir el diari de Tortosa *El Poble*. President de la Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya (FNEC), va militar a les Joventuts Republicanes Radical-Socialistes i més tard s'incorporà a les Joventuts d'Esquerra Republicana de Catalunya, de les quals esdevingué secretari general. Després de ser fet presoner al front, fou condemnat el 1939 a cadena perpètua. Confinat a la presó de Pilats de Tarragona, va formar part de diversos batallons de treballadors forçats. Li va ser commutada la pena a set anys, va sortir en llibertat el 1946 i va fixar la residència a Barcelona, on es va doctorar. Subirats va continuar actuant contra el règim des dels rengles d'ERC. Entre altres activitats, va for-

mar part del consell de redacció de *La Humanitat*, diari clandestí portaveu d'ERC, i va dirigir el diari *Ara*, òrgan de les joventuts del partit. Va ser membre del Consell Executiu Nacional d'ERC fins al març del 1977, en què va abandonar la formació en desacord amb la direcció política.

Va ser elegit senador per la circumscripció de Tarragona el 15 de juny del 1977, com a independent dins la candidatura Entesa dels Catalans. Es va incorporar tres mesos més tard al PSC-Congrés de Joan Reventós i es va syndicar a la UGT. Va formar part de la Comissió dels Vint que va redactar l'Estatut d'autonomia català i de la Comissió dels Vint-i-u que el va negociar a Madrid. El març del 1979 va tornar a ser elegit senador dins la candidatura Nova Entesa, patrocinada pel PSC i ERC. Fou membre del Tribunal de Comptes d'Espanya (1982-1986) i membre i degà del Tribunal de Comptes Europeu (1986-1994), i posteriorment va ser president del Consell del PSC de les Terres de l'Ebre. Professor de política fiscal d'empresa a la Universitat de Barcelona, va ser investit doctor honoris causa per la Universitat Rovira i Virgili el febrer del 2004.

Josep Tarradellas i Joan

Josep Tarradellas va néixer a Cervelló el 19 de gener del 1899. Adscrit al CADCI i membre de La Falç, va formar part del grup de joves nacionalistes que varen donar suport a Francesc Macià durant la monarquia. El març del 1931 va participar en la fundació d'Esquerra Republicana de Catalunya (ERC). Secretari de Macià durant el Govern provisional de la Generalitat (1931-1932), fou diputat a les Corts de Madrid el 1931 i diputat al Parlament català l'any següent. Les diferències amb Macià al voltant d'alguns dirigents d'Estat Català el varen fer dimitir dels seus càrrecs i separar-se d'ERC, juntament amb altres membres del partit. Aquest sector, conegut com a Grup *L'Opinió*, varen actuar políticament des del Partit Nacionalista Republicà d'Esquerra (PNRE). El 1934 Tarradellas es va oposar a la proclama

independentista de Companys, coneguda com els Fets d'Octubre, que va comportar la suspensió de l'Estatut d'autonomia per les Corts i l'empresonament del Govern català i de milers de ciutadans. Tampoc no va participar en les eleccions generals del febrer del 1936, que restituïrien Companys i el seu Govern a la Generalitat.

Durant la Guerra Civil va ser una de les personalitats polítiques més destacades del país. En esclatar el conflicte bèl·lic es va incorporar al nou govern de la Generalitat, conegut com govern Casanovas, i al Comitè Central de Milícies Antifeixistes. Des del 26 de setembre del 1936, dissolt aquell Comitè, va ser gairebé de manera ininterrompuda conseller primer de la Generalitat i responsable de la conselleria d'Hisenda. Va ser l'impulsor de la Comissió de les Indústries de Guerra l'agost del 1936, en un intent de concentrar i optimitzar l'esforç bèl·lic al país. El febrer del 1939 es va exiliar a França, on residí fins que va retornar a Catalunya l'octubre del 1977, a excepció dels dos anys en els quals es va veure obligat a residir a Suïssa (1943-1944) per fugir de la repressió desfermada a la França de Vichy. Establert a París després de l'alliberament de la ciutat, va crear la plataforma unitària Solidaritat Catalana (1945-1948) i va continuar dirigint la política d'ERC des de la secretaria general.

Partidari del manteniment de les institucions de govern catalanes i de l'Estatut d'autonomia del 1932 davant el corrent que els considerava superats, va esdevenir un dels principals actors de la política catalana a l'exili. La dimissió del president de la Generalitat Josep Irla el 1954 el va catapultar a la presidència del Govern català. L'agost d'aquell any els diputats catalans reunits a Mèxic DF elegiren Tarradellas com a president de la Generalitat, i ell de manera immediata va deixar el seu càrrec de secretari general d'ERC. Des de llavors, va intentar consolidar-se com el legítim representant de Catalunya davant les forces polítiques catalanes que operaven tant a l'exili com a l'interior. El seu reconeixement per part del Consell de Forces Polítiques, el 1975, va apropar posicions i, dos anys després, la majoria de les organitzacions polítiques convergien a reivindicar el seu retorn a Catalunya com a president de la Generalitat.

El 23 d'octubre del 1977, Tarradellas tornà a Catalunya com a president d'una Generalitat encara provisional. Va encetar la darrera etapa del seu mandat (1977-1980) amb la formació d'un govern unitari, fins a l'aprovació d'un nou estatut d'autonomia i la consegüent convocatòria d'eleccions al Parlament català. El 29 de desembre del 1978 va presidir la sessió de l'Assemblea de Parlamentaris en la qual es va aprovar el Projecte d'estatut que havia de ser tramès a les Corts espanyoles. El nou Estatut, modificat després de passar per la Comissió Constitucional, va ser aprovat pel Congrés i el Senat i ratificat en referèndum, i tot seguit s'obrí el procés electoral a Catalunya. Amb les eleccions autonòmiques del març del 1980, Tarradellas posava fi a una llarga carrera política. Morí a Barcelona el 10 de juny del 1988.

Ramon Trias Fargas

Ramon Trias Fargas va néixer a Barcelona el 27 de desembre del 1922. La seva família es va haver d'exiliar a causa de la Guerra Civil i s'establí a Colòmbia. Es va llicenciar en dret a la Universitat de Bogotà i va estudiar economia a la Universitat de Chicago. El 1950 va tornar a Barcelona, on va exercir com a advocat. El 1962 guanyà la càtedra d'economia política a la Universitat de València (1962-1966) i el 1969 la càtedra d'hisenda pública de la Universitat de Barcelona. Promotor del Grup Llibertat i Democràcia el 1972, i fundador d'Esquerra Democràtica de Catalunya (EDC) el 1974, va impulsar amb Jordi Pujol (de Convergència Democràtica de Catalunya) i Josep Verde i Aldea (del Partit Socialista de Catalunya - Reagrupament) la coalició electoral Pacte Democràtic per Catalunya, en vistes a les eleccions generals del juny del 1977. Dins d'aquesta candidatura va ser elegit diputat al Congrés per la circumscripció de Barcelona. El 1978, EDC es va integrar dins Convergència, partit del qual fou nomenat president i amb el qual tornà a ser reelegit diputat en les eleccions generals del 1979. Aquell any

formà part de la Comissió dels Vint-i-u que va negociar l'Estatut d'autonomia català a Madrid.

Fou conseller d'Economia i Finances del primer govern de Jordi Pujol i es va presentar com a candidat a l'alcaldia de Barcelona en les eleccions municipals del 1983, que va guanyar la llista encapçalada per Pasqual Maragall (PSC). Va ser elegit senador el 1986, però va deixar la cambra el 1988 en tornar a ser nomenat conseller d'Economia i Finances per Pujol. El 22 d'octubre del 1989 morí d'un cobriment de cor mentre pronunciava un míting al Masnou.

Trias Fargas va formar part de nombroses entitats culturals i professionals i fou autor de diverses obres, entre les quals destaquen *El desarrollo económico de Cataluña (1967-1970)*, *El sistema financiero español*, *Principios de economía política española* i *Introducció a l'economia de Catalunya*.

Josep Maria Triginer i Fernández

Josep Maria Triginer va néixer a Agramunt l'any 1943. Pèrit industrial mecànic, el 1962 va incorporar-se a les Joventuts Socialistes del PSOE i va formar part de la comissió executiva federal. En les eleccions generals del 15 de juny del 1977 fou elegit diputat a les Corts per la circumscripció de Barcelona, amb la coalició Socialistes de Catalunya, i va presidir la Comissió d'Indústria i Energia del Congrés. Secretari de la Federació Catalana del PSOE, va formar part de la comissió de parlamentaris catalans que va preparar el restabliment de la Generalitat. Tarradellas el va nomenar conseller del seu Govern provisional (1977-1980). El 1978 fou membre de la Comissió dels Vint que va redactar l'Estatut d'autonomia català. Aquell any, després d'haver-se celebrat el congrés d'unificació socialista que donà lloc al PSC (PSC-PSOE), fou nomenat primer secretari de la federació de Barcelona.

Reelegit diputat a les eleccions generals del març del 1979, va formar part de la Comissió Constitucional del Congrés dels

Diputats que el 13 d'agost d'aquell mateix any va aprovar el Projecte d'estatut d'autonomia de Catalunya. Tornà a revalidar l'acta de diputat en la tercera i la quarta legislatures espanyoles (1982-1986 i 1986-1989) i fou elegit senador en la cinquena (1989-1993).

Josep Verde i Aldea

Josep Verde i Aldea va néixer a Granollers el 3 de novembre del 1928. Llicenciat en dret, l'any 1960 es va diplomar en dret comparat a la Universitat de Luxemburg. Va ser membre fundador del Grup Cristià de Drets Humans el 1969 i col·laborador de l'organisme Justícia i Pau. S'incorporà al Partit Socialista de Catalunya - Reagrupament (PSC-R), del qual fou copresident. Després de la mort de Josep Pallach (1977) n'esdevingué secretari general. Fou elegit diputat al Congrés per la circumscripció de Barcelona en les eleccions del 15 de juny del 1977, dins la coalició Pacte Democràtic per Catalunya encapçalada per Jordi Pujol (Convergència Democràtica de Catalunya), Ramon Trias Fargas (Esquerra Democràtica de Catalunya) i el seu partit. Va participar activament en el procés estatutari català: primer en la redacció de l'Estatut català com a membre de la Comissió dels Vint, i després en la seva negociació a Madrid com a membre de la Comissió dels Vint-i-u. Reelegit diputat en les eleccions generals del 1979 i del 1982, va ser nomenat vicepresident tercer del Congrés en aquella darrera legislatura (1982-1986) i president de la Comissió Mixta Congrés-Senat per a les comunitats europees.

El 1986 es va incorporar al Parlament europeu dins el Grup Parlamentari del Partit Socialista Europeu. Fou president de la delegació per a les relacions amb Suècia, Finlàndia, Islàndia i el Consell Nòrdic (1987-1989) i vicepresident de la cambra entre el 1992 i el 1999.

Lluís M. Xirinachs i Damians

Lluís Maria Xirinachs va néixer a Barcelona el 6 d'agost del 1932. Es va ordenar sacerdot el 1954. Durant els anys seixanta i setanta va protagonitzar diverses vagues de fam per denunciar la repressió del Govern franquista. El 1971 va ser un dels impulsors de l'organització Assemblea de Catalunya i per les seves activitats contra la dictadura fou empresonat en diverses ocasions. Es va fer molt popular arran de la petició d'amnistia i alliberament dels presos polítics, perquè durant molt mesos va romandre dempeus dotze hores cada dia davant la presó Model de Barcelona. L'estiu del 1976 va promoure la «Marxa de la Llibertat», que va recórrer Catalunya demanant la llibertat política i l'amnistia.

Elegit senador per la circumscripció de Barcelona en les eleccions generals del 15 de juny del 1977, dins del grup Entesa dels Catalans, es va distingir per la seva oposició al redactat de la Constitució (1978), ja que defensava un projecte de tipus confederal. Es va presentar a les eleccions generals del març del 1979 com a diputat al Congrés dins la coalició Bloc d'Esquerra d'Alliberament Nacional (BEAN), però no va aconseguir representació parlamentària. L'any següent ho tornà a intentar a les eleccions al Parlament de Catalunya, amb el mateix resultat negatiu. Llavors va abandonar temporalment l'activitat política pública.

L'any 1984 va impulsar el Centre d'Estudis Joan Bardina, amb el propòsit d'elaborar un nou model polític, econòmic i social, i el 1990 va renunciar al sacerdoci. L'any 2000 va tornar a pronunciar-se públicament en presentar-se cada dia davant l'edifici de la Generalitat de Catalunya, a la plaça de Sant Jaume, per demanar la independència dels Països Catalans. L'Onze de Setembre de dos anys després, per unes polèmiques declaracions sobre ETA al Fossar de les Moreres, fou condemnat per l'Audiència Nacional a dos anys de presó i quatre d'inhabilitació, si bé no va arribar a complir la condemna. Vinculat a la Fundació Randa, va continuar defensant la independència fins a la seva mort, l'11 d'agost del 2007.

Dijous dia 25:

Catalunya ha de votar
ordenadament,
massivament,
fent honor al seu prestigi
de poble cívic i responsable

**VOTA L'ESTATUT
VOTA PER CATALUNYA**

GENERALITAT DE CATALUNYA

Campanya de la Generalitat
a favor de l'Estatut. Octubre
de 1979.

AJSC

Sigles

170

AC: Assemblée de Catalunya
AP: Alianza Popular
BCT: Bloc Català de Treballadors
BOE: Boletín Oficial del Estado
CCOO: Comissions Obreres
CC-UCD: Centristes de Catalunya - Unió de Centre Democràtic
CD: Coalición Democrática
CDC: Convergència Democràtica de Catalunya
CiU: Convergència i Unió
CNT: Confederació Nacional del Treball
CSC: Convergència Socialista de Catalunya
CSIC: Consejo Superior de Investigaciones Científicas
CSUT: Confederación de Sindicatos Unitarios de Trabajadores
CTC: Confederación Tradicionalista Carlista
DOG: Diari Oficial de la Generalitat
DSCC: Democràcia Social Cristiana de Catalunya
EDC: Esquerra Democràtica de Catalunya
EE: Euskadiko Ezquerra
ERC: Esquerra Republicana de Catalunya
ETA: Eskadi Ta Askatasuna
FET-JONS: Falange Española Tradicionalista - Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista
FN: Fuerza Nueva
FNC: Front Nacional de Catalunya
FTN: Foment del Treball Nacional
HB: Herri Batasuna
INI: Instituto Nacional de Industria
LCR: Lliga Comunista Revolucionària (IV Internacional)
MCC: Moviment Comunista de Catalunya
NE: Nacionalistes d'Esquerra
OEC: Organització d'Esquerra Comunista
ORT: Organització Revolucionària de Treballadors
PCC: Partit Comunista de Catalunya
PCE (m-l): Partido Comunista de España (marxista-leninista)
PNB: Partit Nacionalista Basc
PNI: Partido Nacional Independiente
PPC: Partit Popular de Catalunya
PSA: Partido Socialista de Andalucía
PSAN: Partit Socialista d'Alliberament Nacional
PSC: Partit dels Socialistes de Catalunya
PSC-C: Partit Socialista de Catalunya - Congrés
PSC-R: Partit Socialista de Catalunya - Reagrupament
PSUC: Partit Socialista Unificat de Catalunya
PTC: Partit del Treball de Catalunya
RSDC: Reagrupament Socialista i Democràtic de Catalunya
SC: Solidaritat Catalana
SOC: Sindicat d'Obrers de Catalunya
SU: Sindicato Unitario
UC-DCC: Unió del Centre i de la Democràcia Cristiana de Catalunya
UCD: Unión de Centro Democrático
UDC: Unió Democràtica de Catalunya
UDCA: Unió Democràtica Centre Ampli
USO: Unió Sindical Obrera

Bibliografia sumària

- A.d. (1990): *Comentarios sobre el Estatuto de Autonomía de Cataluña*. 3 vols. Barcelona, Institut d'Estudis Autònoms, Generalitat de Catalunya
- A.d. (1999): «Vint anys de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. Balanç i perspectives», a *Idees*, núm. 4, Barcelona, Centre d'Estudis de Temes Contemporanis, octubre-desembre 1999
- A.d. (2003): *Estudis sobre l'autogovern de Catalunya*. Barcelona, Publicacions del Parlament de Catalunya
- A.d. (2005): *Vint-i-cinc anys d'Estatut (1979-2004)*. Barcelona, Publicacions del Parlament de Catalunya
- SOBREQUÉS I CALLICÓ, Jaume (ed.); FERRER, Josep; NADAL I FARRERAS, Joaquim; RIERA I VIADER, Sebastià (pròleg d'ANDREU I ABELLÓ, Josep) (1980): *El restabliment de la Generalitat de Catalunya. Diari de sessions de l'Assemblea de Parlamentaris de Catalunya (1977)*. Barcelona, Undàrius
- SOBREQUÉS I CALLICÓ, Jaume; RIERA I VIADER, Sebastià (1982): *L'Estatut d'autonomia de Catalunya. Bases documentals per a l'estudi del procés polític d'elaboració de l'Estatut d'Autonomia de 1979*. 4 vols. Barcelona, Edicions 62
- SOBREQUÉS I CALLICÓ, Jaume (1986): *Autonomia i democràcia a Catalunya. Crònica política de la Transició*. Barcelona, Columna
- (ed.) (1998): *Història contemporània de Catalunya*. Vol. II. Barcelona, Columna
- (2002): *La fi del silenci. La recuperació de la Generalitat i el retorn de Tarradellas*. Barcelona, Editorial Base
- SOBREQUÉS I CALLICÓ, Jaume; MORALES, Mercè (2003): *Manual d'Autonomia. Textos per a la reforma de l'Estatut de Catalunya*. Barcelona, Editorial Base
- SUBIRATS I PIÑANA, Josep (1991): *La Transició des del Senat*. Barcelona, La Llar del Llibre, SA

Apèndix

Referèndum de la Constitució a Catalunya

Circumscripció electoral de Barcelona	
Cens electoral	3.424.682 electors
Participació	2.317.888 votants
Vots afirmatius	2.095.467
Vots negatius	109.530
Vots en blanc	97.018
Vots nuls	15.815
Circumscripció electoral de Girona	
Cens electoral	336.282 electors
Participació	243.167 votants
Vots afirmatius	218.316
Vots negatius	10.681
Vots en blanc	12.433
Vots nuls	1.731
Circumscripció electoral de Lleida	
Cens electoral	267.972 electors
Participació	178.195 votants
Vots afirmatius	162.757
Vots negatius	6.785
Vots en blanc	7.571
Vots nuls	1.082
Circumscripció electoral de Tarragona	
Cens electoral	369.237 electors
Participació	247.540 votants
Vots afirmatius	225.330
Vots negatius	10.849
Vots en blanc	9.440
Vots nuls	1.921

Parlamentaris catalans a les Corts Generals el 1977

173

Circumscripció de Barcelona

Congrés dels Diputats

Socialistes de Catalunya (PSC i Federació Catalana del PSOE):
732.599 vots (30,4%)

Josep Andreu i Abelló
Juli Busquets i Bragulat
Carlos Cigarrán Rodil
Luis Fuertes Fuertes
Rodolf Guerra Fontana
Eduardo Martín Toval
Marta A. Mata i Garriga
Josep M. [Raimon] Obiols i Germà
Francesc Ramos i Molins
Joan Reventós i Carner
Josep M. Triginer i Fernández

Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC): 475.919 vots
(19,8%)

Maria Dolors Calvet i Puig
Cipriano García Sánchez
Antoni Gutiérrez Díaz
(substituït el 7.12.1978 per Miguel Núñez González)
Gregorio López Raimundo
Juan Ramos Camarero
Josep M. Riera i Mercader
Jordi Solé Tura

Unió de Centre Democràtic (UCD): 362.422 vots (15,1%)

Vicenç Capdevila i Cardona
Josep Espinet i Chancho
(substituït el 09.10.1977 per Marcel·lí Moreta i Amat)
Manuel Jiménez de Parga
Juan de Dios Ramírez Heredia
Carles Sentís i Anfruns

Unió del Centre i de la Democràcia Cristiana de Catalunya (UC-DCC):
129.072 vots (5,4%)

Anton Cañellas i Balcells
Carles Güell de Sentmenat

Pacte Democràtic per Catalunya (PDC): 372.546 vots (15,5%)

Macià Alavedra i Moner
Àngel Perera i Calle
Jordi Pujol i Soley
Miquel Roca Junyent
Ramón Trias Fargas
Josep Verde i Aldea

Esquerra de Catalunya (Front Electoral Democràtic): 110.884 vots
(4,6%)

Heribert Barrera i Costa (ERC)

Aliança Popular - Convivència Catalana: 75.514 vots (3,1%)

Laureà López Rodó

Senat

Entesa dels Catalans

Josep Benet i Morell	1.328.607 vots
Francesc Candel Tortajada	1.263.669 vots
Alexandre Cirici i Pellicer	1.198.256 vots

Independent

Lluís Maria Xirinachs i Damians	550.678 vots
---------------------------------	--------------

Circumscripció de Girona

Congrés dels Diputats

Socialistes de Catalunya (PSC i Federació Catalana del PSOE):
60.666 vots (24,21%)

Rosina Lajo Pérez
(substituïda el 28.07.1978 per Lluís Sacrest i Villegas)
Ernest Lluch i Martín

Unió del Centre Democràtic (UCD): 45.224 vots (18,05%)

Joan Gich i Bech de Careda

Pacte Democràtic per Catalunya (PDC): 67.204 vots (26,82%)

Joan Paredes i Hernández
Ramon Sala i Canadell

Senat

Entesa dels Catalans

Pere Portabella i Ràfols:	101.950 vots
Jaume Sobrequés i Callicó	106.629 vots
Salvador Sunyer i Aymerich	105.751 vots

Pacte Democràtic

Francesc Ferrer i Gironès	70.424 vots
---------------------------	-------------

Circumscripció de Lleida

Congrés dels Diputats

Unió de Centre Democràtic (UCD): 45.222 vots (23,96%)

Manuel de Sàrraga Gómez

Pacte Democràtic per Catalunya (PDC): 45.412 vots (24,06%)

Joaquim Arana i Pelegrí
Josep Pau i Pernau

Socialistes de Catalunya (PSC i Federació Catalana del PSOE):
27.801 vots (14,13%)

Felip Lorda i Alaiz

Senat

Entesa dels Catalans	
Rossend Audet i Puncernau	78.581 vots
Josep Ball i Armengol	71.081 vots
Felip Solé i Sabarís	64.535 vots
Pacte Democràtic	
Maria Rúbies i Garrofé	55.010 vots

Circumscripció de Tarragona

Congrés dels Diputats

Socialistes de Catalunya (PSC i Federació Catalana del PSOE):
59.413 vots (23,26%)

 Josep Vidal i Riembau "Pep Jai"

Pacte Democràtic per Catalunya (PDC): 36.098 vots (14,43%)

 Josep Sendra i Navarro

Unió de Centre Democràtic (UCD): 68.550 vots (26,81%)

 Antoni Faura i Sanmartí

 Joan Sabater i Escudé

Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC): 41.072 vots (16,06%)

 Josep Solé i Barberà

Senat

Entesa dels Catalans	
Josep A. Baixeras i Sastre	127.792 vots
Carles Martí i Massagué	123.377 vots
Josep Subirats i Piñana	120.779 vots
Unió de Centre Democràtic	
Emilio Casals Parral	70.222 vots

Total Catalunya

Socialistes de Catalunya (PSC i Federació Catalana del PSOE)	28,40%	15 diputats
Pacte Democràtic per Catalunya (PDC)	16,83%	11 diputats
Unió de Centre Democràtic (UCD)	16,80%	9 diputats
Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC)	18,20%	8 diputats
Unió del Centre i de la Democràcia Cristiana de Catalunya (UC-DCC)	5,61%	2 diputats
Esquerra de Catalunya (ERC i PTE)	4,70%	1 diputat
Aliança Popular - Convivència Catalana	3,50%	1 diputat

Reunions celebrades pels parlamentaris de Catalunya per a l'elaboració del Projecte d'estatut (del 15 de juny al 29 de desembre del 1978)

15 de juny del 1978

Primera reunió dels parlamentaris catalans celebrada a Madrid al Palau del Senat, Salón de los Cuadros. Es pren l'acord de convocar novament els parlamentaris catalans a Barcelona, al Saló de Cent o al Saló de les Cròniques de l'Ajuntament.

1 d'agost del 1978

Comissió dels Vint (Saló de les Cròniques de l'Ajuntament de Barcelona). Es decideix que la Comissió dels Vint esdevingui la ponència que farà una primera redacció del Projecte d'estatut.

29 d'agost del 1978

Comissió dels Vint (Sala Bruniquer de l'Ajuntament de Barcelona). S'estableix quin serà el mètode de treball de la ponència.

8 de setembre del 1978

Comissió dels Vint en ponència (Sala Bruniquer). Es redacten els articles 1, 2, 4 i 5.

12 de setembre del 1978

Comissió dels Vint en ponència (Sau).

13 de setembre del 1978

Comissió dels Vint en ponència (Sau).

14 de setembre del 1978

Comissió dels Vint en ponència (Sau).

15 de setembre del 1978

Comissió dels Vint en ponència (Sau).

18 de setembre del 1978

Ple de parlamentaris (Saló de Cent). Es pren un acord sobre la participació de partits polítics sense representació parlamentària en l'elaboració de l'Estatut.

19 de setembre del 1978

Comissió dels Vint en ponència (Sala Bruniquer). Es comença a redactar el títol segon (articles 28 al 32).

20 de setembre del 1978

Comissió dels Vint en ponència (Sala Bruniquer). S'acaba la redacció del títol segon (articles 33 al 38).

26 de setembre del 1978

Comissió dels Vint en ponència (Sala Bruniquer). S'acorda introduir-hi dos afegits, un a l'article 35 i l'altre a l'article 37.

2 d'octubre del 1978

Comissió dels Vint en ponència (Sala Bruniquer). S'aprova l'article referent a la reforma de l'Estatut.

10 d'octubre del 1978

Comissió dels Vint en ponència (Sala Bruniquer). Es redacta una disposició transitòria referent a l'elecció del primer president de la Generalitat.

17 d'octubre del 1978

Comissió dels Vint en ponència (Sala Bruniquer). Es fa una primera lectura sobre les qüestions de finances i primeres eleccions al Parlament de Catalunya.

3 de novembre del 1978

Comissió dels Vint en ponència (Sau).

4 de novembre del 1978

Comissió dels Vint en ponència (Sau).

5 de novembre del 1978

Comissió dels Vint en ponència (Sau). Queda redactat tot el text de l'Estatut aprovat per la ponència.

10 de novembre del 1978

Ple de parlamentaris (Saló del Cent). S'aprova el reglament per debatre el Projecte d'estatut al ple de parlamentaris.

27 de novembre del 1978

Ple de parlamentaris (Saló de Cent). Intervencions dels partits polítics extraparlamentaris que van presentar-se a les eleccions.

28 de novembre del 1978

Comissió dels Vint en ponència (Sala Bruniquer).

29 de novembre del 1978

Ple de Parlamentaris (Saló de la Reina Regent de l'Ajuntament de Barcelona). Debat general sobre el Projecte d'estatut amb la intervenció de tots els partits polítics representats.

30 de novembre del 1978

Ple de parlamentaris (Saló de la Reina Regent). S'inicia el debat a l'articulat de l'Estatut. S'aproven els articles 1, 2, 4 i 6; l'article 3 queda "aparcats" i l'article 5 queda suprimit (aquesta numeració i la dels articles aprovats en les sessions vinents corresponen al text redactat per la ponència).

1 de desembre del 1978

Ple de parlamentaris (Saló de la Reina Regent). S'aproven de l'article 7 a l'article 10, apartat 21.

4 de desembre del 1978

Ple de parlamentaris (Saló de la Reina Regent). S'aproven de l'article 10, apartat 22, a l'article 12.

5 de desembre del 1978

Ple de parlamentaris (Saló de la Reina Regent). S'aproven els articles 13 al 31, apartat 2. La redacció definitiva dels articles 23 i 24 queda ajornada per a una sessió ulterior.

7 de desembre del 1978

Ple de parlamentaris (Saló de la Reina Regent). S'aproven de l'article 31, apartat 3, a l'article 41. S'introdueix un nou article 40 bis.

11 de desembre del 1978

Ple de parlamentaris (Saló de la Reina Regent). S'aproven de l'article 42 a l'article 53, les disposicions addicionals i les disposicions transitòries primera, segona, tercera i quarta.

12 de desembre del 1978

Comissió dels Vint en ponència (Sala Bruniquer). Treball de la ponència. Anàlisi de les esmenes presentades.

15 de desembre del 1978

Comissió dels Vint en ponència (Sala Bruniquer). Treball de la ponència. Anàlisi de les esmenes presentades.

Ple de parlamentaris (Saló de la Reina Regent). S'aprova la disposició transitòria sisena, la setena i els articles 3, 23 i 24.

16 de desembre del 1978

Ple de parlamentaris (Saló de la Reina Regent). S'aprova la resta del Projecte d'estatut.

29 de desembre del 1978

Assemblea de Parlamentaris (Saló de la Reina Regent). S'aprova la resta del Projecte d'estatut.

El mateix dia s'entrega, a mà, a la Secretaria del Congrés de Madrid, a les 20:30 hores, el Projecte d'estatut aprovat per l'assemblea.

Per correu certificat, el mateix dia a les 18:55 hores, també s'envia a la Mesa del Congrés de Diputats a Madrid el Projecte d'estatut.

També per sistema DEX, i el mateix dia, s'envia a la Mesa del Congrés de Diputats a Madrid el Projecte d'estatut.

Parlamentaris catalans a les Corts Generals del 1979

Circumscripció de Barcelona

Congrés dels Diputats

Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE): 694.847 vots (30,41%)

Joan Reventós i Carner
Juli Busquets i Bragulat
Carlos Cigarrán Rodil
Luis Fuertes Fuertes
Rodolf Guerra i Fontana
Eduardo Martín Toval
Marta A. Mata i Garriga
Josep M. [Raimon] Obiols i Germà
Francesc Ramos i Molins
Josep M. Triginer i Fernández
Josep Valentín i Anton
Josep Verde i Aldea

Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC): 436.908 vots (19,12%)

Gregorio López Raimundo
Cipriano García Sánchez
Miguel Núñez González
Juan Ramos Camarero
Josep M. Riera i Mercader
Jordi Solé Tura
Eulàlia Vintró i Castells

Centristes de Catalunya - Unió de Centre Democràtic (CC-UCD):
387.943 vots (16,96%)

Anton Cañellas i Balcells
Josep M. Mesa i Parra
Marcel·lí Moreta i Amat
Carles Sentís i Anfruns
Manuel Torres Izquierdo

Convergència i Unió (CiU): 362.427 vots (15,86%)

Jordi Pujol i Soley
Macià Alavedra i Moner
Llibert Cuatrecasas i Membrado
Josep M. Cullerell i Nadal
Joaquim Molins i Amat
Miquel Roca Junyent
Ramon Trias Fargas

Esquerra Republicana de Catalunya amb Front Nacional de Catalunya
i Partit Socialdemòcrata de Catalunya: 88.770 vots (3,89%)

Heribert Barrera i Costa (ERC)

Coalició Democràtica (CD): 84.195 vots (3,68%)

Antoni de Senillosa i Cros

Senat

Nova Entesa (PSC, ERC)

Josep Andreu i Abelló (PSC)	747.982 vots
Alexandre Cirici i Pellicer (PSC)	701.441 vots
Joan Casanellas i Ibars (ERC)	671.816 vots

Per l'Entesa (PSUC)

Josep Benet i Morell	623.725 vots
----------------------	--------------

Circumscripció de Girona

Congrés dels Diputats

Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE): 66.328 (28,12%)

Ernest Lluch i Martín
Lluís M. de Puig i Olivé

Unió de Centre Democràtic (UCD): 58.939 vots (24,99%)

Josep Arnau i Figuerola
Joan Botanch i Dausà

Convergència i Unió (CiU): (24,90%)

Ramon Sala i Canadell

Senat

Nova Entesa (PSC, ERC)

Francesc Ferrer i Gironès, independent	77.389 vots
Josep Rahola i d'Espona, ERC	68.983 vots
Jaume Sobrequès i Callicó, independent	68.970 vots

Convergència i Unió (CiU)

Jaume Casademont i Perafita	57.456 vots
-----------------------------	-------------

Circumscripció de Lleida

Congrés dels Diputats

Unió de Centre Democràtic (UCD): 54.540 vots (31,81%)

Jaume Barnola i Serra
Manuel de Sàrraga Gómez

Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE): 42.937 vots
(25,02%)

Josep Pau i Pernau

Convergència i Unió (CiU): 27.399 vots (15,97%)

Maria Rúbies i Garrofé

Senat

Unió de Centre Democràtic (UCD)

Manuel Ferrer i Profitós	51.518 vots
Joan Manuel Nadal i Gaya	50.601 vots
Alfons Porta i Vilalta	49.912 vots

Nova Entesa (PSC, ERC)

Josep Ball i Armengol	48.672 vots
-----------------------	-------------

Circumscripció de Tarragona

Congrés dels Diputats

Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE): 71.417 vots
(28,88%)

Andrés Limón Jiménez
Josep Vidal i Riembau, "Pep Jai"

Unió de Centre Democràtic (UCD): 69.926 vots (28,28%)

Antoni Faura i Sanmartín
Joan Sabater i Escudé

Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC): 35.283 vots
(14,26%)

Josep Solé i Barberà

Senat

Nova Entesa (PSC,ERC)

Carles Martí i Massagué	78.692 vots
Josep Subirats i Piñana	77.084 vots
Rafael Nadal i Company	76.455 vots

Unió de Centre Democràtic (UCD)

Emili Casals i Parral	65.728 vots
-----------------------	-------------

Projecte d'estatut d'autonomia de Catalunya o Estatut de Sau

Barcelona, 29 de desembre del 1978.

Aprovat per l'Assemblea de Parlamentaris reunida al Palau de la Generalitat.

Declaració introductòria

El president de la Generalitat, molt honorable senyor Josep Tarradellas, conegut l'Avantprojecte d'estatut que es presentarà a l'Assemblea de Parlamentaris que, convocada pel Consell Executiu, es reunirà el dia 29 de desembre de 1978, manifesta el seu profund respecte envers la missió que la Constitució encomana als diputats i senadors elegits a Catalunya per elaborar i aprovar el Projecte d'estatut i trametre'l després al Congrés dels Diputats.

El president de la Generalitat demana i confia que el Projecte d'estatut que resulti definitivament aprovat reculli les aspiracions del poble de Catalunya en tota la diversitat de les seves comarques, tot fent-ne símbol d'unitat. Expressa, tanmateix, l'esperança que el futur Parlament de Catalunya completarà la tasca començada, amb la seguretat que sabrà interpretar en el moment oportú la voluntat del nostre poble.

Confia que la Constitució que ha estat acceptada per Catalunya permetrà d'obtenir un ample reconeixement dels nostres drets; però això obliga com mai a conservar la unitat que ha estat fins ara la constant línia de conducta de la Generalitat per tal de poder establir els fonaments del nostre govern.

El president de Catalunya creu que cal, doncs, aconseguir que tots els ciutadans de Catalunya vegin en la nova etapa que comença una esperança positiva de la nostra apassionada voluntat de pau i benestar, que sigui també un exemple a seguir per tots els altres pobles d'Espanya.

Palau de la Generalitat, 29 de desembre de 1978.

Preàmbul

En el procés de recuperació de les llibertats democràtiques el poble de Catalunya retroba les seves institucions d'autogovern.

Catalunya, en exercici del dret a l'autonomia que la Constitució reconeix i garanteix a les nacionalitats i regions que integren Espanya, manifesta la seva voluntat de constituir-se en comunitat autònoma.

En aquesta hora solemne en què Catalunya retroba la seva llibertat cal retre homenatge a tots els homes i dones que han contribuït a fer-ho possible.

El present Estatut és l'expressió de la identitat col·lectiva de Catalunya i defineix les seves institucions i les seves relacions amb l'Estat en un marc de lliure solidaritat amb les altres nacionalitats i regions. Aquesta solidaritat és la garantia de l'autèntica unitat de tots els pobles d'Espanya.

El poble català proclama com a valor superior de la seva vida col·lectiva la llibertat, la justícia i la igualtat i manifesta la seva voluntat d'avançar per una via de progrés que assegurí una qualitat de vida digna per a tots els qui viuen i treballen a Catalunya.

La llibertat col·lectiva de Catalunya troba en les institucions de la Generalitat el lligam amb una història d'afirmació i respecte dels drets fonamentals i llibertats públiques de la persona i dels pobles, història que els homes i dones de Catalunya volen prosseguir per tal de fer possible la construcció d'una societat democràtica avançada.

Per fidelitat a aquests principis i per fer realitat el dret inalienable de Catalunya a l'autogovern, els parlamentaris catalans aproven, el poble català referma i les Corts Generals ratifiquen el present Estatut.

Títol preliminar

Disposicions generals

Article 1

1. Catalunya, com a expressió de la seva realitat nacional i per accedir al seu autogovern, es constitueix en comunitat autònoma d'acord amb la Constitució i amb el present Estatut, el qual és la seva norma institucional bàsica.
2. La Generalitat és la institució en què s'organitza políticament l'autogovern de Catalunya.
3. Els poders de la Generalitat emanen del poble.

Article 2

El territori de Catalunya com a comunitat autònoma és el de les comarques compreses en les províncies de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona en el moment d'ésser promulgat el present Estatut.

Article 3

1. La llengua pròpia de Catalunya és el català.
2. L'idioma català és l'oficial a Catalunya, així com també ho és el castellà, oficial a tot l'Estat espanyol.

3. La Generalitat garantirà l'ús normal i oficial d'ambdós idiomes, prendrà les mesures necessàries per tal d'assegurar llur coneixement i crearà les condicions que permetin d'arribar a llur igualtat plena quant als drets i deures dels ciutadans de Catalunya.
4. La parla aranesa serà objecte d'ensenyament i d'especial respecte i protecció.

Article 4

La bandera de Catalunya és la tradicional de quatre barres vermelles en fons groc.

Article 5

1. La Generalitat de Catalunya estructurarà la seva organització territorial en municipis i comarques. També es podran crear demarcacions supracomarcals.
2. Així mateix podran ser creades agrupacions basades en el fet geogràfic, urbanístic i metropolità o en algun altre caràcter específic.
3. Una llei del Parlament regularà l'organització territorial de Catalunya d'acord amb el present Estatut, tot garantint l'autonomia de les diferents entitats territorials.

Article 6

1. Als efectes del present Estatut, gaudeixen de la condició política de catalans els ciutadans espanyols que tinguin veïnatge administratiu a qualsevol dels municipis de Catalunya.
2. Gaudeixen, com a catalans, dels drets polítics definits en el present Estatut els ciutadans espanyols residents a l'estranger que haguesin tingut a Catalunya el darrer veïnatge administratiu, i que acreditin aquesta condició en registre consular. També gaudiran d'aquests drets llurs fills, inscrits com a espanyols, si així se sol·licita en la forma que la llei determini.

Article 7

1. Les normes i disposicions de la Generalitat i el dret civil de Catalunya tindran eficàcia territorial, sens perjudici de les excepcions que puguin establir-se en cada matèria i de les situacions que s'hagin de regir per l'estatut personal i altres normes d'extraterritorialitat.
2. Els estrangers que, en adquirir la nacionalitat espanyola, tinguin el veïnatge administratiu a Catalunya quedaran sotmesos al dret civil català.

Article 8

1. Els ciutadans de Catalunya són titulars dels drets i deures fonamentals establerts a la Constitució.

2. Correspon a la Generalitat, com a poder públic, promoure les condicions per tal que la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en què aquest s'integra siguin reals i efectives, remoure els obstacles que impedeixin o dificultin llur plenitud i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social.

Títol primer. Competències de la Generalitat

Article 9

La Generalitat de Catalunya té competència exclusiva sobre les matèries següents:

1. Organització de les seves institucions d'autogovern.
2. Conservació, modificació i desenvolupament del dret civil de Catalunya.
3. Normes processals i de procediment administratiu que es derivin de les particularitats del dret substantiu de Catalunya o de les especialitats de l'organització de la Generalitat.
4. Política cultural i dels sectors artístics. Fundacions culturals. Política del llibre.
5. Patrimoni històric, artístic, monumental, arquitectònic, arqueològic, paisatgístic i científic, sens perjudici d'allò que disposa el número 28 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució.
6. Arxius, biblioteques, museus i institucions similars que no siguin de titularitat estatal. Conservatoris de música i serveis de belles arts.
7. Investigació i les seves institucions, sens perjudici d'allò que disposa el número 15 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució.
8. Règim local, sens perjudici d'allò que disposa el número 18 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució. Alteracions dels termes municipals i denominació oficial dels municipis i topònims.
9. Ordenació del territori, urbanisme i habitatge, espais naturals protegits i, en general, política territorial.
10. Tractament especial de les zones de muntanya.
11. Normes addicionals de protecció del medi ambient.
12. Higiene, en particular del medi ambient, alimentària i veterinària.
13. Turisme.
14. Obres públiques que no tinguin la qualificació legal d'interès general de l'Estat o la realització de les quals no afecti una altra comunitat autònoma.
15. Carreteres i camins. Ferrocarrils, transports terrestres, marítims, fluvials i per cable que no surtin del territori de Catalunya.
16. Recursos i aprofitaments hidràulics quan les aigües no discorren fora del territori de Catalunya. Instal·lacions elèctriques, llevat de la

corresponent autorització quan llur aprofitament afecti una altra comunitat autònoma o el transport d'energia surti del territori de Catalunya.

17. Canals i regadius. Aigües subterrànies, minerals i termals.
18. Ports i aeroports que no tinguin la qualificació legal d'interès general de l'Estat i, en tot cas, els ports de refugi, els ports i aeroports esportius i els heliports.
19. Defensa del consumidor i de l'usuari.
20. Pesca en aigües interiors, cria i recollida de mariscs, aqüicultura, caça i pesca fluvial i lacustre.
21. Artesania.
22. Ordenació farmacèutica sens perjudici d'allò que disposa el número 16 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució.
23. Establiment i ordenació de centres de contractació de mercaderies i valors, de conformitat amb les normes generals de la legislació mercantil.
24. Empreses associatives, cooperatives i pòsits. Mutualisme no integrat en el sistema de la Seguretat Social.
25. Cambres de la propietat. Cambres de comerç, d'indústria i de navegació, sens perjudici d'allò que disposa el número 10 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució.
26. Assistència i serveis socials. Fundacions de beneficència i d'assistència.
27. Joventut.
28. Promoció de la dona.
29. Institucions públiques de protecció i tutela de menors.
30. Esport i lleure.
31. Publicitat.
32. Espectacles.
33. Casinos, rifes, loteries i tots els altres jocs i apostes.
34. Estadística d'interès de la Generalitat.
35. Regulació i execució de referèndums, sens perjudici d'allò que disposa el número 32 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució.
36. Les altres matèries que resultin del present Estatut i les que, per llei orgànica posterior i prèvia acceptació de la Generalitat, siguin transferides per l'Estat.

Article 10

1. Correspon a la Generalitat, en el marc de la legislació bàsica de l'Estat, el desenvolupament legislatiu i l'execució de les matèries següents:
 1. Règim jurídic i sistema de responsabilitat de l'Administració de la Generalitat i dels ens públics que en depenguin així com el règim estatutari de llurs funcionaris.
 2. Contractes i concessions administratives.

3. Reserva al sector públic de recursos o serveis essencials, especialment en cas de monopoli, i intervenció d'empreses quan ho exigeixi l'interès general.
 4. Ordenació del crèdit, banca i assegurances.
 5. Règim miner i energètic.
 6. Comunicacions.
 7. Premsa, ràdio, televisió i, en general, els mitjans de comunicació social.
 8. Protecció del medi ambient.
 9. Boscos, aprofitaments i serveis forestals, camins ramaders i pastures.
 10. Ordenació de la pesca marítima a la costa catalana.
2. Correspon a la Generalitat la competència per a dictar normes de desenvolupament de l'exercici dels drets i compliment dels deures constitucionals en el marc d'allò que disposen els articles 139 i 149 de la Constitució.

Article 11

Correspon a la Generalitat l'execució de la legislació de l'Estat en les matèries següents:

1. Mercantil, penal i penitenciària.
2. Treball.
3. Expropiació forçosa.
4. Propietat intel·lectual i industrial.
5. Fe pública. Ordenació de registres i instruments públics.
6. Sector públic econòmic estatal.
7. Recursos i aprofitaments hidràulics llevat de llur concessió quan les aigües discorri també fora del territori de Catalunya.
8. Pesos i mesures. Contrastació de metalls.
9. Fires internacionals que se celebrin a Catalunya.
10. Museus, arxius i biblioteques de titularitat estatal.
11. Les altres matèries que resultin del present Estatut i aquelles en què per llei orgànica posterior així s'acordi, prèvia acceptació de la Generalitat.

Article 12

Correspon a la Generalitat, en el marc de les bases i coordinació de la planificació de l'activitat econòmica general, elaborada d'acord amb els termes dels articles 131 i 38 de la Constitució, la competència exclusiva en les matèries següents:

1. Planificació de l'activitat econòmica a Catalunya.
2. Indústria.
3. Agricultura i ramaderia.
4. Comerç interior.
5. Estalvi i caixes d'estalvi.
6. Sector públic econòmic de la Generalitat.

Article 13

1. En matèria de seguretat pública quedarà reservada a l'Estat la competència en relació amb tots els serveis que siguin de caràcter extracomunitari o supracomunitari, la policia de fronteres, immigració, emigració, estrangeria i règim d'extradició i expulsió.
2. Correspondrà a la Generalitat l'execució de tots els altres serveis de policia i ordre interior de Catalunya.
3. Li correspon també:
 - a) La vigilància i la protecció dels seus edificis i instal·lacions.
 - b) La coordinació de l'actuació de les policies locals.
4. Es crea a Catalunya una Junta de Seguretat formada per representants del Govern de l'Estat i de la Generalitat.
5. La Generalitat podrà crear una policia pròpia en el marc d'allò que disposi sobre la matèria una llei orgànica.

Article 14

El Govern de l'Estat, en ús de les seves facultats i en exercici de les seves funcions constitucionals, podrà assumir la direcció dels serveis compresos en l'article anterior i intervenir en el manteniment de l'ordre interior de Catalunya en els casos següents:

1. A requeriment de la Generalitat.
2. Per pròpia iniciativa, quan consideri que l'interès general de l'Estat està greument compromès.

En ambdós casos caldrà l'aprovació per majoria absoluta del Senat, un cop escoltada la Junta de Seguretat, i el requeriment previ al President de la Generalitat.

Article 15

1. Correspon a la Generalitat el compliment de les obligacions que l'article 27 de la Constitució atorga als poders públics i en particular la competència exclusiva en matèria d'ensenyament, en tots els seus nivells, d'acord amb la Constitució i el present Estatut.
2. Els títols acadèmics i professionals que hagin de tenir validesa en tot el territori espanyol s'obtindran, expediran i homologaran d'acord amb les condicions regulades per l'Estat.
3. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de col·legis professionals i exercici de professions titulades sens perjudici d'allò que disposa l'article 139 de la Constitució.

Article 16

1. Correspon a la Generalitat el desenvolupament legislatiu i l'execució de la legislació bàsica de l'Estat en matèria de seguretat social i de sanitat preventiva, curativa i rehabilitadora.

2. Correspon també a la Generalitat l'execució en matèria de:
 - a) gestió del règim econòmic de la seguretat social a Catalunya;
 - b) sanitat exterior;
 - c) productes farmacèutics.
3. La Generalitat de Catalunya inspeccionarà i homologarà el sistema de la seguretat social i sanitari per tal de garantir el compliment de les lleis; exercirà també la tutela de totes les institucions, entitats i fundacions radicades a Catalunya en matèria de sanitat i seguretat social.

Article 17

Quant a l'Administració de justícia, llevat de la militar, correspon a la Generalitat:

1. Exercir totes les facultats que la llei orgànica del poder judicial reconegui o atribueixi al poder executiu, tant en l'ordre jurisdiccional com, en general, en qualsevol altre ordre.
2. Fixar les demarcacions territorials dels òrgans jurisdiccional a Catalunya i determinar-ne les plantilles de personal.
3. Organitzar i fer funcionar els jutjats de pau.

Article 18

El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya és l'òrgan jurisdiccional en què culminarà l'organització judicial en el seu àmbit territorial i davant del qual s'esgotaran les successives instàncies processals, en els termes de l'article 152 de la Constitució i d'acord amb el present Estatut.

Article 19

1. A més de la competència pròpia de l'actual Audiència Territorial, que s'integrarà en l'organització del Tribunal Superior de Justícia, correspon a aquest:
 - a) Resoldre els recursos de cassació i extraordinaris de revisió i d'apel·lació en única o darrera instància, segons els casos, sobre les matèries la legislació exclusiva de les quals sigui atribuïda a la Generalitat.
 - b) Conèixer i resoldre en última instància els recursos sobre qualificacions dels registres de la propietat en les esmentades matèries.
 - c) Resoldre conflictes de competència i jurisdicció entre els òrgans judicials de Catalunya.
2. En la resta de matèries es podrà interposar, quan s'escaigui, recurs de cassació davant del Tribunal Suprem. Aquest resoldrà també els conflictes de competència i jurisdicció entre els Tribunals de Catalunya i els altres d'Espanya.

Article 20

1. El president, els magistrats i els funcionaris del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya seran nomenats per la Generalitat, d'acord amb els procediments legals. El nomenament del president i dels magistrats correspondrà al President de la Generalitat.
2. Sens perjudici del que disposa l'article 122 de la Constitució per als nomenaments i altres decisions que afecten l'Administració de justícia a Catalunya i que no són d'expressa competència de la Generalitat, es constituirà una Comissió Mixta assessora integrada paritàriament per representants nomenats per la Generalitat i pel Consell General del Poder Judicial.

Article 21

A instància de la Generalitat l'òrgan competent haurà de convocar els concursos i oposicions per a cobrir les places vacants a Catalunya de magistrats, jutges, secretaris judicials i tot altre personal al servei de l'Administració de justícia, d'acord amb allò que disposi la Llei orgànica del poder judicial.

Article 22

1. En els concursos i oposicions per a cobrir les places de magistrats, jutges, secretaris judicials i altre personal al servei de l'Administració de justícia vacants a Catalunya s'haurà d'acreditar el coneixement del dret català. En cap cas no es podrà establir l'excepció de naturalesa o veïnatge.
2. L'organització i funcionament del Ministeri Fiscal corresponen íntegrament a l'Estat de conformitat amb les lleis generals.

Article 23

1. Els notaris seran nomenats per la Generalitat mitjançant oposició o concurs que convocarà ella mateixa d'acord amb les lleis de l'Estat. Quan, en virtut d'aquestes lleis, caldrà proveir les notaries, els candidats seran admesos amb igualtat de drets, tant si exerceixen en el territori de Catalunya com a la resta d'Espanya. En aquests concursos o oposicions s'haurà d'acreditar el coneixement del dret català. En cap cas no es podrà establir l'excepció de naturalesa o veïnatge.
2. Els fiscals o els registradors de la propietat i mercantil designats per a Catalunya hauran de conèixer la llengua catalana i acreditar l'especialització en dret català.

Article 24

1. Totes les competències esmentades en els articles anteriors i d'altres d'aquest Estatut s'entenen referides a l'àmbit territorial de Catalunya.

2. En l'exercici de les seves competències exclusives correspon a la Generalitat la potestat legislativa, la funció executiva i la potestat reglamentària.
3. Les competències d'execució de la Generalitat comporten, en tot cas, la potestat reglamentària i l'administració, inclosa la inspecció.
4. Tots els òrgans i organismes encarregats de la prestació de serveis o de la gestió de competències executives de la Generalitat depenen d'aquesta i s'integren en la seva administració.

Article 25

1. El dret de Catalunya en matèries de la competència exclusiva de la Generalitat és l'aplicable, amb preferència a qualsevol altre, a Catalunya. Correspon a la Generalitat la determinació de les fonts del dret civil de Catalunya.
2. En defecte de dret propi, el dret de l'Estat serà d'aplicació supletòria.

Article 26

1. La Generalitat podrà celebrar convenis amb les altres comunitats autònomes per a la gestió i prestació de serveis propis corresponents a matèries de la seva exclusiva competència. Aquests acords hauran de ser aprovats pel Parlament de Catalunya i comunicats a les Corts Generals i entraran en vigor al cap de 30 dies d'aquesta comunicació.
2. La Generalitat podrà, a més, establir acords de cooperació amb altres comunitats autònomes en els termes de l'article 145 de la Constitució.
3. La Generalitat de Catalunya prendrà les mesures necessàries per a l'execució dels tractats i convenis internacionals que recaiguin sobre matèries atribuïdes, totalment o parcialment, a la seva competència segons el present Estatut.

Article 27

1. La Generalitat podrà sol·licitar de l'Estat la transferència o delegació de competències no assumides en el present Estatut, encara que siguin de les compreses a l'article 149 de la Constitució, sempre que llur natura ho permeti.
2. La Generalitat podrà també sol·licitar a les Corts Generals que les lleis marc i de bases que aprovin en matèries de competència exclusiva de l'Estat atribueixin expressament a la Generalitat de Catalunya la facultat de legislar el desenvolupament de les esmentades lleis, en els termes de l'apartat 1 de l'article 150 de la Constitució.
3. Correspon al Parlament de Catalunya la competència per a formular les anteriors sol·licituds i, en tot cas, acceptar la transferència, delegació o atribució i determinar l'organisme de la Generalitat —Parlament o Consell Executiu— a favor del qual s'hagi d'atribuir en cada cas.

Títol segon. De la Generalitat

Article 28

1. La Generalitat està integrada pel Parlament, el President de la Generalitat i el Consell Executiu o Govern.
2. Les lleis de Catalunya ordenaran el funcionament d'aquestes institucions d'acord amb la Constitució i el present Estatut.

Capítol primer. El Parlament

Article 29

1. El Parlament representa el poble de Catalunya i exerceix la potestat legislativa, aprova els pressupostos, impulsa i controla l'acció política i de govern, i exerceix les altres competències que li siguin atribuïdes per la Constitució i per la llei que, a aquest efecte, aprovi el mateix Parlament.
2. El Parlament és inviolable.
3. El Parlament té la seu a la ciutat de Barcelona, però podrà celebrar reunions en altres indrets de Catalunya en la forma i supòsits que la llei determinarà.

Article 30

1. El Parlament serà elegit per un termini de quatre anys, per sufragi universal, lliure, igual, directe i secret, d'acord amb la llei electoral que el mateix Parlament establirà. El sistema electoral serà de representació proporcional i assegurarà l'adequada representació de totes les zones del territori de Catalunya.
2. Els diputats del Parlament representen tot el poble de Catalunya i gaudeixen d'inviolabilitat per les opinions manifestades i pels actes realitzats en l'exercici de llurs funcions. Durant llur mandat els diputats gaudeixen igualment d'immunitat i solament podran ser detinguts en cas de delictes flagrants.
3. Els diputats no estaran sotmesos a mandat imperatiu.

Article 31

1. El Parlament tindrà un president, una mesa i una diputació permanent. El reglament del Parlament en regularà la composició i elecció.
2. Funcionarà en ple i en comissions. Les comissions permanents podran elaborar i aprovar lleis sense perjudici de la capacitat del plenari per a reclamar-ne el debat i aprovació en qualsevol moment del procés legislatiu.
3. El reglament precisarà el nombre mínim de diputats per a la formació dels grups parlamentaris, la intervenció d'aquests en el procés legisla-

tiu i les funcions de la junta de llurs portaveus. Els grups parlamentaris participaran en totes les comissions a proporció de llurs membres.

4. El Parlament es reunirà en sessions ordinàries i extraordinàries. Les sessions extraordinàries seran convocades pel seu President, per acord de la Diputació Permanent o a petició d'una quarta part de diputats o del nombre de grups parlamentaris que el seu reglament determinarà. També es reunirà en sessió extraordinària a petició del President de la Generalitat.
5. Els acords, per a ésser vàlids, tant al ple com a les comissions, hauran de ser adoptats en reunions reglamentàries amb l'assistència de la majoria dels seus components i per aprovació de la majoria dels presents, llevat dels casos en què el reglament o la llei exigeixin un quòrum més alt.
6. La iniciativa legislativa correspon als diputats, al Consell Executiu o Govern i, en els termes que establirà la llei, als òrgans polítics representatius de les comarques i demarcacions supracomarçals i al poble.

Article 32

1. El Parlament exerceix la potestat legislativa mitjançant l'elaboració de lleis. Aquesta potestat només serà delegable en els termes dels articles 82, 83 i 84 de la Constitució.
2. La llei regularà els termes, requisits i efectes en què serà possible, en situacions de greu necessitat i urgència, que el Consell Executiu o Govern dicti disposicions legislatives provisionals en forma de decrets llei, d'acord amb els principis continguts en l'article 86 de la Constitució.
3. Les lleis del Parlament de Catalunya seran promulgades, en nom del Rei, pel President de la Generalitat, el qual n'ordenarà la publicació al *Diari Oficial de la Generalitat* en el termini de quinze dies des de llur aprovació. Aquesta publicació serà suficient, a tots els efectes, per a l'eficàcia de les disposicions legislatives de la Generalitat.

Article 33

També correspon al Parlament de Catalunya:

1. Designar els senadors que hauran de representar la Generalitat al Senat espanyol. La designació s'haurà de fer en convocatòria específica per a aquest tema i en proporció al nombre de diputats de cada grup parlamentari. Els senadors designats d'acord amb aquest article hauran de ser diputats del Parlament de Catalunya i cessaran com a senadors en cessar com a diputats i, a més, quan correspongui d'acord amb la Constitució.
2. Aprovar proposicions de llei per presentar-les a la Mesa del Congrés dels Diputats i nomenar un màxim de 3 diputats del Parlament encarregats de llur defensa.

3. Sol·licitar al Govern de l'Estat l'adopció d'un projecte de llei.
4. Interposar el recurs d'inconstitucionalitat i personar-se davant el Tribunal Constitucional en els conflictes de competència als quals fa referència l'apartat c del número 1 de l'article 161 de la Constitució.

Article 34

Sens perjudici del que estableix l'article 54 de la Constitució, el Parlament podrà nomenar un Síndic de Greuges per a la defensa dels drets fonamentals i llibertats públiques dels ciutadans, a efectes de la qual podrà supervisar les activitats de l'Administració de la Generalitat i de les persones públiques que en depenguin. Una llei del Parlament n'establirà l'organització i el funcionament.

Capítol segon. El President

Article 35

1. El President serà elegit pel Parlament d'entre els seus membres i nomenat pel Rei.
2. El President de la Generalitat dirigeix i coordina l'acció del Consell Executiu o Govern i ostenta la més alta representació de la Generalitat i l'ordinària de l'Estat a Catalunya.
3. El President podrà delegar temporalment funcions executives, però no les de representació, en un dels consellers.
4. El President serà, en tot cas, políticament responsable davant del Parlament.
5. Una llei del Parlament determinarà la forma d'elecció del President, el seu estatut personal i les seves atribucions.

Capítol tercer. El Consell Executiu o Govern

Article 36

1. El consell, òrgan col·legiat de govern amb funcions executives i administratives, serà regulat per llei del Parlament, la qual en determinarà la composició, l'estatut, la forma de nomenament i de cessació dels membres i les atribucions.
2. El consell respon políticament davant del Parlament de forma solidària, sens perjudici de la responsabilitat directa de cada conseller per la seva gestió.
3. La seu del consell serà la ciutat de Barcelona i els seus organismes, serveis i dependències podran establir-se en diferents indrets de Catalunya d'acord amb criteris de descentralització, desconcentració i coordinació de funcions.
4. Totes les normes, disposicions i actes emanats de la Generalitat que ho requeriran seran publicats en el *Diari Oficial de la Generalitat*.

Aquesta publicació serà suficient, a tots els efectes, per a l'eficàcia jurídica dels actes, disposicions i normes de la Generalitat.

Article 37

La responsabilitat penal del President de la Generalitat, dels consellers i dels diputats del Parlament serà exigible davant del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya. En el cas del President de la Generalitat el Tribunal haurà de reunir-se en ple.

Article 38

El consell podrà interposar el recurs d'inconstitucionalitat. També podrà, per pròpia iniciativa o per acord del Parlament, personar-se davant el Tribunal Constitucional en els conflictes de competència als quals fa referència l'apartat c) del número 1 de l'article 161 de la Constitució.

Capítol quart. Del control de la Generalitat

Article 39

1. Les lleis del Parlament de Catalunya estaran excloses del recurs contenciós administratiu i només estaran sotmeses al control de llur constitucionalitat exercit pel Tribunal Constitucional.
2. Contra els actes i acords i les normes reglamentàries emanades dels òrgans executius i administratius de la Generalitat es podrà presentar recurs davant la jurisdicció contenciosa administrativa.

Article 40

Sens perjudici d'allò que disposa l'apartat 1 de l'article anterior, una llei del Parlament de Catalunya crearà i regularà el funcionament d'un organisme de caràcter consultiu que dictaminarà, en els casos que la mateixa llei determinarà, sobre l'adequació al present Estatut dels projectes o proposicions de lleis sotmesos a debat i aprovació del Parlament de Catalunya. Un dictamen d'aquest organisme serà requisit previ per a interposar, per part del Consell Executiu o Govern de la Generalitat o per part del Parlament de Catalunya, el recurs d'inconstitucionalitat davant del Tribunal Constitucional.

Article 41

Sens perjudici del que disposa l'article 136 i l'apartat d) de l'article 153 de la Constitució, es crea el Tribunal de Comptes de Catalunya. Una llei del Parlament regularà la seva organització i funcionament i establirà les garanties, normes i procediments per a assegurar la rendició dels comptes, la qual serà sotmesa a l'aprovació del Parlament.

Títol tercer. Finances i economia

Article 42

1. El patrimoni de la Generalitat estarà integrat per:
 1. El patrimoni de la Generalitat en el moment d'aprovar-se l'Estatut.
 2. Els béns traspassats de les diputacions provincials.
 3. Els béns del patrimoni de l'Estat o altres organismes públics afectes a serveis traspassats a la Generalitat.
 4. Els béns adquirits per la Generalitat per qualsevol títol jurídic vàlid.
2. El patrimoni de la Generalitat, la seva administració, defensa i conservació seran regulats per una llei del Parlament de Catalunya.

Article 43

1. La hisenda de la Generalitat es constitueix amb:
 1. Els rendiments dels impostos que la Generalitat establirà.
 2. El rendiment dels següents impostos cedits per l'Estat:
 - a) impost sobre successions i donacions;
 - b) impost sobre el patrimoni net;
 - c) impost sobre transmissions i actes jurídics documentats;
 - d) impostos especials;
 - e) tots aquells la cessió dels quals sigui aprovada en el futur per les Corts.
 3. Un percentatge de participació en la recaptació a Catalunya dels impostos estatals següents:
 - a) impost sobre la renda de les persones físiques;
 - b) impost sobre la renda de societats;
 - c) impost sobre el tràfic i sobre el luxe i, si escau, el del valor afegit;
 - d) tots aquells la cessió d'un percentatge dels quals sigui aprovada en el futur per les Corts de l'Estat.
 4. El rendiment de les seves pròpies taxes per aprofitaments especials i per la prestació de serveis directes de la Generalitat, siguin de pròpia creació o com a conseqüència de traspassos de serveis estatals.
 5. Les contribucions especials i les exaccions amb fins no fiscals que la Generalitat podrà establir en l'exercici de les seves competències.
 6. Els recàrrecs sobre impostos estatals i participacions en el rendiment dels monopolis fiscals i en altres ingressos de l'Estat.
 7. Els ingressos procedents del fons de compensació interterritorial.
 8. Altres assignacions a càrrec dels pressupostos generals de l'Estat.
 9. L'emissió de deute i el recurs al crèdit.
 10. Els rendiments del patrimoni de la Generalitat.
 11. Ingressos de dret privat; llegats, donacions i subvencions de natura privada i pública; multes i sancions.
2. L'enumeració d'impostos continguda en el present article no serà obstacle per a futures reformes fiscals. Si d'una reforma o modificació del

sistema tributari estatal en resultés una disminució dels ingressos de la Generalitat, l'Estat espanyol garantirà el creixement d'aquests en la mateixa proporció que el del conjunt d'ingressos estatals.

Article 44

1. La participació en els impostos esmentats en el número 3 de l'article anterior es fixarà en un tant per cent de forma que els ingressos de la Generalitat procedents dels números 2 i 3 de l'apartat 1 de l'article 43 no siguin inferiors a la xifra que resultarà:
 - a) D'aplicar al valor total dels ingressos impositius de l'Estat la mitjana dels coeficients de població i renda a Catalunya.
 - b) De deduir-ne la quantitat equivalent a l'aportació proporcional corresponent a Catalunya pels serveis que l'Estat continuï assumint com a propis.
2. L'esmentat percentatge podrà ésser actualitzat cada cinc anys.

Article 45

1. La gestió tributària, la recaptació, la liquidació i la inspecció de tots els impostos estatals a Catalunya, llevat dels monopolis fiscals de la renda de duanes, correspondran a la Generalitat, la qual disposarà de plenes atribucions per a l'organització i execució d'aquestes tasques en actuar per delegació de l'Estat i percebrà els premis de gestió i recaptació que s'establiran. Per a aquestes finalitats seran fixats els corresponents mecanismes de coordinació amb la hisenda de l'Estat.
2. 1. Correspondrà també a la Generalitat la gestió, recaptació, liquidació i inspecció dels tributs locals següents:
 - a) Quota fixa de la contribució territorial rústica i pecuària.
 - b) Contribució territorial urbana.
 - c) Llicència fiscal de l'impost industrial.
 - d) Llicència fiscal de l'impost sobre els rendiments del treball personal.
 - e) Altres que puguin substituir els precedents o que s'estableixin en el futur.
2. 2. El Parlament de Catalunya regularà l'acció de la Generalitat en aquest àmbit i la participació i col·laboració dels municipis en les esmentades funcions.

Article 46

La Generalitat, com a poder públic, gaudirà en matèria fiscal del tractament que la llei estableixi per a l'Estat.

Article 47

La Generalitat, mitjançant llei del Parlament, establirà el règim fiscal i financer dels municipis i altres entitats territorials de Catalunya i vetllarà perquè tinguin la capacitat financera adequada per a garantir la màxi-

ma autonomia en l'exercici de les seves funcions d'acord amb allò que disposa l'article 142 de la Constitució.

Article 48

Correspon al Consell Executiu l'elaboració i l'aplicació del pressupost de la Generalitat i al Parlament el seu examen, esmena, aprovació i control. El pressupost serà únic i inclourà la totalitat de les despeses i ingressos de la Generalitat i dels organismes, institucions i empreses que en depenguin.

Article 49

La potestat d'establir i exigir els impostos, taxes, contribucions especials i exaccions amb fins no fiscals, pròpia de la Generalitat, així com la fixació de recàrrecs, corresponen exclusivament al Parlament.

Article 50

Les emissions del deute públic de la Generalitat hauran de ser aprovades pel Parlament, gaudiran dels mateixos beneficis fiscals que les de l'Estat i seran computables a efectes del coeficient d'inversió obligatòria.

Si l'Estat emet deute afectat a un servei traspassat a la Generalitat, aquesta tindrà dret a una participació en funció del servei que presta.

Article 51

La Generalitat queda facultada per a constituir institucions de crèdit especialitzades i altres institucions necessàries per a la seva política econòmica.

Article 52

La Generalitat designarà, d'acord amb la regulació que establiran les lleis, els seus representants propis en els organismes econòmics, les institucions financeres i les empreses públiques de l'Estat la competència dels quals s'estengui al territori català i que per llur natura no siguin objecte de traspass.

Article 53

La Generalitat queda facultada per a constituir un sector públic econòmic autònom, al qual també es vincularà l'existent de l'Estat en el territori de Catalunya en els termes de l'apartat 6 de l'article 12 del present Estatut.

Article 54

La Generalitat, com a poder públic, podrà fer ús de les facultats previstes a l'apartat 2 de l'article 129 i a l'apartat 1 de l'article 130 de la Constitució.

Títol quart. Reforma de l'Estatut

Article 55

1. La reforma de l'Estatut s'ajustarà al procediment següent:
 - a) La iniciativa de la reforma correspondrà al Consell Executiu o Govern de la Generalitat, al Parlament de Catalunya a proposta d'una cinquena part dels seus diputats o a les Corts Generals de l'Estat espanyol. També podrà correspondre al poble de Catalunya en els termes que establirà la llei del Parlament esmentada a l'apartat 6 de l'article 32 del present Estatut.
 - b) La proposta de reforma requerirà, en tot cas, l'aprovació del Parlament per majoria de dues terceres parts, el referèndum positiu dels electors de Catalunya i l'aprovació de les Corts Generals mitjançant llei orgànica.
 - c) Si la proposta de reforma procedeix de les Corts Generals, aquestes podran delegar sis representants —tres diputats i tres senadors— per tal que la defensin davant el Parlament de Catalunya. L'aprovació d'aquesta proposta exigirà els requisits de l'apartat anterior.
 - d) Si la proposta de reforma no és aprovada pel Parlament de Catalunya, no és refermada mitjançant referèndum pel cos electoral o les Corts Generals no l'aproven, no podrà ser novament sotmesa al debat i votació del Parlament fins que haurà transcorregut un any.
2. La Generalitat està autoritzada expressament per l'Estat per a convocar el referèndum a què fa referència el present article.

Disposicions addicionals

Primera

En el marc de la Constitució i del present Estatut seran reconegudes i actualitzades les peculiaritats històriques de l'organització administrativa interna de la Vall d'Aran.

Segona

1. Sens perjudici d'allò que disposen l'apartat 2 de l'article 26 i l'apartat 10 de l'article 11 d'aquest Estatut, es constituirà un patronat, integrat paritàriament per representants de la Generalitat i d'altres poders públics de l'Estat interessats, que tindrà cura de la gestió de l'Arxiu de la Corona d'Aragó.
2. La gestió d'aquells fons documentals que no provenen de l'antic Arxiu Reial i que es refereixen a la història de Catalunya correspondrà a la Generalitat.

3. S'arbitraran els mitjans necessaris per tal d'evitar segregacions que posin en perill la conservació i consulta científica dels fons documentals de l'arxiu.

Tercera

Les vacants existents o que es puguin produir en els òrgans jurisdiccional a Catalunya mentre no siguin cobertes per llurs titulars, i sempre que hagin resultat deserts els concursos i oposicions corresponents, podran ser cobertes interinament per personal designat per la Sala de Govern del Tribunal Superior de Justícia d'acord amb normes específiques per a l'àmbit territorial de Catalunya. Aquest personal interí cessarà un cop serà nomenat el titular.

Quarta

Les disposicions publicades en el *Diari Oficial de la Generalitat* amb posterioritat al Reial decret llei de 29 de setembre de 1977 tenen plena eficàcia jurídica des de la data de llur respectiva publicació.

Disposicions transitòries

Primera

1. Fins que una llei orgànica de l'Estat no estableixi un règim definitiu en matèria de seguretat pública, la Junta de Seguretat a què es refereix l'apartat 4 de l'article 13 tindrà competència d'execució en qüestió de policia i ordre interior de Catalunya, inclosos el nomenament i la separació del personal, i de coordinació amb els serveis a què es refereix l'apartat 1 de l'esmentat article.
2. Sens perjudici del que disposa l'apartat anterior, el traspàs definitiu dels serveis de seguretat pública contemplats en l'apartat 2 de l'article 13 serà acordat per la Junta de Seguretat atenent als criteris que establirà l'esmentada llei orgànica.

Segona

En les matèries en què correspongui a la Generalitat la competència relativa al desenvolupament de la legislació bàsica de l'Estat i mentre aquest no la dicti de manera específica, les disposicions legislatives de la Generalitat assenyalaran en una disposició final la part de la legislació de l'Estat considerada com a bàsica. Correspon al Tribunal Constitucional el coneixement dels conflictes de competència que puguin derivar-se de l'aplicació d'aquesta disposició.

Tercera

1. Fins que no s'haurà completat el traspàs dels serveis corresponents a les competències fixades a la Generalitat en aquest Estatut, l'Estat

garantirà el finançament dels serveis transferits a la Generalitat amb una quantitat igual al cost ponderat del servei a Catalunya en el moment de la transferència.

2. Per tal de garantir el finançament dels serveis esmentats en l'apartat anterior, una comissió mixta Estat-Generalitat procedirà a determinar un percentatge anual de participació en els impostos relacionats al número 3 de l'apartat 1 de l'article 43.
3. La comissió mixta esmentada en l'apartat anterior fixarà el citat percentatge, mentre duri el període transitori, amb una antelació mínima d'un mes a la presentació dels pressupostos generals de l'Estat a les Corts.
4. Mentre l'Estat, per mitjà dels seus serveis estadístics centrals, no faci pública amb periodicitat anual la distribució territorial de la renda, per a l'aplicació de l'article 44 del present Estatut serà utilitzat el coeficient de recaptació fiscal a Catalunya en substitució del de la renda a què es refereix l'esmentat article.
5. Les competències a què es refereix l'article 45 del present Estatut seran assumides progressivament per la Generalitat, en funció del procés de traspàs previst en els precedents apartats d'aquesta disposició.
6. A partir de l'entrada en vigor del present Estatut, els pressupostos de les diputacions provincials de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona s'integraran en el de la Generalitat.

Quarta

El primer Parlament de la Generalitat serà elegit d'acord amb les normes següents:

1. Previ acord amb el Govern de l'Estat, el Consell Executiu de la Generalitat provisional convocarà les eleccions en el termini màxim de quinze dies a comptar des de la promulgació del present Estatut. Les eleccions s'hauran de celebrar en el termini màxim de quaranta-cinc dies des del de la convocatòria.
2. Les circumscripcions electorals seran les regions resultants de la divisió territorial de Catalunya aprovada pels decrets de la Generalitat de 27 d'agost i 23 de desembre de 1936. Cada circumscripció votarà un diputat per cada 40.000 habitants o fracció.
3. Els diputats seran elegits per sufragi universal igual, directe i secret dels majors de 18 anys, segons un sistema d'escrutini proporcional.
4. Les llistes de candidats seran presentades a cada circumscripció i contindran un nombre de candidats igual al que correspongui a la regió segons l'apartat 2 d'aquesta disposició. Els electors votaran una de les llistes corresponents a la pròpia regió.
5. Els llocs de diputat corresponents a la circumscripció seran assignats a cada llista en funció dels vots obtinguts i aplicant el quocient

que resultarà de dividir el nombre total de vots vàlidament emesos a la regió pel nombre de diputats a elegir-hi.

6. Els llocs de diputat que restin per atribuir s'adjudicaran a les diferents candidatures de regió aplicant a les restes de cadascuna de les dues regles següents: la del quocient que resulti de dividir el nombre total de vots restants a Catalunya pel nombre total de llocs de diputat que manquin per cobrir i la de la resta més alta.
7. Les funcions que el Reial decret llei 20/1977, de 18 de març, atribueix a les juntes electorals provincials, seran exercides per les juntes electorals de regió. Aquestes tindran la seu a la capital de la regió i abastaran la totalitat dels municipis del seu àmbit territorial. Quan l'àmbit territorial d'una junta de zona compregui municipis pertanyents a diferents circumscripcions electorals o regions, la junta electoral de zona dependrà orgànicament de les respectives juntes electorals de regió a què pertanyin aquests municipis i exercirà les funcions que la llei encomana a les dites juntes de zona dins les respectives circumscripcions electorals.
8. A les regions la capital de les quals coincideixi amb la seu de l'audiència provincial, el president i el secretari de la junta electoral de la regió seran els de l'audiència provincial. En aquelles on no coincideixi, ho seran un magistrat i un secretari d'una de les audiències provincials amb jurisdicció sobre el territori de la regió. Els vocals seran nomenats d'acord amb allò que estableix l'article 8 de l'esmentat Reial decret llei, substituint en tot cas «província» per «regió» i «capital de província» per «capital de regió» en les referències corresponents.
9. Es constituirà una junta electoral central a Barcelona, formada per tres magistrats de l'Audiència Territorial que no formin part de la sala del contenciós administratiu, per un magistrat de cada una de les audiències provincials i per cinc vocals nomenats pel president a proposta de les candidatures concurrents a les eleccions. El president d'aquesta junta serà el president de l'Audiència Territorial.
10. En tot allò que no sigui previst en el present Estatut seran d'aplicació les normes electorals que van regir les eleccions legislatives a diputats de l'Estat el 15 de juny de 1977.

Cinquena

1. Un cop proclamats els resultats definitius de les eleccions i en un termini màxim de vuit dies, el primer Parlament de Catalunya es constituirà sota una mesa d'edat integrada per un president i dos secretaris, i procedirà immediatament a elegir la Mesa provisional. Aquesta es compondrà d'un president, dos vicepresidents i quatre secretaris.
2. En una segona sessió, la qual se celebrarà, com a màxim, deu dies després de l'acabament de la sessió constitutiva, el President del Parlament, havent consultat els portaveus designats pels partits o

grups polítics amb representació parlamentària, proposarà d'entre els membres del Parlament un candidat a President de la Generalitat i es procedirà a la votació.

3. Per a ser elegit President de la Generalitat, el candidat haurà d'obtenir els vots de la majoria absoluta dels membres del Parlament. Aquesta elecció suposarà alhora l'aprovació del programa de govern i de la composició del Consell Executiu proposats pel candidat elegit.
4. Si el candidat proposat no obté la majoria absoluta dels vots es procedirà d'igual manera en una segona i, si escau, una tercera votació amb el mateix o altres candidats. Cadascuna d'aquestes votacions se celebrarà a les 48 hores de l'anterior.
5. Si després d'aquestes votacions cap candidat no obté la majoria absoluta dels vots seran tramitades propostes successives pel mateix procediment i el candidat proposat serà elegit si obté la majoria simple.
6. Si, passats dos mesos a partir de la primera votació, cap candidat no obté la confiança del Parlament, aquest quedarà dissolt i seran convocades noves eleccions en el termini de 15 dies.
7. Elegit el President de la Generalitat, quedaran dissolts automàticament els òrgans de la Generalitat provisional i cessaran llurs titulars.

Sisena

El traspàs dels serveis inherents a les competències que segons el present Estatut corresponen a la Generalitat es farà d'acord amb les bases següents:

1. Un cop constituït el Consell Executiu o Govern de la Generalitat, i en el termini màxim de quinze dies, serà nomenada una comissió mixta encarregada d'inventariar els béns i drets de l'Estat que hagin de ser objecte de traspàs a la Generalitat, de concretar els serveis i institucions que s'hagin de traspasar i de procedir a l'adaptació, si escau, dels que passin a la competència de la Generalitat.
2. La comissió mixta estarà integrada paritàriament per vocals designats pel Govern de l'Estat i pel Consell de la Generalitat i establirà ella mateixa les seves normes de funcionament.

Els acords de la comissió mixta prendran la forma de propostes al Govern de l'Estat i al Consell de la Generalitat, als quals correspon la decisió definitiva.

Un cop acordades, les normes sobre traspàs de serveis seran publicades simultàniament al *Boletín Oficial del Estado* i al *Diari Oficial de la Generalitat*, i adquiriran vigència a partir d'aquesta publicació.

3. Les discrepàncies entre el Govern de l'Estat i el Consell de la Generalitat seran resoltes pel Tribunal Constitucional. Ambdós governs estan legitimats per a iniciar el procediment corresponent.

4. El Govern de l'Estat i el Consell de la Generalitat establiran de comú acord els terminis per al traspàs de cada servei. En tot cas, el traspàs del conjunt dels serveis que corresponen a la Generalitat d'acord amb el present Estatut haurà de ser completat en el termini de dos anys a partir de la promulgació de l'Estatut.
5. Serà títol suficient per a la inscripció en el Registre de la Propietat del traspàs de béns immobles de l'Estat a la Generalitat la certificació per la comissió mixta dels acords governamentals degudament promulgats. Aquesta certificació haurà de contenir els requisits exigits per la llei hipotecària.
El canvi de la titularitat en els contractes d'arrendament de locals per a oficines públiques dels serveis que siguin transferits no donarà a l'arrendador cap dret a extingir o renovar el contracte.
6. Els funcionaris adscrits a serveis de titularitat estatal o altres institucions públiques que resultin afectats pels traspàs a la Generalitat passaran a dependre d'aquesta i els seran respectats tots els drets de qualsevol ordre i natura que els corresponguin en el moment del traspàs, àdhuc el de prendre part en els concursos de trasllat que convoqui l'Estat en igualtat de condicions amb els altres membres de llur cos per tal de poder exercir d'aquesta manera llur dret permanent d'opció. Mentre la Generalitat no aprovarà el règim estatutari dels seus funcionaris, seran d'aplicació les disposicions de l'Estat vigents sobre la matèria.
7. La Generalitat assumirà amb caràcter definitiu i automàtic, sense solució de continuïtat, els serveis que ja li hagin estat traspasats des del 29 de setembre de 1977 fins a la vigència del present Estatut. Quant a les competències que estiguessin en curs d'execució del traspàs, se'n continuarà la tramitació d'acord amb els termes establerts al corresponent decret de traspàs, adaptats, si escau, al present Estatut.
8. Tots els serveis de les diputacions provincials de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona seran assumits, a partir de la vigència del present Estatut, per la Generalitat, la qual tindrà llur representació als efectes de l'apartat 2 de l'article 141 de la Constitució. El termini per a la transferència de les competències de les diputacions a la Generalitat serà també de dos anys, a partir de la vigència de l'Estatut. Durant aquest període, i mentre la transferència no haurà estat completada, una comissió gestora, designada per la Generalitat d'acord amb els representants legals de les diputacions, assegurarà la continuïtat de les funcions que la legislació vigent atribueixi a aquestes.
9. Mentre la Generalitat no estarà en condicions d'aplicar plenament les disposicions del present Estatut sobre els seus recursos financers, en el càlcul dels serveis transferits es tindrà en compte el dèficit que permeti de fer les inversions necessàries.
10. La comissió mixta creada d'acord amb l'article 3 del Reial decret de 30 de setembre de 1977 es considerarà dissolta quan es constitueixi la comissió mixta a què fa referència el paràgraf primer d'aquesta disposició transitòria.

Motius de desacord amb el Projecte d'estatut

Esmenes presentades en el Congrés dels Diputats al Projecte d'estatut d'autonomia de Catalunya

Madrid, 25 de juny del 1979

Motius de desacord presentats pels grups parlamentaris Mixt (Blas Piñar López i Hipólito Gómez de las Rocas), Coalició Democràtica, Centristes-UCD i Andalusista, i consideracions fetes pel Grup Parlamentari Socialista del Congrés.

GRUP MIXT

Blas Piñar López, diputado al Congreso por Unión Nacional, integrado en el Grupo Parlamentario Mixto, de conformidad con lo prevenido en el artículo 3, apartado 1, de las Normas reglamentarias sobre elaboración de los estatutos de autonomía, formula con relación al Proyecto de estatuto de autonomía de Cataluña, publicado en el *Boletín Oficial de las Cortes Generales* de 12 de junio de 1979, los siguientes motivos de desacuerdo.

Madrid, 21 de junio 1979

1. Un proyecto de Estatuto que implica la reorganización del Estado español no puede ser tramitado con urgencia.

2. No puede, por añadidura, tramitarse un estatuto como el de Cataluña simultaneándolo con el del País Vasco.

3. Como cuestión de previo y especial pronunciamiento deben elaborarse y promulgarse las leyes orgánicas que se relacionan íntimamente con los estatutos, y muy especialmente las del Tribunal Constitucional, poder judicial y policías autóctonas.

4. Es inadmisibles el párrafo tercero del preámbulo; en primer término, porque al decir que «en esta hora solemne... Cataluña recupera su libertad», se tiene por cierto que Cataluña ha estado aherrojada hasta la «hora solemne» del Estatuto, lo que es, sin duda, falso, y porque siendo falso no puede rendirse ningún homenaje a través de un texto oficial a quienes han contribuido a ello.

5. El artículo 1 del proyecto dice: «Cataluña, como expresión de su realidad nacional...». Este precepto es anticonstitucional, ya que el artí-

culo 2 de la Constitución distingue, aun cuando sea teóricamente, entre nación, nacionalidades y regiones, estableciendo que no hay más que una nación, «la nación española». La frase «realidad nacional» se refiere, sin duda, a nación y no a nacionalidad, y viola, por consiguiente, el texto de la Constitución.

No puede olvidarse que el nacionalismo catalán ha sostenido y sostiene que Cataluña es una nación. Así, espigando entre muchos, Rovira y Virgili, en *El nacionalismo catalán*, escribió: «Cataluña vuelve a ser una nación y es por la futura nación catalana por la que trabajamos y luchamos»; añadiendo que «toda nacionalidad tiene derecho a constituir un estado independiente.» Por su parte, Prat de la Riba, en «La nacionalidad catalana», evangelio del nacionalismo catalán, afirmaba: «Patria y nación son una misma cosa, y Cataluña es nuestra nación, igual que nuestra patria. Por ello existe una nacionalidad catalana y cada nacionalidad ha de tener su estado.» El actual Presidente de la Generalidad dijo de forma tajante, en *Avui* de 29 de enero de 1978: «Cataluña es una nación», agregando: «Cataluña es más que una nación. Es un Estado dentro de un Estado» (TV, 14 de febrero de 1978).

Si Cataluña, según el preámbulo del proyecto, integra España, en unión de todos sus pueblos, y si España se constituye en Estado, pero es una nación indisoluble e indivisible (arts. 1 y 2 de la Constitución), es evidente que Cataluña, no obstante su «identidad colectiva», no puede tener «realidad nacional» distinta de la española.

6. El artículo 3 del proyecto dice que «la lengua propia de Cataluña es el catalán». Ahora bien, si el valle de Aran es Cataluña, no puede negarse al aranés que sea lengua propia de Cataluña, relegándola a una especie de reserva idiomática digna de «especial respeto y protección», como se hace en el párrafo cuarto del mencionado artículo. Por otra parte, si, como se afirma en el preámbulo, «el pueblo catalán proclama como valores superiores de su vida colectiva la libertad, la justicia y la igualdad», no cabe duda que la igualdad y la justicia exigen que el castellano, hoy por hoy, sea considerado también como lengua propia de Cataluña o, al menos, del pueblo catalán. De este modo se daría cumplimiento, desde la posible puesta en vigor del Estatuto, al enunciado del párrafo tercero de dicho precepto, eliminando la distinción discriminatoria y peyorativa en la práctica entre la lengua oficial y propia (el catalán) y la oficial, pero impropia (el castellano). Para alcanzar la «plena igualdad» idiomática a que se refiere el mencionado párrafo tercero deben equipararse en su calificación, como propios y oficiales, el catalán y el castellano.

7. El artículo 15 del proyecto, relativo a la enseñanza, a los colegios profesionales y al ejercicio de profesiones tituladas, al utilizar los términos «competencia exclusiva», está en contra de los artículos 139 y 149.2 de la Constitución.

8. El artículo 20 del proyecto deberá atenerse a lo que disponga la Ley orgánica del poder judicial, conforme a lo prevenido en el apartado segundo del artículo 152 de la Constitución.

9. El artículo 23 del proyecto no puede olvidar que a los notarios ya se les exige el conocimiento del derecho catalán para el ejercicio de su profesión, en cualquier parte de España, pues el derecho catalán es tan español o más, en algunos casos, que el derecho común, y porque el mundo de relaciones jurídicas en el que están implicados españoles con vecindad civil en Cataluña requiere dicho conocimiento. Exigir a los notarios, para participar en los concursos y oposiciones, el conocimiento del derecho catalán, cuando por ser ya notarios lo conocen, parece absurdo y, además, ofensivo. Aún menos explicable, después de lo establecido en el artículo 3 del proyecto y en el artículo 14 de la Constitución, es la exigencia a «los fiscales y... registradores de la propiedad mercantiles» de conocer la lengua catalana.

10. El artículo 36.4 del proyecto debe establecer que la publicación de las normas jurídicas a que hace referencia se hará en los dos idiomas oficiales y en un boletín cuyo título irá también en ambos idiomas, y no solo en catalán.

11. El artículo 37 no puede excluir la competencia del Tribunal Supremo de la nación.

12. La disposición transitoria primera es inadmisibles, no debiendo ordenarse nada sobre el tema de la seguridad pública en tanto no se elabore la ley orgánica correspondiente.

13. Por lo que respecta a las facultades que corresponden a la comunidad autónoma, se hace preciso un examen cuidadoso, ya que la competencia exclusiva de la comunidad autónoma se limita a aquellas materias que como «*numerus clausus*» relaciona la Constitución. No cabe, en tema de tanta importancia como en el de transferencia de poder político, una interpretación laxa o expansiva. Por ello habrá que atenerse, para no incurrir en vicio de inconstitucionalidad, al texto estricto de la Constitución y al de las leyes orgánicas correspondientes, aún sin elaborar.

Los motivos enumerados de desacuerdo no son más que una muestra de desacuerdo total con el proyecto de Estatuto. Si la Constitución, según el artículo 2 de su texto, «*garantiza el derecho a la autonomía de las nacionalidades y regiones que la integran y la solidaridad entre todas ellas*», es evidente que el Proyecto de estatuto quiebra el principio de solidaridad y consagra la existencia no de una autonomía, sino de una nación interna en disposición de convertirse, apoyándose en los poderes traspasados, en una nación integral, distinta de la nación española.

Por todo ello, y porque dejando al margen el preámbulo, en el Proyecto de estatuto no se habla ni una sola vez de España y no se alude tan siquiera

al Estado español, debe estimarse este escrito como equivalente a una enmienda a la totalidad y como un rechazo sin excepciones al citado proyecto.

Hipólito Gómez de las Rocas, diputado al Congreso por la provincia de Zaragoza (Partido Aragonés Regionalista, integrado en el Grupo Parlamentario Mixto), al amparo de lo dispuesto en las Normas reglamentarias sobre elaboración de los estatutos de autonomía, formula al artículo 1.1 del citado proyecto el siguiente

Motivo de desacuerdo

Debe suprimirse la expresión «*realidad nacional*» referida a Cataluña.

Fundamento

Solo puede hablarse de «*realidad nacional*» refiriéndose a «*la nación española, patria común e indivisible*», como señala el artículo 2 de la Constitución. Aquella expresión es equívoca y se opone no solo a este precepto constitucional, sino a otros, como el artículo 1.2, porque si se hablara de una «*realidad nacional*», cuyo marco geográfico fuera Cataluña, podría hablarse también de su «*soberanía nacional*», lo que tampoco autoriza la Constitución.

[...] a los artículos 2 y 5

Motivo de desacuerdo

No deja constancia expresa de que la implícita supresión de las provincias de Barcelona, Gerona, Lérida y Tarragona afecta solo al régimen autonómico, no a los servicios del Estado.

Fundamento

El artículo 137 de la Constitución española señala que «*el Estado se organiza territorialmente en municipios, en provincias y en las comunidades autónomas que se constituyan...*». Debe reflejarse esta realidad en la redacción del Estatuto, dado que un territorio autónomo no es un territorio sustraído a la acción del Estado.

[...] al artículo 3

Motivo de desacuerdo

En torno a las lenguas utilizables oficialmente en Cataluña se redacta este precepto en forma que aparece como lengua principal el catalán y como lengua accesoria el castellano.

Fundamento

Se desvirtúa el sentido del artículo 3 de la Constitución y la realidad social; lo primero, porque aquella reserva al idioma castellano o español el carácter de lengua principal, aunque otras (regionales) puedan ser también oficiales dentro de un territorio autónomo; lo segundo, porque la realidad social acredita que la lengua catalana es conocida por una parte de la población, en tanto que la lengua castellana es conocida por su totalidad.

[...] al artículo 4

Motivo de desacuerdo

No cabe ignorar que, dada la originaria pertenencia de Cataluña a la Corona de Aragón, como sucede con otros territorios españoles, todos ellos tienen derechos históricos al empleo de las barras rojas con fondo amarillo en sus enseñas o banderas. El desacuerdo existe en la medida que trate de privarse de las barras aragonesas a cualesquiera otras regiones que opten por utilizarlas en su bandera.

Fundamento

Los artículos 4, apartado 2, 14 y 138 de la Constitución, entre otros.

[...] al artículo 6

Motivo de desacuerdo

Debe aclararse terminantemente que la vecindad administrativa en caso alguno afectará a la vecindad civil que los interesados ostentaren.

Fundamento

Una recta interpretación de artículos como el 14 y el 19 de la Constitución. No tendrán los españoles «derecho a elegir libremente su residencia» si dicha elección comporta la pérdida de su vecindad de origen, aunque nada se opone a que la cambie voluntariamente en cuanto no afecte a terceros o genere fraude. En otro caso, la igualdad de los españoles quedaría también en entredicho.

[...] al artículo 7

Motivo de desacuerdo

La eficacia territorial o personal del derecho civil de Cataluña debe regirse por las normas correspondientes del título preliminar del Código civil.

Fundamento

Las propias disposiciones de ese título preliminar y la adecuada protección de personas que pueden verse afectadas por normas particulares de un territorio, sin vinculación con el mismo; las normas de remisión deben ser comunes.

[...] al artículo 9, expresión inicial

Motivo de desacuerdo

No contiene la obligada referencia a las atribuciones que no obstante la competencia exclusiva a la Generalidad seguirán siendo naturalmente estatales. Debe constar en esta expresión inicial, para evitar ulteriores distingos casuísticos. Un ejemplo: el derecho civil de Cataluña puede ser de la competencia exclusiva de la Generalidad, pero el Estado debe ser el único que legisle estableciendo las reglas de derecho interespacial y de remisión.

Fundamento

En otro caso, la Generalidad podrá ejercer competencias exclusivas (es decir, legislar, reglamentar y ejecutar, según el artículo 24.2 del proyecto) que afectarán a españoles no residentes en Cataluña, límite aparentemente intraspasable de aquellas atribuciones. Se vulnerarán artículos como el 14, el 19 y el 138 de la Constitución.

[...] al artículo 9.14

Motivo de desacuerdo

Es necesario que conste inequívocamente que de esas obras públicas estarán excluidas también las que puedan comportar la utilización o el aprovechamiento de recursos energéticos procedentes de otras regiones.

Fundamento

El artículo 138 de la Constitución, que se respeta en otros apartados, como el 16.

[...] al artículo 9.17

Motivo de desacuerdo

El mismo que se indica respecto del apartado 14.

Fundamento

Véase, igualmente, el fundamento que se indica respecto de aquel apartado.

[...] al artículo 9.27

Motivo de desacuerdo

El concepto «juventud» no expresa ninguna competencia, sino un sector social distinguible entre la totalidad de los destinatarios de la norma. Tal como se propone, no es admisible: el Estado no puede quedar al margen de los temas específicos de la juventud.

Fundamento

El precepto proyectado se opone a normas como la del artículo 149 de la Constitución.

[...] al artículo 9.28

Motivo de desacuerdo

El mismo señalado en el apartado 27.

Fundamento

El mismo indicado en el apartado 27.

[...] al artículo 11, apartados 1, 4, 5, 6 y 8

Motivo de desacuerdo

Son de inequívoca competencia exclusiva del Estado.

Fundamento

Artículo 149.6, 8, 9, 12 y 13.

[...] al artículo 11.10

Motivo de desacuerdo

Carece de sentido que se imponga al Estado cuál deba ser el régimen de gestión de sus propios y directos servicios. Los museos, archivos y bibliotecas de titularidad estatal deben ser absolutamente omitidos de esta relación.

Fundamento

El Estado debe conservar inequívocamente la reglamentación y la gestión de sus servicios; otra cosa es tanto como subordinarlos al poder de la Generalidad.

[...] al artículo 11.11

Motivo de desacuerdo

Debe suprimirse.

Fundamento

Su ambigüedad excusa de mayores razonamientos.

[...] al artículo 12.5

Motivo de desacuerdo

El ahorro y las cajas de ahorro deben ser reguladas con carácter general y simultáneo para todas las regiones. No habría nada que oponer si el apartado del proyecto no entrara en vigor hasta que lo tuviera aquella regulación general. Los coeficientes de inversión obligatoria (véase, además, el artículo 50 del proyecto) orientan el ahorro de las regiones deprimidas hacia las desarrolladas, en forma que no se puede estimular, además, con previsiones como la indicada.

Fundamento

El artículo 138 de la Constitución.

[...] al artículo 14

Motivo de desacuerdo

La intervención en el mantenimiento del orden interior debe fundarse incluso en riesgos razonadamente potenciales y que aquella pueda prevenir no solo cuando «está gravemente comprometido el interés general del Estado», sino cuando pueda estarlo previsiblemente.

Fundamento

Artículo 1.2 de la Constitución.

[...] al artículo 15

Motivo de desacuerdo

No es admisible la competencia exclusiva en materia de enseñanza a todos los niveles.

Fundamento

Artículos 1, 14, 27 y 149, entre otros, de la Constitución.

[...] a los artículos 22 y 23

Motivo de desacuerdo

Resulta vejatorio recabar de profesionales cualificados del derecho que acrediten lo que constituye materia esencial de su conocimiento.

Fundamento

Artículo 14 de la Constitución.

[...] a los artículos 42 al 49

Motivo de desacuerdo

Anticipa soluciones particulares a problemas que necesitan planteamientos generales y decisiones del mismo carácter. Comporta un efectivo concierto fiscal del Estado con la Generalidad que garantizaría a esta un mínimo de ingresos y hasta la participación en el Fondo de compensación interterritorial que el artículo 158 de la Constitución prevé para corregir desequilibrios económicos interregionales.

Fundamento

Artículos 1, 2, 14, 138 y 158 de la Constitución.

[...] al artículo 50

Motivo de desacuerdo

No es admisible que con la actual regulación del ahorro se atribuya a la Generalidad la facultad de regular el propio (véase art. 12.5 del proyecto) y de captar el de otras regiones, mediante la transferencia coactiva que supone la inclusión en el coeficiente de inversión obligatoria.

Fundamento

Artículo 138 de la Constitución.

[...] al artículo 53

Motivo de desacuerdo

El Estado no puede ser extraño a Cataluña, y en cuanto lo merezca el carácter nacional o interregional que trate de tutelar o promover, debe disponer allí, igual que en cualquier otro punto de la nación, de un sector público económico propio.

Fundamento

Artículo 1.2 de la Constitución.

[...] a la disposición adicional segunda

Motivo de desacuerdo

No es aceptable esta nueva mediatización de la titularidad estatal ni, desde luego, la división de archivo alguno. Ello no se opone a que el Estado constituya los patronatos u órganos que considere precisos, pero sin que venga compelido a hacerlo con arreglo a previsión particular alguna.

Fundamento

Artículo 1.2 de la Constitución.

[...] a la disposición transitoria segunda

Motivo de desacuerdo

Debe ser el Estado quien señale en todo caso la parte de su legislación que deba ser considerada como básica.

Fundamento

Artículo 1.2 de la Constitución.

[...] a la disposición transitoria sexta, 9

Motivo de desacuerdo

Aunque sea deseable la corrección de cualquier déficit de equipamiento, no lo es que tal materia se aborde a través del Estatuto.

Fundamento

Artículos 14, 138, 158 y 147 de la Constitución. Tales déficits no son exclusivos de Cataluña ni se puede aprovechar el Proyecto de estatuto para conseguir un novísimo título que obligue al Estado, es decir, a la comunidad nacional, a asumir prioritariamente la obligación de mejorar aquel equipamiento.

Madrid, 25 de junio de 1979

GRUP COALICIÓ DEMOCRÀTICA

El Grupo Parlamentario de Coalición Democrática, al amparo de los artículos 93 y 94 del Reglamento provisional del Congreso de los Diputados, presenta los siguientes seis motivos de desacuerdo con el Proyecto de estatuto de autonomía de Cataluña. El Proyecto de estatuto de autonomía de Cataluña contiene un planteamiento general que es aceptado por este grupo parlamentario, ya que hay que destacar, entre otras cosas, su armonía con la unidad de la nación española y, en general, con la Constitución. También hay que destacar su elevada técnica jurídica y el espíritu positivo que encierra casi todo su articulado. Pero existen algunos puntos en que el marco constitucional queda ocasionalmente desbordado. Y encontrándonos en la fase inicial de aplicación de nuestra Constitución, creemos necesario exponer que, si se pretende que la norma fundamental tenga una vida larga y fructífera, como base del Estado de derecho, es preciso que sea aplicada con actitud clara y convencida. Mal servicio podría hacerse a la aplicación de la Constitución, y a todo el alto contenido que la misma encierra, si

se comienza con transgredirla abiertamente, por muy encomiables que puedan ser calificados sus móviles. O que sus previsiones sean desde el principio interpretadas torcidamente, derivando a orientaciones y resultados distintos de los claramente fijados en el articulado constitucional. En esta dirección van, pues, los siguientes motivos de desacuerdo.

Precisamente porque deseamos vehementemente tanto el éxito de la institucionalización de la autonomía para Cataluña, no menos que el éxito y fecundidad de la aplicación de nuestra Constitución, es por lo que presentamos tales puntos de desacuerdo, con el ánimo de que contribuirán a perfeccionar el actual texto del proyecto. Quizá la parte más extensa sea, por su prolijidad, la relativa a las competencias. Y aquí es digno de anticipar cómo consideramos que, si bien puede deducirse del espíritu de los redactores una voluntad loable de llegar hasta el límite de competencia para la Generalidad, tal límite es rebasado en diversas ocasiones, en contra de las previsiones constitucionales.

Tal ánimo de acumular competencias de todo tipo para la comunidad autónoma catalana supone un esfuerzo considerable respecto de las responsabilidades contraídas ante el pueblo catalán y un intenso reto para las demás nacionalidades y regiones de España. Por otra parte, no hay que olvidar que la vía constitucional para crecer en competencias es generosa y queda abierta por el procedimiento que se indica en su artículo 150. Generosidad, por cierto, que no es fácil de encontrar en ninguna otra constitución federal, pues no existe límite formal a ella. Así que convendría moderar la voluntad autonomista al ya amplísimo marco que abre la Constitución y que es aprovechado al máximo y con habilidad por los redactores del proyecto.

La posición ha de quedar muy clara: o se está dentro del marco diáfano y nítido señalado por la Constitución, o nos situamos fuera de él. Y aparte los problemas de todo tipo que ello comportaría en el futuro ante el Tribunal Constitucional, se presenta la exigencia clara y rotunda del cumplimiento de la Constitución si queremos que por muchos años esta presida nuestra ahora naciente democracia.

Se han agrupado las discordancias sobre el proyecto en los temas respecto de los cuales se observa la necesidad de su corrección, puesto que más que un desacuerdo sobre un artículo u otro se manifiesta más intensamente el deseo de promover su perfeccionamiento de forma temática.

Por todo ello, el Grupo Parlamentario de Coalición Democrática presenta los siguientes seis motivos de desacuerdo al proyecto de Estatuto de Autonomía de Cataluña.

1. Precisiones de redacción

Estas precisiones van dirigidas a conseguir una mejora en el texto actual, completándolo, o adecuar su redacción en el plano jurídico y

constitucional. Así, en el artículo 7.2, habría que agregar al final la frase «mientras mantengan tal vecindad», precisión obvia, pero necesaria para tal eventualidad. También creemos que en el artículo 32.2, además de la publicación en el *Diario Oficial de la Generalidad*, las leyes de su Parlamento deberían publicarse en el *Boletín Oficial del Estado* no solo por la exigencia del artículo 2 del Código civil, sino para una mayor seguridad jurídica y publicidad más amplia, pues son leyes con vigencia en una porción territorial del Estado y también de conformidad con el principio de publicidad de las mismas, contenido en el artículo 9.3 de la Constitución.

La denominación de «Senado español» que aparece en el apartado 1 del artículo 33 podría mejorarse diciendo «Senado» a secas, pues aunque es más completa la expresión «Senado de las Cortes Generales», sería más compleja. De parecida índole es la precisión que requeriría la expresión «Cortes del Estado» que aparece en el artículo 43.3.d, al ser inadecuada, y aquí sí que debería usarse la de «Cortes Generales». Ello sin perjuicio de un desacuerdo mayor que veremos en el que lleva el número 4.

La redacción del apartado 2 del artículo 33 puede que sea una errata, pero requiere precisar su redacción, que debería quedar así: «aprobar la presentación de proposiciones de ley a la Mesa del Congreso de los Diputados». Porque el Parlamento de Cataluña es obvio que no aprueba tales proposiciones, sino solo la presentación de tales proposiciones. Y también puede apreciarse una discordancia intrínseca en la redacción del apartado 6 de la disposición transitoria sexta. Si se afirma que los funcionarios «adscritos» (término este que requeriría de aclaración administrativa) a servicios de titularidad estatal o a otras instituciones públicas, «pasarán a depender» de la Generalidad, y luego se afirma que se les respetarán todos los derechos de cualquier orden y naturaleza que les correspondan, queda claro que el primer derecho, que es el de la inamovilidad del funcionario, no se ha respetado. Pues estos pertenecen por derecho a unos cuerpos que son los del Estado u otras instituciones públicas, y en todo caso tal transferencia, con todos sus derechos, deberá ser voluntaria. De lo contrario se caería en una gran arbitrariedad, que no puede sancionar este Estatuto.

Tras estas precisiones mencionadas analizaremos otras dos, con un carácter constitucional más acusado. Es una la que se refiere a introducir en el apartado 1 del artículo 1 la mención «dentro del Estado español» tras afirmarse que Cataluña se constituye en comunidad autónoma. Tal afirmación haría congruente el contenido del artículo, al indicar claramente el marco estatal en que surge, y que ya se hacía en el artículo 1 del Estatuto de Cataluña de 1932.

Por otra parte, en el apartado 3 del artículo 3 se evitaría se interpretase como una obligatoriedad del conocimiento del idioma catalán, con-

traría al apartado 1 del artículo 3 de la Constitución, si se introdujera la palabra «libremente» tras la afirmación que se hace «adoptará las medidas necesarias para asegurar libremente su conocimiento».

2. Sobre las competencias de la Generalidad

El desacuerdo sobre algunas de las competencias que a lo largo del proyecto se asumen, y principalmente en el título I, radica en su formulación poco clara o en hallarse en contradicción con los preceptos constitucionales. En cuanto a las competencias que se asumen como exclusivas de la Generalidad de Cataluña, encontramos que el artículo 12, al afirmar como exclusivas las competencias que a continuación se enumeran, «en el marco de la planificación de la actividad económica general», cae en una contradicción «in terminis», porque en tal caso no puede ser exclusiva. Por ello debe eliminarse la calificación de exclusivas de tales competencias. Tales atribuciones las hace la Constitución al Estado, requiriéndose para ello de una ley según el artículo 131.1, y además, en su elaboración participará un consejo, según se indica en el apartado 2, el cual se desarrollará en otra ley. De otra parte, debe eliminarse el apartado 5 de este artículo 12, ya que el ahorro y las cajas pueden considerarse incluidas en el párrafo 4 del apartado 1 del artículo 10 del proyecto, y en todo caso constituyen una parte esencial del sistema monetario y crediticio nacional, que no se deben desgajar de una política económica y financiera general. Las diferencias al respecto irían contra el artículo 138 de la Constitución.

En conexión con este tema está la competencia que se atribuye en el artículo 53 a la Generalidad para vincular el sector público estatal existente en Cataluña al sector público autónomo, en los términos del artículo 12 comentado. Habría que suprimir tal vinculación, pues las conexiones para una mayor gestión económica ya las acordará el Estado si proceden, de acuerdo con la Generalidad, y no son propias de incluirse en el Estatuto. Y lo que no cabe de ningún modo es que la Generalidad explote tal sector estatal en su beneficio, contraviniendo los objetivos de tal sector público estatal en la economía nacional. La Generalidad no puede apropiarse de tal sector público, ni hay base constitucional para ello.

Un olvido notable puede apreciarse también en la redacción del artículo 15. Se califica de exclusiva la competencia de la Generalidad en materia de enseñanza a todos los niveles, así como el cumplimiento de las obligaciones que el artículo 27 de la Constitución impone a los poderes públicos, pero no desde luego como afirma el apartado 1 de este artículo 15, de acuerdo con la Constitución. Porque como ocurre con otros campos esenciales referidos a las condiciones básicas que garantizan la igualdad de los españoles, el artículo 149.1.1 de la Constitución otorga

tal competencia exclusiva al Estado, y en el párrafo 30 de dicho apartado 1 el Estado se reserva las normas básicas para su desarrollo. También se olvida que el artículo 81.1 de la norma fundamental exige una ley orgánica para el desarrollo de los derechos fundamentales y de las libertades públicas, estando las contenidas en el artículo 27 de la Constitución en el capítulo II de la sección 1 que trata de ese importante tema. Es, pues, este un campo propicio a la interposición de recursos de inconstitucionalidad y, sobre todo, de amparo, acogidos al artículo 161. *a* y *b*, y además propicio al recurso de tutela de libertades y derechos del capítulo II, sección 1, citado, ante tribunales ordinarios en procedimiento sumario y preferente según el artículo 53.2. Parece necesario, pues, eliminar la referencia al carácter de exclusiva de tal competencia y, en su caso, asumir el texto en el artículo 10 actual.

Distinto tratamiento se recomienda para el apartado 3 del mismo artículo 15, en el que se propone su supresión, o en su caso que se incorpore el actual artículo 11. Pues no cabe conciliar el carácter imperativo del artículo 36 de la Constitución, sin que quede perjudicado por el carácter exclusivo que de tal competencia se quiere atribuir a la Generalidad en materia de colegios profesionales y ejercicio de profesiones tituladas. Ello no es posible sin ir contra lo dispuesto en la Constitución, al menos mientras que la ley que cita el artículo 36 de la misma no desarrolle esta materia. Y el artículo 24.2 del proyecto deja pocas esperanzas para afirmar «sin perjuicio».

Existen algunas otras competencias en las que, sin afirmarse el carácter exclusivo, este parece deducirse de la redacción actual o no aparece clara su naturaleza. Así, en el artículo 13, tras hacer una remisión al Estado con terminología vaga en materia de seguridad pública de competencias con carácter extracomunitario y supracomunitario, amén de otras, se afirma en el apartado 2 que corresponderían a la Generalidad todos los demás servicios de policía y orden interior en Cataluña. Deben, pues, eliminarse los apartados 1, 2 y 4, poniendo, por tanto, el actual apartado 5 como el 1 y el actual 3 en segundo lugar.

Ello porque tal redacción sobre los servicios de policía prejuzga lo que pueda decir la ley orgánica prevista al efecto en el artículo 149.1.29 como «posibilidad». Tal modificación de la redacción de este artículo lleva aparejada la del artículo 14, eliminando el inciso «e intervenir en el mantenimiento del orden interior de Cataluña», en el párrafo primero, y también el último párrafo de dicho artículo, por los mismos motivos. E igualmente de forma concordante hay que suprimir la disposición transitoria primera.

Respecto de aquellas competencias en las que se atribuye a la Generalidad el desarrollo legislativo y la ejecución, existe una proximidad entre los artículos 10 y apartado 1 del 16, que requeriría su refundición. Lo mismo sucede con los apartados 2 y 3 del mismo artículo 16 respecto del artículo 11, lo que postula su refundición. Pero respecto al

apartado 2 hay que señalar que el apartado *b* sobre la sanidad exterior es competencia exclusiva del Estado, según el número 16 del apartado 1 del artículo 149 de la Constitución. Caso de que el Estado considere la posibilidad de su transferencia o delegación, esta deberá producirse por la vía indicada en el artículo 150.2, pero no es tema ahora del Estatuto.

Otras competencias ostentan un marcado carácter anómalo en cuanto a su formulación. Una es la incluida en el artículo 25.1, sobre la capacidad de la Generalidad para determinar las fuentes del derecho civil de Cataluña, inciso que debería eliminarse. Porque según el artículo 149.1.8 de la Constitución es esta una competencia exclusiva del Estado, al que se reserva «la determinación de las fuentes del derecho». La otra se refiere al artículo 26, en sus apartados 1 y 2, en relación con posibles acuerdos. Se dice que «en los términos del artículo 145 de la Constitución». Pero parece olvidarse que tal artículo exige que los estatutos prevean «los supuestos, requisitos y términos en que las comunidades autónomas puedan celebrar convenios entre sí». Ello no se cumple actualmente en el proyecto, por lo que, en su caso, habría que hacerlo como requiere la Constitución.

También ganaría el apartado 1 del artículo 27 si al final se agregara «y de conformidad con lo dispuesto en el artículo 150.2 de la misma», a fin de completar la referencia. Y en cuanto a la disposición transitoria segunda, cabe su eliminación en su primera parte, pues el número 8 del apartado 1 del artículo 149 otorga al Estado en exclusiva la competencia de las «reglas relativas a la aplicación y eficacia de las normas jurídicas», así como «las normas para resolver los conflictos de leyes». No es delegable, además, tal función ahora, y menos en período transitorio. Lo cual se abona además por los principios de legalidad y jerarquía normativa contenidos en el artículo 9.3 de la Constitución y porque solo las Cortes «ejercen la potestad legislativa del Estado», según el artículo 66, y en todo caso el artículo 82.4 dispone que «las leyes de bases delimitarán con precisión el objeto y alcance de la delegación legislativa y los principios y criterios que han de seguirse en su ejercicio».

3. En relación con el poder judicial

El tercer motivo de desacuerdo se refiere a la regulación en el Estatuto de materias relacionadas con la Administración de justicia en los artículos 17 y siguientes. El apartado 1 de dicho artículo debe ser suprimido, al prejuzgar lo que disponga la futura Ley orgánica del poder judicial. En la misma línea, el apartado 2 pretende asumir competencias que corresponden al poder judicial, pues las comunidades autónomas, según el artículo 152.1, pueden participar en la organización de las demarcaciones judiciales de su territorio, pero dentro de lo que prevea la Ley orgánica del poder judicial y salvando la unidad e independencia

de este. Disponer sobre sus plantillas de personal es igualmente invadir su competencia, y aún más el contenido del actual apartado 3, que debe también eliminarse.

También atenta contra la definición del artículo 123 de la Constitución, que califica al Tribunal Supremo como «órgano jurisdiccional superior en todos los órdenes, salvo lo dispuesto en materia de garantías constitucionales», el contenido del artículo 19 del proyecto en sus puntos *a* y *b*, y en cuanto al punto *c* también, al prejuzgar el contenido de la Ley orgánica del poder judicial. Igualmente es necesario suprimir el apartado 1 del artículo 20, ya que jueces y magistrados constituyen un cuerpo único, y el Consejo General del Poder Judicial es el órgano de gobierno del mismo. Según el artículo 112.2, una ley orgánica habrá de regular su estatuto, que recogerá particularmente la materia de los nombramientos. Por lo que no sin vulnerar este precepto constitucional podría hacer tales nombramientos la Generalidad o su Presidente. En otro orden, el Presidente de la Generalidad podría darles posesión. El resto del artículo 20, y los artículos 21 y 22, deben ser suprimidos, por corresponder tales competencias en ellos contempladas al propio poder judicial e incluirse en lo previsto en la ley orgánica, que prevé para su consejo el artículo 122.2 de la Constitución. No se puede prejuzgar el contenido de dicha ley, atribuyendo ya a la Generalidad la convocatoria de sus concursos y oposiciones. Y por la necesaria igualdad de tratamiento de los funcionarios, es rechazable el texto del artículo 23, así como la disposición adicional 3, que entra en materia propia de la futura Ley orgánica del poder judicial.

4. Sobre el régimen económico y financiero

Si el artículo 156 de la Constitución, en su apartado 3, exige una ley orgánica acerca de la posibilidad de regularse por el Estado las competencias financieras enumeradas en su apartado 1 y sobre recursos de las comunidades autónomas, no cabe admitir el desarrollo que de ellos se hace en los artículos 43, 44 y 45. Se propone su supresión, con nueva redacción en la que estrictamente se respeten los preceptos constitucionales. No solo por la remisión indicada a una ley orgánica, sino por la necesidad de no petrificar tal materia en los estatutos, ya que el sistema tributario es cambiante y nos encontramos en plena reforma fiscal. En congruencia con tal supresión, y nueva redacción en su caso, es necesario suprimir congruentemente la disposición transitoria 3 en su apartado 2, cuyo contenido es preceptivo de la ley orgánica indicada.

Contemplando este cuarto motivo de desacuerdo, añadiremos que al final del primer párrafo del artículo 50 hay que suprimir el inciso que reza «y serán computables a efectos de cociente de inversión obligatoria». El objeto es el no romper la unidad monetaria del Estado ni prejuzgar

la futura regulación del tema. En todo caso podría redactarse así: «...y podrán computarse para el cumplimiento de las obligaciones impuestas por el Estado a las entidades financieras en materia de inversiones».

5. Sobre la Administración local

Nuestro desacuerdo en este punto va principalmente referido al intento de eliminar la provincia como entidad local con personalidad jurídica propia para el cumplimiento de las actividades del Estado y que queda constitucionalizada en el artículo 141. En este sentido hay que interpretar las actividades del Estado en sentido general, incluyendo las realizadas por todos los poderes públicos, tal como en diversas partes del articulado constitucional se predica.

De esta forma la redacción del artículo 2 del proyecto ya es irregular, lo mismo que la del apartado 1 de su artículo 5, que no incluye a la provincia. Los artículos 141.1 citado; el 143.1, por el que la provincia es determinante de las autonomías, y hasta el 69.1 de la Constitución, por el que la provincia es la base de la representación territorial, la amparan frente a cualquier pretensión de eliminación. Y más aún su mismo artículo 137, reconociéndole autonomía para la gestión de sus intereses. Por ello debe eliminarse congruentemente la disposición transitoria 3 en su apartado 6, o añadir al final de dicho apartado el inciso «en la medida correspondiente a los servicios transferidos a esta». Pues una cosa es que ciertas competencias de las diputaciones provinciales pasen a la Generalidad y otra que pasen todas con el presupuesto de las mismas. El apartado 2 del artículo 141 de la Constitución las ampara al otorgarles el «gobierno y administración autónoma de las provincias», o a otras corporaciones de carácter representativo, que naturalmente no rebasen el marco provincial.

Y en esta actitud frente a la provincia el apartado 8 de la disposición transitoria 6 consuma la oposición al texto constitucional, pretendiendo la extinción de las diputaciones, al eliminarles todos sus servicios. Una forma de centralización que no respeta la autonomía provincial garantizada por la Constitución. En todo caso, según el artículo 148.1.2, tal materia es propia de la futura Ley sobre régimen local. E igualmente prejuzga el texto de dicha futura ley el contenido del artículo 47 del proyecto, que cabe suprimir, pues el régimen fiscal y financiero de los municipios ha de establecerse en ella, lo cual es competencia de las Cortes Generales, y no en materia del Estatuto. De la terminología empleada, finalmente, en la disposición transitoria 4, en sus apartados 7 y 8, se deriva que las provincias actuales catalanas pueden sufrir una «regionalización interior», al menos a efectos electorales, pero tal elevación semántica no compensa la eliminación de sus diputaciones.

6. Sobre los poderes estatuidos

El buen funcionamiento de los poderes estatuidos en el proyecto requiere de alguna precisión y desacuerdo. Tales poderes no emanan del pueblo, que, habida cuenta del marco territorial de vigencia del Estatuto, según los artículos 29 y 24, sería el pueblo catalán. Debe eliminarse, pues, el apartado 3 del artículo 1, pues en el apartado 1 del mismo artículo ya se hace derivar el autogobierno de la comunidad, de la Constitución y del Estatuto, por lo que la especificación es innecesaria, ya que el artículo 1.2 de la Constitución ya afirma que la soberanía nacional reside en el pueblo español. No cabe dar pie a interpretar la pluralidad de orígenes de los poderes existentes dentro del Estado, pues no existen soberanías parciales, ya que pugnaría con la Constitución.

En otra línea, al amparo de lo dispuesto en los artículos 24 y 29 del proyecto, sobre la inmunidad propuesta para los diputados del Parlamento de Cataluña, debe precisarse que se refiere al territorio de la Generalidad, pues no cabe extenderla innecesaria y peligrosamente, como hace el artículo 30.2.

También conviene introducir un apartado 1 bis en el artículo 39, que diga: «El Gobierno, según lo previsto en el artículo 153.b de la Constitución, controlará la actividad de la Generalidad en cuanto al ejercicio de las funciones delegadas por el Estado en virtud de ley orgánica.» Ello para que refleje los supuestos que el artículo 153 de la Constitución prevé sobre el control de la actividad de los órganos de las comunidades autónomas.

Por análogo motivo en el artículo 55, acerca del poder estatuyente-estatuido, remedando una terminología doctrinal, deben modificarse algunos de sus párrafos. Así, el apartado 1, punto *a*, de dicho artículo, en el sentido de agregar «al Gobierno», tras indicarse «una quinta parte de los diputados». En el punto *b*, agregar al principio el inciso «cuando la iniciativa parte de la Generalidad», y llevar el inciso «el referéndum positivo de los electores de Cataluña» después de indicarse «la aprobación de las Cortes Generales mediante ley orgánica». El punto *c* procede suprimirlo y en el punto *d* procede ordenarlo con arreglo a lo previsto para la nueva redacción del punto *b*, quedando así: «... no es aprobada por el Parlamento de Cataluña, o las Cortes Generales, o no es confirmada mediante referéndum por el cuerpo electoral, no podrá...».

Ello requiere agregar un nuevo punto *c* bis que diga: «Cuando la iniciativa de reforma proceda de las Cortes Generales, estas la tramitarán y aprobarán como ley orgánica, que será ulteriormente sometida a referéndum en Cataluña. Si el acuerdo de las Cortes fuese rechazado por el referéndum en Cataluña, será preciso, para que prospere la reforma, la ratificación de las Cortes Generales subsiguientes a las que la hayan aprobado.»

Todo ello porque el Parlamento de Cataluña no puede colocarse por encima de las Cortes Generales, ni impedir que estas procedan a la reforma del Estatuto. El único requisito de dicha reforma ulterior a la aprobación de las Cortes ha de ser el referéndum, de acuerdo con lo dispuesto en el artículo 152, apartado 2, de la Constitución. Otorgar implícitamente una facultad de veto al Parlamento catalán frente a las Cortes vulneraría lo dispuesto en el artículo 66, apartado 1, de la Constitución.

En cuanto al apartado 2 del proyecto, debe quedar suprimido, toda vez que la convocatoria del referéndum corresponde al Rey, según el artículo 62, punto *c*, de la Constitución, y es, además, competencia exclusiva del Estado, según el artículo 149.1.32, delegable solo por ley orgánica según el artículo 150.2.

Para terminar, las previsiones electorales provisionales del primer Parlamento de la Generalidad, contenidas en la disposición transitoria 4, pretenden introducir un complejo sistema, de acumulación de cocientes, íntegros y restantes, al que hay que añadir una tercera fase de resto mayor, para un número total de diputados elevado. Ello es poco adecuado, ya que ocasionaría gran confusión en el electorado tras las elecciones generales y locales realizadas. Esta transitoria 4 debería quedar redactada de la siguiente forma:

«El primer Parlamento de la Generalidad será elegido de acuerdo con las normas siguientes:

1. Previo acuerdo con el Gobierno del Estado, el Consejo Ejecutivo de la Generalidad provisional convocará elecciones en el plazo máximo de quince días, a contar desde la promulgación del presente Estatuto. Las elecciones deberán celebrarse dentro del plazo de cuarenta y cinco desde la convocatoria.
2. Para las elecciones a las que se refiere el párrafo anterior, el territorio de Cataluña se dividirá en las circunscripciones siguientes: Barcelona (ciudad) y Barcelona (circunscripción), Gerona, Lérida y Tarragona.
3. Cada circunscripción electoral elegirá un mínimo de 20 diputados y, además, un diputado por cada 100.000 habitantes o fracción.
4. En todo aquello que no esté previsto en el presente Estatuto serán de aplicación las normas electorales que rigieron las elecciones legislativas al Congreso de los Diputados de las Cortes Generales el 15 de junio de 1977.»

Todo ello porque debe evitarse que la región de Barcelona tenga aproximadamente los dos tercios de los diputados de toda Cataluña, ya que esto supondría la absoluta hegemonía de la primera y la anulación política de las otras comarcas catalanas.

Atendida la urgencia de la convocatoria de las primeras elecciones al Parlamento de Cataluña, no parece viable alterar la circunscripción electoral que para las elecciones legislativas a las Cortes Generales es

la provincia. Corresponderá al Parlamento catalán, cuando apruebe la futura ley electoral de Cataluña, variar las circunscripciones electorales.

La única modificación que se introduce, a semejanza de lo que hizo el Estatuto de 1932, es desdoblarse la circunscripción de la provincia de Barcelona en dos: Barcelona ciudad y el resto de su provincia.

De forma parecida a como el artículo 69 de la Constitución reserva el número mínimo de senadores para cada provincia, con independencia de su población, parece razonable que el Parlamento de Cataluña asigne un mínimo de diputados a cada provincia.

El Estatuto de 1932 asignaba un mínimo de 14 diputados para cada circunscripción. Teniendo en cuenta el número de la población de Cataluña desde aquella fecha hasta hoy, parece oportuno que el citado mínimo lo eleve a 20 diputados por circunscripción.

Expuestos los motivos de desacuerdo de este grupo parlamentario, y fuera del orden seguido, aún hemos de exponer un motivo de desacuerdo que creemos será fácilmente comprendido, y que no incluimos en el lugar que le correspondería, que sería sobre el tema de las competencias en el motivo segundo, por su carácter cultural especial.

Hay partes del patrimonio cultural y documental que siendo motivo de orgullo de una comunidad autónoma constituyen parte de la historia de España e incluso de la historia universal. Tal es el caso del contenido de la disposición adicional segunda. Pese a que su redacción actual es respetable, debe tenerse en cuenta la alta importancia histórica y documental, que rebasa los intereses contenidos en el marco del futuro Estatuto, en cuanto a los estrictos intereses de Cataluña sobre los fondos del Archivo de la Corona de Aragón. Por ello, y tal como ya se hacía en el Estatuto de 1932 en su artículo 7, debe excluirse tal archivo de la competencia de la Generalidad y permanecer como competencia exclusiva del Estado, aunque este la armonice con las diversas comunidades autónomas afectadas. No es posible desmembrar la prioritaria unidad documental de tan importante archivo, cuyo patrimonio no pertenece a los diversos territorios sobre los que se proyectó el antiguo Reino de Aragón, sino que es de interés nacional e incluso supranacional.

Madrid, 25 de junio de 1979

GRUP CENTRISTA-UCD

Excmo. Sr.: Habiendo sido publicado en el *Boletín Oficial de las Cortes* (serie H, número 9-1) de 12 de junio el Proyecto de estatuto de autonomía de Cataluña, el Grupo Parlamentario Centrista, de conformidad con lo establecido en el apartado 1 del artículo 3 de las Normas reglamentarias sobre elaboración de los estatutos de autonomía, presenta an-

te V. E. los motivos de desacuerdo formulados al mencionado Proyecto de estatuto, a los efectos de su consideración por las ponencias a que se refiere el artículo 5 de las citadas normas. Dios guarde a V. E.

Madrid, 25 de junio de 1979. — El Presidente del Grupo Parlamentario.

Excmo. Sr. Presidente del Congreso de los Diputados.

1. Consideración general

El Grupo Parlamentario Centrista apoya la voluntad del pueblo de Cataluña de recuperar sus instituciones de autogobierno. En consecuencia, asume plenamente el deseo del pueblo catalán de constituirse como comunidad autónoma, en un marco de convivencia y solidaridad con los demás pueblos de España.

El Grupo Parlamentario Centrista reconoce que el Proyecto de estatuto responde a un coherente esfuerzo de continuidad con la historia de España y de sus pueblos y valora la voluntad de fidelidad a los principios constitucionales que el indicado proyecto acepta y reafirma expresamente.

Al emitir estos juicios, el Grupo Parlamentario Centrista tiene bien presente que se inscriben en los supuestos doctrinales de su propio programa de partido los propósitos de atribuir la mayor autonomía a las distintas comunidades que integran España y de construir un estado regionalizado en el que se verifique una amplia redistribución territorial del poder político.

Para asegurar las más firmes y estables bases a la autonomía catalana el Grupo Parlamentario Centrista considera necesario procurar que la redacción definitiva del Estatuto sea estrictamente respetuosa en todo con la vigente Constitución. Y ello no solo porque su observancia y la de las leyes en general es un principio incuestionable en un estado de derecho, sino porque la Constitución es expresión de la fórmula de convivencia democrática por la que ha optado libre y soberanamente nuestro pueblo. Es la Constitución la que fundamenta y atribuye sustentación jurídica a los estatutos de autonomía. En consecuencia, en la medida en que sean escrupulosamente guardados sus principios, se potencia el alto sentido político que encierra la elaboración y promulgación de los estatutos y se salvaguarda su futura vigencia y la plenitud de su observancia social. El cuidadoso respeto de los preceptos constitucionales ha de tener, en efecto, su reflejo inmediato en el estricto cumplimiento de los estatutos, que serán la garantía jurídica del derecho a la autonomía de los pueblos de España.

El Grupo Parlamentario Centrista tiene igualmente presente, a la hora de redactar este documento, la trascendencia de las normas estatutarias de cara a la reorganización territorial del Estado. Y, por ello, en-

tiende que esta ha de llevarse a cabo necesariamente en términos de modernidad y funcionalidad. Ha de quedar garantizado el que puedan satisfacerse las justas demandas de nuestros pueblos a través de una distribución eficaz de los distintos niveles de poder. La distribución de competencias ha de ser la idónea para que puedan salvaguardarse los legítimos intereses particulares y de los grupos sociales; los de carácter municipal y provincial; los propios de cada comunidad autónoma, y, en primer término, los que atañen con carácter general a la comunidad general española.

El presente documento se ha inspirado en la necesidad de garantizar la igualdad de derechos y obligaciones de todos los españoles, con independencia de su asentamiento en el ámbito de una u otra comunidad autónoma.

Los motivos de desacuerdo están igualmente formulados desde la preocupación de garantizar la realización efectiva del principio de solidaridad entre los diversos pueblos de España, velando por el logro de un equilibrio adecuado y justo entre las distintas partes del territorio español, sin que se produzcan, en ningún caso, privilegios económicos o sociales ni discriminaciones legales. Por otra parte, razones de buena técnica jurídica, que derivan tanto de una interpretación global e integradora de la Constitución como de las enseñanzas que nos deparan las ciencias administrativas en cuanto a la funcionalidad de los esquemas de cooperación de los distintos ámbitos de poder, aconsejan formular observaciones y reparos a distintos extremos de la configuración de competencias que se diseña en el Estatuto proyectado.

El procedimiento parlamentario que va a seguir este Estatuto viene a establecer el marco de una concertación política y ello ha sido tenido muy presente al elaborar este documento. Las normas procesales de aplicación al caso requieren, precisamente para hacer su elaboración procesal posible, que frente al texto del proyecto se presenten motivos de desacuerdo que permitan, formalmente, discutir en cada caso la redacción concreta del mismo, ya que de no hacerlo así el precepto quedaría definitivamente aprobado en su actual redacción literal. Dado que un texto legal debe ser fundamentalmente una unidad integrada y armónica, el buen fin de la concertación y la perfección del texto resultante exigen su contemplación global. Ello a su vez requiere, dado el procedimiento aplicable, una necesaria generalización de los motivos de desacuerdo. Desacuerdos cuya valoración e intensidad, ocioso es decirlo, no es necesariamente homogénea en todos los supuestos, dado que en unos se trasluce la existencia de muy graves problemas de fondo, en otros de profundas diferencias de concepción y en otros de significación terminológica, cuando no en alguno de redacción.

Por otra parte, la elaboración del texto definitivo, en el que deben imperar criterios políticos y de funcionalidad, no puede, en modo algu-

no, concebirse como la resultante de una negociación sin pautas y sin referencias. Ha de estar presidida por la preocupación de conseguir que la Constitución, documento político fundamental sin el cual las autonomías no tendrían sentido político ni la base conceptual y legal precisa, sea no ya, por supuesto, íntegramente respetada, sino que constituya fuente de inspiración de los perfiles de la organización autonómica del Estado. Esta organización debe ser y será igual en posibilidades para todos, y en su elaboración hay que tener muy en cuenta la resultante funcional que para la nación en su conjunto y para el Estado pueda comportar su generalización igualitaria dentro del respeto a las singularidades.

Todo ello, y la inevitable referencia de que los proyectos de estatuto son, en definitiva, normas jurídicas, hace inexcusable la invocación al texto constitucional y explica, al mismo tiempo, el profundo sentido político que dicha invocación comporta.

Al presentar este escrito, el Grupo Parlamentario Centrista, consecuente con su compromiso de constituir y consolidar en España un estado de derecho autonómico, al servicio de los grandes valores que consagra nuestra Constitución, reafirma su sincero propósito de contribuir a la mejor redacción del texto del Estatuto de autonomía de Cataluña, desde el deseo de alcanzar un entendimiento enraizado en la común voluntad del mejor servicio a los intereses de Cataluña y de toda España. En este espíritu, y al amparo formal y necesario de este documento, los ponentes que designe el Grupo Parlamentario Centrista presentarán las propuestas de adición, supresión, modificación o mejora de la redacción que en cada caso corresponda.

2. Principios básicos

El artículo 1.2 de la Constitución señala que «la soberanía nacional reside en el pueblo español, del que emanan los poderes del Estado». La soberanía es, pues, una e indivisible y corresponde al pueblo español en su conjunto.

El artículo 2 del mismo texto determina como fundamento de este la unidad de la nación española, al mismo tiempo que reconoce y garantiza el derecho a la autonomía de las nacionalidades y regiones que integran esa única nación.

También el texto constitucional, fundamentado en estos principios, marca las fases procedimentales precisas para la aprobación definitiva de los estatutos, y concretamente las del Estatuto de autonomía de Cataluña, acogido a lo previsto en el artículo 151.2 de la Constitución a través de la disposición transitoria segunda de la misma. Y el artículo 147.3 del mismo texto dispone que «la reforma de los estatutos se ajustará al procedimiento establecido en los mismos y requerirá, en todo caso, la aprobación por las Cortes Generales, mediante ley orgánica».

En base a estos principios se formula desacuerdo con aquellos artículos del Proyecto de estatuto de autonomía de Cataluña que pudieran contradecirlos y especialmente con los términos empleados en el párrafo final del preámbulo, en los apartados 1 y 3 del artículo 1, y con el contenido de los artículos 29.2 y 55 del proyecto.

3. Igualdad de derechos y obligaciones

El artículo 14 de la Constitución determina:

«Los españoles son iguales ante la ley, sin que pueda prevalecer discriminación alguna por razón de nacimiento, raza, sexo, religión, opinión o cualquier otra condición o circunstancia personal o social.»

Este principio se concreta en el artículo 131.1 del mismo texto, que señala que «todos los españoles tienen los mismos derechos y obligaciones en cualquier parte del territorio del Estado». En este sentido parece conveniente evitar cualquier formulación estatutaria que pudiera ser interpretada como una discriminación entre los catalanes y el resto de los españoles en general, y, muy especialmente, cuando residan en el extranjero y deban ejercer sus derechos políticos como españoles. Si al principio constitucional antes enunciado unimos el contenido del artículo 2 de la Constitución, parecerá necesario que en la redacción del proyecto se evite cualquier término que pudiera ser equívoco en orden a sugerir una concepción internacionalista de las relaciones entre el Estado y las comunidades autónomas; parece conveniente, pues, que en todo lo que afecte a derechos y deberes fundamentales y a su desarrollo el Estatuto se limite a remitirse a la propia Constitución.

Por ello se formula desacuerdo con aquellos artículos del proyecto que puedan contradecir el principio de no discriminación de los artículos 14 y 139 de la Constitución y, especialmente, con los artículos 3.3; 6; 8; 10.2 y 15 del Proyecto de estatuto de autonomía de Cataluña.

4. Autonomía de las entidades locales e igualdad de tratamiento ante las administraciones públicas

El artículo 137 de la Constitución señala que, al igual que las comunidades autónomas, los municipios y las provincias gozan de autonomía para la gestión de sus respectivos intereses. En el mismo sentido, en su artículo 140 se garantiza la autonomía de los municipios y en el 141 se reconoce la personalidad jurídica propia de la provincia y se reserva a una ley orgánica cualquier alteración de los límites provinciales. Además, el artículo 143 del mismo texto requiere que la base determinante del ámbito territorial de las comunidades autónomas sean las provincias.

En base a dichos principios parece oportuno mantener la provincia, no solo como circunscripción electoral y demarcación administrativa para los servicios del propio Estado, sino también como entidad local, con personalidad jurídica propia, dotada de autonomía para la gestión de sus intereses. En ese sentido la potestad de organización territorial de la comunidad autónoma parece que deba atemperarse a los límites de los referidos artículos de la Constitución y, en general, al contenido de todo su título VIII, que regula la organización territorial del Estado.

Por otra parte, el artículo 149.1.18 de la Constitución establece como competencia exclusiva del Estado «las bases del régimen jurídico de las administraciones públicas y del régimen estatutario de sus funcionarios, que, en todo caso, garantizarán a los administrados un tratamiento común ante ellas; el procedimiento administrativo común, sin perjuicio de las especialidades derivadas de la organización propia de las comunidades autónomas; legislación sobre expropiación forzosa; legislación básica sobre contratos y concesiones administrativas, y el sistema de responsabilidad de todas las administraciones públicas».

Con este motivo se formula desacuerdo con aquellos artículos que puedan oponerse al contenido de los artículos 137, 140, 141, 143 y 149.1.18 de la Constitución, especialmente con los artículos 2; 5; 9.8 y número 8 de la disposición transitoria sexta del proyecto.

5. Lenguas

El artículo 3 de la Constitución señala que «el castellano es la lengua española oficial del Estado. Todos los españoles tienen el deber de conocerla y el derecho a usarla», al mismo tiempo que «las demás lenguas españolas serán también oficiales en las respectivas comunidades autónomas, de acuerdo con sus estatutos».

Parecería adecuado mejorar la redacción del Proyecto de estatuto, de tal modo que no pudiera dar lugar a interpretaciones equívocas o contradictorias con las que directamente se extraen de los citados textos de la Constitución. Se formula, por ello, desacuerdo con los artículos del Proyecto de estatuto que pudieran ir en contra de dichos principios y especialmente con el artículo 3 del mismo.

6. Educación, cultura e investigación

El artículo 149.1.30 de la Constitución atribuye al Estado la competencia exclusiva de la «regulación de las condiciones de obtención, expedición y homologación de títulos académicos y profesionales y normas básicas para el desarrollo del artículo 27 de la Constitución, a fin de garantizar el cumplimiento de las obligaciones de los poderes públicos en esta materia». Es evidente que el principio de garantía de

cumplimiento aplicado a los distintos párrafos del artículo 27 atribuye al Estado en esta materia unas responsabilidades que no puede constitucionalmente abandonar.

Otro principio rector en la materia viene representado por la necesidad de que los poderes públicos, en el ámbito de competencias que le son propias en cuestiones de educación y cultura, garanticen y promuevan el respeto a la libertad de enseñanza y potencien el patrimonio histórico, cultural y artístico en los términos que más contribuyan a enriquecer a nuestros pueblos. En ese sentido el artículo 149.2 de la Constitución establece: «Sin perjuicio de las competencias que podrán asumir las comunidades autónomas, el Estado considerará el servicio de la cultura como deber y atribución esencial y facilitará la comunicación cultural entre las comunidades autónomas, de acuerdo con ellas.»

La necesidad de ley orgánica en materia de educación y de autonomía universitaria, que responda al principio de igualdad de trato, y las competencias reservadas al Estado en los números 8, 15, 27 y 28 del artículo 149.1 de la Constitución, sugieren la necesidad de articular en esta materia un sistema de competencias concurrentes no compatible con la atribución estatutaria de unas competencias exclusivas sobre las mismas a las comunidades autónomas. Por los motivos aducidos se formula desacuerdo con el artículo 9, apartados 4, 5, 6, 7 y 32, y con el artículo 15.

7. Archivo de la Corona de Aragón

El Archivo de la Corona de Aragón es, en su origen y en la mayor parte de su historia, ya secular, el archivo de una entidad política desaparecida y no restaurada, integrada por territorios hoy correspondientes a diversas comunidades autónomas. La relación archivo-territorio es similar a la de otros archivos supraterritoriales, como los de las reales cancillerías de Valladolid y Granada, el de Indias de Sevilla o el General de Simancas.

Se formula, por este motivo, desacuerdo a la disposición adicional segunda del Proyecto de estatuto en su actual redacción.

8. Unidad e independencia del poder judicial

El poder judicial se perfila en nuestra Constitución con caracteres de unidad e independencia. Y se rige por el Consejo General del Poder Judicial. El artículo 152.1 de la Constitución, en el párrafo 2, establece: «Un tribunal superior de justicia, sin perjuicio de la jurisdicción que corresponde al Tribunal Supremo, culminará la organización judicial en el ámbito territorial de la comunidad autónoma. En los estatutos de las comunidades autónomas podrán establecerse los supuestos y las formas de participación de aquellas en la organización de las demarcaciones

judiciales del territorio. Todo ello de conformidad con lo previsto en la Ley orgánica del poder judicial y dentro de la unidad e independencia de este.»

Como se deduce de la formulación del texto constitucional, no parece posible ni conveniente establecer en los estatutos de las comunidades autónomas sobre organización judicial, sino de conformidad con lo previsto en una ley que ha de ser promulgada con anterioridad: la Ley orgánica del poder judicial. Tanto lo relativo al Ministerio Fiscal como lo referente a la fe y los registros públicos, debe igualmente atemperarse a los principios constitucionales y a un criterio de funcionalidad.

Por este motivo se formula desacuerdo a los artículos del Proyecto de estatuto que pudieran contradecir estos principios y en especial a los artículos 17 a 23, ambos inclusive, y disposición adicional 3 del proyecto.

9. Fuentes del derecho

El artículo 149.1.8 de la Constitución atribuye en exclusiva al Estado, entre otras materias, la determinación de las fuentes de derecho. Se formula, por este motivo, desacuerdo a los artículos 7 y 25 del Proyecto de estatuto.

10. Seguridad ciudadana

El artículo 148.1.22 de la Constitución dispone que las comunidades autónomas podrán asumir competencias, entre otras materias, en: «La vigilancia y protección de sus edificios e instalaciones. La coordinación y demás facultades en relación con las policías locales, en los términos que establezca una ley orgánica.» El artículo 149.1.29 de la norma constitucional añade que el Estado tiene competencia exclusiva, entre otras materias, sobre la «seguridad pública, sin perjuicio de la posibilidad de creación de policías por las comunidades autónomas, en la forma que se establezca en los respectivos estatutos en el marco de lo que disponga una ley orgánica.

El artículo 104 de la misma norma dispone que:

«1. Las fuerzas y cuerpos de seguridad, bajo la dependencia del Gobierno, tendrán como misión proteger el libre ejercicio de los derechos y libertades y garantizar la seguridad ciudadana.

»2. Una ley orgánica determinará las funciones, principios básicos de actuación y estatutos de las fuerzas y cuerpos de seguridad.»

Como se desprende del texto constitucional, no parece posible establecer en los estatutos de las comunidades autónomas normas sobre policías locales o creación de policías por las propias comunidades, sino en los términos que disponga una ley orgánica sobre esta materia específica, aprobada por las Cortes Generales.

En coherencia con las disposiciones estatutarias que se elaboren en base a estos principios habrá que regular también los períodos transitorios a que hubiere lugar. Por este motivo se formula desacuerdo con los artículos del proyecto que se refieren a las materias de seguridad pública y policía, y en especial con los artículos 13 y 14 y con la disposición transitoria primera del Proyecto de estatuto.

11. Política económica

La necesidad de mantener la unidad económica de la nación en el marco de una economía de mercado que comprenda todo su territorio requiere la reserva por parte del Estado de importantes funciones en materia de política económica. Ello se hace más patente si se considera la importante misión que la Constitución confiere al Estado al disponer en su artículo 138 que:

«1. El Estado garantiza la realización efectiva del principio de solidaridad consagrado en el artículo 2 de la Constitución, velando por el establecimiento de un equilibrio económico adecuado y justo entre las diversas partes del territorio español y atendiendo en particular a las circunstancias del hecho insular.

»2. Las diferencias entre los estatutos de las distintas comunidades autónomas no podrán implicar, en ningún caso, privilegios económicos o sociales.»

Teniendo en cuenta estos principios, el del interés general del artículo 128 y las reservas expresas que en esta materia se contienen en los artículos 148 y 149, se formula desacuerdo con cuantos artículos del Estatuto pudieran contradecirlos o atentar a la necesidad funcional de un espacio económico único y común con facultades públicas únicas y comunes, y, especialmente, con los artículos 12 y 53 del mismo.

12. Seguridad social

La igualdad de derechos de todos los españoles es un principio muy a tener en cuenta al regular esta materia, especialmente porque la Constitución, en su artículo 149.1.17, confiere al Estado la «legislación básica y régimen económico de la seguridad social, sin perjuicio de la ejecución de sus servicios por las comunidades autónomas».

La seguridad social, para ser propiamente tal, precisa verificar las condiciones de cobertura de toda la población, igualdad de acción protectora en análogas circunstancias, consideración conjunta de necesidades y riesgos, principio de solidaridad y, en consecuencia, patrimonio y caja única. Por ello se formula desacuerdo con el artículo 16 del Proyecto de estatuto.

13. Hacienda de la comunidad autónoma

El artículo 133.1 y 2 de la Constitución dispone que:

«1. La potestad originaria para establecer los tributos corresponde exclusivamente al Estado, mediante ley.

»2. Las comunidades autónomas y las corporaciones locales podrán establecer y exigir tributos, de acuerdo con la Constitución y las leyes.»

Por su parte, el artículo 156.1 establece que:

«Las comunidades autónomas gozarán de autonomía financiera para el desarrollo y ejecución de sus competencias con arreglo a los principios de coordinación con la hacienda estatal y de solidaridad entre todos los españoles.»

El artículo 158.2 añade:

«Con el fin de corregir desequilibrios económicos interterritoriales y hacer efectivo el principio de solidaridad, se constituirá un fondo de compensación con destino a gastos de inversión, cuyos recursos serán distribuidos por las Cortes Generales entre las comunidades autónomas y provincias, en su caso.»

El artículo 157 de la misma norma establece los recursos y competencias financieras de las comunidades autónomas y en su apartado 3 dispone:

«3. Mediante ley orgánica podrá regularse el ejercicio de las competencias financieras enumeradas en el precedente apartado 1, las normas para resolver los conflictos que pudieran surgir y las posibles formas de colaboración financiera entre las comunidades autónomas y el Estado.»

Dicha ley orgánica parece que debiera preceder a la regulación en esta materia en los estatutos de las comunidades autónomas, ajustándose a los principios que se desprenden de la Constitución, de coordinación con la hacienda estatal, de solidaridad interregional, garantía de un nivel mínimo de servicios económicos fundamentales en todo el territorio español, establecimiento de un equilibrio económico justo entre las diversas partes del territorio español, exclusión de privilegios económicos o sociales y equiparación de nivel de vida de todos los españoles y, en todo caso, en base a ellos, articular en el Estatuto el período transitorio a que hubiere lugar.

Por este motivo se formula desacuerdo con los artículos del Proyecto de estatuto que se refieren a la materia de hacienda y patrimonio y, en especial, con los artículos 42 a 54, inclusive, y disposiciones transitorias tercera y sexta del Proyecto de estatuto.

14. Las competencias de la comunidad autónoma

El artículo 148 de la Constitución establece el repertorio de competencias que las comunidades autónomas pueden asumir en sus estatutos.

El artículo 149 del texto constitucional, en su apartado 1, determina las competencias exclusivas del Estado, y en su apartado 3 reconoce que las materias no atribuidas expresamente al Estado por esta Constitución podrán corresponder a las comunidades autónomas, en virtud de sus respectivos estatutos. En el mismo apartado se admite incluso la posibilidad de que determinadas materias puedan quedar atribuidas a la exclusiva competencia de las comunidades autónomas.

Pero este reconocimiento no implica necesariamente que las materias no atribuidas expresamente al Estado deban ser ni atribuidas sin más, y mucho menos con su carácter exclusivo, a las comunidades autónomas, ya que el propio artículo 149 y otros muchos de la Constitución establecen criterios de competencia concurrente o compartida y de cooperación para el ejercicio de estas atribuciones. Criterios cuya necesidad funcional es a todas luces evidente.

En todo caso parece necesario efectuar una distribución de competencias y facultades que facilite la cooperación que se estima necesaria y conveniente para un adecuado funcionamiento de los servicios del Estado y de las comunidades autónomas.

La importancia de los compromisos internacionales que en todos los ámbitos asume el Estado en nuestros días requiere tener muy en cuenta lo dispuesto en los artículos 93, 94, 95, 96 y concordantes de la Constitución, partiendo, además de su propio texto, suficientemente explícito, de la palmaria necesidad de que el Estado, único sujeto de derechos en estas materias, es también el único responsable internacionalmente y ha de ser, por ello, capaz de garantizar el cumplimiento en el interior de los compromisos contraídos en el exterior, con todas las consecuencias que ello comporta.

Se formula desacuerdo, por este motivo, a los artículos del Proyecto de estatuto que pudieran contradecir total o parcialmente el principio de competencia concurrente, los preceptos constitucionales mencionados y las consideraciones funcionales expuestas y en particular con los artículos 9, 15, 24, 25 y 26 del proyecto.

15. Facultad de dictar normas legislativas en materias de competencia estatal

La Constitución, en su artículo 150.1, prevé que:

«Las Cortes Generales, en materias de competencia estatal, podrán atribuir a todas o a alguna de las comunidades autónomas la facultad de dictar, para sí mismas, normas legislativas en el marco de los principios, bases y directrices fijados por una ley estatal. Sin perjuicio de la competencia de los tribunales, en cada ley marco se establecerá la modalidad del control de las Cortes Generales sobre estas normas legislativas de las comunidades autónomas.»

En virtud de este principio, la facultad de dictar normas legislativas en materias de competencia estatal no parece pueda ser atribuida a una comunidad autónoma con carácter genérico en el estatuto de la misma, sino que debería de ser objeto de una ley marco específica para cada materia, aprobada por las Cortes Generales.

La técnica de las leyes marco nada tiene que ver con la de leyes de bases citada en el artículo 27 del proyecto.

Se formula desacuerdo, por este motivo, con los artículos del Proyecto de estatuto que pudieran contradecir este principio y en especial con los artículos 10, 27.2 y 3, y disposición transitoria segunda del proyecto.

16. Facultades correspondientes a materias de titularidad estatal, asumibles por transferencia o delegación

La Constitución, en su artículo 150.2, establece que «el Estado podrá transferir o delegar en las comunidades autónomas, mediante ley orgánica, facultades correspondientes a materias de titularidad estatal que por su propia naturaleza sean susceptibles de transferencia o delegación. La ley preverá en cada caso la correspondiente transferencia de medios financieros, así como las formas de control que se reserve el Estado».

En virtud de lo establecido en este artículo, la transferencia o delegación de facultades estatales tiene tres límites: 1.º, que se trata de meras facultades en cada caso y nunca de la competencia en su conjunto; 2.º, que estén relacionadas con materias que, por su propia naturaleza, sean susceptibles de transferencia o delegación, naturaleza esta que, entendida literal y sistemáticamente en el contexto constitucional, elimina todas las citadas con carácter exclusivo en el artículo 149.1 en los propios términos del mismo y excluye igualmente las residuales en la que concurriera este impedimento, y 3.º, que se haga en cada caso individual, por ley orgánica aprobada por las Cortes Generales y no sujeta a procedimientos especiales de modificación o derogación, distintos a los que son comunes a todas las leyes orgánicas.

Se formula, por este motivo, desacuerdo con los artículos del Proyecto de estatuto que pudieran contradecir el artículo 150.2 de la Constitución y en especial al contenido de los artículos 11 y 27 del proyecto.

17. Organización de la Generalidad

a) Denominaciones

Parece conveniente que las denominaciones que se empleen para designar los órganos de la comunidad autónoma se correspondan con su tradición histórica. Por otra parte, no parece estar clara la mención que se hace a la Constitución en el artículo 29 del proyecto. Por este motivo se formula desacuerdo con todos los artículos en que se utilizan

expresiones que pudieran inducir a confusiones terminológicas y, en especial, con los artículos 28, 29, 31 y 36.

b) Los privilegios de los parlamentarios

El artículo 71.1 de la Constitución dice que «los diputados y senadores gozarán de inviolabilidad por las opiniones manifestadas en el ejercicio de sus funciones». En virtud de este principio se formula desacuerdo con el artículo 30.2 del proyecto, según el cual los diputados del Parlamento de Cataluña gozan de inviolabilidad por las opiniones manifestadas y por los actos realizados en el ejercicio de sus funciones. El motivo radica en que, siendo la inviolabilidad un privilegio, no parece procedente extenderlo más allá de los propios límites fijados por la Constitución. El citado artículo 30.2 del proyecto prevé, además, que «durante su mandato los diputados gozan también de inmunidad y solo podrán ser detenidos en caso de flagrante delito».

La inmunidad es, sin embargo, una situación jurídica excepcional que no puede atribuirse sin una cobertura constitucional específica, por la ruptura que supone con el principio de igualdad de los ciudadanos ante la ley (artículo 14 de la Constitución). No existiendo tal habilitación constitucional específica para los miembros de las asambleas legislativas de las comunidades autónomas se formula, por este motivo, desacuerdo al párrafo segundo del artículo 30.2 del Proyecto de estatuto.

c) La delegación legislativa y los decretos leyes regionales

La Constitución ha señalado exclusivamente como órganos legislativos a las Cortes Generales, al Gobierno, en los supuestos excepcionales de los artículos 82 a 86, y a las asambleas legislativas de las comunidades autónomas. Ninguna norma fuera de la Constitución, ni siquiera los estatutos de autonomía, puede, en principio, multiplicar o crear nuevos órganos de producción legislativa ni atribuirles la potestad de dictar normas con valor y fuerza de ley. Por este motivo se formula desacuerdo con el artículo 32.1 y 2 del Proyecto de estatuto.

d) La publicidad de las disposiciones de la Generalidad

Los principios de publicidad de las normas y de seguridad jurídica deben ser aplicados con especial rigor en un estado moderno. Puede ser conveniente, por tanto, que los requisitos de publicidad previstos en el proyecto para las normas de la Generalidad se puedan ampliar, con el fin de conseguir un principio de publicidad única de las normas con rango de ley que puedan promulgarse en el Estado. Con el fin de que se considere la conveniencia de aplicar esta técnica, se formula desacuerdo con los artículos 32.3 y 36.4, y con la disposición adicional cuarta del Proyecto de estatuto.

e) El fuero de los miembros de la Generalidad

La actual redacción del artículo 37 del proyecto, además de incidir en una materia, la legislación procesal, de competencia estatal, puede

plantear problemas en relación con los principios constitucionales de igualdad ante la ley y de sujeción a los tribunales ordinarios.

De especial trascendencia parecen los problemas de fuero territorial que supondría este precepto. Con independencia de que su formulación debe hacerse en leyes procesales, no parece existir cobertura constitucional suficiente para el mismo. Por ello se formula desacuerdo al artículo 37 del Proyecto de estatuto.

f) La duplicación de órganos estatales

Los artículos 54 y 136 de la Constitución prevén, respectivamente, la existencia, como órganos estatales, del Defensor del Pueblo y del Tribunal de Cuentas. El Defensor del Pueblo, como alto comisionado de las Cortes Generales, debe tener competencia en todo el territorio nacional. Por su parte, al Tribunal de Cuentas, igualmente dependiente de las Cortes Generales, se le confiere por el artículo 153.d de la Constitución una competencia constitucional directa sobre el control de la actividad de los órganos de las comunidades autónomas en materias económicas y presupuestarias.

La duplicación de estos órganos a escala de la comunidad autónoma plantea problemas de compatibilidad y, eventualmente, de colisión de facultades, por lo que no parece justificada su creación.

Por este motivo se formula desacuerdo con los artículos 34 y 41 del Proyecto de estatuto.

g) Convenios con otras comunidades autónomas

El artículo 145 de la Constitución, en su segundo apartado, señala las prescripciones necesarias para la consideración por los estatutos de los posibles convenios entre las comunidades autónomas, para la gestión y prestación de servicios propios de las mismas, siendo necesario que en estos se consideren, además de los requisitos y términos del mismo, el «carácter y efectos de la correspondiente comunicación a las Cortes Generales».

En tal sentido se formula desacuerdo con el artículo 26 del Proyecto de estatuto.

h) Normas electorales

El artículo 152 de la Constitución señala que las asambleas legislativas de las comunidades autónomas habrán de ser elegidas «por sufragio universal, con arreglo a un sistema de representación proporcional que asegure, además, la representación de las diversas zonas del territorio».

En ese sentido pudiera ser necesario que el Estatuto recoja dicho principio, especialmente en las primeras elecciones al Parlamento de Cataluña, y fije unas circunscripciones electorales acordes con el mismo.

Con este motivo se formula desacuerdo con la disposición transitoria 4 del Proyecto de estatuto.

GRUP ANDALUSISTA

De acuerdo con las Normas reglamentarias sobre elaboración de los estatutos de autonomía, aprobadas por el Pleno del Congreso de los Diputados en sesión de mayo de 1979, el Grupo Parlamentario Andalucista —dentro del plazo que marca el artículo 3.1 de dichas normas— pasa a formular sus motivos de desacuerdo con el Proyecto de estatuto de autonomía para Cataluña. Tales motivos se articulan con la vista puesta en la defensa específica de los intereses del pueblo andaluz, razón y objeto de la existencia de este Grupo Andalucista.

No se puede olvidar que grandes masas de andaluces se han visto obligadas a emigrar, entre otros lugares de España y del extranjero, a Cataluña, constituyendo una importante minoría por cuyos derechos y los de sus hijos menores debe velar el Grupo Andalucista, igual que por los residentes en Andalucía, en tanto que han sido injustos mecanismos económicos y no su libre voluntad los que han originado esta emigración.

De otra parte, y como miembros de un mismo Estado que son los distintos pueblos de España, no se puede ignorar que las medidas fiscales y la atribución de competencias en esta materia a la comunidad autónoma tienen evidente repercusión económica en los territorios, entre ellos el de Andalucía, cuya situación de subdesarrollo exige vigilancia de cualquier medida que pueda consagrar o aumentar privilegios económicos en áreas más desarrolladas.

Por ello hemos concentrado nuestra atención, en relación con el presente Proyecto de estatuto de autonomía, en tres aspectos que inciden directamente en los intereses del pueblo andaluz, tanto el residente en Andalucía como el emigrado. Tales aspectos son: el de la ciudadanía de los emigrantes, el de la defensa de su cultura y, por lo que concierne a la cuestión fiscal, el de intentar una distribución de la renta del Estado más homogénea mediante medidas progresivas, o al menos impedir privilegios que necesariamente repercutirían sobre las espaldas de los pueblos deprimidos.

En cuanto a la ciudadanía y al ejercicio de los derechos políticos, vinculados por el proyecto en su artículo 6, a la vecindad administrativa, el Grupo Parlamentario Andalucista se opone a lo que puede considerarse como una integración, por ley, del emigrante, ya que los andaluces —como los miembros de otros pueblos en iguales condiciones— que mantengan su voluntad de retorno a Andalucía deben seguir siendo andaluces y para ello basta la aplicación de las reglas para la atribución de la vecindad civil que contiene el título preliminar del Código civil, sin introducir distorsiones extrañas al derecho común de los andaluces emigrantes, que es el derecho común de España.

La defensa de la cultura del pueblo andaluz es un objetivo prioritario del Grupo Parlamentario Andalucista, por lo que pide que la educación,

aprendizaje y tutela de la lengua de origen —el habla andaluza—, así como de la cultura andaluza en general, debe ser garantizada al máximo por el estatuto de las comunidades autónomas de recepción de los emigrantes andaluces. Y para extender tales garantías culturales con carácter general, el Grupo Andalucista cree conveniente introducir un expreso reconocimiento de estos derechos en el propio texto del Estatuto.

En los aspectos fiscal y económico hay que tener en cuenta que el reconocimiento del derecho del pueblo catalán a disponer de la más amplia autonomía —el Grupo Andalucista propone idéntico reconocimiento para el pueblo andaluz— no tiene más límite que lo que ello puede significar de detrimento precisamente para Andalucía, en cuanto el sistema económico en que ambas comunidades están inmersas las hace interpretar papeles contrapuestos.

El Grupo Andalucista no cuestiona el volumen de descentralización fiscal que se propugna en el Proyecto de estatuto catalán, ni los porcentajes de participación de Cataluña en los grandes impuestos estatales. Sí estamos en completo desacuerdo, por el contrario, en los criterios que se establecen en el artículo 44 de dicho proyecto, a fin de determinar la participación de Cataluña en los impuestos citados en el artículo anterior. Dichos criterios van en función de los coeficientes de renta y población de Cataluña. Obviamente, una descentralización fiscal en proporción a la renta no haría más que consagrar y hasta profundizar el desarrollo desigual de los pueblos de España y en primer lugar a Andalucía. Téngase en cuenta, además, que tanto la renta como la población catalana se han formado en los últimos cuarenta años en base a la inmigración de grandes masas de fuerza de trabajo, precisamente de los pueblos menos desarrollados del Estado.

Tampoco debe admitirse la cesión de los bienes del patrimonio del Estado u organismos públicos afectos a servicios traspasados a la Generalidad, ya que con el sistema fiscal regresivo que hemos venido teniendo en las últimas décadas tales establecimientos se han creado proporcionalmente, más con el dinero aportado por las comunidades menos favorecidas que con el de las más enriquecidas. Por ello parece más adecuado el sistema de arrendamiento.

Al Grupo Andalucista le ha causado perplejidad la referencia del Proyecto de estatuto de Cataluña, en su artículo 43.1.7, a las transferencias procedentes del Fondo de compensación interterritorial, siendo así que en la Constitución se prevé obviamente funcionamiento de dicho fondo para mitigar las tremendas desigualdades existentes entre los diversos pueblos de España y resulta obvio que Cataluña constituye una de las áreas de mayor desarrollo y renta de todo el Estado.

Nos parece del todo insuficiente el criterio establecido en el punto *b* del artículo 44, según el cual la aportación de Cataluña al Estado se fija en función de los servicios que no asuma la comunidad autónoma.

La posible inconstitucionalidad que pueda existir en determinadas materias es asunto que el Grupo Parlamentario Andalucista entiende que corresponde al Tribunal Constitucional, por lo que se abstiene de entrar en ellas, aunque no puede dejar de recordar desde una perspectiva constitucional que entre las funciones que cumple el Estado está la de redistribución de rentas, siendo la política fiscal uno de los medios de esta redistribución, por lo que ha de dejarse constancia de la necesidad de impedir actuaciones que supongan la creación de «paraísos fiscales», no solo por la intrínseca injusticia y regresividad social de tales situaciones, sino porque serían un elemento más de desestabilización económica en cuanto a marcar más los desequilibrios territoriales internos del Estado, al propiciar inversiones escogidas a la menor presión tributaria en un territorio que no es precisamente deprimido.

La referencia que hace el Grupo Andalucista a la Ley orgánica de financiación de las comunidades autónomas, prevista en el artículo 157 de la Constitución, no supone en ningún caso un aplazamiento en la tramitación del Proyecto de estatuto, pues el Grupo Andalucista entiende que aquella ley ya presentada por el Gobierno debe tramitarse tan rápidamente como sea necesario para evitar perjuicios de tiempo en el sentido indicado.

En consecuencia con la anterior fundamentación, el Grupo Parlamentario Andalucista concreta sus motivos de desacuerdo en las siguientes modificaciones al Proyecto de estatuto de autonomía de Cataluña.

Madrid, 25 de junio de 1979

Artículo 6.1 y 2

Debe sustituirse en ambos apartados «vecindad administrativa» por «vecindad civil», de acuerdo con lo establecido en el Código civil.

Artículo 8.

Añadir otro número que diga: «La Generalidad reconoce, respeta y apoya las culturas no autóctonas que coexisten con la cultura catalana como consecuencia del hecho inmigratorio.»

Artículo 42.1.3

Desaparece.

Artículo 42.3

«Los bienes del patrimonio del Estado u otros organismos públicos afectos a servicios traspasados a la Generalidad podrán ser arrendados por esta.»

Artículo 44.1

Debe decir: «La participación en los impuestos citados en el número 3 del artículo anterior se fijará en un tanto por ciento, de forma que los ingresos de la Generalidad procedentes de los números 2 y 3 del apartado 1 del artículo 43 se atenderán a lo que se establezca en la Ley de financiación de las comunidades autónomas, con pleno respeto al principio de solidaridad interterritorial establecido constitucionalmente, de forma que asegure la redistribución de la renta por parte del Estado hacia las comunidades menos desarrolladas.»

Addenda

Artículo 43.7

Desaparece.

GRUP SOCIALISTA

Consideraciones

El Grupo Parlamentario Socialista del Congreso, de acuerdo con lo previsto en el artículo 3 de las Normas reglamentarias para la elaboración de los estatutos de Autonomía, formula las siguientes consideraciones al Proyecto de estatuto de Cataluña:

1. El pleno desarrollo de la Constitución exige la realización de los procesos autonómicos mediante una interpretación amplia que permita la máxima profundización de las competencias de las comunidades autónomas y la garantía más rigurosa del principio de solidaridad entre todos los pueblos de España. El derecho a la autonomía que asiste a todos los pueblos de España comporta un tratamiento de igualdad de posibilidades que ha de ser entendido como ausente de privilegios de unas comunidades respecto de otras y como respeto lógico a las diferencias que se deriven de los diversos condicionamientos históricos, socioeconómicos y culturales, así como al distinto grado de conciencia colectiva.
2. Reconocido el derecho a la autonomía en nuestra Constitución, desde una perspectiva política de estado, es necesario apoyar los estatutos que suponen la plena realización de las identidades y aspiraciones de todas las nacionalidades y regiones autónomas, en un marco de equilibrio no discriminador entre las mismas y dentro de la unidad de España.
3. La elaboración de los estatutos de autonomía constituye, de acuerdo con las previsiones constitucionales, un proceso de negociación que tiende a aunar voluntades y criterios políticos en dos fases: la prime-

ra, en el propio ámbito autonómico, que permite elaborar el proyecto por los parlamentarios del mismo; la segunda, en el ámbito de las Cortes Generales, que permite aportar la visión de conjunto en la solución de un problema que, por afectar a la organización territorial del Estado, pertenece a la soberanía de aquellas.

Esta negociación, presidida por el respeto a la Constitución, tiene un carácter eminentemente político. Una vez alcanzados los acuerdos políticos necesarios, de conformidad con el procedimiento establecido en el artículo 5.2 de las normas reglamentarias, deberán adaptarse políticamente al texto constitucional.

En este sentido, el estudio de los estatutos no puede abordarse con actitudes que impidan o dificulten las negociaciones y acuerdos políticos, ni tampoco desde posiciones intransigentes o cerradas al diálogo, a la discusión y a la negociación, que puedan ser interpretadas como un intento de sustracción a la soberanía del Parlamento del debate estatutario.

4. En consecuencia, y de acuerdo con los criterios anteriormente expuestos de respeto a la Constitución, desarrollo de las autonomías y solidaridad entre los pueblos, como fundamentos básicos para la construcción de una convivencia democrática y de una estructura organizativa de España como estado de las autonomías, el Grupo Parlamentario Socialista del Congreso apoyará e impulsará los estatutos de todas las nacionalidades y regiones.
5. En coherencia con esta actitud, el Grupo Parlamentario Socialista manifiesta su abierta voluntad de contribuir a la aprobación del Estatuto de Cataluña, participando en su perfeccionamiento tanto desde la profundización progresista de sus competencias en defensa de los intereses de los trabajadores, cuanto desde las cautelas necesarias para que el mismo sea compatible con la Constitución y con una visión solidaria y no discriminatoria del desarrollo de otras autonomías. El Estatuto de Cataluña, llamado de Sau, al margen de sus valores intrínsecos, ha sido elaborado en un clima social y político de serenidad y ha conitado el apoyo unánime de las fuerzas políticas que en el ámbito catalán intervinieron en su redacción. Esto contribuye a que el inicio del proceso autonómico esté enmarcado por actitudes permanentemente abiertas al diálogo y a la negociación. Nuestro grupo parlamentario desea iniciar esta segunda fase de la negociación con un criterio positivo y abierto que lo lleva no a hacer una enumeración rigorista de motivos de discusión o desacuerdo, sino a manifestar nuestro deseo de contribuir, tanto en la negociación global como pormenorizada, a encontrar las fórmulas que satisfagan los legítimos derechos autonómicos y las necesidades contenidas en los principios reiteradamente expuestos. Por consiguiente, manifestamos nuestro deseo y nuestro derecho a entrar en la negociación de

todo el contenido del Estatuto, manteniendo los criterios orientadores de nuestra activa participación en el debate.

Estamos convencidos de la capacidad de las fuerzas políticas con representación parlamentaria para interpretar con profundidad la Constitución. Creemos firmemente que esta segunda fase de negociación ha de ser abordada en sus comienzos con los criterios de flexibilidad expuestos, sin que nadie pueda ni deba pretender hurtar el debate sobre todos los aspectos que se contienen en el Estatuto, pero procurando que la descripción puntual que pudiera existir de los desacuerdos se explicita tras este período inicial de negociación, tal como prevén las propias normas reglamentarias.

Entendemos que los problemas de los estatutos, por afectar a los pueblos de cada comunidad y a todos los pueblos de España, deben ser tratados mediante una fecunda negociación en cuyo resultado final todos podamos sentirnos dignamente representados y solidariamente unidos.

Palacio de las Cortes, 25 de junio de 1979

Comentari d'Antoni Milian i Massana, del Gabinet Tècnic del PSC, als motius de desacord

Juny-juliol del 1979. Barcelona

Uno de los temas más apasionantes a la hora de discutir el Estatuto de Sau es el de las competencias, y ello no solo porque existan discrepancias por parte de la UCD a la asunción de determinadas materias en favor de la Generalitat, sino, sobre todo, porque el esquema de distribución de competencias seguido por el citado Estatuto parte de una interpretación radicalmente distinta de la Constitución de la que, en este punto, sostiene el partido gubernamental en sus motivos de desacuerdo.

Queremos defender aquí, con criterios técnico-jurídicos, el esquema que sigue el Estatuto de Sau en la distribución de competencias, y que es el que creemos acorde a la letra y espíritu de la Constitución; por el contrario, la interpretación contenida en los motivos de desacuerdo nos parece en este punto —no examinamos aquí los motivos de desacuerdo presentados a materias específicas— contraria al texto constitucional. Veamos los artículos de la Constitución que regulan esta cuestión.

La clave del problema se encuentra en la interpretación del art. 149, porque es en su distinta interpretación donde se originan las discrepancias entre los criterios seguidos por el Estatuto de Sau y los motivos de desacuerdo.

En los motivos de desacuerdo se afirma que todas las materias enumeradas en el art. 149.1, sin excepción, son de la competencia exclusiva del Estado (Ap. 14: «Las competencias de la comunidad autónoma»). Ello equivale a negar la inclusión de estas materias en el Estatuto y permite, además, sostener una interpretación muy restrictiva del art. 150.2, en el sentido de que solo admite la transferencia y la delegación de funciones en los supuestos materiales del art. 149.1, en que se prevé una participación de las comunidades autónomas (Ap. 16: «Facultades correspondientes a materias de titularidad estatal, asumible por transferencia o delegación»). De hecho, esta misma opinión fue en su día emitida por el profesor García de Enterría en este mismo periódico.

El criterio interpretativo de la Constitución desde el que se estructura el Estatuto de Sau distingue en el art. 149.1 dos formas de atribución de competencias exclusivas: la atribución de la exclusividad sobre la totalidad o conjunto en determinadas materias, y la atribución de aquella exclusividad solo en determinados aspectos o elementos —elaboración de «Bases» (números 11, 13, 16, 18), de «Normas básicas» (27, 30), de «Legislación básica» (17, 23), o todas las potestades «sin perjuicio de» determinadas funciones (6, 7, 8, 17, 18, 19, 23, 28)— para otras materias.

Varios argumentos nos permiten pensar que es esta última la interpretación ajustada al texto constitucional:

1. De esta manera cobra sentido la distinción entre los dos tipos de comunidad autónoma que establece, no en vano, el texto constitucional en el art. 151 y disposición transitoria 2 —distinción introducida en el Anteproyecto de la ponencia, que figura como anexo de su informe (disposición adicional 4, 5, 6 y 7)—, lo que no ocurriría con la interpretación del art. 149.1 sustentada por la UCD, que reduce las diferencias entre los dos tipos de comunidad autónoma prácticamente al distinto *iter* procedimental de iniciativa y de elaboración que se fija para unas y otras, puesto que la posibilidad inmediata de proceder a ampliar las competencias dentro del marco establecido en el art. 149 para las comunidades autónomas que convenimos en llamar «especiales» —son aquellas en las que la iniciativa del proceso autonómico ha sido acordada con un *quorum* especial (art. 151) o aquellas que en el pasado hubiesen plebiscitado afirmativamente proyectos de estatuto de autonomía (disposición transitoria 2)— quedaría reducida, al quedar circunscrita a las competencias residuales —teóricamente infinitas, pero en la práctica de escasa cuando no de nula relevancia—, prácticamente a la nada; lógicamente, el distinto *iter* de elaboración, al igual que la especial organización institucional prevista en el art. 152 (asamblea legislativa, consejo de gobierno y presidente) para las comunidades «especiales», no justifican la citada distinción —la diversificación de procedimientos, así como la creación de una diferenciada organización institucional no

puede ser nunca un fin en sí mismo— y solo pueden explicarse como consecuencias o exigencias derivadas de la voluntad constitucional de diferenciar dos tipos de comunidades autónomas en razón de las competencias que se les permite asumir en distinto grado.

2. La negación de que el art. 149.1 contiene materias con competencias compartidas, que es lo mismo que afirmar la imposibilidad de que los estatutos de autonomía «especiales» puedan contener competencias de las enumeradas en el citado artículo, parece entrar en colisión con parte del contenido del art. 148.1. (Así, compárese el art. 148.1.8 con el art. 49.1.23.)

3. La interpretación del art. 149.1 que sirve de base al Estatuto catalán explica por qué este artículo no se limita a una mera enumeración de materias, sino que hace esta enumeración acompañada del señalamiento, a veces, de determinadas potestades. No nos vale el argumento implícito en los motivos de desacuerdo según el cual la distinción del art. 149.1 (materias otorgadas en bloque/materias otorgadas previendo diferentes niveles de colaboración) va destinada a esclarecer el alcance del concepto jurídico indeterminado «por su propia naturaleza» del artículo 150.2, en el sentido que solo es admisible la transferencia y la delegación en los supuestos materiales del art. 149.1 en que se prevé una participación de las comunidades autónomas. Esta interpretación, que es grave por cuanto está en la línea de impedir la inclusión en los estatutos de cualquiera de las materias del art. 149.1, puesto que, ciertamente, los estatutos no pueden suplir la técnica prevista en el art. 150.2, nos parece contraria a la misma Constitución, ya que si las facultades que la Constitución permite transferir o delegar se reducen a las que corresponden a materias del art. 149.1, en que cabe la colaboración de las comunidades autónomas, podríamos concluir que este segundo párrafo del art. 150 sobra por tener un mayor alcance lo que se prevé en el párrafo primero del mismo artículo.

Por todas las razones expuestas concluimos que: el art. 149.1 contiene materias sobre las que el Estado tiene competencia exclusiva y materias sobre las que la competencia solo es compartida; el art. 149.3 se refiere tanto a las materias residuales como a las compartibles; el artículo 150.2 permite transferir y delegar facultades tanto de cualquiera de las materias residuales y de las compartibles no asumidas por los estatutos «especiales» como de aquellas exclusivas del Estado que por «su propia naturaleza» sean transferibles o delegables. (La concreción de este concepto jurídico indeterminado corresponderá al Tribunal Constitucional, que deberá referirla a la naturaleza del Estado que crea la Constitución más que al art. 149.)

Es esta la interpretación que juzgamos coherente con el tenor literal, la sistemática y génesis política de la Constitución, y por tanto entendemos contrarios a ella los motivos de desacuerdo formulados por la

UCD, en base a una interpretación técnicamente equivocada del art. 149.1, a los arts. 9.8; 10; 11; 12; 15 y 16 del Estatuto de Sau. A su vez, del apartado 14 de los motivos de desacuerdo, donde se formulan estos a los artículos 9, 15, 24, 25 y 26 del proyecto (que hablan de competencias exclusivas en favor de la Generalitat), parece inferirse que este partido —lo que supone sostener una interpretación aún más restrictiva que la comentada hasta aquí— extiende incluso a las competencias enumeradas en el art. 148 el principio que denomina de competencia concurrente, lo que para nosotros es una interpretación claramente inconstitucional al atacar el *derecho* a la autonomía reconocido en el art. 2 de la Constitución, ya que la autonomía, en sentido jurídico, para que se dé, precisa el reconocimiento y atribución de competencias *exclusivas y decisorias*.

No es cierto que nuestra interpretación —en contra de lo que pueden afirmar algunos de sus oponentes— niegue que la Constitución establezca un techo a los poderes autónomos, como tampoco lo es que, de aceptarse, esté en peligro la unidad del Estado. Ello porque existe un límite al que ya nos hemos referido que, aunque sea (como concepto jurídico) indeterminado, va a ser muy eficaz: el de la «naturaleza»; pero, en segundo lugar, porque no debe olvidarse la técnica prevista en el art. 150.2, que reserva la potestad de transferir o delegar facultades a las Cortes exigiéndose la mayoría absoluta (art. 81.2), al precisarse una ley orgánica.

Estatut d'autonomia de Catalunya

Estatut d'autonomia de Catalunya, sancionat per Sa Majestat el Rei Joan Carles I al Palau Reial de Madrid

Madrid, 18 de desembre de 1979

Preàmbul

En el procés de recuperació de les llibertats democràtiques, el poble de Catalunya recobra les seves institucions d'autogovern.

Catalunya, exercint el dret a l'autonomia que la Constitució reconeix i garanteix a les nacionalitats i regions que integren Espanya, manifesta la seva voluntat de constituir-se en comunitat autònoma.

En aquesta hora solemne en què Catalunya recupera la seva llibertat, cal retre homenatge a tots els homes i dones que han contribuït a fer-ho possible.

El present Estatut és l'expressió de la identitat col·lectiva de Catalunya i defineix les seves institucions i les seves relacions amb l'Estat en un marc de lliure solidaritat amb les altres nacionalitats i regions. Aquesta solidaritat és la garantia de l'autèntica unitat de tots els pobles d'Espanya.

El poble català proclama com a valors superiors de la seva vida col·lectiva la llibertat, la justícia i la igualtat, i manifesta la seva voluntat d'avançar per una via de progrés que assegurï una qualitat de vida digna per a tots els qui viuen, resideixen i treballen a Catalunya.

La llibertat col·lectiva de Catalunya troba en les institucions de la Generalitat el lligam amb una història d'afirmació i respecte dels drets fonamentals i de les llibertats públiques de la persona i dels pobles; història que els homes i dones de Catalunya volen prosseguir per tal de fer possible la construcció d'una societat democràtica avançada.

Per fidelitat a aquests principis i per fer realitat el dret inalienable de Catalunya a l'autogovern, els parlamentaris catalans proposen, la Comissió Constitucional del Congrés dels Diputats acorda, el poble català re-ferma i les Corts Generals ratifiquen el present Estatut.

Títol preliminar

Disposicions generals

Article 1

1. Catalunya, com a nacionalitat i per accedir al seu autogovern, es constitueix en comunitat autònoma d'acord amb la Constitució i amb el present Estatut, que és la seva norma institucional bàsica.

2. La Generalitat és la institució en què s'organitza políticament l'autogovern de Catalunya.
3. Els poders de la Generalitat emanen de la Constitució, del present Estatut i del poble.

Article 2

El territori de Catalunya com a comunitat autònoma és el de les comarques compreses en les províncies de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona, en el moment d'ésser promulgat el present Estatut.

Article 3

1. La llengua pròpia de Catalunya és el català.
2. L'idioma català és l'oficial de Catalunya, així com també ho és el castellà, oficial a tot l'Estat espanyol.
3. La Generalitat garantirà l'ús normal i oficial d'ambdós idiomes, prendrà les mesures necessàries per tal d'assegurar llur coneixement i crearà les condicions que permetin d'arribar a llur igualtat plena quant als drets i deures dels ciutadans de Catalunya.
4. La parla aranesa serà objecte d'ensenyament i d'especial respecte i protecció.

Article 4

La bandera de Catalunya és la tradicional de quatre barres vermelles en fons groc.

Article 5

1. La Generalitat de Catalunya estructurarà la seva organització territorial en municipis i comarques; també podrà crear demarcacions supracomarçals.
2. Així mateix podran ser creades agrupacions basades en fets urbanístics i metropolitans i altres de caràcter funcional i amb fins específics.
3. Una llei del Parlament regularà l'organització territorial de Catalunya d'acord amb el present Estatut, tot garantint l'autonomia de les diferents entitats territorials.
4. Allò que estableixen els apartats anteriors s'entendrà sens perjudici de l'organització de la província com a entitat local i com a divisió territorial per a l'acompliment de les activitats de l'Estat, de conformitat amb allò que preveuen els articles 137 i 141 de la Constitució.

Article 6

1. Als efectes del present Estatut, gaudeixen de la condició política de catalans els ciutadans espanyols que, d'acord amb les lleis generals de l'Estat, tinguin veïnatge administratiu a qualsevol dels municipis de Catalunya.

2. Gaudeixen, com a catalans, dels drets polítics definits en aquest Estatut els ciutadans espanyols residents a l'estranger que hagin tingut a Catalunya el darrer veïnatge administratiu, i que acreditin aquesta condició al corresponent consolat d'Espanya. També gaudiran d'aquests drets llurs descendents inscrits com a espanyols, si ho sol·liciten així, en la forma que determini la llei de l'Estat.

Article 7

1. Les normes i disposicions de la Generalitat i el dret civil de Catalunya tindran eficàcia territorial, sens perjudici de les excepcions que puguin establir-se en cada matèria i de les situacions que s'hagin de regir per l'estatut personal o altres normes d'extraterritorialitat.
2. Els estrangers que adquiriran la nacionalitat espanyola quedaran sotmesos al dret civil català mentre mantinguin el veïnatge administratiu a Catalunya, salvant que manifestessin llur voluntat en contra.

Article 8

1. Els ciutadans de Catalunya són titulars dels drets i deures fonamentals establerts a la Constitució.
2. Correspon a la Generalitat, com a poder públic i en l'àmbit de la seva competència, promoure les condicions per tal que la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en què aquest s'integra siguin reals i efectives, remoure els obstacles que impedeixin o dificultin llur plenitud i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social.

Títol primer. Competències de la Generalitat

Article 9

La Generalitat de Catalunya té competència exclusiva sobre les matèries següents:

1. Organització de les seves institucions d'autogovern, en el marc del present Estatut.
2. Conservació, modificació i desenvolupament del dret civil català.
3. Normes processals i de procediment administratiu que es derivin de les particularitats del dret substantiu de Catalunya o de les especialitats de l'organització de la Generalitat.
4. Cultura.
5. Patrimoni històric, artístic, monumental, arquitectònic, arqueològic i científic, sens perjudici d'allò que disposa el número 28 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució.
6. Arxius, biblioteques, museus, hemeroteques i altres centres de dipòsit cultural que no siguin de titularitat estatal. Conservatoris de

- música i serveis de belles arts d'interès per a la comunitat autònoma.
7. Investigació, sens perjudici d'allò que disposa el número 15 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució. Les acadèmies que tinguin llur seu central a Catalunya.
 8. Règim local, sens perjudici d'allò que disposa el número 18 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució. Alteracions dels termes municipals i denominació oficial dels municipis i topònims.
 9. Ordenació del territori i del litoral, urbanisme i habitatge.
 10. Monts, aprofitaments i serveis forestals, vies pecuàries i pastures, espais naturals protegits i tractament especial de zones de muntanya, d'acord amb allò que disposa el número 23 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució.
 11. Higiene, tenint en compte allò que disposa l'article 17 d'aquest Estatut.
 12. Turisme.
 13. Obres públiques que no tinguin la qualificació legal d'interès general de l'Estat o la realització de les quals no afecti una altra comunitat autònoma.
 14. Carreteres i camins l'itinerari dels quals passi íntegrament per territori de Catalunya.
 15. Ferrocarrils, transports terrestres, marítims, fluvials i per cable; ports, heliports, aeroports i Servei Meteorològic de Catalunya, sens perjudici d'allò que disposen els números 20 i 21 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució. Centres de contractació i terminals de càrrega en matèria de transports.
 16. Aprofitaments hidràulics, canals i regadius, quan les aigües corrin íntegrament per dins de Catalunya; instal·lacions de producció, distribució i transport d'energia, quan aquest transport no surti del seu territori i el seu aprofitament no afecti una altra província o comunitat autònoma; aigües minerals, termals i subterrànies. Tot això sens perjudici d'allò que estableix el número 25 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució.
 17. Pesca en aigües interiors, cria i recollida de mariscs, aqüicultura, caça i pesca fluvial i lacustre.
 18. Artesania.
 19. Ordenació farmacèutica, sens perjudici d'allò que disposa el número 16 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució.
 20. Establiment i ordenació de centres de contractació de mercaderies i valors, de conformitat amb la legislació mercantil.
 21. Cooperatives, pòsits i mutualisme no integrat en el sistema de la seguret social, respectant la legislació mercantil.
 22. Cambres de la propietat, cambres de comerç, d'indústria i navegació, sens perjudici d'allò que disposa el número 10 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució.
 23. Col·legis professionals i exercici de les professions titulades, sens perjudici d'allò que disposen els articles 36 i 139 de la Constitució.
 24. Fundacions i associacions de caràcter docent, cultural, artístic, benèfic-assistencial i similars, que exerceixin principalment llurs funcions a Catalunya.
 25. Assistència social.
 26. Joventut.
 27. Promoció de la dona.
 28. Institucions públiques de protecció i tutela de menors, respectant, en tot cas, la legislació civil, penal i penitenciària.
 29. Esport i lleure.
 30. Publicitat, sens perjudici de les normes dictades per l'Estat per a sectors i mitjans específics.
 31. Espectacles.
 32. Casinos, jocs i apostes, amb exclusió de les apostes mútues esportivo-benèfiques.
 33. Estadística d'interès de la Generalitat.
 34. Les altres matèries que s'atribuiran expressament en el present Estatut com de competència exclusiva i les que, amb aquest caràcter i mitjançant una llei orgànica, seran transferides per l'Estat.
- Article 10**
1. En el marc de la legislació bàsica de l'Estat i, si s'escau, en els termes que aquella legislació estableixi, correspon a la Generalitat el desenvolupament legislatiu i l'execució de les matèries següents:
 - 1) Règim jurídic i sistema de responsabilitat de l'Administració de la Generalitat i dels ens públics que en despenguin, així com el règim estatutari de llurs funcionaris.
 - 2) Expropiació forçosa, contractes i concessions administratives, en l'àmbit de competències de la Generalitat.
 - 3) Reserva al sector públic de recursos o serveis essencials, especialment en cas de monopoli, i intervenció d'empreses quan ho exigeixi l'interès general.
 - 4) Ordenació del crèdit, banca i assegurances.
 - 5) Règim miner i energètic.
 - 6) Protecció del medi ambient, sens perjudici de les facultats de la Generalitat per a establir normes addicionals de protecció.
 - 7) Ordenació del sector pesquer.
 2. Correspon a la Generalitat el desenvolupament legislatiu del sistema de consultes populars municipals en l'àmbit de Catalunya, de conformitat amb allò que disposin les lleis a les quals es refereix l'apartat 3 de l'article 92 i el número 18 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució, i correspon a l'Estat l'autorització de llur convocatòria.

Article 11

Correspon a la Generalitat l'execució de la legislació de l'Estat en les matèries següents:

- 1) Penitenciària.
- 2) De treball, assumint les facultats, competències i serveis que en aquest àmbit i a nivell d'execució exerceix actualment l'Estat respecte a les relacions de treball, sens perjudici de l'alta inspecció d'aquest. Queden reservades a l'Estat totes les competències en matèria de migracions interiors i exteriors, fons d'àmbit nacional i de feina, sens perjudici d'allò que estableixin les normes de l'Estat sobre aquestes matèries.
- 3) Propietat intel·lectual i industrial.
- 4) Nomenament d'agents de canvi i borsa, corredors de comerç. Intervenció, si s'escau, en la delimitació de les demarcacions corresponents.
- 5) Pesos i mesures. Contrastació de metalls.
- 6) Fires internacionals que se celebrin a Catalunya.
- 7) Museus, arxius i biblioteques de titularitat estatal l'execució dels quals no es reservi l'Estat.
- 8) Ports i aeroports amb qualificació d'interès general, quan l'Estat no se'n reservi la gestió directa.
- 9) Ordenació del transport de mercaderies i viatgers que tinguin llur origen i destinació dins el territori de la comunitat autònoma, malgrat que circulin damunt les estructures de titularitat estatal a què es refereix el número 21 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució, sens perjudici de l'execució directa que es reservi l'Estat.
- 10) Salvament marítim i abocaments industrials i contaminants a les aigües territorials de l'Estat corresponents al litoral català.
- 11) Les altres matèries que s'atribuiran en el present Estatut expressament com de competència d'execució i les que amb aquest caràcter i mitjançant una llei orgànica seran transferides per l'Estat.

Article 12

1. D'acord amb les bases i l'ordenació de l'activitat econòmica general i la política monetària de l'Estat, correspon a la Generalitat, en els termes d'allò que disposen els articles 38, 131 i els números 11 i 13 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució, la competència exclusiva de les matèries següents:

- 1) Planificació de l'activitat econòmica a Catalunya.
- 2) Indústria, sens perjudici d'allò que determinin les normes de l'Estat per raons de seguretat, sanitàries o d'interès militar, i les normes relacionades amb les indústries que estiguin sotmeses a la legislació de mines, hidrocarburs i energia nuclear. Queda reservada a la competència exclusiva de l'Estat l'autorització per a transferència de tecnologia estrangera.

- 3) El desenvolupament i execució a Catalunya dels plans establerts per l'Estat per a la reestructuració de sectors industrials.
 - 4) Agricultura i ramaderia.
 - 5) Comerç interior, defensa del consumidor i de l'usuari, sens perjudici de la política general de preus i de la legislació sobre la defensa de la competència. Denominacions d'origen en col·laboració amb l'Estat.
 - 6) Institucions de crèdit corporatiu, públic i territorial i caixes d'estalvi.
 - 7) Sector públic econòmic de la Generalitat, en tot allò que no sigui tractat en altres normes d'aquest Estatut.
2. La Generalitat participarà, igualment, en la gestió del sector públic econòmic estatal, en els casos i activitats que correspongui.

Article 13

1. La Generalitat podrà crear una policia autònoma en el marc del present Estatut, i, en allò que no hi estigui específicament regulat, en el de la llei orgànica prevista a l'article 149.1.29 de la Constitució.
2. La Policia autònoma de la Generalitat exercirà les funcions següents:
 - a) La protecció de les persones i béns i el manteniment de l'ordre públic.
 - b) La vigilància i protecció dels edificis i instal·lacions de la Generalitat.
 - c) Les altres funcions previstes en la llei orgànica a la qual es refereix l'apartat 1 del present article.
3. Pertoca a la Generalitat el comandament suprem de la Policia autònoma i la coordinació de l'actuació de les policies locals.
4. Queden reservades, en tot cas, a les forces i cossos de seguretat de l'Estat sota la dependència del Govern els serveis policíacs de caràcter extracomunitari i supracomunitari com és ara la vigilància de ports, aeroports, costes i fronteres, duanes, control d'entrada i de sortida del territori nacional d'espanyols i estrangers, règim general d'estrangeria, extradició i expulsió, emigració i immigració, passaports, document nacional d'identitat, tràfic, armes i explosius, protecció fiscal de l'Estat, contraban i frau fiscal i les altres funcions que els encarrega directament l'article 104 de la Constitució i les que els atribueixi la llei orgànica que el desenvoluparà.
5. La Policia Judicial i els cossos que actuïn amb aquesta funció dependran dels jutges, dels tribunals i del Ministeri Fiscal en les funcions especificades a l'article 126 de la Constitució i en els termes que disposin les lleis processals.
6. Es crea la Junta de Seguretat, formada per un nombre igual de representants del Govern i de la Generalitat, amb la missió de coordinar l'actuació de la Policia de la Generalitat i de les forces i cossos de seguretat de l'Estat.

7. La Junta de Seguretat determinarà l'estatut, reglament, dotacions, composició numèrica i estructura, el reclutament de la Policia de la Generalitat, els comandaments de la qual seran designats entre caps i oficials de les forces armades i de les forces i cossos de seguretat de l'Estat que, mentre prestin servei en la Policia de la Generalitat, passaran a la situació administrativa que prevegi la llei orgànica a la qual es refereix l'apartat 1 del present article o a la que determini el Govern, i en aquesta situació quedaran exclosos del fur militar. Les llicències d'armes correspondran, en tot cas, a l'Estat.

Article 14

1. En ús de les facultats i en exercici de les competències que la Constitució atribueix al Govern, aquest assumirà la direcció de tots els serveis compresos en l'article anterior i les forces i cossos de seguretat de l'Estat podran intervenir en funcions atribuïdes a la Policia de la Generalitat, en els casos següents:
 - a) A requeriment de la Generalitat, i la intervenció cessarà a instàncies d'aquesta.
 - b) Per pròpia iniciativa, quan consideri greument compromès l'interès de l'Estat, i amb l'aprovació de la Junta de Seguretat. En supòsits d'especial urgència, les forces i cossos de seguretat de l'Estat podran intervenir sota la responsabilitat exclusiva del Govern, i aquest en donarà compte a les Corts Generals. Les Corts Generals, a través dels procediments constitucionals, podran exercir les competències que els corresponguin.
2. En els casos de declaració de l'estat d'alarma, d'excepció o de setge, totes les forces i cossos policíacs quedaran a les ordres directes de l'autoritat civil o militar que, en el seu cas, correspongui, d'acord amb la legislació que regularà aquestes matèries.

Article 15

És de competència plena de la Generalitat la regulació i administració de l'ensenyament en tota la seva extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats, en l'àmbit de les seves competències, sens perjudici d'allò que disposen l'article 27 de la Constitució i lleis orgàniques que, conforme a l'apartat primer de l'article 81 d'aquella, el desenvolupin, de les facultats que atribueix a l'Estat el número 30 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució, i de l'alta inspecció necessària per al seu compliment i garantia.

Article 16

1. En el marc de les normes bàsiques de l'Estat, pertoca a la Generalitat el desenvolupament legislatiu i l'execució del règim de radiodifusió i televisió en els termes i casos establerts en la llei que reguli l'Estatut jurídic de la ràdio i la televisió.

2. Li pertoca igualment, en el marc de les normes bàsiques de l'Estat, el desenvolupament legislatiu i l'execució del règim de premsa i, en general, de tots els mitjans de comunicació social.
3. En els termes establerts als apartats anteriors d'aquest article, la Generalitat podrà regular, crear i mantenir la seva pròpia televisió, ràdio i premsa i, en general, tots els mitjans de comunicació social per a l'acompliment dels seus fins.

Article 17

1. Correspon a la Generalitat de Catalunya el desenvolupament legislatiu i l'execució de la legislació bàsica de l'Estat en matèria de sanitat interior.
2. En matèria de seguretat social, correspondrà a la Generalitat de Catalunya:
 - a) El desenvolupament legislatiu i l'execució de la legislació bàsica de l'Estat, salvant les normes que en configuren el règim econòmic.
 - b) La gestió del règim econòmic de la seguretat social.
3. Correspondrà també a la Generalitat de Catalunya l'execució de la legislació de l'Estat sobre productes farmacèutics.
4. La Generalitat de Catalunya podrà organitzar i administrar amb aquestes finalitats i dintre el seu territori tots els serveis relacionats amb les matèries susdites, i exercirà la tutela de les institucions, entitats i fundacions en matèria de sanitat i seguretat social, mentre que l'Estat es reservarà l'alta inspecció conduent al compliment de les funcions i competències contingudes en aquest article.
5. La Generalitat de Catalunya ajustarà l'exercici de les competències que assumeixi en matèria de sanitat i de seguretat social a criteris de participació democràtica de tots els interessats, així com dels sindicats de treballadors i associacions empresarials en els termes que la llei establirà.

Article 18

Quant a l'Administració de justícia, llevat de la militar, correspon a la Generalitat:

1. Exercir totes les facultats que les lleis orgàniques del poder judicial i del Consell General del Poder Judicial reconeixin o atribueixin al Govern de l'Estat.
2. Fixar la delimitació de les demarcacions territorials dels òrgans jurisdiccionals a Catalunya i la localització de llur capitalitat.
3. Coadjuvar en l'organització dels tribunals consuetudinaris i tradicionals i en la instal·lació dels jutjats, sotmetent-se en tot cas a allò que disposa la llei orgànica del poder judicial.

Article 19

El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en el qual s'integrarà l'actual Audiència Territorial de Barcelona, és l'òrgan jurisdiccional en què

culminarà l'organització judicial en el seu àmbit territorial i davant el qual s'esgotaran les successives instàncies processals, en els termes de l'article 152 de la Constitució i d'acord amb el present Estatut.

Article 20

1. La competència dels òrgans jurisdiccionals a Catalunya s'estén:
 - a) En l'ordre civil, a totes les instàncies i graus, inclosos els recursos de cassació i de revisió en les matèries de dret civil català.
 - b) En l'ordre penal i social, a totes les instàncies i graus amb excepció dels recursos de cassació i de revisió.
 - c) En l'ordre contenciós administratiu, a totes les instàncies i graus quan es tracti d'actes dictats pel Consell Executiu o Govern i per l'Administració de la Generalitat, en les matèries la legislació de les quals correspongui de manera exclusiva a la comunitat autònoma i, en primera instància, quan es tracti d'actes dictats per l'Administració de l'Estat a Catalunya.
 - d) A les qüestions de competència entre òrgans judicials a Catalunya.
 - e) Als recursos sobre qualificació de documents referents al dret privat català que hauran de tenir accés als registres de la propietat.
2. En la resta de matèries es podrà interposar, quan s'escaigui, davant el Tribunal Suprem, el recurs de cassació o el que correspongui segons les lleis de l'Estat i, si s'escau, el de revisió. El Tribunal Suprem resoldrà també els conflictes de competència i jurisdicció entre els tribunals de Catalunya i els de la resta d'Espanya.

Article 21

1. El President del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya serà nomenat pel Rei a proposta del Consell General del Poder Judicial. El President de la Generalitat ordenarà la publicació d'aquest nomenament al *Diari Oficial de la Generalitat*.
2. El nomenament dels magistrats, jutges i secretaris del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya s'efectuarà en la forma prevista a les lleis orgàniques del poder judicial i del Consell General del Poder Judicial.

Article 22

A instància de la Generalitat, l'òrgan competent convocarà els concursos i oposicions per a cobrir les places vacants a Catalunya de magistrats, jutges, secretaris judicials i tot altre personal al servei de l'Administració de justícia, d'acord amb allò que disposi la Llei orgànica del poder judicial.

Article 23

1. Els concursos, oposicions i nomenaments per a cobrir les places vacants a Catalunya de magistrats, jutges, secretaris judicials i altre per-

sonal al servei de l'Administració de justícia seran efectuats en la forma prevista en les lleis orgàniques del poder judicial i del Consell General del Poder Judicial i hi serà un mèrit preferent l'especialització en dret català. En cap cas no es podrà establir l'excepció de naturalesa o veïnatge.

2. L'organització i el funcionament del Ministeri Fiscal correspon íntegrament a l'Estat, de conformitat amb les lleis generals.

Article 24

1. Els notaris i els registradors de la propietat i mercantils seran nomenats per la Generalitat, de conformitat amb les lleis de l'Estat. Per a la provisió de notaries, els candidats seran admesos en igualtat de drets, tant si exerceixen en el territori de Catalunya com a la resta d'Espanya. En aquests concursos i oposicions, serà mèrit preferent l'especialització en dret català. En cap cas no es podrà establir l'excepció de naturalesa o veïnatge.
2. La Generalitat participarà en la fixació de les demarcacions corresponents als registres de la propietat i mercantils per a acomodar-les a allò que es disposi en aplicació de l'article 18, paràgraf 2 d'aquest Estatut. També participarà en la fixació de les demarcacions notarials i del nombre de notaris, d'acord amb allò que prevegin les lleis de l'Estat.

Article 25

1. Totes les competències esmentades en els articles anteriors i d'altres en aquest Estatut s'entenen referides al territori de Catalunya.
2. En l'exercici de les seves competències exclusives correspon a la Generalitat, segons s'escaigui, la potestat legislativa, la potestat reglamentària i la funció executiva, inclosa la inspecció. En el cas de les matèries assenyalades a l'article 11 d'aquest Estatut, o amb el mateix caràcter en altres dels seus preceptes, llur exercici s'haurà de sotmetre a les normes reglamentàries que l'Estat dicti en desenvolupament de la seva legislació.
3. La Generalitat de Catalunya integrarà en la seva organització els serveis corresponents per tal de dur a terme les competències que li atribueix aquest Estatut.

Article 26

1. En matèria de la competència exclusiva de la Generalitat, el dret català és l'aplicable en el seu territori amb preferència a qualsevol altre.
2. En defecte de dret propi el dret de l'Estat serà d'aplicació supletòria.
3. En la determinació de les fonts del dret civil, l'Estat respectarà les normes del dret civil català.

Article 27

1. Per a la gestió i prestació de serveis propis corresponents a matèries de la seva competència exclusiva, la Generalitat podrà celebrar convenis amb altres comunitats autònomes. Aquests acords hauran d'ésser aprovats pel Parlament de Catalunya i comunicats a les Corts Generals i entraran en vigor al cap de trenta dies d'aquesta comunicació, salvant que les Corts acordin en l'esmentat termini que, per llur contingut, el conveni ha de seguir el tràmit previst en el paràgraf segon d'aquest article com a acord de cooperació.
2. La Generalitat també podrà establir acords de cooperació amb altres comunitats autònomes, prèvia autorització de les Corts Generals.
3. La Generalitat de Catalunya adoptarà les mesures necessàries per a l'execució dels tractats i convenis internacionals en allò que afectin les matèries atribuïdes a la seva competència, segons el present Estatut.
4. Per tal com el català és patrimoni d'altres territoris i comunitats, ultra els vincles i la correspondència que mantinguin les institucions acadèmiques i culturals, la Generalitat podrà sol·licitar del Govern que celebri i presenti, si escau, a les Corts Generals, per a llur autorització, els tractats o convenis que permetin l'establiment de relacions culturals amb els estats on s'integrin o resideixin aquells territoris i comunitats.
5. La Generalitat serà informada, en l'elaboració dels tractats i convenis, així com dels projectes de legislació duanera, en allò que afectin matèries del seu específic interès.

Article 28

1. La Generalitat podrà sol·licitar de l'Estat la transferència o delegació de competències no assumides en el present Estatut.
2. La Generalitat podrà també sol·licitar de les Corts Generals que les lleis marc que aquestes aprovin en matèria de competència exclusiva de l'Estat atribueixin expressament a la Generalitat la facultat de legislar en el desenvolupament de les esmentades lleis, en els termes de l'apartat 1 de l'article 150 de la Constitució.
3. Correspon al Parlament de Catalunya la competència per a formular les anteriors sol·licituds, i per a determinar l'organisme de la Generalitat a favor del qual caldrà atribuir en cada cas la competència transferida o delegada.

Títol segon. De la Generalitat**Article 29**

1. La Generalitat està integrada pel Parlament, el President de la Generalitat i el Consell Executiu o Govern.

2. Les lleis de Catalunya ordenaran el funcionament d'aquestes institucions d'acord amb la Constitució i el present Estatut.

Capítol primer. El Parlament**Article 30**

1. El Parlament representa el poble de Catalunya i exerceix la potestat legislativa, aprova els pressupostos, impulsa i controla l'acció política i de govern i exerceix les altres competències que li siguin atribuïdes per la Constitució i, d'acord amb ella i l'Estatut, per la llei que aprovi el mateix Parlament.
2. El Parlament és inviolable.
3. El Parlament té la seu a la ciutat de Barcelona, però podrà celebrar reunions en altres indrets de Catalunya en la forma i supòsits que la llei determinarà.

Article 31

1. El Parlament serà elegit per un termini de quatre anys, per sufragi universal, lliure, igual, directe i secret, d'acord amb la llei electoral que el mateix Parlament aprovarà. El sistema electoral serà de representació proporcional i assegurarà a més l'adequada representació de totes les zones del territori de Catalunya.
2. Els membres del Parlament de Catalunya seran inviolables pels vots i opinions que emetin en l'exercici de llur càrrec. Durant llur mandat, no podran ésser detinguts ni retinguts pels actes delictius comesos en el territori de Catalunya, salvant en cas de flagrant delictes, i correspondrà de decidir, en tot cas, sobre llur inculpció, presó, processament i judici, al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya. Fora d'aquest territori la responsabilitat penal serà exigible en els mateixos termes davant la Sala de Justícia Penal del Tribunal Suprem.
3. Els diputats no estaran sotmesos a mandat imperatiu.

Article 32

1. El Parlament tindrà un president, una mesa i una diputació permanent. El Reglament del Parlament en regularà la composició i elecció.
2. Funcionarà en ple i en comissions. Les comissions permanents podran elaborar i aprovar lleis, sens perjudici de la capacitat del plenari per a reclamar-ne el debat i aprovació en qualsevol moment del procés legislatiu.
3. El Reglament precisarà el nombre mínim de diputats per a la formació dels grups parlamentaris, la intervenció d'aquests en el procés legislatiu i les funcions de la junta de llurs portaveus. Els grups parlamentaris participaran en totes les comissions en proporció de llurs membres.

4. El Parlament es reunirà en sessions ordinàries i extraordinàries. Les sessions extraordinàries seran convocades pel seu President, per acord de la Diputació Permanent o a petició d'una quarta part dels diputats o del nombre de grups parlamentaris que el reglament determinarà. També es reunirà en sessió extraordinària a petició del President de la Generalitat.
5. Els acords, per a ésser vàlids, tant al ple com a les comissions, hauran d'ésser adoptats en reunions reglamentàries amb l'assistència de la majoria dels components i per aprovació de la majoria dels presents, llevat dels casos en què el Reglament o la llei exigeixin un quòrum més alt.
6. La iniciativa legislativa correspon als diputats, al Consell Executiu o Govern i, en els termes que una llei de Catalunya estableixi, als òrgans polítics representatius de les demarcacions supramunicipals de l'organització territorial de Catalunya. La iniciativa popular per a la presentació de proposicions de llei que hagin d'ésser tramitades pel Parlament de Catalunya serà regulada per aquest mitjançant una llei, d'acord amb allò que estableix la llei orgànica prevista a l'article 87.3 de la Constitució.

Article 33

1. El Parlament de Catalunya exerceix la potestat legislativa mitjançant l'elaboració de lleis. Aquesta potestat només serà delegable en el Consell Executiu o Govern en termes idèntics a aquells que per al supòsit de delegació de les Corts Generals al Govern estableixen els articles 82, 83 i 84 de la Constitució.
2. Les lleis de Catalunya seran promulgades, en nom del Rei, pel President de la Generalitat, el qual n'ordenarà la publicació al *Diari Oficial de la Generalitat* en el termini de quinze dies des de l'aprovació, i al *Boletín Oficial del Estado*. A efectes de l'entrada en vigor regirà la data de l'aprovació al *Diari Oficial de la Generalitat*. La versió oficial castellana serà la de la Generalitat.

Article 34

També correspon al Parlament de Catalunya:

1. Designar els senadors que representaran la Generalitat al Senat. La designació s'haurà de fer en convocatòria específica per a aquest tema i en proporció al nombre de diputats de cada grup parlamentari. Els senadors designats d'acord amb aquest article hauran d'ésser diputats del Parlament de Catalunya i cessaran com a senadors, a part d'allò que disposa en aquesta matèria la Constitució, quan cessin com a diputats.
2. Elaborar proposicions de llei per a presentar-les a la Mesa del Congrés dels Diputats i nomenar un màxim de tres diputats del Parlament encarregats de llur defensa.
3. Sol·licitar al Govern de l'Estat l'adopció d'un projecte de llei.

4. Interposar el recurs d'inconstitucionalitat i personar-se davant el Tribunal Constitucional en els conflictes de competència als quals fa referència l'apartat c del número 1 de l'article 161 de la Constitució.

Article 35

Sens perjudici de la institució prevista a l'article 54 de la Constitució i de la coordinació amb aquesta, el Parlament podrà nomenar un síndic de greuges per a la defensa dels drets fonamentals i llibertats públiques dels ciutadans, a efectes de la qual podrà supervisar les activitats de l'Administració de la Generalitat. Una llei de Catalunya n'establirà l'organització i el funcionament.

Capítol segon. El President

Article 36

1. El President serà elegit pel Parlament entre els seus membres i nomenat pel Rei.
2. El President de la Generalitat dirigeix i coordina l'acció del Consell Executiu o Govern i ostenta la més alta representació de la Generalitat i l'ordinària de l'Estat a Catalunya.
3. El President podrà delegar temporalment funcions executives en un dels consellers.
4. El President serà, en tot cas, políticament responsable davant del Parlament.
5. Una llei de Catalunya determinarà la forma d'elecció del President, el seu estatut personal i les seves atribucions.

Capítol tercer. El Consell Executiu o Govern

Article 37

1. El consell, òrgan col·legiat de govern amb funcions executives i administratives, serà regulat per llei de Catalunya la qual en determinarà la composició, l'estatut, la forma de nomenament i la cessació dels membres i llurs atribucions.
2. El consell respon políticament davant del Parlament de forma solidària, sens perjudici de la responsabilitat directa de cada conseller per la seva gestió.
3. La seu del consell serà a la ciutat de Barcelona, i els seus organismes, serveis i dependències podran establir-se en diferents indrets de Catalunya d'acord amb criteris de descentralització, desconcentració i coordinació de funcions.
4. Totes les normes, disposicions i actes emanats del Consell Executiu o Govern i de l'Administració de la Generalitat que ho requeriran seran publicats en el *Diari Oficial de la Generalitat*. Aquesta publicació

serà suficient, a tots els efectes, per a la validesa dels actes i l'entrada en vigor de les disposicions i normes de la Generalitat. En relació amb la publicació al *Boletín Oficial del Estado*, caldrà atènyer-se a allò que disposi la corresponent norma de l'Estat.

Article 38

El President de la Generalitat i els consellers, durant llur mandat i pels actes delictius comesos en territori de Catalunya, no podran ésser detinguts ni retinguts sinó en cas de flagrant delictes, i correspondrà decidir, en tot cas, sobre llur inculpció, presó, processament i judici al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya. Fora de l'esmentat territori, la responsabilitat penal serà exigible en els mateixos termes davant la Sala de Justícia Penal del Tribunal Suprem.

Article 39

El Consell podrà interposar el recurs d'inconstitucionalitat. També podrà, per iniciativa pròpia o previ acord del Parlament, personar-se davant el Tribunal Constitucional en els conflictes de competència als quals fa referència l'apartat c del número 1 de l'article 161 de la Constitució.

Capítol quart. Del control de la Generalitat

Article 40

1. Les lleis de Catalunya estaran excloses del recurs contenciós administratiu i només estaran sotmeses al control de llur constitucionalitat exercit pel Tribunal Constitucional.
2. Contra els actes i acords i les normes reglamentàries emanades dels òrgans executius i administratius de la Generalitat, es podrà presentar recurs davant la jurisdicció contenciosa administrativa.

Article 41

Sens perjudici d'allò que disposa l'apartat 1 de l'article anterior, una llei de Catalunya crearà i regularà el funcionament d'un organisme de caràcter consultiu que dictaminarà, en els casos que la mateixa llei determinarà, sobre l'adequació al present Estatut dels projectes o proposicions de llei sotmesos a debat i aprovació del Parlament de Catalunya.

La interposició davant el Tribunal Constitucional del recurs d'inconstitucionalitat pel Consell Executiu o Govern de la Generalitat o pel Parlament de Catalunya exigirà com a requisit previ un dictamen de l'esmentat organisme.

Article 42

Sens perjudici del que disposa l'article 136 i l'apartat d de l'article 153 de la Constitució, es crea la Sindicatura de Comptes de Catalunya.

Una llei de Catalunya en regularà l'organització i funcionament i establirà les garanties, normes i procediments per a assegurar la rendició dels comptes de la Generalitat, la qual serà sotmesa a l'aprovació del Parlament.

Títol tercer. Finances i economia

Article 43

1. El patrimoni de la Generalitat estarà integrat per:
 - 1) El patrimoni de la Generalitat en el moment d'aprovar-se l'Estatut.
 - 2) Els béns afectes a serveis traspassats a la Generalitat.
 - 3) Els béns adquirits per la Generalitat per qualsevol títol jurídic vàlid.
2. El patrimoni de la Generalitat, la seva administració, defensa i conservació seran regulats per una llei de Catalunya.

Article 44

La hisenda de la Generalitat es constitueix amb:

1. Els rendiments dels impostos que la Generalitat establirà.
2. Els rendiments dels impostos cedits per l'Estat als quals es refereix la disposició addicional sisena i de tots aquells la cessió dels quals sigui aprovada per les Corts Generals.
3. Un percentatge de participació en la recaptació total de l'Estat per impostos directes i indirectes, inclosos els monopolis fiscals.
4. El rendiment de les seves pròpies taxes per aprofitaments especials i per la prestació de serveis directes de la Generalitat, siguin de pròpia creació o com a conseqüència de traspassos de serveis estatals.
5. Les contribucions especials que estableixi la Generalitat en l'exercici de les seves competències.
6. Els recàrrecs sobre impostos estatals.
7. Si s'escau, els ingressos procedents del Fons de compensació interterritorial.
8. Altres assignacions a càrrec dels pressupostos generals de l'Estat.
9. L'emissió de deute i el recurs al crèdit.
10. Els rendiments del patrimoni de la Generalitat.
11. Ingressos de dret privat; llegats i donacions, subvencions.
12. Multes i sancions en l'àmbit de les seves competències.

Article 45

1. Quan es completi el traspass de serveis, o en complir-se el sisè any de vigència d'aquest Estatut, si la Generalitat ho sol·licita, la participació anual en els ingressos de l'Estat citada al número 3 de l'article anterior i definida a la disposició transitòria tercera es negociarà damunt les bases següents:

- a) La mitjana dels coeficients de població i esforç fiscal de Catalunya, aquest últim mesurat per la recaptació al seu territori de l'impost sobre la renda de les persones físiques.
 - b) La quantitat equivalent a l'aportació proporcional que correspongui a Catalunya pels serveis i càrregues generals que l'Estat continuï assumint com a propis.
 - c) El principi de solidaritat interterritorial al qual es refereix la Constitució, que s'aplicarà en funció de la relació inversa de la renda real per habitant a Catalunya respecte a la de la resta d'Espanya.
 - d) Altres criteris que es considerin procedents.
2. La fixació del nou percentatge de participació serà objecte de negociació inicial i serà revisable a sol·licitud del Govern o de la Generalitat cada cinc anys.

Article 46

1. La gestió, recaptació, liquidació i inspecció dels seus propis tributs correspondrà a la Generalitat, la qual disposarà de plenes atribucions per a l'execució i organització d'aquestes tasques, sens perjudici de la col·laboració que pugui establir-se amb l'Administració tributària de l'Estat, especialment quan així ho exigeixi la naturalesa del tribut.
2. En el cas dels impostos els rendiments dels quals haguessin estat cedits, la Generalitat assumirà per delegació de l'Estat llur gestió, recaptació, liquidació i inspecció, sens perjudici de la col·laboració que pugui establir-se entre ambdues administracions, tot això d'acord amb allò que especifiqui la llei que fixarà l'abast i condicions de la cessió.
3. La gestió, recaptació, liquidació i inspecció dels altres impostos de l'Estat recaptats a Catalunya correspondrà a l'Administració tributària de l'Estat, sens perjudici de la delegació que la Generalitat pugui rebre d'aquest, i de la col·laboració que pugui establir-se especialment quan així ho exigeixi la naturalesa del tribut.

Article 47

La Generalitat gaudirà del tractament fiscal que la llei estableixi per a l'Estat.

Article 48

1. Correspon a la Generalitat la tutela financera sobre els ens locals respectant l'autonomia que els reconeixen els articles 140 i 142 de la Constitució i d'acord amb l'article 9.8 d'aquest Estatut.
2. És competència dels ens locals de Catalunya la gestió, recaptació, liquidació i inspecció dels tributs propis que els atribueixin les lleis, sens perjudici de la delegació que puguin atorgar per a aquestes

facultats a favor de la Generalitat. Mitjançant una llei de l'Estat serà establert el sistema de col·laboració dels ens locals, de la Generalitat i de l'Estat per a la gestió, liquidació, recaptació i inspecció dels tributs que es determinaran. Els ingressos dels ens locals de Catalunya consistents en participacions en ingressos estatals i en subvencions incondicionades, seran percebuts a través de la Generalitat, que els distribuirà d'acord amb els criteris legals que seran establerts per a les esmentades participacions.

Article 49

Correspon al Consell Executiu o Govern l'elaboració i aplicació del pressupost de la Generalitat, i al Parlament el seu examen, esmena, aprovació i control. El pressupost serà únic i inclourà la totalitat de les despeses i ingressos de la Generalitat i dels organismes, institucions i empreses que en depenguin.

Article 50

Correspon exclusivament al Parlament la potestat pròpia de la Generalitat d'establir i exigir els impostos, taxes i contribucions especials, així com la fixació de recàrrecs.

Article 51

1. La Generalitat, mitjançant acord del Parlament, podrà emetre deute públic per a finançar despeses d'inversió.
2. El volum i característiques de les emissions s'establiran d'acord amb l'ordenació general de la política creditícia i en coordinació amb l'Estat.
3. Els títols emesos tindran la consideració de fons públics a tots els efectes.

Article 52

La Generalitat queda facultada per a constituir institucions que fomentin la plena ocupació i el desenvolupament econòmic i social en el marc de les seves competències.

Article 53

La Generalitat, d'acord amb allò que estableixin les lleis de l'Estat, designarà els seus propis representants en els organismes econòmics, les institucions financeres i les empreses públiques de l'Estat la competència dels quals s'estengui al territori català i que per llur natura no siguin objecte de traspàs.

Article 54

La Generalitat podrà constituir empreses públiques com a mitjà d'execució de les funcions que siguin de la seva competència, segons allò que estableix el present Estatut.

Article 55

1. La Generalitat, com a poder públic, podrà fer ús de les facultats previstes a l'apartat 1 de l'article 130 de la Constitució, i podrà fomentar mitjançant una legislació adequada les societats cooperatives en els termes resultants del número 21 de l'article 9 del present Estatut.
2. Així mateix, d'acord amb la legislació de l'Estat en la matèria, podrà fer ús de les altres facultats previstes a l'apartat 2 de l'article 129 de la Constitució.

Títol quart. Reforma de l'Estatut**Article 56**

1. La reforma de l'Estatut s'ajustarà al procediment següent:
 - a) La iniciativa de la reforma correspondrà al Consell Executiu o Govern de la Generalitat, al Parlament de Catalunya a proposta d'una cinquena part dels seus diputats o a les Corts Generals.
 - b) La proposta de la reforma requerirà, en tot cas, l'aprovació del Parlament de Catalunya per majoria de dues terceres parts, l'aprovació de les Corts Generals mitjançant llei orgànica i, finalment, el referèndum positiu dels electors.
2. Si la proposta de reforma no és aprovada pel Parlament de Catalunya o per les Corts Generals, o no és refermada mitjançant referèndum pel cos electoral, no podrà ésser sotmesa novament al debat i votació del Parlament fins que haurà transcorregut un any.
3. L'aprovació de la reforma per les Corts Generals mitjançant una llei orgànica inclourà l'autorització de l'Estat perquè la Generalitat convoqui el referèndum al qual es refereix el paràgraf *b* de l'apartat 1 d'aquest article.

Article 57

No obstant allò que disposa l'article anterior, quan la reforma tingué per objecte la simple alteració de l'organització dels poders de la Generalitat i no afectés les relacions de la comunitat autònoma amb l'Estat, es podrà procedir de la manera següent:

- a) Elaboració del projecte de reforma pel Parlament de Catalunya.
- b) Consulta a les Corts Generals.
- c) Si en el termini de trenta dies, a partir de la recepció de la consulta prevista a l'apartat precedent, les Corts Generals no es declaraessin afectades per la reforma, es convocarà degudament autoritzat un referèndum sobre el text proposat.
- d) Es requerirà, finalment, l'aprovació de les Corts Generals mitjançant una llei orgànica.

- e) Si en el termini assenyalat a la lletra *c* les Corts es declaraessin afectades per la reforma, aquesta haurà de seguir el procediment previst a l'article anterior, donant per acomplerts els tràmits de l'apartat *a* del número 1 de l'esmentat article.

Disposicions addicionals**Primera**

En el marc de la Constitució i del present Estatut seran reconegudes i actualitzades les peculiaritats històriques de l'organització administrativa interna de la Vall d'Aran.

Segona

Mitjançant la corresponent norma de l'Estat, i sota la tutela d'aquest, es crearà i regularà la composició i funcions d'un patronat de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, en el qual tindran participació preeminent la Generalitat de Catalunya, altres comunitats autònomes i províncies, si s'escau.

Tercera

1. Mentre no siguin cobertes per llurs titulars, i sempre que hagin resultat deserts els concursos i oposicions corresponents, les vacants existents o que es produiran en els òrgans jurisdiccionals de Catalunya podran ésser cobertes, temporalment, per personal designat per la Sala de Govern del Tribunal Superior de Justícia, aplicant les normes que per a aquest supòsit contingui la Llei orgànica del poder judicial. El personal interí que en el seu cas serà nomenat cessarà quan sigui nomenat el titular.
2. Quan les necessitats del servei ho aconsellaran, i mentre no serà resolta l'oportuna ampliació de plantilla del personal al servei de l'Administració de justícia, el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya podrà cobrir interinament, d'acord amb allò previst a l'apartat anterior, les places de les quals se sol·licita l'ampliació. Als efectes d'aquest precepte es considera personal al servei de l'Administració de justícia el que així es definirà en la Llei orgànica del poder judicial.

Quarta

A partir de l'entrada en vigor del present Estatut, els pressupostos que elaboraran i aprovaran les diputacions provincials de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona seran units al de la Generalitat.

Cinquena

Atesa la vocació cultural de Catalunya, l'Estat i la Generalitat hi consideraran el servei de la cultura com a deure i atribució essencial, d'acord amb allò que preveu l'apartat 2 de l'article 149 de la Constitució, i per això col·

laboraran en llurs accions per al foment i desenvolupament del patrimoni cultural comú, en les seves diferents expressions lingüístiques i modalitats.

En el marc d'aquesta col·laboració es facilitarà la comunicació cultural amb altres comunitats autònomes i províncies, prestant especial atenció a totes aquelles amb les quals Catalunya hagués tingut particulars vincles històrics, culturals o comercials.

Sisena

1. Se cedeix a la Generalitat, en els termes previstos al paràgraf 3 d'aquesta disposició, el rendiment dels tributs següents:
 - a) Impost sobre el patrimoni net.
 - b) Impost sobre transmissions patrimonials.
 - c) Impost sobre successions i donacions.
 - d) Impostos sobre el luxe que es recaptin al lloc de destinació.L'eventual supressió o modificació d'algun d'aquests impostos implicarà l'extinció o modificació de la cessió.
2. El contingut d'aquesta disposició podrà ésser modificat mitjançant acord del Govern amb la Generalitat, que serà tramitat pel Govern com a projecte de llei. A aquests efectes, la modificació de la present disposició no serà considerada modificació de l'Estatut.
3. L'abast i condicions de la cessió s'establiran per la comissió mixta a la qual es refereix l'apartat 2 de la disposició transitòria tercera, que en tot cas els referirà a rendiments a Catalunya. El Govern tramitarà l'acord de la comissió com a projecte de llei, o, si concorreguessin raons d'urgència, com a decret llei, en el termini de sis mesos a partir de la constitució del primer Consell Executiu o Govern de la Generalitat.

Setena

L'exercici de les competències financeres reconegudes per aquest Estatut a la Generalitat s'ajustarà a allò que estableixi la llei orgànica a la qual es refereix l'apartat 3 de l'article 157 de la Constitució.

Disposicions transitòries

Primera

La Junta de Seguretat prevista al paràgraf 6 de l'article 13 d'aquest Estatut haurà de constituir-se en el termini de tres mesos, a partir del nomenament del primer Consell Executiu o Govern de la Generalitat que es constituirà, d'acord amb allò que preveu aquest Estatut, als efectes de coordinar les competències de l'Estat i de la Generalitat en aquesta matèria.

Segona

Mentre les Corts Generals no elaboraran les lleis a les quals es refereix aquest Estatut, i el Parlament de Catalunya no legislarà sobre les matè-

ries de la seva competència, continuaran en vigor les actuals lleis i disposicions de l'Estat que es refereixen a les esmentades matèries, sens perjudici que llur desenvolupament legislatiu, si s'escau, i llur execució, siguin efectuats per la Generalitat en els supòsits així previstos en aquest Estatut.

Tercera

1. Fins que s'haurà completat el traspàs dels serveis corresponents a les competències fixades a la Generalitat per aquest Estatut, l'Estat garantirà el finançament dels serveis transferits a la Generalitat amb una quantitat igual al cost efectiu del servei a Catalunya en el moment de la transferència.
2. Per tal de garantir el finançament dels serveis esmentats, es crea una comissió mixta paritària Estat-Generalitat, que adoptarà un mètode encaminat a fixar el percentatge de participació previst a l'apartat 3 de l'article 44. El mètode a seguir tindrà en compte tant els costos directes com els costos indirectes dels serveis, i també les despeses d'inversió que corresponguin.
3. La comissió mixta de l'apartat anterior fixarà el citat percentatge, mentre duri el període transitori, amb una antelació mínima d'un mes a la presentació dels pressupostos generals de l'Estat a les Corts.
4. A partir del mètode fixat a l'apartat segon, s'establirà un percentatge en el qual es considerarà el cost efectiu global dels serveis transferits per l'Estat a la Generalitat, minorat pel total de la recaptació obtinguda per la Generalitat pels tributs cedits, en relació amb la suma dels ingressos obtinguts per l'Estat en els capítols I i II de l'últim pressupost anterior a la transferència dels serveis valorats.

Quarta

Mentre una llei de Catalunya no regularà el procediment per a les eleccions al Parlament, aquest serà elegit d'acord amb les normes següents:

1. Previ acord amb el Govern, el Consell Executiu de la Generalitat provisional convocarà les eleccions en el termini màxim de quinze dies a comptar des de la promulgació d'aquest Estatut. Les eleccions s'hauran de celebrar en el termini màxim de seixanta dies des del de la convocatòria.
2. Les circumscripcions electorals seran les quatre províncies de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona. El Parlament de Catalunya estarà integrat per 135 diputats, dels quals la circumscripció de Barcelona elegirà un diputat per cada 50.000 habitants, amb un màxim de 85 Diputats. Les circumscripcions de Girona, Lleida i Tarragona elegiran un mínim de sis diputats més un per cada 40.000 habitants, i els seran atribuïts 17, 15 i 18 diputats, respectivament.

3. Els diputats seran elegits per sufragi universal igual, directe i secret dels majors de divuit anys, segons un sistema d'escrutini proporcional.
4. Les juntes provincials electorals tindran, dins els límits de llur respectiva jurisdicció, la totalitat de les competències que la normativa electoral vigent atribueix a la Junta Central.
Per als recursos que tinguessin per objecte la impugnació de la validesa de l'elecció i la proclamació de diputats electes serà competent la Sala Contenciosa Administrativa de l'Audiència Territorial de Barcelona, fins que quedarà integrada en el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, que també entendreà en els recursos o impugnacions que procedeixin contra els acords de les juntes electorals provincials. Contra les resolucions de l'esmentada Sala de l'Audiència Territorial no hi cabrà cap recurs.
5. En tot allò que no sigui previst en la present disposició, seran d'aplicació les normes vigents per a les eleccions legislatives al Congrés dels Diputats de les Corts Generals.

Cinquena

1. Un cop proclamats els resultats de les eleccions, i en un termini màxim de vuit dies, el primer Parlament de Catalunya es constituirà amb una mesa d'edat integrada per un president i dos secretaris, i procedirà immediatament a elegir la mesa provisional. Aquesta es compondrà d'un president, dos vicepresidents i quatre secretaris.
2. En una segona sessió, que se celebrarà, com a màxim, deu dies després de l'acabament de la sessió constitutiva, el President del Parlament, havent consultat els portaveus designats pels partits o grups polítics amb representació parlamentària, proposarà d'entre els membres del Parlament un candidat a President de la Generalitat i es procedirà, després d'un debat, a la votació.
3. Per a ésser elegit President de la Generalitat el candidat haurà d'obtenir els vots de la majoria absoluta dels membres del Parlament. Aquesta elecció suposarà alhora l'aprovació del programa de govern i de la composició del Consell Executiu proposats pel candidat elegit.
4. Si no assoleix aquella majoria, el mateix candidat podrà sotmetre's a una segona votació quaranta-vuit hores després de l'anterior, en la qual també es requerirà la majoria absoluta per a ésser elegit President. Si tampoc no assolís la majoria absoluta en la segona votació, el mateix candidat podrà sotmetre's a una tercera votació quaranta-vuit hores després de l'anterior, i serà elegit President si obtingués el vot favorable de la majoria simple dels diputats.
5. Si després d'aquesta tercera votació el candidat no resulta elegit, haurà d'iniciar-se el procediment amb un altre candidat, designat en els mateixos termes de l'apartat 2 d'aquesta disposició transitòria.
6. Si passats dos mesos des de la primera votació cap candidat no obté la confiança del Parlament, aquest quedarà dissolt i es convocaran noves eleccions en el termini de quinze dies.
7. Elegit el primer President de la Generalitat, l'organització d'aquesta s'acomodarà a allò que preveu aquest Estatut i cessaran el president i els consellers nomenats a l'empara del Reial decret llei 41/1977, de 29 de setembre.

Sisena

El traspàs dels serveis inherents a les competències que segons el present Estatut corresponen a la Generalitat es farà d'acord amb les bases següents:

1. Un cop constituït el Consell Executiu o Govern de la Generalitat, i en el termini màxim d'un mes, serà nomenada una comissió mixta encarregada d'inventariar els béns i drets de l'Estat que hauran d'ésser objecte de traspàs a la Generalitat, de concretar els serveis i institucions que hauran d'ésser traspassats i de procedir a l'adaptació, si cal, dels que passaran a la competència de la Generalitat.
2. La comissió mixta estarà integrada paritàriament per vocals designats pel Govern i pel consell de la Generalitat i ella mateixa establirà les seves normes de funcionament.
Els acords de la comissió mixta prendran la forma de proposta al Govern, que les aprovarà mitjançant decret, i aquells acords figuraran com a annexos al decret i seran publicats simultàniament al *Boletín Oficial del Estado* i al *Diari Oficial de la Generalitat*, i adquiriran vigència a partir d'aquesta publicació.
3. La comissió mixta establirà els calendaris i terminis per al traspàs de cada servei. En tot cas, l'esmentada comissió haurà de determinar en un termini de dos anys des de la data de la seva constitució el terme en el qual s'haurà de completar el traspàs de tots els serveis que corresponen a la Generalitat, d'acord amb aquest Estatut.
4. Serà títol suficient per a la inscripció en el Registre de la Propietat del traspàs de béns immobles de l'Estat a la Generalitat, la certificació per la comissió mixta dels acords governamentals degudament promulgats. Aquesta certificació haurà de contenir els requisits exigits per la Llei hipotecària.
El canvi de titularitat en els contractes d'arrendament de locals per a oficines públiques dels serveis que siguin transferits no donaran dret a l'arrendador a extingir o renovar el contracte.
5. Els funcionaris adscrits a serveis de titularitat estatal o altres institucions públiques que resultin afectats pels traspassos a la Generalitat passaran a dependre d'aquesta, i els seran respectats tots els drets de qualsevol ordre i naturalesa que els corresponguin en el moment del traspàs, àdhuc el de prendre part en els concursos de trasllat que con-

voqui l'Estat en igualtat de condicions amb els altres membres de llur cos, i d'aquesta manera podran exercir llur dret permanent d'opció. Mentre la Generalitat no aprovarà el règim estatutari dels seus funcionaris, seran d'aplicació les disposicions de l'Estat vigents sobre la matèria.

6. La Generalitat assumirà amb caràcter definitiu i automàtic, i sense solució de continuïtat, els serveis que ja li hauran estat traspassats des del 29 de setembre de 1977 fins a la vigència del present Estatut. Quant a les competències el traspàs de les quals serà en curs d'execució, se'n continuarà la tramitació d'acord amb els termes establerts al corresponent decret de traspàs. Tant en un cas com en l'altre, les transferències realitzades s'adaptaran, si calia, als termes d'aquest Estatut.
7. Les diputacions provincials de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona podran transferir o delegar en la Generalitat de Catalunya, d'acord amb allò establert en la legislació de règim local, aquells serveis que per llur pròpia naturalesa requereixin un planejament coordinat, i podran conservar l'execució i gestió d'aquests mateixos serveis.
8. La comissió mixta creada d'acord amb l'article 3 del Reial decret de 30 de setembre de 1977 es considerarà dissolta quan es constituirà la comissió mixta esmentada a l'apartat 1 d'aquesta disposició transitòria.

Setena

Les transferències que calgui fer en matèria d'ensenyament per a traspasar a la competència de la Generalitat els serveis i centres de l'Estat a Catalunya, seran fetes d'acord amb els calendaris i programes que defineixi la comissió mixta.

Vuitena

Pel que es refereix a televisió, l'aplicació de l'apartat 3 de l'article 16 d'aquest Estatut suposa que l'Estat atorgarà en règim de concessió a la Generalitat la utilització d'un tercer canal, de titularitat estatal, que cal crear específicament per a la seva emissió en el territori de Catalunya, en els termes que prevegi l'esmentada concessió.

Fins a la posada en funcionament efectiu d'aquest nou canal de televisió, Radiotelevisión Española (RTE) articularà a través de la seva organització a Catalunya un règim transitori de programació específica per al territori de Catalunya, que Televisió Espanyola emetrà per la segona cadena (UHF).

El cost de la programació específica de televisió a la qual es refereix el paràgraf anterior s'entendrà com a base per a la determinació de la subvenció que podria ésser concedida a la Generalitat, durant els dos primers anys de funcionament del nou canal al qual es refereix aquesta disposició transitòria.

Resultats del referèndum de l'Estatut d'autonomia de Catalunya

Resum de la votació

Juntes Provincials	Electors	Votants	Vots favor	Vots contra	Paperetes blanc	Paperetes nul·les
Barcelona	3.433.304	2.061.022	1.813.657	164.864	71.471	9.434
Girona	337.629	213.936	191.223	13.322	8.480	911
Lleida	265.083	154.360	139.308	8.658	5.485	909
Tarragona	385.949	210.633	182.850	18.113	8.348	1.322
Totals	4.421.965	2.639.951	2.327.038	204.957	93.784	12.576

Resultats generals

Participació	59,77%
Sí	90,29%
No	4,71%
Blanc	3,41%
Nul	1,16%

Resultats del referèndum de l'Estatut d'autonomia de Catalunya elaborats per la Generalitat, per comarques i percentatges

Comarques	Vots sí	Vots no	Blancs	Nuls	Total vots	Cens	Absten.	% sí total	% abs. cens
Baix Llobregat	179.232	18.316	7.993	895	206.436	331.733	125.297	86,82	37,77
Barcelonès	1.005.896	97.352	36.850	5.664	1.145.762	1.948.558	802.796	87,79	41,19
Maresme	101.837	7.056	3.685	307	112.885	171.837	58.952	90,21	34,30
Vallès Occidental	219.876	18.932	9.276	1.014	249.098	403.203	154.105	88,26	38,22
Vallès Oriental	77.688	9.264	4.000	336	91.288	140.313	49.025	85,10	34,93
La Selva	32.585	1.892	1.359	71	35.907	57.703	21.796	90,74	37,77
Gironès	52.085	4.685	2.521	289	59.580	94.121	34.541	87,42	36,69
Baix Empordà	33.771	1.774	1.130	137	36.812	58.556	21.744	91,73	37,13
Alt Empordà	33.759	2.282	1.572	248	37.861	59.721	21.860	89,16	36,60
Garrotxa	20.305	1.530	1.242	97	23.174	35.361	12.187	87,61	34,46
Alt Penedès	27.316	1.677	1.486	88	30.567	45.129	14.562	89,36	32,26
Garraf	28.742	1.986	1.134	239	32.101	49.032	16.931	89,53	34,53
Alt Camp	15.419	841	571	82	16.913	25.317	8.404	91,16	33,19
Baix Penedès	11.814	1.152	569	126	13.661	21.052	7.391	86,47	35,10
Tarragonès	49.234	6.644	2.376	358	58.612	105.705	47.093	83,99	44,55
Conca de Barberà	7.726	424	317	208	8.675	14.697	6.022	89,06	40,97
Baix Camp	41.624	3.519	1.842	179	47.164	86.893	39.729	88,25	45,72
Priorat	5.237	318	186	69	5.810	8.779	2.969	90,13	33,81
Ribera d'Ebre	10.294	755	376	64	11.489	20.028	8.539	89,59	42,63
Terra Alta	4.992	693	233	88	6.006	11.445	5.439	83,11	47,52
Baix Ebre	20.346	2.455	1.065	51	23.917	53.480	29.563	85,06	55,27
Montsià	16.197	1.374	761	73	18.405	38.434	20.029	88	52,11
Osona	47.731	2.747	2.284	187	52.949	78.828	25.879	90,14	32,82
Ripollès	16.393	844	521	48	17.806	25.645	7.839	92,06	30,56
Cerdanya	5.309	378	203	24	5.914	9.617	3.703	89,77	38,50
Anoia	31.242	2.616	1.590	301	35.749	55.024	19.275	87,39	35,03
Bages	68.275	4.173	2.782	331	75.561	112.372	36.811	90,35	32,75
Berguedà	19.834	864	934	76	21.708	33.263	11.555	91,36	34,73
Solsonès	3.431	255	201	5	3.892	8.406	4.514	88,15	53,69
La Noguera	18.314	1.010	703	153	20.180	35.280	15.100	90,75	42,80
Urgell	15.428	654	560	98	16.740	26.836	10.096	92,16	37,62
Segarra	6.111	456	357	104	7.028	13.723	6.695	86,95	48,78
Segrià	63.495	4.889	2.593	326	71.303	120.470	49.167	89,04	40,81
Les Garrigues	11.042	501	326	38	11.907	18.216	6.309	92,73	34,63
Alt Urgell	7.239	355	220	53	7.867	15.278	7.411	92,01	48,50
Pallars Sobirà	2.477	53	57	100	2.687	5.010	2.323	92,18	46,36
Vall d'Aran	1.864	217	165	8	2.254	4.313	2.059	82,69	47,73
Pallars Jussà	8.195	242	255	13	8.705	14.998	6.293	94,14	41,95
Total Catalunya	2.322.355	205.175	94.295	12.548	2.634.373	4.358.376	1.724.003	88,15	39,55

Eleccions al Parlament de Catalunya (1980)

Resultats generals (20 de març del 1980)

Cens electoral	4.432.776
Votants	2.718.888
Percentatge participació	61,34%

Resultats per partits polítics

Formació política	Vots	Percentatge	Diputats
Convergència i Unió (CiU)	752.943	27,83%	43
Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE)	606.717	22,43%	33
Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC)	507.753	18,77%	25
Centristes de Catalunya - UCD	286.922	10,61%	18
Esquerra Republicana de Catalunya	240.871	8,90%	14
Partit Socialista d'Andalusia - Partit Andalús	71.841	2,66%	2

